כשהשלים לדבר בקרבנות הבהמות ובכל הגלוה אליהם ותבנית הבית שמקריבין בו אותן הקרבנות סידר אחריו מס' קנים ואין ענין במסכתא זו אלא לדבר בתערובי העופות כשיתערבו קרבנות העופות אלו עם אלו והניח זה הענין באחרונה מפני שאינו מוכרח לפי שאפשר שיתערבו ושלא יתערבו ועוד שהדבור עליו מעט מזער. הרמב"ם:

מסכת קנים

פרק א **א חטאת** העוף נעשית למטה[א]. מחוט הסקירה[ב]. שלין במזבח כי אם שני מקומות. תוס'. ועמ"ס ברפ"ג דמדות [ד"ה וכתיב]. ומ"ם הר"ב. דכתיב והזה וגו' ימלה אל יסוד המזבח. קיר שהסיריס שלו מתמלין כו' וכן לשונו במ"ד פ"ו דזבחים ועמ"ס שם [ד"ה היה]. ממנה דגמרא: וחטאת בהמה למעלה. כדתנן במנחה ג' פ"ה דזבחים: עולת העוף נעשית למעלה. כתב הר"ב דכתיב ומלק והקטיר ומלה וכו'. עמ"ס עוד ממנה דגמרא בפ"ן דזבחים מ"ה [ד"ה עלה]. והמפרש יהיב כימנא על חטאת ועולת עוף ע"ע ט"ט. כלומר בעולה יש עי"ן. וכן בלמעלה. ובחטאת יש טי"ת וכן בלמטה. וממילא ידעינן לבהמות דהא ליכא מינהו: ועולת בהמה למטה. כדתנן מ"ד פ"ה דזבחים: אם שינה בזה ובזה פסול. כתב הר"ב הא עשה למעלה דוקא בהזאה. ועיין פ"ז דזבחים מ"ח. ומסיים המפרש ובמלוי פלוגתא במעילה פרק חטאת העוף [דף ח'] דאיכא למ"ד דלא מעכב ע"כ. ובפ"ז דזבחים מ"ג פירשתי בשם התוספת כמ"ד דלא מעכב: סדר קנים. קן קרוי ב' תורים או שני בני יונה. פרידה קרויה יונה אחת או תור אחד. המפרש: קנים. בחיר"ק תחת הקו"ף כי קן מפעלי הכפל ובלירי כמו חן שברבוי חלים בחיר"ק. וקן לפור בבפתח מפני הסמיכות: החובה אחד חטאת ואחד עולה. כתב הר"ב ואע"ג דאיכא קנין של גר דהן חובה ובתיהן עולות. כמ"ש ברפ"ב דכריתות [ד"ה עד]. ומ"ש הר"ב לא חיים כו'. משום דלא שכיחי כולי האי. כ"כ הרמב"ם. ובגא"י כתוב עוד וגם כן שאינו מפורש בתורה. ע"כ. וכתב [עוד] הרמב"ם. ומה שאמרנו שהחובה אחד עולה ואחד חטאת הרי הוא כפי עיקר המיוב הראשון. ואם כבר הקריב מקצת קרבנותיו עד שיהיה האיש הזה דרך משל ים עליו עשריס עולות ועשר חטאות כולן חובה. או בהפך. ולפיכך אמר במסכת זו מנין חטאות שבחובה ומנין עולות שבחובה ולא אמר חלי החובה. ע"כ:

ליזהן

פרק א **א חטאת** העוף נעשית למטה. מחוט הסקירה דכתיב (ויקרא ה') והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימלה אל יסוד המזבח. קיר ליסוד וזהו קיר התחתון למטה מחוט הסקירה. דאי קיר העליון דסיימו מן החוט ולמעלה פעמים שהוא מתמלה לסובב כגון שעושהו למעלה מן הסובב שהחוט למטה מן הסובב. אמה: וחטאת בהמה למעלה. דכתיב קרנות בגופה של קרן: עולת העוף למעלה. דכתיב (שם ה') ומלק והקטיר וגמלה דמו. מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה ומלוי בראשו של מזבח. ושל בהמה למטה. דכתיב בם יסוד: ואם שינה בזה ובזה פסל. הא דפסל אם עשה מעשה חטאת העוף למעלה דוקא בהזאה. אבל המליקה של חטאת אף למעלה כשרה. דמליקה בכ"מ במזבח כשרה. ועולה העוף ליתם בה הזאה כי אם מלוי ואם עשאה למטה פסולה: סדר קנין של חובה אחד חטאת ואחד עולה. כגון זב וזבה ויולדת וטומאת מקדש וקדשיו ומציעת קול אלה ובטוי שפחים דכולן מביאין קן בדלות אלא שזב וזבה מביאין קן בין בדלות בין בעשירות ואף ע"ג דאיכא קנין של גר דהן חובה ובתיהן עולות. לא חיים תנא עלייהו משום דלא שכיחי כולי

חטאת העוף פרק א

פרק א **א חטאת** העוף נעשית למטה[ה]. וחטאת בהמה למעלה[ו]. עולת העוף נעשית למעלה[ז] ועולת הבהמה למטה[ח]. אם שינה בזה ובזה פסולה[ט]. סדר קנים כך הוא[י]. החובה[כ]. דכתיב והזה וגו' ימלה אל יסוד המזבח. קיר שהסיריס שלו [מתמלין] ליסוד וזהו קיר התחתון למטה מחוט הסקירה. דאי קיר העליון דסיימו מן החוט ולמעלה פעמים שהוא מתמלה לסובב כגון שעושהו למעלה מן הסובב שהחוט למטה מן הסובב. אמה: וחטאת בהמה למעלה. דכתיב קרנות בגופה של קרן: עולת העוף למעלה. דכתיב (שם ה') ומלק והקטיר וגמלה דמו. מה הקטרה בראשו של מזבח אף מליקה ומלוי בראשו של מזבח. ושל בהמה למטה. דכתיב בם יסוד: ואם שינה בזה ובזה פסל. הא דפסל אם עשה מעשה חטאת העוף למעלה דוקא בהזאה. אבל המליקה של חטאת אף למעלה כשרה. דמליקה בכ"מ במזבח כשרה. ועולה העוף ליתם בה הזאה כי אם מלוי ואם עשאה למטה פסולה: סדר קנין של חובה אחד חטאת ואחד עולה. כגון זב וזבה ויולדת וטומאת מקדש וקדשיו ומציעת קול אלה ובטוי שפחים דכולן מביאין קן בדלות אלא שזב וזבה מביאין קן בין בדלות בין בעשירות ואף ע"ג דאיכא קנין של גר דהן חובה ובתיהן עולות. לא חיים תנא עלייהו משום דלא שכיחי כולי

פ"א א חטאת העוף נעשית למטה. כ"כ בקנגנות פ"ו: וחטאת בהמה למעלה. מיי' שם פ"ה ה"ו: עולת העוף נעשית למעלה. פיי' שם פ"ו ה"כ: ועולת הבהמה למטה. מיי' שם פ"ה ה"ו: אם שינה בזה ובזה פסול. פיי' פ"ג מה' שכ"מ ה"ו: החובה אחר חטאת כו'. פיי' פ"ו מה' שגגות ה"ב:

שנויי נוסחאות

פ"א א נעשית למטה כו' ל ם ע ל ה. נכי"ק. נעשת למטן.. למעלן וכן נסמוך וכ"ה נעשת גם במסב"ב ד"ו וכ"ה למטן. למעלן נד"נ כלן ובמסב"ב ד"ח גם נסמוך. ו ולת הבהמה. נכי"ק ובמסב"ב ..בהמה. אם שינה כו' פסול. במסב"ב ואם. וכ"ה בד"ו (ונס ובכי"ק. פסל ועי' בדע"ב.) סדר קנים. במסב"ב ..קינין סלו"ף בחיל"ק וכ"ה נלון ובי' הו"ט; נסי' הרא"ד והרש"ם ..ח ק נ י ם. ועי' בדע"ב:

באורי הגר"א

פ"א א חטאת העוף כו'. פי' הזריקה וסמיכה של חטאת העוף היתה למטה. וחטאת בהמה פי' הזריקה בלנגע שבחטאת בהמה היתה למעלה: עולת העוף פי' המיצוי לגד שלא היה זריקה בעולת עוף וסי' בעוף ע' ע' עי' ט'. פי' עולה למעלה. והעלת למטה. ועולת בהמה פי' הזריקה בכלי וכתב המוס' לכך לא חשיב בשום מקום יכוד לגל עולת בהמה. חון ממה שאמרו בתמיד פ"ד. וגם בתורה לא כתיב יסוד אלא בחטאת וסייע מפני שחטאת הוא בלנגע אבל עולה שהיתה בכלי ופעמים היו שופך הכל ויסוד לא היה שופך אלא הסיריים. ומפני שלפעמים לא היה שיריים נעולה לכך לא כתיב והתנא לא קתני מפני שלא כתוב בתורה לגל חטאת היה בלנגע והיה תמיד שיריים לכן כתוב בחטאת:

יכין תפארת ישראל יכין

פ"א א) מזה דמה למטה מחוט הסיקרא שהוגר את המזבח בלמלע גבהו, דהיינו אמה אחת למטה מגג הסובב. ולהכי חטאת נעשית למטה מחוט זה. מדכתיב גבה והזה מדמה על קיר המזבח והנשאר בדם ימלה אל יסוד המזבח. ולשון ימלה משמע ממילא, והיינו מבוס דמלת ימלה קאי לא לגד על הנשאר בדם, רק גם על הדם שהזה, שבשהזה, מהמלה וזב ממילא למטה, ואמרה תורה שיזה בלופן שיזוב ליסוד. וא"כ על כרחך כולה קרא בקיר המזבח שתחת חוט הסיקרא מיירי, דאז גם דם ההזאה אפשר שיזוב ליסוד. דאי בקיר שלמעלה מהחוט, אפשר שיזוב לסובב, וכגון שהזה דמה למעלה מסובב. [וג"ל דהא דהקדיס תנא סך דינא הכא, משום דכל עניני מליקתן סוכב על עניין זה, דמדחטאת עוף נעשה למטה, ועולת עוף למעלה, לכן כשנתערבו נולד ספק. והקדיס דיני חטאת, מדקדיס לעולה. ולגב זה נקט נמי דיני דם חטאת ועולת בהמה]: ב) דכתיב בחטאת בהמה והזה דמה על קרנות המזבח, ר"ל מול הקרן, דהיינו למעלה מהסובב [ומ"ש הר"ב סכא ובזבחים פ"ה מ"ג, דבקרן גופא שורק, לא קיי"ל כן. כלמכ"ס פ"ה מקרבנות ורכ"מ שם]: ג) דכתיב גבה ומלק והקטיר וגמלה דמו, מה הקטרה בראש המזבח, אף מליקה ומלוי, יהיו בראש המזבח, דהיינו למעלה מהחוט: ד) דכתיב בם יסוד, ר"ל מול היסוד. שהכהן עומד למטה בלפה נגד זוית מזרחית לפוגית של מזבח שיש שם יסוד, וזורק הדם מהכלי לזוית שבסובב שלמעלה מהיסוד. וכן עושה אח"כ בזוית מערבית דרומית נגד היסוד, וכן הדין ג"כ בשאר שלמים והודה, רק תנא נקט עולה, מדדלה רק לאשמעינן החילוק בים בין בהמה לעוף, והרי בעוף ליכא רק חטאת ועולה [ומי לחלוק הזה שיש בין דם עוף לדם בהמה, כתב המפרש עע טט, ר"ל בעולת עוף יש ע, וכן במלת למעלה, ובחטאת עוף יש ט. וכן במלת למטה, וממילא ידעינן דין בהמה דהזה לגיפא. ויש מסמנין עיגב, ר"ת עוף עולה למעלה. מהא ידעינן כולה. ולי נראה פי' בהמלות עלמן, העוף עולה למעלה, ר"ל דרך העוף לעוף למעלה, ודו"ק]: ה) ודוקא שהיה בהזאה של ה' מכולן; ובעולת עוף שאין בו הזאה שהיה במלוי, לא פסולין. אבל מלוי שבחטאת העוף, אינו מעכב. מיהו מליקה של עולה וחטאת, כשר בכל מקום למזבח: ו) דמי שנתחייב קרבנות עוף, מביא ב' תורים או ב' בני יונה, א' לעולה וא' לחטאת. והן נקראין קן: ז) דהיינו זב וזבה שחייבין להביא קן, אפילו כשהן עשירים. וכן יולדת כשהיא עשירה מביאה כבש לעולה וכן יונה או תור להטאת, עכ"פ כשלא תשיג ידה להביא קרבן בהמה, חייבת להביא קן, א' לעולה וא' לחטאת. וכן מצורע כשנטהר. או מי שנשבע לשקר שליט יודע העדות שבקשו ממנו. או מי שעבר על שבועת בטוי. או מי שנטמא ונכנס למקדש או אכל קודש בשגגה, כל אלו כשלא תשיג ידן לשרבן בהמה שחייבים, חייבין להביא קן, והיא שנקרא קן חובה:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כולי האי: בנדרים ונדבות כולן עולות. לפי שאין באין בנדר ונדבה אלא עולות ושלמים בלבד ואין טופות באים שלמים. הלכך נדרים ונדבות שבטופות כולן עולות: [ב] אפילו אחד בריבוא יטותו כולן. ולא בטלי ברובא דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי: חטאת שנתערבה בחובה. כן יונה לו תור של חטאת שנתערבה בשני קנין של חובה. דהיינו קנין סתמא של יולדת לו של זבה שכל קן מהן הוא אחד עולה ואחד חטאת. ונמצא שתה חמש פרידות מעורבות יחד: אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה. ואינו יכול להביא מאלו החמש פרידות רק שתי חטאות בלבד. זהו מנין הכשר בשני קנין של חובה. דאי עביד ג' חטאות ג"מ מן השני קנין עביד להו ולא מן המעורב בהן. ומשני קנין אין יכולים לעשות רק שתי חטאות. ולא מלי עביד אפי' עולה אחת דשמא יקח החטאת המעורבת: וכן עולה. כן יונה לו תור שהופרש לשם עולה: שנתערבה בחובה. בשני קנין סתמא: אין כשר אלא מנין עולות שבחובה. כדפרישנא לעיל גבי חטאת: בין שהחובה מרובה והנדבה מועטת. כגון שקן א' מפורש שהן עולות נתערב עם כמה קנין סתמא של יולדות לו של זבה שכל קן מהן א' חטאת וא' עולה: בין וכו'. כגון קן א' שהומה נתערב בכמה קנין של עולות. וקרינן לעולות מפורשות נדבה משום דנדרים ונדבו' כולן עולות כדתנן ברים פרקין: ג בחובה ובנדבה. שנתערבו קני חובה שמקלתן חטאות ומקלתן עולות. עם קני נדבה שכולן עולות: אבל בחובה שנתערבה זו בזו. קן שהומה של יולדת לו של זבה שנתערב בקן של יולדת לו של זבה אחרת: מחצה כשר ומחצה פסול. ומקריב מהארבעה המעורבים ב' בלבד א' לעולה וא' לחטאת ולא יותר. דאי עביד שתי עולות שמא יעש' אותן מקן אחד וכל קן שהומ' הוא אחד

עולה

יבין תפארת ישראל יבין

ח) מיהו נכרי שנתגייר, אע"ג שחייב נ"ל בקן חובה, אפ"ה שייהן עולות. ולא איירי ביה תנא הכא, מדלא שייה. ותו דאין קרבנותיו מפורשים בתורה: ט) ר"ל אבל המגדר לא המגדר קן לקרבן, יקריב שייהן עולות: י) לא שלמים, לא מנחה: יא) אפילו אמר נמי עלי, כגון שאמר שור זה עלי עולה, אפ"ה אינו חייב באחריותו, דבמלת עלי ר"ל עלי להביאו קאמר [כערכין ד"כ ע"כ]: יב) אחר שנסרשין: יג) בעופות מיירי בכולה מכילתן: יד) דאז בכל חד איכא ספיקא, שמא חטאת עוף לא עולת עוף הוא, ואיך יזרק דמן, והרי בשינה בזה לא בזה פסול [כמ"ל]. מיהו גם ברובא לא בטל, דבעלי חיים חשיבי ולא בטלי מדרבנן: טו) ר"ל עוף א' חטאת שנתערב בקן חובה שלא נתפרש בהן עדיין איזה עולה ואיזה חטאת: טז) דמאותן הג' פרידות יקריב רק א' חטאת, דכשר ממה נפשך. דאם יקריב ב' חטאות, שמא הן הקן של חובה, שדינן שיהיה א' מהן עולה. וכמו כן אי אפשר שיקריב א' מהתערובות עולה, דשמא הוא החטאת שנתערב: יז) עוף א' עולה שנתערב בקן שהוא שלא נתפרש בהן איזה עולה ואיזה חטאת: יח) דיקריב רק א' מהן לעולה, ולא ב' לעולה. וחטאת כלל כלל לא, וכלעיל: יט) ה"ק בין שכשהחובה שהן השתומין היו מרובין, והנדבה שהן העולות המפורשות, שנתערבו בהחובות, היו מועטין. כגון שהיה כאן ב' או ג' קנין של חובה שתומין, שדינן שיהיה חציין עולות וחציין חטאות, ונתערב בהן עולה א' או ב' מפורשות: כ) ר"ל שכשהחובה שהן השתומין היו מועטין, והנדבה שהן העולות המפורשות היו מרובין. כגון קן א' שתומין, שדינן שיהיה כאן ב' קנין של חובה שתומין, ונתערב בהן עולה א' או ב' מפורשות: כא) ר"ל שכשהחובה שהן השתומין היו מרובין, והנדבה שהן העולות המפורשות היו מועטין, ונתערב בהן עולה א' מפורשת: כב) ר"ל שכשהחובה שהן השתומין היו מרובין, והנדבה שהן העולות המפורשות היו מועטין, ונתערב בהן עולה א' מפורשת: כג) ר"ל אבל אם נתערב בקן חובה שמקלתן חטאות ומקלתן עולות, אינו יכול לבטל, דאי אפשר לבטל אלא בשלשה: כד) ר"ל בין שהיה לכל אחד קן א' או ב' או ג' קנין, ונתערבו בשל חבירתה שהי' לה ג"כ כמנין זה. ונקט הכא בחסה, דבכשיש מלוי רוב קני חובה בלי הטא, מדמטיין בזיבה ויולדות: כה) דכשנתערבו ג' קנין בג' קנין, שהן יחד ו' קנין, מקריב מהן רק ג' חטאות וג' עולות שהן חלי התערובות, דבכל נוזגא, דהרי כיון שכל הו' פרידות בשייכים לכל אחת מהן, הם ג' חטאות וג' עולות, וכלן שתומות, לפיכך מאיזו מהכשים שיקריב אותן ג' חטאות, וג' עולות, עביד שפיר. רק מדמסופק למי שייך כל פרידה, להכי יקריב כל א' לשם מי שייך לו. אבל לא יקריב

איזהו נדר האומר הרי עלי עולה. כ"ה ר' פ"ה מגילה מ' ע"א חוזין קנ"ם פ"א מערכין כ"ל ע"א מ"י פ"ד מ"ו מ"ז מה בין נדרים לנדבות כ"ה ע"ב. חטאת שנתערבה בחובה. כ"ג ע"ב זבחים ע"ב ע"ב מ"ו: חטאת שנתערבה בחובה. מ"ו: שם ה"ב: עולה שנתערבה בחובה. מ"ו: שם ה"ב: ג בד"א בחובה ובנדבה. כ"ג ע"ב: אבל בחובה שנתערבה זו בזו. מ"ו: שם ה"ה: אחת לזו ואחת לזו כו'. מ"ו: שם ה"ו:

שנויי נוסחאות

בנדרים ונדבות. בכי"ק ובמסב"ב. ובנדבות. (ואיזהו) נדבה. במסב"ב ואיזו.. ; בכי"ק ובמסב"ב ז"ו ואיזו היא בד"ב ודפו"י ליתא. הרי (זו) עולה. בד"ב ליתא נטעות. חייבים באחריותם (ונדבות כו' אין חייבים באחריותן). במ"ש ב"ב חייב. אין חיב.. וכ"ה בפי' הרא"ש (ושם ליתא) מתו או נגנבו הנדבות); בכי"מ ליתא: ב ועולה בחטאת אפי' אחד. במסב"ב ..שנתערבה בחטאת: בכי"ק ובפי' הרא"ש ..אפי' אחת. אין כשר אלא כמנין חטאות שבחובה. בד"ב ..במנין.. וכן כסמוך; בכי"ק ..מנין חטאת. וכ"ה מנין גם בסמוך וכ"ה מנין גם בשט"מ וכ"ה חטאת גם במסב"ב ד"ו (ושם גם בסמוך עולה) ועי' במסב"ב לפנינו; בפירוש המשנה ד"ו ..מנין חטאת. וכסמוך מנין עולה ונשתנה בפירוש בלפנינו. בין שהחובה. במסב"ב ..שחובה וכסמוך וחובה. ממועטת. במסב"ב מועטת וכנסמוך.

משנת חכמים

פ"א ב בשנה אינו כשר אלא כמנין חטאת שבחובה פירש הרע"ב שאינו כשר להקריב מאותן חמש פרידות רק שני חטאות אבל שלשה חטאות לא שמא יהיו הג' פרידות מאותן שני הקנים ונמצא מקריב עולה לשם חטאת ע"כ, וכתבו"ס בפי' המשנה ונחנורו כתב הרע"ש דבקיקריב שני חטאות ונמצא נשארו שני עולות מהקנים ונמצא נתערב חטאת בעולות וימותו כולם ולכך אינו כשר אלא כמנין חטאת שבחובה ע"כ. ונראה דהוכרח הרמב"ם לפרש כטעם הג"ל דהתשב הוא אלא יקריב שלשה חטאות שמא יהיו השלשה פרידות מאותן שני הקנים ונמצא מקריב עולה לשם חטאת דהא לקמן פ"ב מ"א איתא קן שתומה שפרש אחת מהן לשון הקריבות

סמוך

ד כיצד משם אחד. ב"ג ע"ב מ"ר שם ה"ה: שתי נשים כו' משני שמות כו' מ"ר שם: רבי יוסי אומר. שיטוגין נ"ז מ"א: שתי נשים שלקחו קיניהם. מ"ר שם ה"ה:

שנוי נוסחאות

בושליש לזו ועשר. בכ"ק שלוש.. עשר. המועט. בד"ב וכ"ק ובמס"ב ד"ו הסמוכים. **בין משני כו'** בין משתי. במס"ב. **ובין משני..** ובין משתי: **ד כיצד שתי נשים.** בכ"ק ובמס"ב כיצד משתי. ומכון הוא. **שתי נשים שלקחו קיניהן.** במס"ב ..את קיניהן; בכ"מ אף שתי נשים. **לאיזה שירצה כהן.** בכ"ק לאיזו שירצה **הכהן** וכ"ה לאיזו גם במס"ב. ולאיזה שירצה (**כהן**) במס"ב ולאיזו.. וכ"ה בכ"ק (וגם ליתא וכן מתקה הגר"מ):

ראשון לציון

פ"א ג בחרע"ב ד"ה **בין** משם אחד. לידה ולידה כו' ז"ל המפרש בין משם לי לידה ולידה משתי נשים וכן שתי שמות לידה וזיבה אפילו מאשה אחת:

לקוטים

פסול ופוסל אחד כנגדו וע"ם פי' הרע"ב והרמב"ם מפרש שם כגון שפרחה לותו פרידה לשני קני מוכס ומקריב אלשה למעלה ושנים למטה ולי לאפשר לידע אם לותה פרידה למעלה ונפסלה אחת מלותן שלמעלה לו שמא לותו פרידה בתוך שנים שבשבו למטה ונפסלה דלותה פרידה לא ידעינן מה היתה לאויה אם חטאת לו עולה ולכך פסול מלותן שלמעלה אחד ומלותן שלמטה אחד ע"ם ולי ניחא החשש של הרע"ב כמ"ל א"כ אף שבתערב מקן אחומה לכון שני קני הוכס ג"כ לי אפשר להקריב מלותן תמיד פרידות רק שנים למעלה ושנים למטה דשמא יהיו הנלשה פרידות מלותן שני הקנים נמלא לותה פרידה המחוברת ספלה ועוד שנים דהיינו אחת מלותן שלמעלה ואחת מלותן שלמטה כ"ל ובמתניתן שם קרני דיש עומה ואחת מנגדה ולכך הוכרח לפרש דהחשש הוא מחמת שנתערבו חטאת בעולות ומ"מ הא החשש הוא דוקא כשנתערב חטאה בחובה אבל כשנתערב אחת סחומה לא שייך זה החשש ולכך מותר להקריב שם אלשה למעלה ושנים למטה: **וחזנה** הרע"ב תפס זה החשש שמא יקריב אלשה חטאת משני קנים ועל פי זה החשש ג' אחת לזה שתים לזו וכו' דהמיעוט כבר מטפה הש זה ולכך בפרק ג' מ"ב איתא דהמרוגה כבר מבוש דחשש זה לא שייך רק לכתחלה אבל בכהן שאינו נמלך פי' הרע"ב דהיינו דיעבד ולכך כל מה שהקריב בשברות כבר ולכך המרוגה כבר: אבל הרמב"ם סובר ע"כ דזה ליתו מבש ומותר להקריב מתוך המשה פרידות לכתחלה אלא פרידות לגד אחד אף בשם להחשש שמא הן מב' קנים כתב שהוכחתי מפ"ב מ"א וגם אין לומר דהא ר"ש מ"א דפסול ופוסל אחד כנגדו אחיני נדיעבד שהקריב אלשה לגד אי ושנים למעה ולכך פסול יפוסל לי כנגדו אבל לכתחלה גם הרמב"ם מודה שלין

ד' רבי יוסי אומר שתי נשים שלקחו כו'. כתב הר"ב לזו משום דסבר ר"י יש בדירה ונימא דבשהקריב הכהן קן אחד לשם [אחת] מהן כו' בגמ' דבכל מערבין דף נ"ז בעי לאוכוחי מהכא דר"י ס"ל יש בדירה. ופירש"י. כדכתב הר"ב דכיון דעלתה שהקרבה לכל אחת לשמה ס"מ דיש בדירה. דאלת"ה הא קי"ל בפסחים [דף נ"ט] וזבחים [דף ג] דקרבן הקרב בשנוי הבעלים היו עולה לבעלים. ע"כ. והקשו התוס' דהא מוכח בדיש זבחים [וכ"כ שם הר"ב בהדיא] דהתמא לשמה קאי. א"כ בלא בדירה אפשר להקריב לו בפסח. ולכן פירשו דהכי בעי לאוכוחי דס"ל יש בדירה דאי אין בדירה איכא למימר כל קן רחל הקריב למעלה וכל קן לאה הקריב למטה והקריב עולה למטה וחטאת למעלה. ומכי כשהתנו הנשים בשעת לקיחה זה יהיה שלי וזה יהיה שלך. וכן בתנו דמי קיניהן לכהן בעירוב ונתנם למוכר ופירש בשעת לקיחה קן זה לזו וקן זה לזו ונמצא שלא נתערבו הקנין אלא המעות. מהו דתימא דנגזר התנו אחו לא התנו דכיון שעתיד דמיים בעירוב יקחו ג"כ הקנין בעירוב ואז א"א בלא בדירה קמ"ל דלא גזרינן וקמ"ל נמי כדרב חסדא דאמר רב חסדא אין הקנים מתפרשות איזה עולה ואיזה חטאת אלא אי בלקיחת בעלים אי בשעת כהן [דכתיב (ויקרא י"ב) ולקח וגו' אחד לעולה ואחד לחטאת וכתיב (שם ט"ו) ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עולה. פ"ד דיומא דף מ"ח]. ומדנקט שתי נשים ולא נקט בחשה אחת משמע דאחת לאמעי' דלא גזרינן התנו אחו לא התנו ואי לא אחת לאמעי' לדרב חסדא לא ס"ל למימר ונמתני לאיזה שירצה יקריב עולה ולאיזה שירצה יקריב חטאת. דלא היה צריך להזכיר עולה וחטאת אלא יקריב על לאה ועל רחל ערחל. ע"כ.

יבין תפארת ישראל בועז

ד' חטאות או ד' עולות, דשמא כל הד' שייכים לאשה אחת, והרי כל אחת חייבת רק ג' חטאות וג' עולות: כו) ר"ל אבל בתערב קן אחד חובה בב' קנין חובה, או בג' או בעשר או בק' קנין חובה, וכולן היו סתומות. וה"ה בנתערבו כל המספרים יחד, או בהיה התערובות באופן אחר, והיה א' מועט וא' מרובה: כז) דבשתערב ב' קנין בג' קנין, מקריב מהן רק ב' קנין, דהיינו ב' עולות וב' חטאות. דאם יקריב ג' עולות או ג' חטאות, שמא טלן של אותה שם רק ב' עולות וב' חטאות. וה"ה בכל אופן שנתערב קנין מועטים בקנין מרובים, אין כשר רק מקנין המועט, מטעמא דאמרן:

כח) מפרש ואזיל: כט) ר"ל בין שנתערב לאשה אחת קן שהביאה לידה אחרת, או שנתערב לה קן שמזיבה זו עם קן שמזיבה אחרת שלה: ל) ר"ל זהו מבש א': לא) בכולן הדין כרים מ"ב: לב) לכאורה מיירי שב' נשים שחייבת כל א' קן, וקנו ד' פרידות ביחד, אז רשאי הכהן להקריב איזה ב' שירלה לחטאת, וב' אחרות שירלה לעולות. אבל אי אפשר לומר כן, דהרי קיי"ל בדאגבייתא אין בדירה [בגיטה ל"ת מ"א]. ואף דאין לחוש שמא קן רחל הקריב לאה, דהרי רשאי להקריב כל קן לשם מי שהוא, וכדקיי"ל ברים זבחים דכל קרבן שתמא לשם בעליו קאי. עכ"פ מדאין בדירה יש לחוש שמא כל קרבן רחל הקריב למעלה וכל קרבן לאה הקריב למטה, ונמצא הקריב חטאת רחל למעלה ועולת לאה למטה. והרי מדאין בדירה לא אמרינן הובבר הדבר למפרע דלאותן שהקריב למעלה היו העולות של זו ושל זו, ואותן שהקריב למטה היו החטאות של זו ושל זו. ולפיכך מפרש הש"ס [שיטוגין ל"ז מ"א] דר' יוסי מיירי שהיו דמי קיניהן בעירוב, וקנו בהן ד' פרידות, והתנו מיד בשעת הלקיחה, זה יהיה קן שלי וזה קן שלך, ולא נתערבו. וכן בתנו המעות המעורב לכהן, מיירי שאמר הכהן בשעה שלקח, זה יהא קן רחל וזה קן לאה. וה"ק ב' נשים שלקחו קיניהם בעירוב, ר"ל במעות מעורבין, או שנתנו המעות מעורבין לכהן, איזה שירלה הכהן [וכ"ש הן] בשעת לקיחה יקריב חטאת, ואיזה וכו'. ומדנקט בב' נשים קמ"ל דאע"ג שהיה תערובות בדמי קנין שלהן לא חיישינן התנו אעו לא התנו, דאז לא היה כשר רק קן א', וכלעיל באחת לזו ואחת לזו שנתערבו. מיהו מדקאמר איזה שירלה יקריב עולה וכו', והרי לא הוה צריך להזכיר עולה וחטאת, הוא"ל רק איזה שירלה יקריב לזו ואיזה וכו'. אלא דקמ"ל נמי דאין הקנין מתפרשין איזה לעולה ואיזה לחטאת רק בתנו כן הבעלים בשעת לקיחה אבל בלקחו בעירוב, אפילו פירשו אח"כ בין לקיחה להקרבה בזה יהא לעולה וזה לחטאת, איזה שירלה וכו', ויטל הכהן לשמות ולעבות איפכא. [כך פירשתי על פי דעת רבותם' (שיטוגין דל"ז א' ד"ס כשתנו) מ"ם] (**א**):

פ"א (א) אמנם ק"ל אחתי נ"ל לתת למנקט בב' נשים, הרי גם באשה אחת מלי לאשמעינן דלא גזרינן הנה אעו לא התנה לעניין איזה שיבחר הכהן לחטאת ואיזה לעולה. ואת"ל הא ליתא, דהרי גם בלא התנה שיהי' כמו שיבחר הכהן, שקינין מתפרשין כפי עשיית הכהן, וכרב חסדא שם. **עכ"פ** לפי דברי רבותינו ז"ל לא אבין המשנה במכילתן (פ"ג מ"ד), דקאמרינן דאין כשר אלא שתום' והא מתחלקת ביניהן, והרי אתם נמי ע"כ בהתנו מיירי, ולפי רבותום' מה חילוק אם בילה יש שם הרי הקינין מתולקין ושומדין הן מעיקרא זו לרחל וזו ללאה וידעינו שפיר למי נפסלה זאת ולמי הוכשרה האחרת ע"ש. ויש לישב:

---

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק ב א קן סתומה. אלא פירש זו חטאת וזו עולה. ולא מיבעי' מפורשת דפסיט' שאם פרח האחד יקח זוג לשני כיון שהן נפרשים זה מזה וכל אחד שמו עליו. אלא אפי' כתומה שעדיין הם יחד ועומדים להתפרש וסד"א שאם פרח האחד ימות השני קמ"ל: לבין המתות. לבין קנין במספטן שימותו כולם כגון חטאת שנתערבה בעולה דתנן בפ"ק ימותו כולם: לבין הקריבות. לבין קנין כתומות העומדו' ליקרב: פסול ופוסל *)אחד כנגדו. לפי שהוא סתם ולא נתפרש אם חטאת

פרק ב א קן סתומה[1] שפרח ממנה גוזל לאויר. או שפרח בין המתות[2] או שמת אחד מהן יקח זוג לשניו[3]. פרח לבין הקריבות[4] פסול. ופוסל אחד כנגדו[5]: שהגוזל הפורח פסול. ופוסל אחד כנגדו[6]: **ב** כיצד שתי נשים[7]. ולזו שתי קנים. ולזו

בין שאר קנין לאינו יכול להקריבה אלא כמין שולות [שנקנים] שפרח לגמ"ק. ע"כ. ומיב מלאתי בפ"ב דנזיר דף י"ב. דמייתי לה התם בגמ' למתניתין דהכא. וקאמר עלה ואלו קן מפורסת אין לו תקנה ופירש"י וכל קן מפורסת שפרח אחד מהן ואינו יודע איזו אינו להטאת ואיזו לעולה. ואע"ג דפירש כיון דלא הוי תרוייהו קמיה ליה בהו היכרא דלא ידע אי האי מני הוי חטאת או עולה. ע"כ. [ועיין בפירש הר"ב דמשנה ד'] אבל הטוס' דהתם כתבו וז"ל ומש"ה נקט סתומה דאי מפורסת היא לריך להאריך ולפרש איזהו פרח. העולה או החטאת. ולהכי קילר בלשונו ואמר דפרח א' ממה דלא נרסי בגמ' להא דאינו קן מפורסת אין לו תקנה. וכמו שכ"ל ג"כ לדבריהם דהכא. וכן לדברי המפרש: או שפרח בין המתות. להכי קאמר בין חטאות המתות

*) כגרס"ב ד"ל אחר ותקן התוי"ט בלשונו.

יכין תפארת ישראל בועז

פ"ב א) שלא תובה שלא פירש בשעת לקיחה איזה חטאת ואיזה עולה:

ב) ר"ל לבין הקנין במספטן שימותו כולן. וכגון שנתערב בהן חטאת בעולה [כפ"א מ"כ]. אבל בפרח א' מהקן הסתום לבין חטאות הקריבות, דשאי להקריב כל התערובות כדין חטאות, ואפילו לא היו החטאות הקריבות שלו, יכול להתנות שאותה הפרידה שהיא שלו, תעלה לו לשם חטאת [וכלעיל פ"א סי' ל"ב ודו"ק, ועי' רתו"ע כאן ד"ה או]. ואותה הפרידה שלא נתערבה יקריב עולה. וה"ה בפרח א' מקן סתום לבין עולות הקריבות יעבה איפכא: ג) וכ"ש דבפרח א' מקן מפורש, ויודע איזה נאבד, דאין זקוקין אז"ש כלל, ויקח זוג לשני. אלא דקמ"ל פרח א' מסתום, דסד"א מדהיו ב' הפרידות זקוקות אז"ה, וכל א' מהן היה ראוי לקבוע עליו שם חטאת או עולה, ורק ע"י שיוקרב ראשונה לחטאת יבורר שהנאבדת היא עולה. וא"כ הכא, מדהלכה א' מהן לאיבוד, הו"ל הנאבדת כאילו חטאת ועולה מעורב בה ותמות קמ"ל. מיהו סיפא בפרח לבין הקריבות דוקא בפרח מקן סתום, פסול ופוסל א' כנגדו. אבל פרידה מפורשת לעולה שפרח לתוך קן סתום, אין כאן רק כמנין העולות בבקנין שפרח לשם. וה"ה בחטאת מפורשת שפרח לתוך קן סתום, יקריב מהתערובות רק כמנין החטאות שבהסתום [כפ"א מ"כ]. ובאינו יודע אם החטאת או העולה פרח מהמפורשת לסתום, או התערובות וגם הפרידה הנאבדת כולן פסולין [כמיר די"ב]: ד) ר"ל פרח פרידה א' מהן הסתום לבין קנין סתומות העומדת ליקרב: ה) ר"ל פסול הפורח נופל במקום שפרח לשם, ואין מקריבין מהתערובות רק כמנין חטאות ועולות שהיו קודם שפרח לשם. ופוסל ג"כ א' כנגדו במקום שפרח מהם, [וטעמו של דבר עיין לקמן פי' ו'] (א): ו) תמוה, דמה נ"ט הוא זה. והוא הוא הדין בעלמו. והו דתני סתם, שהפורח פסול כו', והרי רק בפרידה סתומה שפרח לבין הקריבות דינא הכי. ונ"ל דהתנא בהך בבא שהגוזל הפורח וכו', קמ"ל רבותא וטעמא בחד זימנא. וה"ק, אעפ"י שהגוזל הפורח פסול במקום התערובות, לא דמי לגבל א' מהן לים דהא שרי להקריב הנאבדים, קמ"ל דאפ"ה כיון שהגוזל הפורח רק נפסל, ולא נאבד לגמרי מהעולם, להכי פוסל א' כנגדו, ולא הלינן באותו הנפסל בהתערובות הוא חבירו של זה הנאבד יחידי [ועי' תוס' זבחים דע"ד א' ד"ה נפלה] (ב): ז) בעולה מכילתן נקט הדוגמא בנשים, משום

פ"ב (א) ונ"ל עוד, דהא דנקט פסול, והייט דהפורת פסול, ונקטה הרי לא ידעינן אם הבורת או אחר נפסל תוך התערובות.

י"ל דסד"א, דאף דמהתערובות בשר רק כמניין שהי' קודם שפרח לשם, עכ"פ מדיש ספק בכל א' שנקריבו מהתערובות, שמא הוא שלם או של חבירתה, להכי הו"ל שיקריבו כל א' מהתערובות לשם מי שהוא ויהחזו ויקנו קן אחת, שיהי' א' לעולה ואחת לחטאת, וטוב יתנו נס באותו הקן בכל א' מהכרידות שתהי' לשם מי שהוא, ואיתה האשה בעלת התערובות תשלם לחבירתה חצי דמי פרידה אחת [כלקמן פ"ג מ"ק]. אבל באמת ליתא, דהתם נקחו מיד בעירוב, משא"כ הכא כיון שאלת בפרח הפרידה של חבירתה לתוך קנה, מיוחקת בקנה במקומן, להכי מצית לומר לבעלת הפורח, את היא שלא שמרת יפה פרידותיך שלא יפרחו, וזיל אייתי רחי' שבלך הקרבתי. ואילה"ק עכ"פ שמא הקריב' היא הפורח, ולא שלה הי' ונמצא שלא יצא' ידי חובתה. י"ל דקנסוה רבנן לבעלה הפורח, מדלא שמרה קנה יפה, והקנו הפורח להמוחזקת, והרי הפקר ב"ד הפקר [כיבמות דפ"ט ב] וה"ט בהאמת נזולה [ניפין פ"ה מ"ה]: (ב) או כ"ל, דעק"ל אף דבהתערובות לא יכול להקריב יותר מחטאות ועולות שהיו שם קודם שנתערב בהן הפורח, דלמשל אם נתערב הפורח בב' קנין, אם יקריבו מהתערובות ג' חטאות או ג' עולות, יש לחוש שמא כל הג' הן מבעלת הב' קנין, ונפסל פרידה אחת. עכ"פ הו"ל שהפרידה הנאבדת בקן הראשון, שלא נתערבה יקריבוה חטאת ואלא כשר מכח ספק ספיקא, שמא אותו שנפסל בהתערובות, הוא אותו שפרח לבין הב' קנין, ואת"ל שהקריבוהו, שמא הקריבוהו עולה כראוי לזוג לזה, ויזונו לזה היחיד פרידה מעלמא לעולה, והתנה עליו שאם כשר קרב עולתה בהתערובות, יהיה זה עולת נדבה. ע"ב ל"ל דא"א לעשות כן, משום דע"י שתקריב זאת הפרידה הנאבדת להחטאת, יפסל למחרא חטאת אחת שהקריבו בהתערובות, דהרי לגבי חטאת הבאה ליכא אז רק ספק א', שמא של בעלת התערובות היה וכשר אז שמא של חבירתה היה ונפסל, דהרי לא היה לחבירתה בקן שלה רק חטאת א'. להכי לא שריגן לאתא להקריב הפרידה שלא נתערב, לא לעולה ולא לחטאת, אף שיש לה ספק ספיקא. א"ב י"ל דהתנא שפיר נקט טעם דבריו, דכיון שהגוזל הפורח פסול, ר"ל אפשר שיפסל ע"י הקרב' של הפרידה שלא נתערב, להכי פוסל א' כנגדו במקום שפרח משם. או דיש לומר לפי דבריהם הנ"ל, דהתנא רבותא קאמר, דאע"ג שהגוזל הפורח פסול מהקרב' במקום שפרח, ואיכא שפיר ספק ספיק' כנ"ל, אפ"ה פוסל א' כנגדו במקום שפרח משם, ומטעמא דאמרן, דאם תקריבו, יהי' קלקול למחרא בפרידות שהקריבו בהתערובות. או נ"ל, מדמקשינן בגזיר [די"ב] מדמשמע בגבא דריש, דאותה שפרח לה הגוזל לאויר, מותרת להקריב קנין דעלמא, ומ"ש מאומר לגלותו שיקדש לו אשה כתם, ומת השליח, דאסור האשה בכל הנשים שבעולם, דשמא לו אשה אחרת, ואת"ל שקידש לו אשה אחת, שמא זו אינה כן קרובות האשה שקידש לו השליח, אף דאיכא ספק ספק, שמא לא קידש לו אשה אחת, שמא זו אינה קרובתה, אפ"ה קנסינן ליה מדפשע ואמר לו לשליח שיקדש לו אשה כתם. וה"נ בקנין, נקנסה בקנין דעלמא מדלא שמרה קנה הראשון שלא יפרח. ומרלינן, דדוקא באשה קנסינן מדאין דרכה לרות ביידה. ודמי לקבוע. אבל בקנין דרכן לנוד, ובטיל הפורח ברובא. ע"כ לשון הגמ'. וקשה לפ"ז בסיפא בפרח לבין הקריבות, אף שהתערובות קבוע לפניו, עכ"פ כיון דמבורחות הן, ממא גמי דנכבינהו דמידי ויתבטל הפורח ברובא. דאף דבפ"ח לא בטלי, כל חד וחד שנמשך מהתערובות ונקריבו אחר שנתבטלו, נימא גבי כל דפרים מרובא פרים, ותשאיר אחד. וא"כ, בעלת פרידה שלא נתערב, תוכל לא"ה להקריב פרידתה שלא נתערב, לחטאת וכמ"ש לעיל. מה אמרת, הרי אינה רשאי לעשות כן, משום שעי"ז יפסל

חטאת

ציונים

פ"ב א קן סתומה. כ"מ פ"א מ"ד י"ב פ"ג: שפרח ממנה גוזל לאויר. פיי' פ"ע מה' פסולי המוקדשין ה"ח: פרח לבין הקריבות פסול. פיי' שם פ"ב: ב כיצד שתי נשים כה. כ"ג פ"א פיי' שם ה"ג:

שנויי נוסחאות

פ"ב א בין המתות. בד"ל ובכ"ק ובמב"ב לבין. הפורח. בכי"ק הפורות: ב כיצד שתי נשים. בכי"ק ..משתי..

משנת חכמים

שאין להקריב רק בשים למעלה ובשים למטה ולא שלשה לגד אחד מתשם שמא יהיו הבאים משני קנים זה אינו דהא הכמב"ם כתב שם בפי' המשנה קסתומה בפרח ממנה לבין הקריבות וו"ל אלו היתה מפורש היה דינם כמו שכתבנו והקדמנו וכולא שאם היה תעלה הרי הוא מפסיד כל מה שמתע' עמה עולת מין חטאת שבתוכה וכן אם היה עולה כמו שהקדמנו ולפי שהוא סיום ולא נתפרש אם הוא חטאת או עולה אינו פוסל אלא אחת כנגדה ואי' ס"ד דדוקא בדיעבד קתני מפני מה דפוסל אחד כנגדו ה"כ כתב אף אם חטאת שנתערב בשני קנים סתומים דאף דבפ"א אית' לן כשר אלא מין חטאת שבתוכה זה דוקא להתלה כמו בגיאר הרמב"ם והרע"ב שם אבל באם קרב שלשה למעלה ושנים למטה אף אם נתערב עולה בין שני הקנים בודאי נ"כ פסול ופוסל אחד כנגדו דאמריק שמא העולה נעביה למטה ושלשה פרידות הנעשות למעלה היו משני הקנים וממילא אתת מהן פסולה וכן לריכן דהא בעשה דאין כשר אלא מין חטאת שבתוכה מבואר ברמב"ם משום דיכון שהקריב מין החטאות שבתוכו' אי הדין כיון חטאת שנתערב בעולות דימותו וזה דוקא להתלה אם קרב החטאת שנתערבה עם העולה וקרב למעלה העולה כשרה מחלה פסול וכן נסיפך כדאיתא במסכת זבחים דף ע"ג ע"ב וכן כתב הרי"ש במשנה אחרונה בר"פ סיכשה נדה וכן פוסק הרמב"ם בפ"ו מה' פס"מ דין י"ז ואם כן כשנתערב בשני קנים סתומים יקרב שלשה למטה ושתים למעלה אף שנתערב חטאת בכן פוסל אחד מלמטה שמא כל הבאים היו מבני הקנים ואחד מבני הפרידות שנעשו למעלה ג"כ פסול אם החטאת נעשים שם ונשאר כשר ומאי בתר דוקא סתומה ולא מפורשת אלא ע"כ דאם להתלה

יופר

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

קן כתומה פרק ב קנים

המקום. דאילו נתערבה בין חטאות חיות והבך חטאות דידיה גינהו. מני למיתב חד מיניהו ועביד לה זוג להא. והא דלא נתערב הוי קרי ליה עולה. גלוין שבפירש"י בס פ"ב דגזיר: **ב** פוסל א' בהליכתו. מ"ש הר"ב ח"ל אין להקריב הפלוגי הנשאר דחייבין שמא יקריבו אותו שפרח בה' פרידות ויעשוהו חטאת כו'. ומלא שתי חטאות מקן א'. תימה כיון דבקתומות חייבין ולכל אחד שתי קנים ומלאו ב' חטאות הן בולו שבתי קנים וכדין הוא בהקריב שתי חטאות ולא נבאו מקן א' אלא משתי קנים. ובהמפרש ליתא להאי ח"ל. והקרוב אלי שלא לשנות כל הגירסא ולהגיה של"ל ומלאו ג' חטאות [משני קנין] וה"ק ח"ל אם יעשה אחד חטאת ואחד עולה שוב לא יקרב הפלוגי דחייבין וכו' ומלאו ג' חטאות משני קנין. והר"ב מני לאסברי בג' עולות ועיין בפי' הר"ב במחניתין דלקמן על פרח מן הבנות לחמיבות: שאפילו הן מעורבות אין פחות משנים. שאפילו מעורבות כל הממנה פרידין שבארבעה הקנין יחד אין פחות משנים פי' שני קנין כשרין בהן שתי עולות ושתי חטאות. אבל ג' חטאות או ג' עולות לא מני עביד דדילמא עביד להו משתי קינין של אחה א' שהן

חטאת אם עולה לפיכך היו פוסל אלא אחד כנגדו. כדמפרש ואזיל: **ב** פרח. פרידה אחת מזו לזו פוסל אחד בהליכתו. ממקום שנפרש ונסול הוא עלמו או אחר במקום שנתערב. דכשפרח פרידה אחת משני קנין לשני קנין אחרים הרי ג' פרידות לבד והמש פרידות לבד. ומשלש פרידות היו יכול להקריב רק שתים אחד עולה ואחד חטאת שאם יעשה שתים מהן עולות נמלא שהוקבע הפלוגי בנשאר ואותו שפרח לחטאת. ולא יוכל להקריב

שתי קנים[ח]. פרח[ט] מזו לזו פוסל אחד בהליכתו[י]. חזר[יא]. פוסל אחד בחזירתו[יב]. פרח וחזר. פרח וחזר. לא הפסיד כלום[יג]. שאפילו הן מעורבות אין פחות משתים[יד]:

שוב בחמש פרידות כי אם שתי חטאות כדין חטאת שנתערבה בחיבה דאמרי' בפ"ק דהין כסר אלא מין חטאת שבח בה. ח"ל אין להקריב הפלוגי הנשאר דחייבין נמלא יקריבו אותו שפרח בה' פרידות ויעשוהו חטאת וחבירו שנשאר בג' פרידות נמי יעשוהו חטאת ונמלאו שתי חטאות מקן אחד. וכן מן החמשה פרידות היו יכול להקריב רק שתי חטאות ושתי עולות דאי עביד ג' חטאות או ג' עולות דלמא עביד להו מנני קנין של אחה אחת ואין דין שני קנין אלא בשתי חטאות ושתי עולות. והיינו דפסיל הוא או אחר במקום שנתערב ופוסל אחר כנגדו ממקום שפרח ונפרש מנה: חזר פוסל אחד בחזרתו. חזר ופרח אחד מאותם החמש פרידות לתוך אלו הג' שנמלאו שתה ארבע פרידות מכאן וארבע פרידות

מכאן. פוסל אחד בחזרתו. ממקום שנפרש ונלא הוא או אחר פסולים במקום שנתערב שם ואין יכולים להקריב אלא אחד חטאת ואחד עולה מן הארבעה שבכאן. ואחד חטאת ואחד עולה מן הארבעה האחרים. דדלמא אותה פרידה שפרחה בגיה היא מאותם שני קנין ואינה אותה שנתערבה בה תחלה ונשארו שם ג' פרידות מן הבני קנין ואותה שפרחה שם ראשונה וכן במקום הבני ואי עביד במקום אחד שתי עולות ואחד חטאת יהא נקבע אותו שפרח נגד הבני לחטאת ולא יוכל להקריב שם רק חטאת אחת דדילמא כל הג' חטאות שנעשו מכאן ומכאן יהיו משני קנין של אחה אחת הלכך עושה בכל מקום עולה אחת וחטאת אחת או שתי עולות וחטאת אחת בגד זה וחטאת אחת בגד זה או שתי חטאות ועולה בגד זה ובגד השני עולה אחת. ואם חזרו ונתערבו יחד

יכין תפארת ישראל בועז

דמצוי בהן קנין מחיובי זבות ויולדות וכמש"ל: ח) וכולן סתומות, שתיכל כל אחת לעבות מב' קינין אלה כל ב' מהן שתהרלה לעולות והשאר הב' להטאות. [וג"ל דלהכי נקט כולל, אף שכבר מפורש סדין יפה במשנה א'. משום דאתא לאשמעינן דיש לפיפא, דנחזר פוסל א' בחזירתו. ומה"ט נמי נקט הדוגמא בשים לכל אחת ב' קנין, אף דנים לכל אחה רק קן א' נמי יוכל לגייר שיפסול הפורח ושפוסל א' כנגדו. היינו משום דבכה"ג לא מצי למנקט בסיפא דפוסל א' בחזירתו, דהיינו במקום שפרח נשם, משום דהפרידה הנשארת בכר פסול וקאי, גם קודם שחזר ופרח נשם מהתערובות. ומכ"ש דלא הוה מצי תנא למנקט שהים לאחת קן א' ולבמיים ב' קנין ופרח מבעלת א' לבעלת ב'. ליתא, דבכה"ג לא שייך לומר דפוסל א' בחזירתו, דהרי פסול וקאי וכדאמרן. ולא שייך נמי סיפא דסיפא, דנפרח וחזר, ופרח וחזר, לא הפסיד כלום, משום שאפילו מעורבות אין פחות משנים. ליתא דהכי נקט לאחת לאחת, ונתערבה שם אותה של ב' קנין, אז רק המועט כשר, וכפ"ח מ"ג]: ט) פרידה אחת: י) ר"ל בהליכתו כשפרח נפסל א' במקום שפרח משם. ומכ"ש שנפסל א' במקום שפרח נשם, מדנתערב בהם הפורח והוא שם מיותר. מיהו פשיטא שאותה אשה שפרח ממנה א' היתה יכולה להקריב ג' פרידות המתרים ב' מהן חטאת וא' עולה, וא"כ כחשוב שאותו שפרח לבין הד' עולה היה, ולפיכך הו"ל כעולה שנתערב בחובה [פ"ח מ"ב] ותקריב חברתה מהתערובות ב' עולות, והפסיד כל החטאת שבב' קינים שלה. אלא דלא מסתבר בנפסיד לזו שלא פשעה כדי שתרוויח זו שפשעה ולא שמרה קיניה יפה שלא יפרח מהם. וטעם הדבר דכשפרח א' מהד' פרידות לתוך ד' פרידות האחרות, נשארו כאן ג' ושם ה', ואסור להקריב מהג' רק ב' פרידות, א' לחטאת וא' לעולה. דאם יקריבו מהג' ב' הטאות, אז יוקבע הפרידה הג' הנשארת וגם הפרידה שנתערב, להיות ב' עולות, ונמצא יעשו בהתערובות אם הפורח ג"כ חטאת, והרי הוקבע להיות עולה. ומה"ט נמי אי אפשר שיקריבו מהג' הנשארים ב' עולות. וב"כ בעולת ה' אי אפשר שתקריב מהב' פרידות רק שתי עולות וב' חטאות, דאם תקריב ג' הטאות או ג' עולות, שמא כל הג' מעלה הן, והרי חייבת רק ב' חטאות וב' עולות: יא) שחזר ופרח א' מהה' פרידות לתוך הג', ונמצא השתא ד' מכאן וד' מכאן כבתחלה: יב) דמלאתן שהיה תחלה ה' והשתא ד', נפסל מלבד א' שבתחלה, שוב א', ואי אפשר הו להקריב מהד' רק א' חטאת וא' עולה, דאם יקריבו מהן ב' חטאות או ב' עולות, שמא אותו שחזר ופרח ממנה, משלה היה, ויעשוהו ג"כ שם חטאת או עולה במקום שפרח נשם, ונמצא שיקריבו ג' חטאות או ג' עולות מב' קנין שלה. וב"ב מאותן שהיו תחלה ג' והשתא ד', אי אפשר להקריב עכשו רק א' חטאת וא' עולה כקודם שחזרו, דאם יקריבו מהן ב' חטאות או ב' עולות, יש לחוש שמא לא חזר אליהן אותה הפרידה שפרח תחלה, ושמא אותה הפרידה שפרח לה תחלה, יעשוהו במקום התערובות ג"כ חטאת או עולה, ונמצא שיקריבו משלה ג' חטאות או ג' עולות, והרי היה רשאי להביא מב' קנין רק ב' חטאות וב' עולות: יג) ממה שהיתה רשאה להקריב אחר בריחה וחזרה הרי הוכח יד) ר"ל דהרי אפילו יתערבו הכל יחד, יכול להקריב מכל התערובות ב' חטאות וב' עולות, דהרי בין שיהיו כל הקרבים משל אחה א

אלא

פרח חזר ופרח. פי' שם ס"ב:

שנויי נוסחאות

פרח וחזר (פרח וחזר). בד"ל ליתה:

משנת חכמים

מותר להקריב הכלם פרידות לגד אחד וכנים לגד השני כשנתערב פרידה סתומה לשני קנים ודוק: כשנתערב חטאת לשני קנים דאז מקריב ממן החטאת שנתמוה אז מתערב שני עולות עם חטאת ומיתה הזלי ולכך אסור להקריב עוד חטאת שנתמוה לגל כשנתערב פרידה סתומה מותר להקריב לבתחלה אותו פרידה ג"כ ולפי זה לא אפשר לפרש כפי' הרע"ב דהא דהמועט כשר הייגו לכתחלה והא דפ"ג דהמרובה כשר הייגו דיעבד ומעשה שפי' הרע"ב ולכך הוכרח לפרש הא דקתני בד"ל בכהן ממלך אבל בכהן שאינו ממלך בדרך אחר כמו שכתוב בתוס"י:

פ"ב א פרח לגין הקינוגות פסול ופוסל א' כנגדו עיין בפי' הרע"ב שכתב שמתחלה פרידות אינו יכול להקריב אלא ארבעה פרידות דלא יכול להקריב אלא שתים לעולה ושתים לחטאת אבל לא שלש נשאר לד דמשה הוא שתי הפרידות. כבר כתבתי דדעת הרמב"ם אינו כן גם מה שכתב ובכלשה פרידות אינו יכול להקריב רק ב' פרידות א' לעולה ואי לחטאת אבל לא שיקרב מהבלבה שתים לעולה או לחטאת וכו' וזהו פוסל כנגדו עיין בפי' המשנה והרמב"ם במשנה ג' לא אתא ולא שתים וכו' שכתב הרמב"ם כשפרח פרידה אחת מקן אחה לגנים אז פרידה שתים כשרה רק כשתחרה משתה לגלשונה אז נפסלה פרידה שתים: ועתה אבאר לפי פרושו ח"ל אם נתערו גוזל ז' נמלאה גוזלות וכו' אם הקריב מכולן א' ומתמשים לחטאה ומתמשים לחטאה אלו אומרים אם היה הגוזל שנתערו הוא שנעשה לחטאה הרי כל המלה לפי כשרים לפי בבר נעבו מתים לחטאה ותתים לחטאה כפי הסיום ולא נעשה הגוזל לחטאה הרי מ"מ כשרים לפי שהן הן המלה הלזה ומתמשים עולה כשרים הכרת ומ"מ חטאת כשרים הכרת כן לפיכך הרי נתבאר שהוא פסול ופוסל אחד כנגדו אלא שלא עשאן לחטאה אמרינן לפשר שתים הלזו להיות חטאת ולא נעשית לחטאה אמרינן אפשר שהיה רצוי להיות עולה ע"ש ביאור הדברים לפי שהגוזלות נשאלים מלהיות גוזל

בפרחה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לעולה לא יהיו להם פחות מכנים קנין שתים כשרים: ג אחד לזו ושנים לזו כ׳. פרח מן הראשונה פרידה אחת לכניה. מיד נפסל אותו יחידי בנשאר בראשונה. דאי יעשה חטאת יהא נקבע אותו שפרח לעולה ולא יוכל להקריב בשניה ובקנין אחרות שנתערב בהן רק מחליין עולות כמו עולה שנתערבה בחובה. וכי פרח מן השניה לשלישית שמא מגופה של השניה פרח ואותו שפרח מן הראשונה נשאר שם בשניה ואינו יכול לעשות מן השניה רק שתי פרידות אחת חטאת ואחת עולה דאי עביד שתי עולות שמא מן הפרידות של גוף השניה יעשה וא״כ יהי׳ נקבע אותו שפרח בשלישית לחטאת ולא יוכל לעשות בשלישית רק מחליין חטאות ולא יותר. וכן כי פרח מן השלישית לרביעית שמא מגופו של שלישית הוה אותו שפרח. ולא נשאר בה רק ה׳ פרידות ופרידה אחת מן השניה שנתערבה בהן ואינו יכול לעשות בשלישית רק שתי חטאות ושתי עולות מפני אותו שנתערב ברביעית. וכן כי פרח מן הרביעית לחמישית אין כשר ברביעית אלא ג׳ חטאות וג׳ עולות. וכן מחמישית לשתיה יעשה בחמישית ד׳ חטאות וד׳ עולות. וכן משתיה לשביעית אין כשר בשתיה כי אם ה׳ חטאות וה׳ עולות דאי עביד שם עולות יהא נקבע אותו שפרח בשביעית לחטאת ולא יכול לעשות בשביעית כי אם ז׳ חטאות בלא שום עולות וכי סדר מן השביעית ופרח ח׳ בשתיה היא אותו שפרח בתחלה משניה אלא מגופה של שביעית פרח ונפסלו בשביעית שתי פרידות. ואין כשר כי אם שם חטאות ושם עולות. דאי עביד ז׳ חטאות יהא נקבע אותו שפרח בשתיה [ובאחרים] לעולה ולא יוכל להקריב רק עולות מחלי הפרידות וחליין האחריים פסולים כדין עולה שנתערבה בחובה. וכי פרח מן השתיה נפסל בחזרה זו עוד קן אחד ואין כשר בשתיה כי אם ארבע חטאות וד׳ עולות דשמא מן השתיה פרח מגופה אחת בשביעית ואחת בחמישית בחזרה. ולא נשאר לה כי אם י׳ פרידות מגופה. ואי עביד ה׳ חטאות וחמש עולות דלמא השתי פרידות שפרחו ממנה יהיו קרבים עולות שתיהן ואם כן יעשו שש קנין שבע עולות או יהיו עשויין שתיהן חטאות. ואין יכולים לעשות שש קנין אלא ו׳ עולות ושש חטאות וכן מחמישית לרביעית ומרביעית לשלישית ומשלישית לשניה. אין בשלישית כי אם ב׳ פרידות ח׳ חטאת וא׳ עולה. וא״ת ולמה הפסידה השלישית שיש שהרי מאותן שפרח בשני׳ בחזרה לא יקריבו. דהא קתני השניה אין לה כלום והוה לן למימר בשלישית שתי קנין ובשניה אין בה כלום או בשניה קן אחד ובשלישית קן אחד וי״ל כיון דבשאר קנין מרביעית ואילך נפסלו ב׳ קנין אחד בהליכה ואחר בחזרה גזרינן כמו כן בשלישית. אבל בשביעית לא נפסל כי אם קן א׳ דלא הלך ממנה רק

תוספת יום טוב

ג לזו אחת. לזו שתים. לזו שלש. לזו ארבע. לזו חמש. לזו שש. לזו שבע[יא]. פרח[יב] מן הראשונה. לשניה. לשלישית. לרביעית. לחמישית. לששית. לשביעית[יג]. הזריז[יד]. פוסל אחד בהליכתו[טו] ואחד בחזירתו[טז]. הראשונה והשניה אין להם שתן שתי חטאות ושתי עולות. לזו שלש. לזו ארבע. לזו חמש. לזו שש. לזו שבע. ג פרח מן הראשונה לשניה לשלישית. כתב הר״ב וכי פרח מן השניה לשלישית כו׳ ולא יוכל לעשות בשלישית ובקנין אחרות שנתערב בהן כמ״ש בפרח מהראשונה לשניה אלא

יבין תפארת ישראל יבין

לו משל ב׳ הנשים, יקריבו שפיר ב׳ חטאות וב׳ עולות כב׳ לזו וב׳ לזו [פ״ח מ״ג]: טו) וכולן שהומות: טו) ר״ל שפרח מ׳ מבעלת ב קנין לבעלת ג קנין, ומבעלת ג קנין חזר ופרח מ׳ לבעלת ד. וכן כולן: יז) דאחד ופרח מ׳ מבעלת ז לבעלת ו, ומשם חזר ופרח מ׳ לבעלת ה, ומשם חזר ופרח מ׳ לבעלת ד וכו׳: יח) דכשפרח תחילה מבעלת א לבעלת ב, נפסל לבעלת א הפרידה הנשאר, דאם יקריבהו עולה או חטאת, יש לחוש שנם אותו שפרח לה יעשהו עולה או חטאת, והרי אינה חייבת רק מ׳ חטאת וא׳ עולה. ובעלת ב שיש לה השתא ה׳ פרידות לא תקריב מ״מ ג׳ חטאות או ג׳ עולות, דשמא כל הג׳ משלה הן, והרי אינה חייבת רק ב׳ חטאות וב׳ עולות. וב״כ כשחזר ופרח מבעלת ב לבעלת ג, חיישינן שמא הפרידה שפרח מקניה, משלה היה, ולא נשאר אלא בעלת הב׳ מקנין שלה רק ג׳ פרידות, וא׳ מבעלת א, ולפיכך לא תקריב רק מ׳ חטאת וא׳ עולה. דאם תקריב ב׳ חטאות או ב׳ עולות, שמא אותה שפרח מקנין שלה ג״כ יעשוה חטאת או עולה, והרי אינה רשאה להקריב מקניה רק ב׳ חטאות וב׳ עולות. ובעלת ג כשפרח אליה פרידה מ׳ מבעלת ב, לא תקריב מז׳ פרידות שלה רק ג׳ חטאות וג׳ עולות, מטעם שאמרנו לעיל כשפרח מא׳ לב׳. ובשחזר ופרח מג׳ לד׳, חיישינן ג״כ שמא מקנין שלה פרח, ולא נשאר אלא הבעלת ג רק ה׳ פרידות משלה, וא׳ משל בעלת ב, ולפיכך אינה רשאה להקריב מהו׳ פרידות רק ב׳ חטאות וב׳ עולות. דאם תקריב ג׳ חטאות וג׳ עולות, יש לחוש שהפרידה שפרח מקניה ג״כ יעשוהו חטאת או עולה, שמא שד׳ חטאות או ד׳ עולות קריבות מבעלת ג׳ קנין. וכן כולן, שבעלת ד כשפרח מקניה פרידה מ׳, אין כשר לה מ״ט רק ג׳ קנין. ובעלת ה כשפרח לה מ׳ מקניה לבעלת ו, אין כשר לה רק ד׳ קנין. ובעלת ו אין כשר לה רק ה׳ קנין, הכל מטעם הנ״ל. אבל בעלת ז כשפרח אליה מ׳ מבעלת ו, תקריב ז׳ חטאות וז׳ עולות, דשמא פרח מקניה כלום, למאי ניחוש לה. רק אותה פרידה שנשאר לה בלי זוג, אי אפשר שיקריבהו לחטאת או לעולה, דשמא מקנין של בעלת ז הוא שמא שיקריבו מז׳ קנין שלה ח׳ חטאות ו׳ עולות: יט) דכשחזר ופרח לו מ׳ עולות: יט) וכולן שהומות: טו) ר״ל שפרח מ׳ מבעלת ב קנין לבעלת ג קנין, ומבעלת ג קנין חזר ופרח מ׳ לבעלת ד. וכן כולן: יז) דאחד ופרח מ׳ מבעלת ז לבעלת ו, ומשם חזר ופרח מ׳ לבעלת ה, ומשם חזר ופרח מ׳ לבעלת ד וכו׳: יח) דכשפרח תחילה מבעלת א לבעלת ב, נפסל לבעלת א הפרידה הנשאר, דאם יקריבהו עולה או חטאת, יש לחוש שנם אותו שפרח לה יעשהו עולה או חטאת, והרי אינה חייבת רק מ׳ חטאת וא׳ עולה. ובעלת ב שיש לה השתא ה׳ פרידות לא תקריב מ״מ ג׳ חטאות או ג׳ עולות, דשמא כל הג׳ משלה הן, והרי אינה חייבת רק ב׳ חטאות וב׳ עולות. וב״כ כשחזר ופרח מבעלת ב לבעלת ג, חיישינן שמא הפרידה שפרח מקניה, משלה היה, ולא נשאר אלא בעלת הב׳ מקנין שלה רק ג׳ פרידות, וא׳ מבעלת א, ולפיכך לא תקריב רק מ׳ חטאת וא׳ עולה. דאם תקריב ב׳ חטאות או ב׳ עולות, שמא אותה שפרח מקנין שלה ג״כ יעשוה חטאת או עולה, והרי אינה רשאה להקריב מקניה רק ב׳ חטאות וב׳ עולות. ובעלת ג כשפרח אליה פרידה מ׳ מבעלת ב, לא תקריב מז׳ פרידות שלה רק ג׳ חטאות וג׳ עולות, מטעם שאמרנו לעיל כשפרח מא׳ לב׳. ובשחזר ופרח מג׳ לד׳, חיישינן ג״כ שמא מקנין שלה פרח, ולא נשאר אלא הבעלת ג רק ה׳ פרידות משלה, וא׳ משל בעלת ב, ולפיכך אינה רשאה להקריב מהו׳ פרידות רק ב׳ חטאות וב׳ עולות. דאם תקריב ג׳ חטאות וג׳ עולות, יש לחוש שהפרידה שפרח מקניה ג״כ יעשוהו חטאת או עולה, שמא שד׳ חטאות או ד׳ עולות קריבות מבעלת ג׳ קנין. וכן כולן, שבעלת ד כשפרח מקניה פרידה מ׳, אין כשר לה מ״ט רק ג׳ קנין. ובעלת ה כשפרח לה מ׳ מקניה לבעלת ו, אין כשר לה רק ד׳ קנין. ובעלת ו אין כשר לה רק ה׳ קנין, הכל מטעם הנ״ל. אבל בעלת ז כשפרח אליה מ׳ מבעלת ו, תקריב ז׳ חטאות וז׳ עולות, דשמא פרח מקניה כלום, למאי ניחוש לה. רק אותה פרידה שנשאר לה בלי זוג, אי אפשר שיקריבהו לחטאת או לעולה, דשמא מקנין שלה ג׳ חטאות

ציוני־ם

ג לזו אחת ולזו שתים כ״נ פ״ח מ״ו שם ה״ה:

שנויי נוסחאות

ג לזו שתים כו׳. במס״ב ולזו.. וכן בסמוך בכלן ועי׳ ר״ע ״ב. לשלישית כו׳. במס״ב ולשלישית. וכן בסמוך בכלן. חזר. במכ״ב חזר.

תוספות חדשים

פ״ב ג בר״ב סד״ה אחד לזו כו׳ גזיינן כ״ב בשלישית. ואין להקשות ומשום גזירה ימוהו בדפריך ביומא דמ״ס דהתם לית ליה הקנה ברועה אבל הכא בעופות לית הקנה. (המפרש בסס ר״י):

באורי הגר״א

ג הראשונה כו׳. עיין מ״ש המפרש ופי׳ סדר רבינו יעקב הלוי כו׳. ושוד מלאה דלא ידעו לתקן הדבר אם לשניה או לשלישית וכן בכל הנבות: אין להם כלום. וא״ת ולמאי אין להם כלום. הא הראשונה אין מקריבין. וא״כ למאי אין מקריבין את השניה וגם על הראשונה יש להקשות כן וחדא מעייהו יקריבו ממ״נ. [ע״ע לי דהא הראשונה בודאי לא יוכל להקריב דאי יעשה חטאת יהא נקבע אותו שבי לעולה. וא״כ לא יוכלו להקריב מכולם. כ״א כמנין עולות. דהא מיירי שנתערבו משני לב׳ וכו׳. ובודאי מו״ר הגיון זצ״ל יש לו שטה אחרת. וחכירי הכותב מס׳ זו קיבל במכתבו ואני לא זכיתי ללמוד אצל הגאון מסכת זו ומסכת תמיד ומדות אלא סייתי באותו פעם אלו[.] וי״ל דגזיינן דכיון אלם רוצה יכול להקריב את הראשונה ואם רוצה יכול להקריב את השניה. חייבין דלמא אתי להקריב שניהן לכן אין להם כלום. אבל בשלישי ורביעי לא גזיינן כן דלמא אתי להקריב מן הראשונה. כיון שגזרו שלא להקריב אלא מן הראשונה ומן השניה הו לא אתו להקריב ממנו:

משנת חכמים

שפרחה מכן דהיינו אלפה פרידות משני קנין שפרח מהן אותו הגדול ואתה כן כשרים והרבות בידו לעשות מאותן אלפה שניה מהן למעלה ומ׳ למטה או בהיפך וא״כ אינו יודע מה שיוקבע אותו הגדול אתי״כ אם לחטאת או לעולה דאם יקבע עכשיו לאותן אלפה פרידות הנשאריה משני הקנים שיש לחטאת ויוקבע אותו גדול שנתערב נמצא לעולה וא״כ לא יוכשר מהמאה רק מנין עולות שנתערב בדאתיתא בפ״ב עולה

אלא אלא תם להאריך בכל פעם: פרח וחזר כו'. הכא בבבא אליעזר ג"ל דלא קאי על האחרונה קנים הראשונים שהרי אין להם כלום כמ"ש הר"ב בבבא שניה: ויש אומרים השביעית לא הפסידה כלום. כתב הר"ב פירש בפריחה וחזרה שלשים אלא לעולם יקריבו ממנה חמש קנין כו'. אבל אין נראה לפרש לא הפסידה כלום ויקריבו בה שבעה חטאות ושבעה עולות דמני עביד להו כיון דבקנין אחריש אין בהן כלום [ואותן ג' שנתערבו בה מאחרים ראויין הם להקריב כולם בין עולות בין חטאות שבכל פעם שבא לה אחד היה בא ממקום שראוי להקריב בין עולה בין חטאת]. דאין זה הלשון דהוה ליה למימר נמצרה שביעית בפריחה שלשים פע"י פריחה שלשים הוכשרו כל הקנין שבשביעית. אלא הלשון

פרח וחזר פוסל אחר. מי' שם:

שנויי נוסחאות

השביעית יש לה שש. בכי"ק והשביעית..

באורי הגר"א

וי"א השביעית כו'. פי' מפני שאין מקריבין אלא השביעית לכך לא גזרינן כלל:

משנת חכמים

עולה שנתערבה בתוכה אינו כשר אלא מעין עולות שבתוכה ולכך אינו קובע כעת לאותו ג' פרידות וממילא לאותו פרידה נספק מה שהוא ראוי להיות אח"כ ולכך פסול ופוסל לי' כנגדו וזה מה שכתב להיות ראוי לאחר כך הרי מבואר שאותן שלשה פרידות הנשארים משני הקנים אחר שפרחה ממנו גחול כשרים להיות שניים מהן למעלה ואחד למטה אז בריבוי: ב כתב הרע"ב וז"ל וא"ת למה יפסוד הבליטת שמש שהרי מלאכתן שפרחו בבני' בחזרה לא יקריבו כו' וי"ל כיון דבשאר קנים מרבעי ואינן נפסלו ג' קנין גזרינן כמו כן בבליטת ע"מ וזה לפי שיטתו בפי' דשתמש הוא בקריב ד' הטאות משלשה קנים לזה הקשה שפר אבל הרמב"ם בפירושו ביאר בטוב טעם גלי כוס גזירה הוא כשנתערב מקן אי לזוך בני קנין ממילא נפסל מהשני קנין פרידה אי כדאיתא במשנה אינה לגין הקריבות פסול ופוסל אי כנגדו ונשאר ג' פרידות מהשני קנים כשרים וכשפרח משני קנים לבשר המיון אחת מהשני קנים פרחה ממילא לא נגזר רק שני פרידות וכן בבליטת ובמרבעית ואח"כ בחזרה כשפרחה מבעיות וכשפרחה מבליטות לשניה אי"כ נשאלה ג"כ פ' יחיד ונשאר פרידה אי ואח"כ כשפרחה מבעיה לאחר נפסלה אותו פרידה שלא נומר אותו פרידה פרחה ואתי שפיר דראשונה ושניה אין להם כלום ולא צריך לטעם הרע"ב עוד נראה לי אף לטעם הרע"ב דהתשש הוא שאם יקריב אחרונה הטאות משלשה קנים ג"כ לא קשה קושית הרע"ב רק לפי שיטתו שהביאתי לעיל דמפרש דהא דפסול ופוסל אחר כנגדו היינו שאינו מקריב כלל מעשה אותו התשש שאם הוא פסול הקשה שפיר כיון דשניים אין להן כלום ואי"כ אינו מקריב בעל השני קנין למה נפסיד בעל שלשה קנים שני קנים. אבל לשיטת הרמב"ם שהבאתי דהא דפסול ופוסל אי' היינו שמקריב תמשה פרידות שלם לגד אי ושניים לגד שניים רק שלשים עולות

רק

יבין תפארת ישראל בועז

מו ג' עולות, והרי אין מייבת רק ב' חטאות וב' עולות. ומה"ש גם בעלת א הפסידה הכל, והיינו דקאמר הראשונה וכו' (ג): ב) לאו שחזר ופרח מבעלת א וב', ליתא, דהרי כיון דכבר מפריחה וחזרה ראשונה אין להם כלום, א"כ הו"ל כחטאות המתות, שכשפרח א' מהן לבין שאר הקנין, ומותו כולן, כדקתני בסיפא שם פרח מבין המתות כולן ימותו. אלא הגא מיירי שחזר ופרח מג' לה', ומה' לה', ומה' וכו' עד לו', וחזר ופרח מז' לו', ומו' לה', ומה' וכו' עד לג': בא) דהרי מבעלת ג כבר פרחו ג' פרידות, ב' בהליכה וחזרה ראשונה, וא' בהליכה שניה, דבחזירה לא פרח ממנה כלום. ושמא כל הג' שפרחו ממנה, מקנין שלה פרחו, ושמא יקריבו כל הג' במקום תערובתן שלן עולות או כולן חטאות, ואם תקריב מג' פרידות שנשארו לה עוד א' עולה או אחת חטאת, נמצא הקריבה מג' קנין שלה ד' חטאות או ד' עולות. ובן בעלת ד שפרח ממנה ד' פעמים, ב' בהליכה וחזרה ראשונה, וב' בהליכה וחזרה שניה, שמא כל הד' משלה פרחו, וכל הד' יקרבו במקום שפרחו כולן חטאות או כולן עולות, ואם תקריב מב' קנין שנשארו לה רק עוד אחד חטאת וא' עולה, נמצא הקריבה מד' קנין שלה ה' חטאות או ה' עולות. להכי בעלת ג ובעלת ד לא יקריבו כלל: כב) דכיון דפרח ממנה ג"כ ד' פעמים, שמא משלה פרחו, וכלן יקרבו במקום תערובתן כולן חטאות או כולן עולות, ואם תקריב מג' קנין שנשארו לה רק עוד ב' חטאות או ב' עולות, נמצא שתקריב בעלת ה מה' קנין שלה ו' חטאות או ו' עולות: כג) דאם הטשה בעלת ו ג' חטאות או ג' עולות, יש לחוש שמא כל הד' שפרחו ממנה בהליכה וחזירה ראשונה ושניה, כולן משלה היו, ויקרבו כולן חטאות או כולן עולות, נמצא ז' חטאות או ז' עולות קריבות מבעלת ו קנין: בד) ר"ל בעלת ז תקריב מקנין שנשארו לה חמשה קנין, דהרי מבעלת ז לא פרח מבין קניה רק ב' פעמים, אחד בחזירה ראשונה וא' בחזירה שניה, ואם תקריב מקנין שנשארו אצלה ו' עולות לאיתם שמא גם הכ' שפרחו ממנה, מקנין שלה פרחו, ויקרבו שניהן לחטאות או לעולות, ונמצא ח' חטאות או ח' עולות קריבות מבעלת ז. [מיהו הכא נמי איכא לאקשויי כלעיל סי' י"ע [בבועז ג'], דכיון דבעלת ג וד' לא יקרבו משלהן כלום, א"כ תוכל בעלת ה להקריב ג' חטאות וג' עולות, דהרי אותן ב' שפרחו ממנה בב' חזרות לבעלת ד לא יקריבום. וי"ל כדתרצינן לעיל, אי משום דגזרינן גבה בעלת ה אטו בעלת ו שאפשר לה א' בכל פריחה. או משום דבדיעבד כשהגיה מה שתקרב בעלת ד מכח ספק ספיקא, לחכי מייתינן גם גבי בעלת ה]: כה) ר"ל שפרח מה' לו', ומו' לו', ומו' חזר לו', ומו' לה'. דאי שפרח הו מאחד מהקנין שלמטה מה', הרי כולן מתות הן, וכלעיל סי' כ': בו) מטעם הנ"ל סי' כ"ח: כז) דמדפרח ממנה לשאר הקנין

(ג) וא"ת א"כ שבעלת ב אינה רשאי להקריב מקנין השתא כלל, למה בעלת ג לא תקריב מו' פרידות שלה רק חטאת א' ועולה א', סולא שתקריב ב' חטאות וב' עולות, דלפיכו נימא דאותן שפרח לה אחלה וסוף משלה היו, הרי אותו שפרח לה בסוף לא תקריבו בעלת הב', דהרי בעלת הב' אינה רשאי להקריב מקנין כלל. וא"כ אין לחוש רק שמא אותה שפרח לה בתחילה יקריבנהו במקום שנתערב, לחטאת או לעולה, ובין כך וכך רשאי להקריב מו' פרידות שלה עוד ב' חטאות או ב' עולות. וכן ק' ממי למה הפסידה בעלת ב ע"י פריחה שניה שוב קן א', הרי כשפרח לה בסוף פרח לאותן שלו בעלת א, ומדאינה רשאה בעלת א להקריב משלה כלום, א"כ תהיה בעלת ב רשאה להקריב חטאת א' ועולה א', דהו"ל אותה שפרח לה לאותן קני בעלת א כפרח לבין המתות, דלא הפסידה כלום [כמשנה א']. ואת"ל דמשנה א' מיירי דוקא בפרח לחטאות המתות ממש, כגון שכן מה' חטאות המתות, דהלמ"ש שימותו, וכן כתב רש"י להדיא [מיר די"ב א']. אבל הכא דבעלת ב וא' אין קנין שלה מתיס רק משום דלא ידעינן אם הן חטאות או עולה, ובדיעבד אם קרבו רק מכח ספק, שפיר גזרינן בבעלת ג שמא תקריב בעלת ב', ובבעלת ב שמא תקריב בעלת א קנין שלה: ליתא, דהרי במשנה ד' חזינן דבפרח א' מהשומה, אפילו לבין חטאות שנתערב בעולה, אמי אמרינן דאותה שפרח ממנה לא הפסידה כלום. ותירץ המפרש דמשום דבשאר קנין מן הקן הד' ולמעלה כולן נפסל א' בהליכה וא' בחזרה, גזרינן אמי בבעלת ב' וג', לאסור להן א' בהליכה וא' בחזרה. אמנם ק' לפ"ז דא"כ בבעלת ז אמי נגזור מה"ט לפסול לה א' בהליכה ראשונה. ותריץ לדחוק דלהכי בבעלת ז לא גזרינן אטו שאר קנין, מדלא דמי לשאר הקנין, דבטלין בפריחה ראשונה חסר מהן פרידה א' ע"י הפריחה, משא"כ בעלת ז לא נחסר ממנה פרידה בפריחה ראשונה. ולפעד"נ נתרץ כל הקושיא לגמרי, דלא"נ דהא דכתב רש"י [נזיר די"ב א'] דרק בנתערב בה' חטאות המתות, לא הפסידה אותה שפרח ממנה כלום, זה על כרחך לאו דוקא הוא, דאפילו בפרח רק לבין חטאות שנתערב בעולה אמי דינא הכי וכמו שהוכחנו לעיל. מיהו היינו דוקא היכא שהתערובות אפילו בדיעבד פסול כשהקריבום.

פרידה אחת בחזרה ואילו בהליכה לא נפסל בה כלום ולא נחסר ממנה דבר: פרח וחזר. לאו אראשונה ושניה קאי דכיון דאין להם כלום אלא מתים אם פרח אחד מהם בין באחר קנין ימותו כולם כדתנן בסמוך ואם פרח מבין המתות לכולם. כולם ימותו. אלא קאי אשלישית שפרח [ממנה] לרביעית ומרביעית לחמישית ומחמישית לששית ומששית לשביעית וחזר משביעית לששית עד שבליטית הרי מן השביעית חסר ב' פרידות אחד בחזרה ראשונה ואחד בחזרה שניה ואין כשר בשביעית רק ה' פרידות לעולות וה' פרידות לחטאות דאי עביד שם עולות שמא הכ' שהלכו ממנה יהיו קרבין עולות הרי ח' עולות ואין בשבע קנין רק ז' עולות ומן הששית חסר ד' פרידות [שנים] בפריחה וחזרה ראשונה. ושניה בשניה. ונשארו ב' קנין כשרים דאי עביד שלש עולות

בלום. השלישית יש לה אחת. הרביעית יש לה שתים. החמישית יש לה שלש. הששית יש לה ארבע. השביעית יש לה שש. פרח וחזר(ב). פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. השלישית והרביעית אין להם כלום(בא). החמישית יש לה אחת(בב). הששית יש לה שתים(בג). השביעית יש לה חמש(בד). פרח וחזר(בה). פוסל אחד בהליכתו ואחד בחזירתו. החמישית והששית אין להם כלום(בו). השביעית יש לה ארבע(בז). ויש אומרים השביעית לא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

יקריבו ממנה ה' קנין דג' פרידות פרחו ממנה לכל היותר ונשארו בה רק י"ח פרידות ויעשה מהם ה' חטאות וה' עולות כיון דאף השתא אין לה כלום. והכא לא גזרינן בפריחה זו כמו בשאר קנין דכיון דאינה מפסדת בפריחה בשום פעם לא גזרו על החזרה ואין הלכה כי"ח: **ד** קן סתומה. שלא פירש איזו חטאת ואיזו עולה. וקן מפורשת שידוע שזו חטאת וזו עולה והכא מיירי שנתערבו שתי הפרידות יחד אחר שהיו מפורשות והשתא אין ידוע איזו חטאת ואיזו עולה. והני מוכח בסיפא דקתני או שפרח מן המפורשת לסתומה דאשון ימותו כולם ואי לא נתערבו פרידות המפורשות זו בזו אמאי ימותו. ואם העולה פרחה החטאת הנשארת תקרב ואין הסתומה יקריבו בה עולה אחת מפני העולה שנתערבה בה. אלא מיירי שנתערבו פרידות המפורשות זו בזו ואם נתערבה פרידה אחת מן קן הסתומה לתוך המפורשת יקח זוג לשני ויפריש אחת חטאת ואחת עולה והג' שנתערבו יחד ימותו [כולן] חזר א' מן השלשה שנתערבו ונתערב עם היחידי הנשאר בסתומה או בתחלת הפריחה נתערב אחד מן המפורשות לסתומה והיינו דקאמר כלומר שבתחלת פריחה הלך א' ונתערב בסתומה ימותו כולן. דכיון שפרידות המפורשות נתערבו יחד אין קרבן עוד וכי פרח אחד מהן במקום אחר היינו אחד מן המתות שפרח לבין הקריבות ימותו כולן: **ה** חטאת מבאן. פרידה המפורשת לחטאת לגד אחד ופרידה המפורשת לעולה לגד הב' ושתי פרידות של קן סתומה באמצע: פרח מן האמצע אחת לימין ופרידה אחת לשמאל: לא הפסיד כלום. דאותו שנתערב עם החטאת יעשה חטאת ואותו שעם העולה יעשה עולה אבל לא חטאת. דשמא יעשוהו מן העולה המפורשת: חזר לאמצע. חזרו מן הגדדים אחד מכאן ואחד מכאן ונתערבו יחד אלו

הלכן משמע לא הפסידה כלום בזאת פריחה אלישית. המפרש: **ה** זה שהלך אצל חטאות כו' וזה כו' עולות. וכן הוא בכל הנוסחאות ואף הרמב"ם הגיתיק כן בחבורו ספ"ע מהלכות פסולי המוקדשים. ואע"ג דבריסא תנן חטאת לבון יחיד וכן הגיתיק שם. מ"מ הא לית לן בה בין שהיא חטאת א' או חטאות רבות ומש"ה לא קפיד. אבל הר"ב והמפרש נסבי בסיפא נמי חטאת: [*לא הפסיד כלום. פי' הר"ב דאותו שנתערב עם החטאת יעשה חטאת אבל לא עולה דשמא יעשהו מן החטאת המפורשת. והמגיה כן בדברי הר"ב. לא הפסיד]: *)חזר. לשון הר"ב חזר מן האמצעים לגדדין הרי חטאות ועולות משוכבים וימותו כולן. וכ"כ המפרש. גם הרמב"ם בפירושו ובחבורו והיו יכולין לפרש דכולן ימותו מפני שפרח בהן מבין המתות:

*) שייך לע"ב.

הפסידה כלום[כח]. ואם פרח מבין המתות לכולם[כט]. הרי כולם ימותו[ל]: **ד** קן סתומה[לא]. וקן מפורשת[לב]. פרח מן הסתומה למפורשת[לג]. יקח זוג לשניו[לד]. חזר[לה]. או שפרח מן המפורשת ראשון[לו] הרי כולן ימותו[לז]: **ה** חטאת מיכן ועולה מיכן. וסתומה באמצע[לח]. פרח מן האמצע לצדדין. אחד הלך ואחד הלך לא הפסיד כלום[לט]. אלא יאמר זה שהלך אצל החטאות. חטאת. וזה שהלך אצל עולות. עולה[מ]. חזר לאמצע[מא] האמצעים ימותו[מב].

יכין תפארת ישראל בועז

ג' פרידות בנ' חזרות, הפסידה ג' קנין, כלעיל שבכל פריחה הפסידה קן אחד. [ואע"ג דהשתא לא יקריבו בשאר הקנין כלל, והו"ל כפרח לבין המתות דלא הפסידה כלום. י"ל דגזרינן אטו שאר הקנין שלמעה ממנה שמפסידים בכל פריחה קן א'. או י"ל דגזרינן פריחה וחזרה ג' אטו פריחה א' וכ'. או משום שיש גבי קנין שלמעה ממנה ספק בפיקא, וכמבואר לעיל]: כה) ר"ל בחזרה שלישית לא הפסידה כלום, רק תקריב ה' החטאות וה' עולות כמו לאחר פריחה וחזרה ב', דהרי שאר קנין לא יקרבו כלל, ואין כאן חשש שיקרבו אותו שפרח לה חטאה או לעולה יותר מהראוי לבעלת ז [דש"ל דגבי בעלת ז לא גזרינן אטו שאר הקנין וכלעיל. דבעלת ז לא דמי להו, דבעלת ז אינה מפסדת בהליכה בשום פעם, רק בחזרה, ואלו בשאר הקנין מפסידין בכל פעם כין בהליכה כין בחזירה. ואפילו לאידך תרולא דתלינן לעיל משום ספק ספיקא, אילמ"ק א"כ הכא בעלת ז תפסיד בחזירה שלישית דשמא תקריב בעלת ו ויהיה כבר מה שהקריבה מכח ספק ספיקא וכלעיל. נ"ל דדוקא כשיש מבנשים האחרות שמקריבין קיניהן, אבל אם אותן נשים שמן הדין לא יקריבו אפ"ה יקריבו, ויהיה כבר מכח ספק ספיקא וכדאמרן, אבל הכא בעלת ז תקריב, והיא משומש מאשר הקנין, וכלעיל, אבל לא מייתין שיקרבו הן. אבל אין לומר די"ת ה"ק, לא הפסידה כלום, ר"ל דבשאת שאין שאר הקנין מקריבין, תוכל בעלת ז להקריב ז' חטאות וז' עולות, משום ממ"ג, דאם הקרב הוא שלה, שפיר, ואם יהיה ג' מהן מבל ה' (דהרי ג' פעמים פרח מבל ה ומבל ו אל בעלת הז') הרי גם בעלת ה ו' חייבות כל אחת לכל הפחות ג' חטאות וג' עולות. ליתא, דא"כ הול"ל לי"ח דבעלת ז נכבדה בפריחה שלישית. אמנם לפי נאמת לא נשכרה, דהרי איכא לאיתם לאחרי. נ"ל דכיון דבכר נלחו מקני בעלת ז' כ' קנין בפריחה א' וכ', אינו חוזר ונראה, וכדקיי"ל [זבחים י"ב א']: בט) ר"ל אם כל פעם כשפרח, פרח מבין אותן הקנין דאמרינן בפריחה שלפני פריחה זו, שלא יקרבו כלל. או דבאמת פרח לתוך אחד מהקנין אחת מחטאות המתות, כגון שמתו או כפרו בעליה: ל) דבע"מ חסיבי ולא בטלי. ולא אמרי' נכבשיהו דמיידי וימות כל דפרים מרובא פרים, גז רה שמא יקח מהקבוע [זבחים ע"ג ב]: לא) שלא פירש בה בשעת קניי' איזה תהי' חטאת ואיזה עולה: לב) שפירש בשעת קנייתן זו חטאת וזו עולה: לג) ומתערבו כל הג' שבמפורשת, שאסור להקריב מהן כלל מדאינו יודע איזה חטאת ואיזה עולה מהמפורשת: לד) של הסתומה. דהו"ל כפרח לבין המתות [במ"ח]: לה) ר"ל ואם חזר ופרח א' מהתערובות שבמפורשת, אל הא' בשאר בהסתומה: לו) ר"ל או שבתחלה פרח אחד מהמפורשות להסתומה, ולא ידע אם חטאת או עולה פרח אליה: לז) דבין בסתומה בין במפורשות הרי לא ידעינן עתה איזה חטאת ואיזה עולה: לח) ר"ל שהי' מונח חטאת א' מפורשת מצד אחד, ובצד הב' היה מונח עולה מפורשת, ובאמצע היו מונחים ב' פרידות סתומות שלא נתפרש בהן עדיין איזה חטאת ואיזה עולה: לט) דהרי ידע באיזה מקום מונח העולה המפורשת ובאיזה מקום החטאת המפורשת, והסתומה שנתערב כאן וכאן, יכול לעשות אותה שנתערבה עם החטאת לחטאת, ואידך שעם העולה, יקריב עולה: מ) ר"ל שיאמר הכהן כך בשיקריבו. דהרי אין הקנין מתפרשות רק בשעת קניי' ע"י הבעלים, לא בשעת הקרבה ע"י הכהן, ולא ביני ביני [כיומא דמ"ח א]: מא) ר"ל אם אח"כ חזר א' מכל צד, ופרחו ב' יחד לאמצע, נמצא שמומחים הסתה כבתחילה אחד מכל צד וב' באמצע, רק דלא ידעינן בב' שבאמצע אם הם מהסתומות או מהמפורשות, או א' מהסתומות ואחת מהמפורשות. ובאותן שבצדדים ליכא ספק אם חטאת או עולה, דהרי ידע מקום החטאת ומקום העולה, רק מכופק אם היא סתומה או מפורשת: מב) מדמסופק אם היא חטאת מפורשת או עולה מפורשת:

ציונים

ואם פרח מבין המתות. כ"ג ע"ב מי"ל פ"ו מה' פסולי המקדשין ה"ח: **ד** קן סתומת וקן מפורשת. כ"ג ע"ב מי"ל שם פ"ע ה"ו: **ה** חטאת מבאן ועולה כבאן. כ"ג ע"ב מי"ל שם ה"ו:

שנויי נוסחאות

ואם פרח מבין. נכי"ק שאם פרח.. ; במכב"ל ..מן. **ה** חטאת מיכן ועולה. נכי"ק החטאת ..ותעולת. הלך ואחד הלך. במכב"ל הילך.. הילך. האמצעיים נכי"ק האמצעים.

באורי הגר"א

ואם פרח כו'. פירוש בפרח א' מבין המתות לראשונה ומראשונה פרח ג' לשניה ומשניה כו' כנ"ל:

משנת חכמים

רק אלמה מחכם בעמ' נפסלה א"כ ס"ע מקריבין גם בעל קן אחת ובעל שני קנין רק שאינם עולין מחכם פסול ומימלא צריך להפסיד גם בעל שלש קנים שני קנים מלוהו החשש שיקריב בעל שני קנין אותו פרידה בחזרה משלשה קנין לחטאה גם בעל אלבעה קנין יקריב אותו פרידה שפרחה משלשה קנין ג"כ לחטאת ולא נכאה מחהיו רק חטאת אחת ונמצא הוא מקריב שלשה חטאות נפסלו שני חטאות אז שמא בשיקר שהיה הפסול בעולות ולכך מפסיד שני קנים: גם מה שכתב עוד הרע"ב פרח ואחר לאחר לאמצע ונשיה קני דכיון דאין לכם כלום אלא מחשש הוי הדין אם פרח מבין המתות כולן ימותו זה ג"כ לפי שיטתו שסובר דאין מקריבין הפסולין והוי מחות אבל לשיטת הרמב"ם דמקריבין ממילא אין מקום לקושייתו:

פ"ב ג לוז אחת ולוז שתים כו' חזר פוסל אחת בהליכתו ואחת בחזירתו הראשונה והשניה אין להן כלום הבלשיות יש לה אחת כו' וז"ל הרע"ב ולא"ת ולמה יפסול הבלשיות שיש מאותן שפרחו בחזרה בשניה לא יקריבום דהא קמי הבשניה אין לה כלום והוי ליה לאימר הבלשיות יש לה שיש והבשניה יש לה אחת והיינו דבשאר הקנים מפסיד שיש גזרינן בשלישית להפסיד שיש גם כן וכן כתב המפרש והביא הרב המפרש עשה הרא"ש מאולוי"נש היכא אמרינן ככא מנוס גזרה דאינו כבר אלא אחת והשאר יתותו ובמסכת יומא דף מ"ב פריך הגמרא ומנוס גזרה יתותו בחמיה ע"ש מה שתירץ. וזה דוקא לפי פירושם שפירשו הרב המפרש והרע"ב במנוס א' דפרקין בקן סתומה בפרח

אין מביאין תורין בנגד בני יונה. מיי' שם פ"י פ"ח: האשה שהביאה חטאתה וכו'. קדושין י"ג ע"ב ובחולין ה' ע"א מגמות ד' ע"ב. יומא מ' ע"ב פ"ח ס"ח עיי' פ"ח מה' מחוסרי כפרה הי"ג:

פ"ג א במה דברים אמורים. כ"ג ע"ב ובמיש ע"ב ע"ב עיי' פ"ח מה' מחוסר"מ ה"ו:

שנויי נוסחאות

אלו יקרבו חטאות. בכ"ק ובמש' דפו"י „חטאת. או שפרח. בשטו"מ כלו נקודות על המלות האלה לרומז כי מיותרות הן. ועי' הי"ט. תורין. בד"ל ובכ"ק תרין וכן בסמוך. ועולתה בן יונה. בד"ל אלא כהוגן „בני יונה וכן בסמוך. והביא עולתה תור (עולתה תור) וחטאתה. במכב"כ ד"ו בסמוך זה והוסיפו בד"ח. במשניות דפוס ריזא הדבור כן ביצד האשה שהביאה חטאתה תור ועולתה בן יונה תכפול ותביא עולתה תור וחטאתה בן יונה בן עזאי„. והה"ע כביא הדבור בבלמות בפס ס"ח. היורשין כו'. במכב"כ יורשין וכן בסמוך. (עולתה ומתה כו' חטאתה) בכי"מ ליתא:

פ"ג א בכהן נמלך. במכב"כ „הנמלך.

באורי הגר"א

ה חזר ופרח מן האמצעית לגדדין כו'ל: *) או שפרח מן האמצעי ס"ג גרא דלישנא דריש לו שפרח מן המפורשת נקט כאן:

פ"ג א במה דברים אמורים כו'. פירוש כל מה שאמרנו בכ' פרקים הראשונים בכל נמלך. אבל כל הפרק הזה הייתי בשאינו נמלך. ועוד כלל אחר שכל הפרק הייתי בהכל נתערב:

משנת חכמים

שפרח לגין הקריבות בפסול ופוסל אחד כנגדו דכתבם הוא שמא יהיו שלשה חטאות או שלשה עולות משני קנים אחי שפיר קומיהו הכ"ל. אבל לפי פירוש הרמב"ם שם הטעם דפסול ופוסל אחד כנגדו משום דלוהו פרידה שפרחה היא עודני שכולה מעשה דאי אפשר לידע מה היתה ראוי לם חטאתה לו עולה ולכך כשקרב אלשה למעלה ושמש למטה אמריגן שמא לוהו פרידה היתה למעלה ונפסלה דשמא היתה ראוי להיות חטאת ושמא היתה בלוקן אחי פרידות אלמטה ונפסלה שמא היתה ראוי' להיות עולה ע"ש. ואיכ הכא בפרחה אחת מהשני לשלשה קנים ואחר היינו מתרגעה קנים לשלשה והיכ איכא לאימר שמא אותן שני פרידות נעשית למעלה ונפסלו שניה מלוקן אלמעלה וכו' שניה מלוקן אלמטה

* נוסחא אחרת.

תוספת יום טוב

במה דברים אמורים פרק ג קנים

ר"ע מברטנורה

פ"ג א במה דברים אמורים בכהן נמלך. כתב הר"ב אפרקא קמא קאי והכי קאמרינן בד"א דחטאת שנתערבה בעולה שכולם ימותו. וכ"כ המפרש ומשום מתני' ג' הוא דנקטי הכי דהא הכא בסתומה אגן קיימין. ולשון הרמב"ם זה [בד"א] הוא בב על הלכה רביעית מן הפרק הראשון שאמר המועט כשר:

פרק ג א במה דברים אמורים. בכהן

פ"ג א במה דברים אמורים בכהן נמלך. אפרקא קמא קאי והכי קאמרינן בד"א דחטאת שנתערבה בעולה שכולם ימותו וכן אחת לזו ושתים לזו וג' לזו דממוטעו כשר. ה"מ בכהן שבא להמלך ולשאול איך משפטן. אבל בכהן שאינו נמלך ועשה לדעת עצמו קן שלש למעלה לאשה אחת. עולה כשרה וחטאת פסולה. ואם עשה קן שלש למטה חטאת כשרה ועולה פסולה. הלכך אחת לזו ואחת לזו שתים לזו ושתים לזו כו' ועשה כולן למעלה מהלה כשר דהיינו עולות ומחלה פסול

ייב

אי שפרח מן האמצע לגדדין. הא שפרח לגד זה שמש החטאות לו העולות ופרח משם לקלה האחר הרי כבר היה התערובת החטאת בעולה לפיכך כולם ימותו כמו שנתבאר בתחלת המסכת. הרמב"ם. וכתבורו העתיק לבבא זו. פרח מן האמצעית לגדדין. ולא העתיק חזר. אבל להר"ב והמפרש נראה דלא גרסי לבבא דלו שפרח כו'. תכפול ותביא עולתה כו'. פי' הר"ב שהחטאת היא עיקר. לשון הרמב"ם לפי שהכתוב הקדים לותה כמ"ש בעשירי מזבחים ע"כ. ואע"ג דביולדת הקדים הכתוב לעולה כדכתיב (ויקרא י"ב) ח' לעולה וח' לחטאת. כבר כתבתי שם במ"ד דלא הקדימו אלא למקראה. ובת"כ פ' תזריע ספ"ד מה ת"ל אחד לעולה ואחד לחטאת כו' כאן שהיא מביאה עולתה תחלה אינו דין שתביא חטאתה מעין עולתה ת"ל אחד לעולה וח' לחטאת הביאה חטאתה תור וכו' כדתניגן הכא. וראה לי דהכי דרוש דה"מ למכתב לעולה ולחטאת והוה שמעינן דעולה קודמת ביון דלא נקט חטאת בריש כמו במקום אחר אלא להכי כתב אחד למדרש בג"ש מה' לחטאת וח' לעולה דנבי טומאת מקדש וקדשיו דהתם כתב והקריב אשר לחטאה דה"ל תהא החטאת עיקר לכל דבר חוץ למקראה. ובספר קרבן אהרן מפרש דדייק מאחד אחד דמייתרי אלא דה"ק אחד לעולה ואחד מהאחד שהוא לחטאת תמיד ע"כ. וראיתי ג"כ בתוספתות דל"ג כאן שהיא כו' אינו דין כו' אלא ה"ג מנין שאם הביאה כו' שתביא כו': [*יביאו היורשים עולתה. דשעבודא דאורייתא ומש"ה אפילו לא הפריחו מחיים. פ"ק דקדושין דף י"ג. ופסק כן הרמב"ם ספ"ח מהלכות מחוסרי כפרה ע"ש. וגם עיין מ"ש בפ"ה דערכין מסכה ב' ד"ה יתנו]:

אלו יקרבו חטאות. ואלו יקרבו עולות(מג). חזר(מד). או שפרח מן האמצע לצדדין(מה) הרי כולן ימותו(מו). אין מביאין תורין כנגד בני יונה. ולא בני יונה כנגד תורין(מז). כיצד. האשה שהביאה חטאתה תור. ועולתה בן יונה. תכפול ותביא עולתה תור. עולתה תור. וחטאתה בן יונה(מח). תכפול ותביא עולתה בן יונה. בן עזאי אומר. הולכין אחר הראשון(מט). האשה שהביאה חטאתה. ומתה. יביאו היורשין עולתה(נ). עולתה ומתה. לא יביאו היורשין חטאתה(נא):

ימותו דחטאת ועולה נתערבו יחד אבל אותן שנשארו כל אחד לבדו קרבים כל א' כדינו: חזר. מן האמצעיים לגדדין. הרי חטאות ועולות מעורבים וימותו כולן: אין מביאים תורים כנגד בני יונה. אלא אם שיהם תורים או שיהיו בני יונה: תכפול ותביא עולתה בן יונה. כדין החטאת שהחטאת היא עיקר בין שהפרשתו תחלה בין שהפרשתו בסוף: הולכין אחר הראשון. ואינה מביאה הבני אלא ממין שהפרישה הראשון בין שהיה הראשון חטאת בין שהיה עולה. והלכה כת"ק: לא יביאו היורשים הטאתה. דהויא חטאת שמתו בעליה. ואי לא מהאי טעמא מביאים חטאת אע"פ שקרבה עולה תחלה ואע"ג דבכ"מ חטאת קודמת לעולה. שיבו דוקא למעוה אבל לא לעכב:

יכין תפארת ישראל בועז

מג) ר"ל אותן שבבי הגדדין. ואע"ג דנקט לעיל שלא היו בכל גד רק פרידה אחת, נקט הכא אלו ואלו, דקמ"ל דה"ה בהי' הרבה חטאות מפורשות בגד זה, והרבה עולות מפורשות בגד האחר, ופרח מהשתומות שבאמצע אחד לכל גד, וחזר ופרח אחד מכל גד אל האמצע, נמי דינא הכי, דאותן שבגדדי' כשרי, ואותן שבאמצע פסולין: מד) ר"ל ואם חזר אחד מהאמצעי' ופרח ח' לכל גד, והרי השתא גם בהגדדים מעורב בכל גד אחת מחטאות המתות: מה) נ"ל דר"ל, או שפרחו מהאמצעיים לשאר גדדים, ולא נתערבו שוב היוצים, רק ע"י פריחה זה נתערבו הגדדים זה בזה שלא ידע באיזה גד מונחים הכשרות ובאיזה גד המתות. או נ"ל דהא דקאמר חזר, היינו דשניהן שבאמצע חזרו ופרחו אחד לכאן ואחד לכאן, והא דקאמר או שפרח מהאמצע לגדדים, ר"ל שפרח רק אחד מהאמצעיים לג' מהגדדים ולא ידעינן לאיזה גד מהגדדים פרח: מו) דהרי האמצעיים הטאות מתות הן:

מז) אלא אם שתיהן תורין או שתיהן בני יונה. (ונקט הכא הך משנה כהקדמה לפרק הבא דמחלקין ביה בסוף הפרק בין מין א' לב' מינין ודו"ק): מח) ה"ג. וקמ"ל דבין שהפרישה או הקריבה החטאת או העולה תחילה, הכל הולך אחר מין החטאת: מט) בין שהוא עולה או חטאת: נ) דנשתעבדו נכסיה להקדש: נא) דהרי הוה הטאת שמתו בעליה. ואע"ג דצריך להקריב חטאת קודם לעולה [כפסחים כ"ע א]. היינו רק למעוה אבל לא לעכב (ד):

(ד) והא דספסיק תנא בין מסנה א' ב' ג' ד' דמיירי בפריחות, לפרק ג' דנ"כ מיירי בפריחות, עם הך דינא דתורין נגד בנ"י ואיפכא, ודיני חטאת שמתה בעליה. והרי פ"ג נמשך כולו לפ"ב, וכדמתחיל בד"א וכו'. נ"ל דנקט לה הכא כעין הקדמה לפ"ג, משום דבפ"ג מ"ז מחלק בין שהביאה תחלה ממין א' או מב' מינין, להכי צריך לאמעיינן הכא דהכל הולך אחר הראשון, ואגב זה נקט נמי באשה שהביאה חטאתה ומתה וכו' דבל"ו ק' למה לא נקט בקיצור, אשה שהביאה קן ומתה יביאו יורשין עולתה אבל לא חטאתה, ואי"ל דבכה"ג באמת פטורים יורשים גם מעולתה, מדצריך להביא חטאת קודם לעולה, והכא דמתה, א"א שיביאו חטאתה, להכי גם מעולתה פטורי, ליתא, דהרי זה רק למעוה, אבל בדיעבד גם בהביא עולה תחלה, יצא (וכפסחים דנ"ס) וכמש"ל, והכא דמתה כדיעבד דמי, וע"כ דמסו"ה נקט תנא בשכבר הביאה האשה חטאתה, דאתא נמי לאמעיינן מלתא אחריתא, דלא לבד כשהאשה חי, וודאי צריכה להביא עולתה ממין שהביאה חטאתה וכבריאה, אלא אפילו במתה יביאו יורשים עולתה, דייקא, דהיינו מין העולה שהיתה היא חייבת:

תוספת יום טוב במה דברים אמורים פרק ג קנים

ר"ע מברטנורה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

היינו חטאות וחס עשה כולן למטה חטאות כשרות ועולות פסולות וכל פרקא קמא מיירי לכתחלה והאי פרקא מיירי דיעבד ובהאחם לזו ושתים לזו דאמרן לעיל בנמלך הממוטע כשר. הכא בלא נמלך המרובה כשר כיון שעשה חציין למעלה וחציין למטה. כיצד הרי במחאת לזו עשה אותו קן של אשה למעלה ומצי קנין של אשה אחרת עשה פרידה אחת מהן למעלה כדי שיהיו חצין למעלה ונשארו ג' פרידות למטה הרי כשר כ' עולות למעלה וד' חטאות למטה הרי ד' קנים כשרים ושליש פסול וזהו המרובה כשר. וכן כ' לזו וג' לזו מן השני קנים יש ד' פרידות למעלה ועוד לקח פרידה אחת מן הג' קנין הרי ה' פרידות למעלה וה' פרידות למטה מן הה' פרידות של מעלה יש ג' עולות ושלמטה ג' חטאות הרי ג' קנין כשרים וזהו המרובה כשר. ומיהו י' לזו וק' לזו א"א למלות בענין זה לפי שהן זוגות וג"ל דהמרובה כשר דתנן במתני' אינו חוזר אלא לאחת לזו ושתים לזו כו' שאינן זוגות. ואיידי דתנן לעיל בכה"ג המוטעה כשר. תנא נמי בכה"ג המרובה כשר באינו נמלך. ומיהו אף כי' לזו וק' לזו המרובה כשר שאין פסול מהן אלא י' קנים דשמא כל הקנים של אשה אחת למעלה וכפסלו החטאות או סולן למטה ונפסלו העולות ועל כרחך י' קנים שלימים פסולים: **את שלמעלה** מחצה כשר ומחצה פסול. כיון שעשה קן שלם למעלה והואיל שקנים האלו לב' נשים יביאו קן א' בשותפות ויתנו ביניהן אם משל רשתון עולה אלא הא באחרון חטאת אלא או אפכא. ודוקא עשה קן שלם למעלה אבל אם חלק הקנים פרידה אחת למעלה ופרידה אחת למטה הכל כשר שאני אומר עולה וחטאת למטה שהקנים מתפרשים בעשיית כהן: **ב** זה הכלל כ"מ שאתה יכול לחלוק כו'. כלומר שקן אשה אחת היו נחלק לב' אלא קן אשה א' למעלה וקן אשה אחרת למטה.

מחצה

פ"ג א) אפרקא קמא קאי, דתני התם [פ"א מ"ב וג'] ג' בני בסתומים שנתערבו, א' לזו ואחד לזו וכו' מחלה כשר, אחד לזו וג' לזו וכו' המוטעה כשר, ואמאת שנתערבה בעולה וכו' כולן ימותו, ואתכך בבא קאמר הכא בד"א וכו', ור"ל דכל זה לכתחילה, שהכהן נמלך ובא לשאל מהב"ד האיך יעשה, אבל וכו': ב) רק כבר הקריב הכל לדעת עצמו: ג) וכולן סתומות ומתערבו, דאמריק לעיל פ"א מ"ג דלכתחילה רק מחלה כשר, דהיינו הני חציין לחטאות והני חציין לעולות, אבל הכא שכבר הקריבן עשה וכו': ד) דהיינו רק החני שהן עולות, דהרי הני מיניי הפרידות חטאות היו, וכשהקריבן למעלה נפסלו: ה) דהרי הני מיניי הפרידות עולות היו והוא הקריבן למטה: ו) לא מיירי שהיה כל קן וקן מקושר ב' לבד, ונתערבו הקנין, ובא הכהן וחילק כל קן וקן, והקריב מכל קן א' למטה וא' למעלה, ליתא, דאי כך עשה בכה"ג היו כולן כשרות, אלא מיירי שהיה כל פרידה ופרידה לבד, ונתערבו הפרידות, והכהן חילק מיניי הפרידות, הני מיניין הקריב למטה, ושאר החני למעלה: ז) שהרי החשש היותר גדול שאפשר שיהיה לך, הוא שמא כל קיני אשה אחת עשה למעלה, וכל קיני האשה אחרת הקריב למטה, והרי גם בכה"ג נפסל רק החני שלמטה והחני שלמעלה. והרי אפשר שלא הקריב כל קיני אשה א' במקום א', רק חילקם, והקריב קצת מהן למטה וקצת מהן למעלה, והוכשרו יותר מחני התערובות. רק דאתן מיישיב לחומרא: ח) שנתערב קן א' עם ב' או עם ג' או עם ד' וכו' קינין. או שנתערבו א' וב' וג' וכו' יחד, דאמרינן לעיל פ"א מ"ג דהמוטעה כשר. אבל כאן שכבר הקריב הכל, עשה וכו': ט) דהרי בין שעשה כך או כך, הקריב הני הנקרבין במקומן הראוי: י) ר"ל מיניי אותן הקנין של האשה שהקנין כלם מרובין מחברותיה, כולן כשרין [ויביאו קינין אחרים תחת אלה שנפסלו ויתנו ביניהן (כלעיל פ"א סי' ג"כ). למשל כשנתערבו קיני א' ב', שהן יחד ו' פרידות והקריב מהן הכהן ג' פרידות למעלה וג' פרידות למטה, אז ב' קינין כשרים, דממ"כ, אם כל הג' פרידות שהקריב למעלה של בעלת ב' היו, א"כ ב' כשרות למעלה. ואם משל בעלת א' היו הב' פרידות למעלה, והפרידה הג' שהקריב למעלה של בעלת ב' היה, א"כ ג"כ הוקרבו ב' פרידות

יכין תפארת ישראל יכין

כראוי למעלה. וכן יש הא ממ"נ בג' פרידות שהקריב למטה. וכן כשנתערבו א' וג' או א' וד'. או בכל תערובות ותערובות שזכרנו [לעיל סי' ח'], לעולם אותה שיש לה הממין המרובה כשר. ואפילו כשנתערבו א' וב' וג' וד' וק' יחד כלעיל, שהן יחד קט"ז קינין, והכהן שחילקן, הקריב מהן קט"ז פרידות למעלה וקט"ז פרידות למטה, נ"כ אותה שיש לה הממין היותר מרובה, דהיינו הק' קינין, כשרין, ושאר הט"ז קינין פסולים. דממ"נ אם כל הקט"ז פרידות שהקריב למעלה, היו של בעלת הק', א"כ ק' פרידות כשרות וט"ז פסולות למעלה. ואם הקט"ז פרידות שהקריב למעלה, היו בהן כל הט"ז קנין של הנשים האחרות שהן ל"ב פרידות, ושאר הפ"ד פרידות שהקריב למעלה של בעלת הק' היו, א"כ הפ"ד של בעלת הק' כולן כשרות, ושאר הל"ב פרידות של שאר הנשים, ט"ז מהן כשרות. א"כ גם בכה"נ ק' פרידות כשרות למעלה. וכ"כ איכא האי ממ"נ בקט"ז פרידות שהקריב למטה נמצא שק' כשרות למעלה וק' כשרות למטה: יא) ר"ל כל שאפשר לומר שבשחילק הכהן הקינין שנתערבו והקריב חציין למטה וחציין למעלה, לא חילק הקינין של אשה אחת, רק כל הפרידות שהקריב למעלה אפשר שהיו כל הקינין של אשה אחת או כל הקינין של קצת הנשים, והפרידות שהקריב למטה היו כל הקינין של הנשים האחרות. נמצא שלא היו קצת קינין של אשה אחת למטה וקצתן למעלה. וזה אפשר בכל מספרי הקינין שנתערבו הוא מיני זוגי כפול, דהיינו לא לבד שמספר כל קיני התערובות יהיה מיניי זוגי בכלל, כגון בכל התערובות הוא ד' קינין, או ו', או ח', או י', או י"ב קינין וכדומה, דבכה"נ כשחילק הכהן מיניי הפרידות והקריב קצתן למטה וקצתן למעלה לא היה צריך לחלק שום קן. בהכי לא סגי, רק צריך ג"כ שיהיה כל מספרי הקינין מיניי זוגיי בפרטים, באופן שכשחילק הפרידות והקריב קצתן למטה וקצתן למעלה, לא היה צריך לחלק שום מספר הקינין של אשה אחת. כגון שנתערבו קיני א' ב' ג', שמספר קיני כל התערובות הוא ו', ואפשר לחלקו לחלקין שוין, נמצא שכל מספר התערובות הוא זוגיי. אמנם גם כל המספרים בפרטיהם זוגיים, שאפשר לחלק המספרים מבלי שנצטרך לחלק מספר אחד, דהרי א' ב' הוא חצי מספר

שהתערובות

פ"ג א) אבל בכהן שאינו נמלך. פי' הר"ב ועשה לדעת עצמו קן שלם למעלה לאשה אחת כו'. ומסיים המפרש וכיון שקנין אלו לבני נשים יביאו קן אחד בשותפות ויתנו ביניהן כו' ודוקא קן שלם למעלה כו' כמ"ש הר"ב בסוף מתני' וכולה פרקין כמ"ד בעלי חיים אין נדחין ומטום הכי לא אקריב חרלי ועיין מ"ש במ"א פרק ט' דפסחים: **ב** זה הכלל כ"מ שאתה יכול לחלוק כו' לא אחא להתוי אבל בכהן שאינו נמלך. אחת לזו ואחת לזו. שתים לזו ושתים לזו. שלש לזו ושלש לזו. עשה כולן למעלה. מחצה כשר ומחצה פסולה. כולן למטן. מחצה כשר ומחצה פסולה. חצים למעלה וחצים למטה. את שלמעלה מחצה כשר ומחצה פסול. ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסולה: **ב** אחת לזו ושתים לזו ושלש לזו ועשר לזו ומאה לזו. עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול. כולן למטן מחצה כשר ומחצה פסולה. חצין למעלן וחצין למטן המרובה כשרי. זה הכלל. כל מקום שאתה יכול לחלוק את הקנין ולא יהו משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן.

שנויי נוסחאות

ושלש לזו כו'. בד"ל **ושלש לזו מחצה כשר ומחצה פסול עשה..** המלעיל לא הדין בכללו והוזר ומפרשו לפרטיו וכ"ה בנמ' ד"ז (פס"ו) שהיה לפני הפו"ש אך ההו"מ נחר בנוסחא שלפנינו וכתב בגליון ,ס"ל" וכד"ל הקשו לה המלה עשה בפס ס"ל; במפב"ב ד"ו בלו למעלה, למטה בהה"ן בכל המפנה וכן בפנה המוכה. **חצים למעלה כו'.** מן חצים בו' זה עד חצים למעלה שבמפנה ב' לעתה בכי"מ בנ"ס: **ב ושתים** לזו ושלש כו'. בכי"ק בכולן בלא ווי"ן מלבד האחרונה. **חצין.** בכי"ק ובמפב"ב חצית וכן בסמוך. **זה הכלל כו'** מכאן ועד סוף המפנה ליתא בכי"מ. **שאתה יכול.** בד"ל ובכי"ק שאת.. וכן בסמוך **את. ולא יהו.** במפב"ב ולא יהיו.

תוספות חדשים

פ"ג א הר"ב ד"ה בד"א כו'. והוא המרובה כשר. ומיהו עשרה לזו ומאה לזו לא אפשר לומר בענין זה לפי שהן זוגות וג"ל דהמרובה כשר דתנן במתני' אינו חוזר אלא לאחת לזו ושתים לזו כו' שאינן זוגות. ואיידי כו' וכתב עוד ומיהו אף בעשר לזו ומאה לזו המרובה כשר שאין פוסל מהן אלא עשרה קנים. והבריים סותרים זה את זה לגמרה והם קנים לחולמה. ובדומה נראה לפרש מה שכתב בתחילה ומיהו עשרה לזו ומאה לזו א"א לומר בענין זה כיון שהן זוגות. ובוהו בריש אחת לזו ושתים לזו ע"כ מיירי בין שקנאו כל א' קן בפני עצמו ואי אפשר לעשות מכל קן אלא א' חטאת ואחד עולה. ובין שכל אחת מהשתי נשים קנאן קינין בעיבור. דהיינו שקנאה שתי קינים אלה שתי מיינת בעיבור. ומכל מקום לעולם המרובה כשר אפילו אם קנאה ב' קנים כל קן בפני עצמה. דאפילו אם עשאה לעולה מאשה אחת ג' פרידות. מכל מקום

באורי הגר"א

ב אחת לזו ואחת לזו עד בין מלמטן המרובה כשר עיין ר"מ: **זה הכלל כו'.** ודאה משל אשה אחת כו' עד אלא יהא מאשה אחת כו' כנ"ל:

משנת חכמים

דכל אחת היא פסול ופוסל לא: כעבדו ולכך פסול שני מכל

מחצה כשר ומחצה פסול וכ"מ כו' כגון ח' לזו וב' לזו שיש מחלק של אשה ח' למעלה ולמטה המרובה כשר כדפרישית: **ג** חטאת לזו ועולה לזו כו'. הא נמי קאי אדתני לפ"ל בפ"ק עולה שנתערבה בחטאת או אפילו כלן ימותו. והא"מ בנמלך אבל בלא נמלך על תערובתו ועשה קן למטה וקן למעלה מחלה כשר ומחלה פסול ואע"ג דאי אתי לאמלוכי אמרי' ליה לא תקריב כדתניא ימותו כולן. השתא דלא נמלך אמרי' ח)שכל ח' נעשה כהלכתו

ח) שאחד נעשה כל"ל (מוקי הגרי"ב)

תוספת יום טוב

מידי וסימנא בעלמא היב כדאשכחן נמי במ"ב פ"ד דמגילה: **ג** עשה כולן למעלה כו' לכון הר"ב ועשה קן ור"ל ב' פרידות שהאחת חטאת ואחת עולה לזו ועולה לזו[יא]. המרובה כשר[יב]: **ג** חטאת לזו ועולה לזו[יג] עשה כולן למעלן מחצה כשר ומחצה פסול[יד]. כולן למטן מחצה כשר ומחצה פסול[טו]. חצין למעלן וחצין למטן. שתיהן פסול. שאני אומר חטאת קריבה למעלן.

מחצה כשר[יא]. כל מקום שאין אתה יכול להלוק את הקנין עד שהוא משל אשה אחת בין מלמעלן בין מלמטן[יג].

יבין **תפארת ישראל** **בועז**

התערובות, וחלי השני של התערובת הוא ג'. ולפיכך כשחולק הכהן הפרידות והקריב ו' פרידות מהתערובות למטה, וו' פרידות אחרות למעלה, אפשר שהקריב כל קיני הנשים של א' ב' בלד ח', וכל קיני בעלת ג' הקריב בלד האחר, ונמצא שאפשר שלא הקריב קצת מקיני אשה ח' למעלה וקצת מהן למטה: יב) דמיסיגן לחומרא שמא באמת עשה כן, והקריב ג' הקינין של ב' נשים למטה, וג' קינין של האשה האחת למעלה, ונפסלו ג' פרידות למטה, וג' פרידות למעלה. וכן בכל התערובות קינין שמספרי התערובות הוא זוגי כפול שכשמחלקם לא לבד שלא נצטרך לחלק שוה קן, אלא גם לא נצטרך לחלק שוה מספר מהמספרים שנתערבו, דבכה"ג אפשר שלא הקריב קצת מקיני אשה אחת למטה וקצת מקיני אותה אשה למעלה. כגון שנתערבו קיני א' ג' ד' שסך הקינין כולן הן ח', נמצא הוא זוגי בכלל, אבל הוא גם זוגי בפרטיה, דאפשר לחלקן לב' חלקים שוין מבלי שנצטרך לחלק שוה מספר, שאפשר שהקריב א' ג' מלד אחד וד' מלד השני. או שנתערבו קיני א' ד' ה' שסך הקינין כולן הוא י' וחלים ה' ויש לחלקן לב' חלקים שוין א' ד' מלד אחד וה' מלד השני. או שנתערבו קיני א' ב' ד' ה' שסך כולן הוא י"ב קינין, ויש לחלקם לב' חלקים שוין, א' ה' מלד א', וב' ד' מלד השני. או שנתערבו קיני ב' ג' ד' ט' שסך כולן הם י"ח קינין, ויש לחלקן לב' חלקים שוין, ב' ג' ד' מלד א', וט' מלד השני. וכן בכל כדומה לזה כל שהוא זוגי כפול, אז רק מחלה מהקינין כשר ומחלה פסול: יג) ר"ל אבל אם מספר תערובות הקינין הוא באופן שאי אפשר לחלק כל התערובות כשהקריב חציין למטה וחציין למעלה, אם לא שנאמר שהקריב קצת מפרידות אשה ח' למטה, וקצתן הקריב למעלה. וזה, לא לבד כשמספר הכלל של קני התערובות אינו זוגי, כגון שנתערבו קני א' ב' שהן יחד ג' קינין, ונמצא במספר הכלל של הקינין, אי אפשר לחלקו לחלקים שוין, ועל כרחך שהכהן חולק עכ"פ קן ח'. וכ"כ שנתערבו קיני א' ב' ד' שמספר הכלל של התערובות הוא ז' קינין, שעל כרחך לכל הפחות קן ח' של אשה אחת חלקו והקריב פרידה ח' ממנו למטה ופרידה האחרת למעלה, שהרי מספר כלל התערובות אינו זוגי. אלא אפילו כשמספר הכלל של התערובות הוא זוגי, אבל אין התערובות זוגי בפרטיה, כגון שנתערבו קיני ג' ד' ה' שהן יחד י"ב קינין, ונמצא שהוא זוגי בכלל, שאפשר לחלק הקינין לחלקים שוין, ו' קינין לכל חלק, אבל אינו זוגי בפרטיה, שהרי אי אפשר לחלק מכל קיני התערובות, אם לא שנחלק מספר קינין של אשה אחת, ועל כרחך הקריב קצת מקיני אשה אחת למטה, וקצת מקיני אותה אשה למעלה. וכמו כן במשל שזכרה המשנה לעיל שנתערבו קני א ב ג י ק שהן יחד קפ"ז קנין, וחציין הוא כ"ח קנין, והרי אין במספרים הללו מנין קינין שע"י לירופן יעלו כ"ח, אם לא שנאמר שקצת מקני אשה אחת הקריב למעלה וקצת מקני אותה אשה הקריב למטה: יד) ר"ל אז מנין הקנין של האשה שקניה מרובין משל חברותיה, כשרין, והשאר פסולין. כגון במשל שזכרנו שנתערבו קני א' ב' ד', והלא קני בעלת ד' מרובין מחברותיה א' ב' שאינן רק ג' קנין, לכן ד' קנין כשרין והשאר הג' פסולין. וכמו כן בנתערבו קני ג' ד' ה', הרי כשתחלק המספרים יהיו קני בעלת ג' ד' שהן יחד ז' קינין מרובין מקני בעלת ה', לכן ז' קינין כשרין. וכמו כן בנתערבו קיני א ב ג י ק, הרי קיני בעלת ק' מרובין מקיני בעלת א ב ג י שאינן רק ט"ז קינין, לכן ק' קינין כשרין וט"ז פסולין. וכן בכל תערובות ותערובות, שבאם קני אשה אחת מרובין מכל קיני הנשים האחרות, קני אותה שקניה מרובין כשרין. ואם קיני הנשים האחרות יחד מרובין מקיני האשה שקניה מרובין מכל אחת ואחת, אז מספר הקינין של הנשים שקניהן יחד יותר מרובין משל זו כשרין. כגון שנתערבו קיני א ב ט, והרי קיני בעלת ט' מרובין מקיני בעלת א' ב' שאינן רק ג' קינין, לכן ט' כשרות. וכן כשנתערבו קיני א ב ה ז, והרי קני א ב ה שהן יחד ח' קינין, מרובין מקיני בעלת ז', לכן ח' קינין כשרות. ומזה תדון בכל תערובות קינין (א): טו) הא נמי אפרקא קמא קאי, דתני התם [במשנה ג'] דחטאת שנתערבה בעולה, כולן ימותו. קאמר כאן דהיינו לכתחילה, אבל בלא נמלך, עשה וכו': טז) דמדסיה מנין החטאות כמנין העולות, בין שעשה כולן למעלה או כולן למטה עשה מחליתן כדינן: מנין

פ"ג (א) ושעמא דהך מלתא, דהיינו לחלק בין היכא שלא היה צריך הכהן לחלק מספר קיני אשה אחת, להקריב מהן קצת למטה וקצת למעלה, או יימא דאלי כל התערובות כשר, ואם היה צריך הכהן לחלק מספר קיני אשה אחת, או איתה שקניה מרובין כשרין. ה"ט, דהרי אע"ג שפרידות משורבות, עכ"פ כיון שהן שתומות יכול להקריב לאחה אלי מנין הפרידות שיצאו למטה, רק שיקריב האלי מנין הפרידות הנשארות למעלה אח"כ. א"כ, בשלמא בשאפשר לחלק מנין קיני התערובות באופן שלא יהיה קצת מקיני אשה אחת למטה, וקצתן למעלה, אז אפשר לאוה שפיר לאומרא, שמא באמת כך היה, שאלי מנין הפרידות שהקריב למטה היו כולן הקינין השלימין של אשה אחת או של קצת נשים, ושאר אלי מנין הקינין שהקריב למעלה, היה ג"כ כולן הקינין השלימין של אשה אחת או של שאר הנשים האחרות, ונמצא דכיון השלימין היו הקינין כאן וכאן, נפסלו אלין למטה ואלין למעלה. וכמו שאמרנו למעלה במשל שנתערבו קיני א' ב' ג', יש לאוה לאומרא שהקריב כל קיני בעלת א' ב' במקום א', ונפסלו באותו מקום, ג' פרידות, וקיני בעלת ג' הקריב כולן במקום השני, ונפסלו גם שם ג' פרידות, ונמצא שכשר מכולן רק ג' קינין שלימין, והוא אלי מנין התערובות. מיהו כל זה בשאפשר לומר שכשחילק הכהן מנין הקינין שנתערבו, כדי להקריב אלין למטה ואלין למעלה, לא הצטרך לחלק מספר קיני שום אשה, אז אפשר לומר שאלי מנין הקינין השלימין שהייכים כולן לאותה נשים, הקריב למטה, והאלי הנשיא שהייכים כולן לנשים האחרות הקריב למעלה, ולהכי נפסל מחלה למטה ומחלה למעלה בכל הקינין, אבל בשאי אפשר לחלק התערובות אם לא שנחלק ג"כ קיני אשה אחת, כגון שנתערבו קיני א' ב' ד' שמספר כולן הוא ז' קינין, הרי אפי' לאוה לאומרא ושמא שהקריב ג' קינין שלימין של בעלת ד' במקום שכנגדו, עכ"פ לא נפסל מכולן רק ג' פרידות למעלה וג' פרידות למטה ונמצא שמכולן נכה"פ ג' פרידות למטה וג' פרידות למעלה הנשארות כשרות, והיינו ג' קינין. והקן שיש עוד לבעלת ד' יותר מבעלת א' ג' כולה כשר, דהרי על כרחך חלקו הכהן, והקריב פרידה ח' ממנה למטה, ופרידה האחרת למעלה. והיינו דקאמר שפיר המרובה כשר, דהיינו במנין הקינין של בעלת ד' שקיימן מרובין מקיני בעלת א' (ג') [ב']. וב"כ בנתערבו קיני ג' ד' ה', שמספר כולן י"ב קינין. אע"ג שי"ב הוא מספר זוגי בכלל, שהרי אפשר לחלק הכלל של מספר הקינין, לומר שהקריב ו' מהן כאן וו' האחרות במקום שכנגדו. עכ"פ אינו זוגי בפרטיה, דהרי ע"כ כשחילקן הכהן להקינין, הקריב קצת מקיני אשה אחת במקום ח' וקצת מקיניה במקום שכנגדו, והרי אפי' אוה לאומרא ונאמר שהקריב ה' קינין שלמין מקיני בעלת ג' ד' במקום ח'. וה' קינין שלימין של בעלת ה' הקריב במקום שכנגדו, לא נפסל מכולן רק ה' פרידות למטה וה' פרידות למעלה, ונמצא שלכה"פ מכולן ה' קינין שלימין כשרין. והד' קינין האחרים שיש לבעלת ג' ד' יותר מבעלת ה', על כרחך כשחילק הכהן הקריב ג' פרידות מהן למטה וג' פרידות האחרות למעלה, וכיון שהתומות הן ויכול להקריב אותה ג' מהן שירצה לחטאות וג' האחרות לעולות, א"כ ג' קינין הללו היתרים לבעלת ג' ד' יותר מבעלת ה' שיהן כשרין. והיינו דקאמר מנין

ג חטאת לזו ועולה לזו. זבחים פ"ו, פ"ב.

שנויי נוסחאות

כל מקום שאין, נכי"ק ונכ"מ וכ"פ.. עד שהוא. נכי"ק ונמכנ"ב עד שיהו

ג לזו ועולה לזו עשה. נמכנ"ב ..עולה.. הולם בד"ו הולן לכנינו; בד"ו מזו ועולה לזו כשר (ז) עשה. שתיהן פסול. נכי"ק ונמכנ"ב ..פסולות; נמכנ"ב ד"ו ..פסולין:

תוספות הדשים

כשרים ג' עולות. ומכל מקום אם שאשה מג' נשים יוכל להיות אם הם מעלה קנין דכשרים שלשה עולות. וכן לעשה. לעולה כשרים ג' חטאות. ופשיטא אם האשה שלריכה ג' קינין לקחה בעירוב. דכשרים ג' עולות שלמעלה. ושתי חטאות למטה ומצא לעולם המרובה כשר. אבל מאה לזו ושבר לזו ולקחה כל אחת כל קן וקן בפני עצמו והכהן עשה חצין למעלה וחצין למטה. אפשר שעשה כל המחצה והמשיש קינים מכל אשה אחת למעלה. ממילא הם פסולים ממחצה והמשיש העליה. או שמא עשה מכל אשה בעלת מלה ממחצה והמשיש קינים למטה ופסולים ממחצה והמשיש עולות. ולפ"ז לא יהו כשרים רק מלה כשר ומחלה פסול. ומ"ש עוד ומיהו אף בעשר לזו ומאה לזו המרובה כשר היינו אם כל אשה אחת לקחה קינים בעירוב ואם אפילו אם כל המחצה והמחצה הם מאשה אחת מכל מקום כשרים מאה עולות. דהא לקחה מאה קינין שלה בעירוב. ויכולה לעשות מהם מאה עולות ועשר עולות כעולות המה פסולים דמאשה קנים לא אפשר לעשות מהם אלא מאה עולות. ולמאה פסולי עשרה חטאות. משום אשה אחת וכן אם עשה חצחצה ומחצה מכל אשה אחת למטה פסולי מבעלת מאה עשרה חטאות. ומבעלת עשר עשרה עולות. וזהו המרובה כשר ודוק היטב כי ברור הוא. (מתתיה בנימין).

באורי הגר"א

ג חטאת לזו עד ועולה למטן עיין מפרש:

משנת חכמים

מכל אחת מדינא ולא מטעם נזירה ולכנים אין לא כלום: בסוף הפרק אין מביאין תורין כנגד בני יונה ולא בני יונים נגד תורים כיצד אלא שהעליה חטאתה תור ועולתה בן יונה תכפול ותביא עולה תור כו' כן עולי אומר הכל הולך אחר הראשון

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

וכסר: ד חטאת ועולה וסתומה ומפורשת. ב' כשיש שלקחו ג' קנין זו לריכה עולה וקן שלש דהיינו ב' עולות וחטאת א' וזו לריכה חטאת וקן שלש דהיינו ב' חטאות ועולה א'. ופירשו א' מן הקנין פרידה עולה לזו ופרידה חטאת לזו וא' מן הקנין הנימו סתומה שלא פירשו איזו עולה ואיזו חטאת והשלישית פירשו איזו עולה ואיזו חטאת. אבל בשני' לא נתפרשו הרי חטאת לזו ועולה לזו וקן סתומה וקן מפורשת ולריך להקריב ב' הקנין שלנו סתם על שתיהן העולות למעלה וחטאות למטה. ועולה לזו וחטאת לזו לריך להקריב לשש בעלים. ואם נתנם הכהן חלין למטה וחלין למעלה אין כשרה אלא סתומה דהי מיניהו דעבד עולה והי מינייהו דעבד חטאת כשר כיון שכל קן וקן הי' בפני עלמו: מתחלקת ביניהם. הואיל ובעירוב לקחוש הא' יצאה ידי חטאת והא' יצאה ידי עולה:

ד חטאת ועולה וסתומה. ולשון המפרש ועשה קן שלש: ד חטאת ועולה. כתב הר"ב. ולריך להקריב לשש בעלים. ומיהו כי אקריב בסתמא כל אחד עלתה לשש מי שהוא כמ"ש הר"ב ברש זבחים וכתבתיו גם כן לעיל פ"ק מ"ד. ומש"ה מבכחת להו מחלה כשר ומחלה פסול כדתנינן וכתבו התוס' ועולה למטן): ד חטאת. ועולה. וסתומה. בפ"ז דזבחים דף ס"ז דלא הוס ומפורשת תיי). עשה כולן למעלן מחצה לריך למתני אלא סתומה ומפורשת כשר ומחצה פסולי). כולן למטה מחצה דבחטאת ועולה אין מרויח כלום: כשר ומחצה פסולי). חצין למעלן וחצין למטן אין כשר אלא סתומה). והיא מתחלקת ביניהן כא);

יכין — תפארת ישראל — בועז

יז) ונפסלו שנן, מדכתיב מפורשות היו (ב): יח) בב' כשים מיירי, וכדמסיק דמתלקין ביניהן. ובאמת גם בהיה לאשה אחת ג' קינין הללו, לו בהיה כל קן לכל אשה לבד ולא נתערבו הקינין, ג"כ כך הוא הדין, רק נקט בב' כשים, כדי לאשמעינן סיפא, דבהקריב הליין למטה וחליין למעלה מחלקין ביניהן, לף שיש חשש ברילה בכה"ג. [אבל לי"ל כלעיל סי' י"ז [בטועה ב'] דלהכי נקט בב' כשים, משום דמתני' ר' יהושע היא, והרי לדידיה באשה אחת, היה גם הטולה שנעשית למטה עכ"פ כשר לאכילה, והרי במתני' הלה למנקט דפסול. די"ל דמשום הך טעמא לא היה מוכרח התנא למנקט בב' כשים, דאע"ג דתנא פסול, מסתבר שפיר לומר דהיינו שלא עלתה לבעלים, דוהו הביאן ממה דקתני בהמתומות דמתחלקת ביניהן, דהיינו דעלתה לבעלים, משא"כ לעיל ודו"ק]. והתנא לאשמעינן ג' דלעיל קאי, דקתני בה חטאת לזו ועולה לזו וכו', ולהא קתני הכא חטאת ועולה, ר"ל כלעיל, שהיה חטאת לזו ועולה לזו, ועוד היה לתן קן סתומה וקן מפורשת בשותפין. וכגון שרחל היתה חייבת ב' חטאות ועולה א', ולאה היתה חייבת ב' עולות וחטאת א', וקנו ג' קינין בשותפות. קן אחת פירשו בה בשעת שקנו שהיה פרידה זו לחטאת שחייבת רחל, והפרידה האחרת שבקן ההוא תהיה עולה שחייבת לאה. והקן הב' הניחו סתום לגמרי, שלא פירשו בה איזה פרידה שבה תהיה חטאת ואיזה תהיה עולה, וגם לא פירשו למי מהן תהיה החטאת שבה ולמי העולה שבה. והקן השלישי פירשו בה איזה פרידה שבה לחטאת ואיזה תהיה עולה, אבל לא פירשו בה למי מהן תהיה החטאת שבה, ולמי העולה שבה. ונתנו כל הג' קינין הנ"ל לכהן להקריבם: יט) כדין חטאות שנתערבו בעולות בא"ג. אמר המחבר מכאן עד סוף הפרק יש ג' משניות, שהן המשניות היותר חמורות שבכל שתא סדרי משנה, ולבו בהם הפירושים. והענין בעלמו הוא עמוק בחכמת החשבון וכללים, ונקרא בלשונם פערמעטציאן. אולם כדי לסדר הבנת פירוש המשנה הזאת ובאופן שיהיה שוה לכל נפש. לכן ראינו לייתן סימן מיוחד לכל פרידה, ונאמר למשל שהחטאת המיוחדת לרחל תקרא א'. והעולה המיוחדת לאה תקרא ב'. וב' הסתומות הא"ל יקראו גג, דהיינו סי' ג' לכל פרידה. והחטאת שבקן השלישי שאינה מיוחדת למי מהן תהיה תקרא ד'. והעולה שאינה מיוחדת למי מהן תהיה תקרא ה'. ומיירי הכא שהיה כל קן וקן מקושר לבד. כגון אב. גג, דה, והכהן רק טעה והשב בכל הקינין סתומות, ולכן הקריב מכל קן אחד למטה ואחד למעלה: ב) דהרי פרידות א' וב', שהם החטאת המיוחדת לרחל והעולה המיוחדת לאה, שניהן פסולות, מדלא ידענו אם הקריבו החטאת למטה והעולה למעלה כדינן או איפכא. וכמו כן הפרידות ד' וה', שזכרנו, שלא פירשו בה הכשים למי מהן תהיה החטאת שבה ולמי מהן העולה שבה. עכ"פ מדפירשו בהקן שהפרידה ד' תהיה חטאת, והפרידה ה' תהיה עולה, לפיכך ג"כ שניהן פסולות מה"ט, דהרי גם בהם לא ידענו אם הקריבן הכהן כל אחת במקום הראוי לה. ורק הב' פרידות גג שהן הקן הסתום שזכרנו, שניהן כשרות, דהרי מדלא פירשו בה הכשים בשעת לקיחה, איזה מהפרידות שבה תהיה חטאת ואיזה עולה, כל פרידה מקן הזה שהקריב למטה והשנית שהקריב למעלה, שניהן כשרות הן, כיון שחילקן הכהן והקריב אחת מהן למעלה ואחת למטה: בא) דכיון שנפסל להן פרידות ד' וה' שהן החטאת והעולה בקן הג' שזכרנו, אלא פירשו בה למי מהן תהיה החטאת שבה ולמי מהן העולה שבה, להכי הרשות ביד הכשים לומר שיהיה העולה שבקן הסתום של רחל, ותביא עוד חטאת תחת פרידה ד' שהיא החטאת שנפסל בקן הג'. והחטאת שבקן הסתום יהיה של לאה, ותביא לא"ה עוד עולה תחת פרידה ה' שהיא עולה שנפסל לה בקן הג'. מיהו פשוט שמלבד ב' פרידות אלו שלריכות להביא זו לחטאת, וזו לעולה, כמו שאמרנו, לריכה רחל להביא עוד חטאת תחת פרידה א שהיתה החטאת המיוחדת לרחל ונפסלה. ולאה לריכה להביא עוד עולה עבור פרידה ב שהיא העולה שהיתה מיוחדת לאה ונפסלה. והנה כל המשנה הזאת לכאורה משנה שא"ל היא, דבב' הקינין א ב וד ה שנתפרש בכל קן איזה חטאת ואיזה עולה, פשוט דשניהן פסולין, כיון שיש בכל קן ספק שמא הקריב החטאת למעלה והעולה למטה, וכמבואר במשנה ג'. ושבסתומה כשרה ג"כ לא לריך לאשמעינן, דכיון שלא נתפרשו בהקן איזה תהיה חטאת ואיזה עולה, פשיטא שכיון שחילקן הכהן והקריב אחת למטה ואחת למעלה, איתה הפרידה שהקריב הכהן למטה הוא החטאת, והפרידה שהקריב למעלה הוא עולה, ובשניהן כשרות, דמדלא פירשו הכשים איזה החטאת ואיזה העולה, ודאי בעשיית כהן תליא מילתא [כעיבוין ל"ז א']. וגם שאירע עניין זה בב' כשים, לכאורה אין בו ל"מ, דגם אילו היו שייכים שנן לאשה א' היה כך דינן, אלא הא המ"ל דסתומה מתחלקת ביניהן, אע"ג דהשתא הוא שבחרו לשם זו החטאת

שבסתומה

מנין המרובה כשר, דהיינו כמנין קיני ג' ד', ומזה תדון בכל התערובות קינין בכל אופן שיהיה: (ב) והא דנקט מתני' בחטאת לזו ועולה לזו, והרי גם בחטאת ועולה לאחת, כשנתערבו כך דינם בדיעבד. נ"ל משום דכל מסכת קינין ר' יהושע היא (כזבחים דס"ז ב) והרי איהו ס"ל שהם דבחד נגרא עולה שנעשה למטה כחטאת, כשרה להחטאת. ואע"ג דאמרי' (בזבחים ס"ח א), דאימר דאמר ר' יהושע לאפוקי מידי מעילה, לימסק לה לאוכה מי אמר. י"ל דלר' יהושע דינן כזבחים שמזבחו אלא לשמן, דאע"ג שלא עלו לשם חובה, אפ"ה כשרים לאכילה. וא"ב אי בשאה אחת, היה אותה הפרידה שנעשת למטה כשר לאכילה ולא הוה מלי למנקט שהם פסול, אבל לא קי"ל כר' יהושע. והא דנקט הכא, בכולן למעלה או כולן למטה מחלה כשר, והרי אפי' הו"ל למנקט הכא עולות כשרות, או חטאות כשרות. להכא לא דמי למ"ב דנקט מחלה מחלה, להתם מיירי בהתומות, משא"כ הכא הרי במפורשים כשר מיירי. נ"ל דמשום סיפא נקט הכי, דדוקא בדאיכא לאימר בכולן במקום א' מחלה כשר, אמרינן בחלין למעלה וחלין למטה כולן פסולות. הא בלא הו שוין מנין החטאות כמנין העולות עשה כולן למעלה, רק העולות כשרות, ויהיו מחלית המנין, או יותר. כולן למטה, רק חטאות כשרות, ויהיו מחלית המנין או יותר. חלין למעלה וחלין למטה, אם העולות מרובות מהחטאות, הינו כשר רק מה שבחלי שעשה למעלה מרובה ממנין חטאת שנתערבו. ואם החטאות מרובות מהעולות הינו כשר רק מה שבחלי שהקריבו למטה מרובה ממנין העולות שנתערבו. דלמשל, כשנתערבו ב' עולות בד' חטאות, והכהן עשה ג' למטה וג' למעלה חטאת א' כשרה. וכשנתערבו ב' חטאות בד' עולות ועשה ג' למטה, וג' למעלה, אין כשר רק עולה א':

ד חטאת ועולה שתוסה כו'. כ"ל ע"ש מ"ר עם ה"ב:

שנויי נוסחאות

ד וסתומה. במסב"ב סתומה ועו' הס"ר זבחים ס"ז ע"ב ובפי' הרל"ד כלן. הצין. במסב"ב חצין וכן בסמוך:

תוספות חדשים

ד בר"ב ד"ח מתחלקת יצאה ידי עולה ונאמרוקי מדרבא בזבחים דף ע"ג דאמר הבמת דאמור רבנן לא מקריב לי מקריב לא מלכה: (המפרש)

באורי הגר"א

ד חטאת ועולה עד ביניהם ל"ל בב' כשים של א' סתומה ושל א' מפורשת ועולה ונתערבו הכל: והיא מתחלקת ביניהן. קמ"ל דלא תימא שסתומה כשר:

משנת חכמים

הרלאנון כו' ופי' הרע"ב דת"ק סובר דחטאת הוא העיקר וקובעת והרמב"ם בפירוש המשנה כתב דת"ק הולך אחר החטאת שכב ו' הקדיש אותה כמו בעלמו בעשיר מזבחים: ובין בהיינו שביאר דלכך סובר הת"ק דחטאת קובע מעשה שהקדיש הפסוק והקשה דבוולדות הקדיש הכתוב לעולה ע"ש: ולדעתי לא אסבר לומר דהרמב"ם מפרש דלת"ק חטאת קובע דהא בפרק ג' משנה ו' כתב דפירשה מדרה אם מצני מינים הבא הרבעה ע"ש בפירוש הרע"ב שבגיא בשם הרמב"ם משום דמספקינן דבמת המוכה נעביה הכל למעה ונפסלה העולה של חובה וכן של נדרה נעשית למעלה וכשרה או שמא הקן של חובה נעשית למעליונה בלי החטאת של חובה וקן של נדרה נעשית למטה ונפסלה ולכן לריכה להביא מרבעה פרידות: והנה הרמב"ם בחבורו פרק יי מהלכות פסולי המוקדשין כתב שחבית שיש לנדרה ממין שפירשה בו הנדר ושאים מלינה מין שהעלה יהיה לחובה ויעבה אחת למעלה ואחת למטה ולפי ס"ד דנם לת"ק החטאת קובע א"כ למה יבא לו רשות להביא הקן של חובה מלינה מין שהעלה דלמא הקן של חובה נעשית למטה וא"כ החטאת היתה בשרה והעולה פסולה וקבעה החטאת שהביא דוקא מלהו מין העולה. וממילא לריך להביא חוד ובן יוצה לעולות חובה. ותו דשם בסיפא במשנה הגיל נתתה לכהן ולינו יודע מה נתתה לריכה להביא מרבעה לנדרה ושאים לחובתה וחטאת אחת ושיבה הפ"ר בם דשאים ל ובתה היינו שלריכה להביא שני עולות לחובתה אחת חוד ו"חת

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

צורה א

תמונה ה	למעלה	א	ג*	ד			רק עולה הסתומה כשרה
	למטה	ב	ג*	ה			רק חטאת הסתומה כשרה
תמונה ב	למעלה	ב*	ג*	ה			העולה והסתומה ועולה המפורש כשרות
	למטה	א*	ג*	[ד*]			החטאת והסתומה וחטאת המפורש כשרות
תמונה ג	למעלה	א	ג*	ה*			הסתומה ועולה המפורש כשרות
	למטה	ב	ג*	ד*			הסתומה וחטאת המפורש כשרות
תמונה ד	למעלה	ב*	ג*	[ד]			העולה והסתומה כשרות
	למטה	א*	ג*	ה*			החטאת והסתומה כשרות

הקריבן כתמונה ה' ולא הוכשרו רק ב' הסתומות וכמש"ל (ג):

(ג) כך פירשתי ע"ד הרמב"ם והר"ב הכ"מ, ורש"י זבחים (דפ"ז ב) דכולהו ס"ל דמשנתינו לאיירי שהיו ג' קינין, וכל קן וקן הי' מקושר לבד, והכהן מקריב מכל קן וקן פרידה א' למעה ופרידה א' למעלה. רק דרמב"ם ור"ב ס"ל לבקן החדש שיביאו יבררו שיהי' חטאת לזו ועולה לזו. ורש"י ס"ל דמתחלקת ביניהן דקאמר תנא, ר"ל שהב' פרידות שיביאו בשתא, תחת פרידות ד' ה' שהן החטאת והעולה שנפסלו בקן הג' שזכרנו, יביאו הבתא קקן בשותפות ויתנו אחד בהסתומה שהקריבו תחלה היתה העולה לרחל והחטאת לגאה, יכי' בהקן שיביאו השתא החטאת לרחל והעולה לגאה, ואם חילף חילף. וג"ל דרש"י דס"ל דשני שיביאו השתא הקן בשותפות ויתנו ולא"ל שיברו לומר איזה יהיה לזו ואיזה לזו, בזה אזל רש"י לשיטתיה דס"ל בעירובין שם בהביאו כמה נשים קיניהן בשותפות שכולן בשרות, דמוקי לה הש"ס בשתנו, אין ר"ל שברו מעיקרא בשקנו הקיניה ואחזו הקן שיקריב הכהן לשמה יהיה שלה, ולפ"ז על כרחך משנתינו שנפסלו הקנין בשותפות, ומי הכי מיירי, שהתנו מעיקרא איזה שיברר הכהן לשמה יהיה שלה, והכהן שכח איזה בירר לה, ולא"כ לפיכך גם בהקן שיביאו השתא קן ד ה שנפסלו, ומי מהני בשיביאום בתנאי, דכ"ש הוא מאילו תלוהו בשה ואין שיקרינם הכהן, דהרי כבר מבורר ושומד הוא שאותה שהקריב לה תחלה העולה יהיה חטאת שבקן זה שלה, ובעלת החטאת תחלה יהיה עולה זו שלה, רק שהם אינם יודעים מי הוא בעלת החטאת ומי בעלת העולה, והו"ל כמו וכבר בא החכם (כעירובין דף כ"ו ב'). ואילה"ק דלרש"י דהתנו היינו שתלוהו באין שיקריבום הכהן, א"כ הרי בירור נעשה היא, ומ"ש מהך דתלה כתיבת הגט לשמה באיזה שהגלה מפתח תחלה, או במקדש אשה ע"מ שיראה אבא, או בשותף הפכח ומי שיעלה ראשון לירושלים, דכולהו חשיב להו כבירור [בגיטין דף כ"ח]. נ"ל דבכולהו בוחר רק באחד, והו"ל בירור גמור, שמא מתחלה היה סבור שיהיה באופן אחר שבחר זה, משא"כ הכא יודע מתחלה שיבחור הכהן זו וזו, ואין סברא שיהיה פרידה זו חטאת יותר מזו [משא"כ באחין שחלקו], והרי אם הלשה בעצמה בחרה, נ"כ כך היתה עושה הכהן, ובברה מ' לחטאת ואחד לעולה, להכי כשהלתה עצמה בתחלה בהקרבת כל אחת בפני עצמה כשרה רק שאחת הוא ואחת בן יומו ובהכרח שיהיה שייכים ממין אחד. ואל"כ בבירור בידה לו שתביא החטאת ממין עולה לו העולה ממין החטאת בכדי שיהיו שייכים ממין אחד וסובר ת"ק שהביא דוקא עולה להדוא; לחטאת דהלשונה: אבל לא תביא חטאת לאחדוא לעולה דהלשונה דהא קא"ל דחטאת קודמת לעולה ואם תביא חטאת למין העולה כהלשונה ממילא תקדים העולה לחטאת והמנהג שתקדים חטאת לעולה ולכך סובר שתביא דוקא עולה למין חטאת דלשונה וזהו כוונת הרמב"ם במה שהביא כפי' המשנה מפני שהבאתו קדמה לחטאת היינו שמלתה לתקדימה לעולה ורומז לה הדרך ד' דזבחים דשם איתא חטאת הבוף קדמה לעולה הבוף: אבל בהא דסוף פרק ג' דצריך להביא קן שלימה חטאת ועולה דלא ידע אם נכשרה הכל לעולה ונפסלה החטאת או שנעשה הכל לחטאה ונפסלה העולה ממילא רצות בידה להביא אותו הקן מאיזה מין שתלה דלא"ק אין החטאת קודם: כן נראה לי לפרש דברי הרמב"ם דהיינו גדולה על הרע"ב דבכאן מפרש בשרות המפרש דלת"ק החטאת קודם ובמבני ו' דפרק ג' העתיק לדברי הרמב"ם ולדעתי יש סתירה בדבריו ועיין מה שהתבוא שם בעה"ש:

פ"ג א חצים ותנים למעלה למטה את

שבתומה ז', וזו העולה שבה, והו"ל כעין בירור למפרע, והרי קיי"ל בדתוריית אין בירור, וא"ם הכא דהו"ל כבירור בעולה, שיהיה החטאת שבסתומה שהוכשרה והעולה שבמפורשת שנפסלה, שייכים לזו, והעולה שבסתומה שהוכשרה והחטאת שבמפורשת שנפסלה, יהיו שייכים לחברתה. אפ"ה כיון דעל כרחך מיירי בהתנו מעיקרא קודם שהביאו הג' קנים בתחלה, שכל מה שחברר לבסוף יהיה שלה, דאל"כ היה גם הסתומה פסולה, [ושיטתו דל"ז א'], א"כ בבירר מעיקרא אין כאן שייכות לאיסור בירור לבסוף כשיברר השתא איזה לזו ואיזה לזו [וכתוס' גיטין דכ"ס ב' ד"ה דבר]. נמצא שלפי דברי רש"י ורמב"ם שאפשר שהקריבו הקינין בתחד מד' תמונות שבצורה א', כזה חיישינן לחומרא שמא הקריבן כתמונה ה' ולא הוכשרו רק ב' הסתומות וכמש"ל (ג):

הכהן, מהני, דאין כאן בירור. אמנם לרמב"ן דס"ל הכא שבירור לברר מי מהן יביא החטאת ומי העולה בהקן החדש, ק' מ"ש הקן החדש מהקנין הראשונים שהביאו בעירוב, והרי אינו הקריבו בכולם החטאת למטה והעולה למעלה, אע"ג שלא פירשו אם יהיה זו ולמי יהיה שייך האחרת. ותמ"ל דלרמב"ם מיירי משמתינו שפירשו מתחלה בקן דזה, למי מהן יהיה שייך החטאת ולמי העולה; ושכחו, וכך מ"ל לתוס' [עירובין דף ל"ז א', ד"ה כשתנו]. עכ"פ ק' דהרי [פ"ח משקומו"ק ה"ח] כתב בפירוש שאפי' תנאי א"ל. וגם לרבעתו"ם הג"ל שפירשו בשך דנשים שקנו קנינן בעירוב, דמוקי הש"ס בשתנו, היינו שפירשו יפה למי שייך קן זה ולמי זה, ורק איזה חטאת ואיזה עולה א"ל לפרש, מדמ"ל כרב הפלגה דקינין מתפרשין בלקיחת בעלים או בעשיית כהן. א"כ לפי דבריהם גם משמתינו ע"כ מיירי שמי שבירר הנשים מעיקרא למי שייך פרידה זו ולמי זו וגם איזה חטאת ואיזה עולה פירשו בקן דזה דאל"כ היה גם הוא כבר דהוה הלי בעשיית כהן. וא"כ אם גם מוקי למתני' בחזרו ושכחו, וכדאמרן עכ"פ ק' לישנא דמתני' לתני חטאת ועולה סתומה ומפורשת, דמ"ש קן אב דקרי לה חטאת ועולה, ומ"ש קן הה, דקרי לה מפורשת, והרי ע"כ לרבעתו"ם בשני קינין הללו נשפרש יפה כל פרידה ופרידה למי שייכת ואיזה מהן חטאת ואיזה עולה כפי שבירבו, ומ"ש זו מזו. ופפי הו"ל למקריבהו ושכוחה. וי"ל. אבל הילה"ק לשיטת רמב"ם ורש"י דלמה מיירי שקנו ג' הקינין בשותפות, דלמא מיירי שקנו כל אחת הפרידות הראויות לה ונתערבו, וכמ"ש בחמת הרשב"ן בפירושו לקינין, וכמו שכתב דבריו לקמן, ליתא, דממ"ש אי שהיה לאחת קן סתום וחטאת או עולה מפורשות, ולהשנייה היה קן שמפורש בו איזה עולה ואיזה חטאת, ועוד עולה או חטאת מפורשת, ונתערבו ג' קינין הללו, והקריב הכהן מכל קן וקן אחד למעלה ואחד למטה. אין אמת גם בכה"ג הדין הוא כמו שמכר במשנה, דרק הסתומה כשרה, אבל הרי כל מה שרצה התנא לאמעינן הוא דמתחלקת ביניהן, ולא אמרינן דהו"ל בירור, ובנוגע דבן אין הסתומה מתחלקת ביניהן, רק כשרה היא לאותה שהביאתה [רק לרשב"ן דלא מוקי לה שחילק כל קן וקן, רק שנתערבו הפרידות לק"מ, ודו"ק]. גם אי"ל דנקט תנא בנוגע שהיה לכל אחת מהנשים קן מפורש איזה חטאת ואיזה עולה, ומדהיתה רחל חייבת עוד חטאת אחד ולאה עוד אחת, קנו עוד קן אחד בשותפות והביאוה סתום, ובכה"ג מצי שפיר למימר דסתומה מתחלקת ביניהן, דהיינו שייכים החטאת לרחל והעולה לגאה. גם זו משנה שא"ל היא, שכיון שהיה רחל חייבת עוד חטאת אחד ולאה עוד עולה אחת, פשיטא שע"י מעשה הכהן כבר נתברר שהחטאת שבסתומה כשרה לרחל והעולה שבסתומה כשר לגאה, ואין כאן שייכות בירור הנשים, מדכבר מבורר ושומד הוא איזה כשר לזו ואיזה לזו. אמנם אי קשיא, הא ק"ל דל"ל לרבותינו למנקט שהיה כל קן וקן מקושר לבד, והכהן הקריב מכל קן וקן פרידה אחת למטה ופרידה אחת למעלה, הרי מצי שפיר למנקט שהיו ו' הפרידות מפורדות כדרך המשניות שבמכילתין המפורשות למעלה ונפסלו שניהן, עכ"פ הפרידה הג' שהקריב למעלה, דהרי אפילו נחוש שמא הקריב ב' החטאות מצינן למימר למטה, שאפילו נחוש לחומרא שמא הקריבה הב' העולות, ומפורשות למטה ונפסלו שניהן, עכ"פ הפרידה הג' שהקריב למטה בין שהיתה מב' הקינין המפורשות או מהקן הסתום, חטאת כשרה היא, ונמצא במכל הקינין ממ"נ א' כשר ולאי למטה וא' כשר למעלה, ומדלא ידענן אם היה הכשר שלמעלה ושלמטה מקן אב שייך ולאי לרחל [ולגאה], או שהיו ב' הכשרים האלו מקנין גב או מקן דה שלא נתפרש שם בעליהם, שפיר מצי להתנות, שאם היה החטאת שולאי הוכשרה למעלה של לאה, יהיה בהקן שיביאו השתא העולה לרחל והחטאת לגאה ואם חילף חילף. ובשלמא לרמב"ם לא מצי למנקט בכה"ע, די"ל לרמב"ם לא רצה תנא למנקט באופן שיצטרכו להתנות, כדי שלא לגרום לומר בירור לכתחילה בהקן שיביאו השתא, וכדי על כרחך זהו טעם הרמב"ם שכתב שתאמר כל אחת מהנשים, זו שלי וזו שלך, דלא כרש"י שכתב שיתנו, וא"כ הרי לאיכפ"ל דאמרי' שהפרידות פרודות ומעורבות, לא שני מבלי שיתנו, דשמא היה החטאת שולאי כשרה למטה והעולה שולאי כשרה למעלה, שניהן של רחל, ואם תכתר רחל השתא חטאת שבקן זה שיביאו השתא, הרי יפסל. אלא לרש"י שנם נפי מאי דמוקי שכל קן וקן מקושר לבד, והכהן חילק כל קן וקן, והקריב ממנו פרידה אחת למטה ואחת למעלה, מי שני לרש"י בין לרמב"ם ק' קושית תוס' (זבחים דף ס"ז ב') לריך לאוקמא בגוזלות מקושרות כל קן וקן לבד, נוקמה בפרידות מפורדות וכמש"ל. ותו בין לרש"י בין לרמב"ם ק' קושית תוס' (זבחים דף ס"ז ב') שהקשו דלא היה לריך לאוקמא בגוזלות מקושרות כל קן וקן לבד, אבל חטאת ועולה, שהן הקן אב, שידענו בהן איזה החטאת ואיזה העולה, ושהחטאת של רחל והעולה של לאה, כולה בכדי נקט, דהרי ידענו שפיר שאם הפרידות אלו פסולין מספק, שאת הקריב חטאת למעלה ועולה למטה וגם ידענו שפיר למי נפסלה זו, ולמי נפסלה זו. אולם כפי הנראה, דמשום שני קושיות הנ"ל, להכי נקט דבריהם שהביא המפרש דבריו. מדברי רש"י ורמב"ם, ועשה לעצמו דרך אחר בפירוש משנתינו, וס"ל דל"נ במתני' וסתומה בזו. אלא ה"נ, חטאת ועולה, סתומה ומפורשת וכו'. ור"ל דמתני' מיירי שנתערבו רק ב' קינין של ב' נשים שאחת סתומה גב, ואחת מפורשת דה, ובכל קן היה חטאת ועולה. גם לא מיירי שקנו ב' הנשים ב' הקינין בשותפות, דא"כ מה קמ"ל מתני', הרי כיון דשניהן משותפין בהקינין, א"כ ולאי חולקין בשותן ב' פרידות שהוכשרו. אלא מיירי שהיה לרחל קן סתום גב שלא פירש בו איזה חטאת ואיזה עולה. וגלאה היה קן דה שפירשה בו שיהיה הד חטאת והה עולה, ונתערבו כולן. וגם זה חולק על רש"י ורמב"ם שכתבו דמיירי בידוע שמכל קן הקריב א' למטה ואחד למעלה, דא"כ היה פשוט שקן גב של רחל כשר מדהיה סתום וזו מפורש דה שייך לגאה פשוט אלא ס"ל דמיירי שנתערבו הפרידות, ויהיה אפשר בהקריב מזו אחד ב' הפרידות

למטה

(ג) כך פירשתי ע"ד הרמב"ם והר"ב הכ"מ, ורש"י זבחים (דפ"ז ב) דכולהו ס"ל דמשנתינו איירי שהיו ג' קינין, וכל קן וקן הי' מקושר לבד, והכהן מקריב מכל קן וקן פרידה א' למעה ופרידה א' למעלה. רק דרמב"ם ור"ב ס"ל לבקן החדש שיביאו יבררו שיהי' חטאת לזו ועולה לזו. ורש"י ס"ל דמתחלקת ביניהן דקאמר תנא, ר"ל שהב' פרידות שיביאו בשתא, תחת פרידות ד' ה' שהן החטאת והעולה שנפסלו בקן הג' שזכרנו, יביאו הבתא קקן בשותפות ויתנו אחד בהסתומה שהקריבו תחלה היתה העולה לרחל והחטאת לגאה, יכי' בהקן שיביאו השתא החטאת לרחל והעולה לגאה, ואם חילף חילף. וג"ל דרש"י דס"ל דשני שיביאו השתא הקן בשותפות ויתנו ולא"ל שיברו לומר איזה יהיה לזו ואיזה לזו, בזה אזל רש"י לשיטתיה דס"ל בעירובין שם בהביאו כמה נשים קיניהן בשותפות שכולן בשרות, דמוקי לה הש"ס בשתנו, אין ר"ל שברו מעיקרא שיהיה קן זו לרחל וקן זו לגאה (כמ"ש תוס' שם), רק שני בשהתנו מעיקרא בשקנו הקיניה שאותו הקן שיקריב הכהן לשמה יהיה שלה, ולפ"ז על כרחך משנתינו שנפסלו הקנין בשותפות, ומי הכי מיירי, שהתנו מעיקרא איזה שיברר הכהן לשמה יהיה שלה, והכהן שכח איזה בירר לה, ולא"כ לפיכך גם בהקן שיביאו השתא קן ד ה שנפסלו, ומי מהני בשיביאום בתנאי, דכ"ש הוא מאילו תלוהו בשה ואין שיקרינם הכהן, דהרי כבר מבורר ושומד הוא שאותה שהקריב לה תחלה העולה יהיה חטאת שבקן זה שלה, ובעלת החטאת תחלה יהיה עולה זו שלה, רק שהם אינם יודעים מי הוא בעלת החטאת ומי בעלת העולה, והו"ל כמו וכבר בא החכם (כעירובין דף כ"ו ב'). ואילה"ק דלרש"י דהתנו היינו שתלוהו באין שיקריבום הכהן, א"כ הרי בירור נעשה היא, ומ"ש מהך דתלה כתיבת הגט לשמה באיזה שהגלה מפתח תחלה, או במקדש אשה ע"מ שיראה אבא, או בשותף הפכח ומי שיעלה ראשון לירושלים, דכולהו חשיב להו כבירור [בגיטין דף כ"ח]. נ"ל דבכולהו בוחר רק באחד, והו"ל בירור גמור, שמא מתחלה היה סבור שיהיה באופן אחר שבחר זה, משא"כ הכא יודע מתחלה שיבחור הכהן זו וזו, ואין סברא שיהיה פרידה זו חטאת יותר מזו [משא"כ באחין שחלקו], והרי אם הלשה בעצמה בחרה, נ"כ כך היתה עושה הכהן, ובברה מ' לחטאת ואחד לעולה, להכי כשהלתה עצמה בתחלה בהקרבת כל אחת בפני עצמה כשרה רק שאחת הוא ואחת בן יומו ובהכרח שיהיה שייכים ממין אחד. ואל"כ בבירור בידה לו שתביא החטאת ממין עולה לו העולה ממין החטאת בכדי שיהיו שייכים ממין אחד וסובר ת"ק שהביא דוקא עולה להדוא; לחטאת דהלשונה: אבל לא תביא חטאת לאחדוא לעולה דהלשונה דהא קא"ל דחטאת קודמת לעולה ואם תביא חטאת למין העולה כהלשונה ממילא תקדים העולה לחטאת והמנהג שתקדים חטאת לעולה ולכך סובר שתביא דוקא עולה למין חטאת דלשונה וזהו כוונת הרמב"ם במה שהביא כפי' המשנה מפני שהבאתו קדמה לחטאת היינו שמלתה לתקדימה לעולה ורומז לה הדרך ד' דזבחים דשם איתא חטאת הבוף קדמה לעולה הבוף: אבל בהא דסוף פרק ג' דצריך להביא קן שלימה חטאת ועולה דלא ידע אם נכשרה הכל לעולה ונפסלה החטאת או שנעשה הכל לחטאה ונפסלה העולה ממילא רצות בידה להביא אותו הקן מאיזה מין שתלה דלא"ק אין החטאת קודם: כן נראה לי לפרש דברי הרמב"ם דהיינו גדולה על הרע"ב דבכאן מפרש בשרות המפרש דלת"ק החטאת קודם ובמבני ו' דפרק ג' העתיק לדברי הרמב"ם ולדעתי יש סתירה בדבריו ועיין מה שהתבוא שם בעה"ש:

פ"ג א חצים ותנים למעלה למטה את

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

למטה או למעלה, ממלא שלפי דברי רבינו אברהם אפשר כאן באופן הקרבת ג' הקינין הללו שנתערבו, ד' תמונות אלו שבצורה ב' כזה.

צורה ב

תמונה א	למעלה	ג ג	עולה שבסתומה כשר
	למטה	ד ה	חטאת שבמפורש כשר
תמונה ב	למעלה	ג ד	עולה הסתומה כשר
	למטה	ג ה	חטאת הסתומה כשר
תמונה ג	למעלה	ג ה	עולת סתומה ועולה מפורשת כשרות
	למטה	ג ד	חטאת סתומה וחטאת מפורשת כשרה
תמונה ד	למעלה	ד ה	עולה המפורשת כשרה
	למטה	ג ג	חטאת הסתומה כשרה

ומ"כ מה דקאמר במתני' אין כשר אלא סתומה, אלו ב' הסתומות עצמן, דהרי אפשר שהקריבן הכהן כתמונה א' או ד', דלא הוכשר מהסתומות רק אחת. אלא ר"ל דאינו כשר רק כשיעור הסתומות, דהיינו חטאת אחת ועולה אחת. וג"ל דלפי ביאה זו, הא דנקט תנא כשיעור הסתומה, ולא קאמר כשיעור המפורשת, דהא אידי ואידי ב' נינהו. ה"ש, דקמ"ל דאפילו היה כשיעור המפורשת, דהא אידי ואידי ב' נינהו. כשר מי כמנין התערובות כפול בסתומות, כגון שנתערבו גגגגדה, כשר מי כמנין הסתומות, דהיינו ב' עולות וב' חטאות, דהרי מדאפשר כאן שהקריבן בד' המונות שבצורה ג' כזה* והרי בכל תמונה שהקריבן, עכ"פ יהיה ב' חטאות

צורה ג

תמונה א	למעלה	ג ג ג	ב' סתומות כשרות
	למטה	ג ד ה	סתומה וחטאת כשרות
תמונה ב	למעלה	ג ג ד	ב' סתומות כשרות
	למטה	ג ג ה	ב' סתומות כשרות
תמונה ג	למעלה	ג ג ה	ב' סתומות ועולה כשרות
	למטה	ג ג ד	ב' סתומות וחטאת כשרות
תמונה ד	למעלה	ג ד ה	סתומה א' והעולה כשרות
	למטה	ג ג ג	ב' סתומות כשרות

כשרות למטה וב' עולות כשרות למעלה, והיינו כמנין הסתומות. מכ"ש אם היה התערובות מוכפלת עם מפורשות, כגון שנתערבו גג שהן ב' סתומות, עם דד שהן ב' חטאות מפורשות, ועם הה שהן ב' עולות מפורשות, והן יחד ו' פרידות, והשהן הקריב מכולן ג' פרידות למעלה וג' פרידות למטה, אז אין כשר מכל התערובות רק עולה אחד למעלה וחטאת אחת למטה, והייב כמנין הסתומות בהתערובות, כפי שהראה בשבע תמונות שבצורה ד' שאפשר שהוקרבו בהן כזה*. שהרי אפשר שהוקרבו

צורה ד

תמונה א	למעלה	ג ג ד	סתומה א' כשרה
	למטה	ד ה ה	חטאת מפורשת כשרה
תמונה ב	למעלה	ג ג ה	סתומה א' והעולה כשרות
	למטה	ד ד ה	ב' חטאות מפורשות כשרות
תמונה ג	למעלה	ג ד ד	סתומה א' כשרה
	למטה	ג ה ה	סתומה א' כשרה
תמונה ד	למעלה	ג ד ה	סתומה א' והעולה כשרות
	למטה	ג ד ה	סתומה א' והחטאת כשרות
תמונה ה	למעלה	ג ה ה	סתומה א', וב' העולות כשרות
	למטה	ג ד ד	סתומה א', וב' החטאות כשרות
תמונה ו	למעלה	ד ד ה	עולה המפורשת א' כשרה
	למטה	ג ג ה	סתומה א' כשרה
תמונה ז	למעלה	ד ה ה	ב' עולות המפורשות כשרות
	למטה	ג ג ד	סתומה א' וחטאת כשרות

כתמונה א', או ג', או ו', שנכולן רק עולה אחת כשרה למעלה וחטאת אחת כשרה למטה. לכן קאמר התנא דכשר רק כמנין הסתומות, לומר דבין שהיה בהתערובות מנין הסתומות מרובה, או שהיה בהתערובות מנין המפורשות מרובה, לעולם כשר כמנין הסתומות. אמנם עוד כתב המפרש בשם רבינו אברהם, דלף דבעינן שזכרנו בפי' המשנה דהיינו שנתערבו גגדה, יש לבעלת הסתומה פרידה אחת כשרה ממ"נ [ר"ל בכל הד' תמונות שזכרנו בציור ב'], ולבעלת המפורשת אפשר שאינן פסולות [ר"ל כתמונה ג' בציור ב']. אפ"ה חולקין בהסתומה בבוא. ויביאו קן אחד בשותפות, ותאמר בעלת הסתומה, אם בקינין גגדה. שני פרידות שלי כשרות הין, וב' פרידות שלך נפסלו [כתמונה ג' בציור ב'], אז יהיה קן זה שנביא השתא כולו שלך, ואם רק פרידה אחת משלי כשר היה [כתמונה א' או ד' בציור ב'] א"כ נם בשלך א' כשר היה, לפיכך יהיה בקן זה שנביא השתא חציה שלי וחציה שלך. וב"ל לכוונת רבינו אברהם בזה, דר"ל דהנה הרביתא דקמ"ל במתני', דאע"ג דאין לבעלת המפורשת כל כך זכות באותן שהוכשרו בהתערובות, כהזכות שיש לבעלת הסתומות, אפ"ה חולקין בשוה. אולם אף שלפי דברי רבינו אברהם אלו מחולקים ב' הקשיות שיש להקשות לשיטת רש"י ורמב"ם וכמש"ל, עכ"פ בכל זה לא נחה דעתינו הטעיה בדבריו, דמלבד שבכל הגרסאות שלפנינו גרסינן וסתומה בזוג החבור, דמשמע שהיה בהתערובות ג' קנין, בל"ז ק' נמי דהרי הוה כמלחא בלא טעמא, דינמא שיחלקו בשוה באותן ב' הפרידות שהוכשרו בהתערובות, והרי לבעלת הסתומות, הוכשרה ודאי פרידה אחת בכל ד' הלופים שזכרנו בצורה ב', ולבעלת המפורשת אפשר שלא הוכשר לה אפילו אחד מפרידותיה, וכמ"ש רבינו אברהם בעצמו. ולכה"פ היה מן הראוי שתתן בעלת הסתומה $\frac{3}{8}$ מדמי הקיינין של הקן שיקנו השתא, ובעלת המפורשת תתן $\frac{5}{8}$ לקן הזה, דהרי הפרידות שבהתערובת אפשר שהוקרבו בד' אופנים שבצורה ב'. ואילו הוקרבו בג' תמונות, א', ג', ד', שבצורה הזאת, אז היה זכות שתי הנשים שוה דהרי בג' תמונות אלו כל כך פרידות שהוכשרו לזו הוכשרו גם לחבירתה. ולפיכך לג' רביעית של דמי הקיינין להקן הנדון, יתנו שתיהן בשוה, דהיינו $\frac{3}{8}$ מדמי הקן לכל אחת, שהן יחד $\frac{3}{4}$ מדמי קיינין הקן. אולם אולי הוקרבו הפרידות המעורבות בתמונה ב' שאז לא היתה בעלת הסתומה מפסדת כלל, שהרי ב' פרידות שלה הוכשרו, וב' הפרידות של בעלת המפורשת נפסלו שתיהן, לפיכך תתן בעלת המפורשת לבד $\frac{1}{4}$ מדמי הקיינין של הקן החדש. ממלא מגיע לבעלת הסתומה $\frac{3}{8}$ ולבעלת המפורשת $\frac{5}{8}$ מדמי הקיינין של הקן החדש, ואיך קאמר התנא שמחלקין דמי הקיינין, דמשמע שיחלקוהו ביניהן בשוה. והרשב"ץ בפירושו לקינין פי' שוב משאינו בדרך ממוצע בין פירוש רש"י לפי' רבינו אברהם. שכתב דמתני' מיירי שהיה לב' הנשים ג' קיינין. בב' קיינין מהן היה בכל קן חטאת ועולה מפורשות, ועוד היה שם קן הג' סתום, שלא פירשו בה חטאת והעולה, וכתב עוד דמ"מ מלי מיירי שב' הנשים קנו ג' קיינין הללו בשותפות, או שקנוה שלא בשותפות ונתערבו הפרידות אח"כ. [ר"ל לפי"ד שאם קנוה שלא בשותפות, על כרחך מיירי שהיה לאחת קן סתום (ועולה) [וחטאת] מפורש, ולחבירתה ב' עולות וחטאת א' כולן מפורשות. דבעינן אחר א"ל, דאי בשהיתה רחל חייבת ב' חטאות ועולה א', וגם פרידות שקנתה לעצמה פירשה בב' מהן איזה חטאת ואיזה עולה, א"כ הפרידה הג' אע"ג שלא פירשה מה יהיה, על כרחך הוא חטאת, ואע"ג שאינו מפורש כמפורש דמי. וכ"כ מה"ש בלאה, שחייבת ב' עולות וחטאת א'. ופירשה בב' מג' פרידות שלה איזה חטאת ואיזה עולה, על כרחך הפרידה הג' אף שלא פירשה מה יהיה, ע"כ הוא עולה. דהרי רק עולה חייבת עוד. א"כ ב' הפרידות הסתומות של ב' הנשים המפורשות דמו. וכשהקריב הכהן א' מב' סתומות אלה למעלה ואחד למטה, הרי נפסלו שניהן, דשמא סתומה של רחל שהוא חטאת הקריב למעלה, וסתומה של לאה שהוא עולה הקריב למטה, ואיך קאמר התנא שהסתומה כשר, הרי גם ב' הסתומות נפסלו. אע"כ שאם קנוה שלא בשותפות מיירי שהיה הקן הסתום כולו לאחת מב' הנשים]. נמצא שלרש"ץ מיירי שהיה כאן גגדדהה בתערובות הפרידות, וכשהקריב מהן הכהן ג' למעלה וג' למטה, אפשר שהוקרבו בא' מז' תמונות אלה לבד ד', וחיישינן לחומרא שמא הקריבן בתמונה א', או ג', או ו', ולא היכשר רק א' למעלה וא' למטה. והיינו דקאמר מתני' אינו כשר אלא סתומה ר"ל כשיעור סתומה, שהן ב' פרידות, וכן מתחלקות ביניהן, שיביאו עוד ב' קנין בשותפות, תחת ב' הקנים שנפסלו מספק ויתנו שני מהן שנפסלו חטאותיה, יהיו אלו ב' החטאות שבקן החדש שלה, ואותה שנפסלו ב' עולותיה, יהיו ב' עולות אלו תחתיהן. כך פירשתי על דעת הרשב"ץ. ואני בעיני לא יכולתי להלום דבריו בלשונא דמתני', דקאמר, חטאת ועולה סתומה ומפורשת, ואיך יהיה משמע שיהיה כאן מלבד הסתומה עוד ב' חטאות וב' עולות מפורשות. וגם זה דוחק אחמכ"ר דנימא דמה דקאמר במתני' אין כשר אלא סתומה. דר"ל כשיעור סתומה. וכן אינה לאקשויי נמי לרבינו אברהם הנ"ל. ותו דקשה נמי לרשב"ץ, שכתב דמלי מיירי שקנו אלא בשותפות, והרי אי בכה"ג, ע"כ מיירי שיהיו ב' הסתומות שייכות לאחת מהן, ובד' פרידות המפורשות, היה רק פרידה אחת שייך לבעלת הסתומה, וכמש"ל. ע"כ כל פרידה סתומה שנפסל באחד מז' המונות שזכרנו בצורה ד', הנפסד ההוא לבעלת הסתומה לבד. וכל פרידה מפורשת שנפסלה בא' התמונות שזכרנו, הפסידה בעלת הסתומה רק $\frac{1}{4}$, ובעלת המפורשת $\frac{3}{4}$, דהרי לבעלת הסתומה

הסתומה

של מעלה ממלא כשר ומחצה פסול ואת שלמטה מחצה כשר ומחצה פסול ע"כ עיין בפירוש הרע"ב דהתנא אמר כל קיני הלבה האחת נעשית למעלה וקני חברתה נעשית למטה וא"כ בקנים הנעשים למעלה נפסלו החטאת ובקנים הנעשים למטה נפסלו העולות ולכך מחצה כשר עי"ש. אך קשה מלי מהני מחצה כשר הא כל אשה מסופקת אם קנים נעשה למעלה ומחויבת עוד בחטאת או בסיפך ובזיין בהי"ש שסבא בשם המפרש שתבא עם הבראה הקנים בשותפות על תמלי וכן כתב הרמב"ד בפרק מ' מהלכות פסולי המוקדשין דין ז' שתבא עם הבראה בתמלי. אבל קשה דהא הרע"ב הביא בסוף פרק ה' דבריהות דאפילו מחוסרי כפרה אין שנים מביאין לוהו וכן פוסק הרמב"ם בפ"ח מהלכות מחוסרי כפרה: וא"כ היאך יביאו בקן בשותפות, ובזיין מה שבתבתי לקמן בהשגה ב' על הרמב"ד. אבל הרמב"ם בפירוש המשנה בפרק ה' משנה ג' כתב על הא דמשנתינו ר"ל ואם עשה מחציתו למעלה ומחציתו למטה הרי המחצית שנעשה למעלה מחצה כשר ומחצה פסול וכן המחצית שנעשה למטה מכל מקום הדבר דומה כגון שהעבירו קיני רחל והם שמונה עם קני לאה והם שמונה והכהן לקח הכל ועשה החציו למעלה וחציו למטה הרי השמונה שנעשו למעלה ארבעה מהן כשרים והן עולות וארבעה פסולין וכן השמונה שנעשו למטה ארבעה מהן כשרים והן חטאות והרי רחל הקרינו עליה שתי חטאת ושתי עולות בלבד וכן לאה עכ"ל ע"ש. הרי שמכבר לבל אשה המחצה לה בלא תנאי והטעם מבואר בתוספי סוף פרק ה' בשם תוספות רבי ברוביג"ש דאיתא שם שתי נשים שנתנו קנים בעזרות לאיזה שיולה כהן יקריב חטאת כו' ואזקי הגמרא במסכת עירובין וכן הביא שם הרע"ב בתחלה ביציאה ז"ל ובירוח דהתנה נדרי בשבתו הדמים יהי התנו אם יקח הכהן כל העולות או כל החטאת מבלי אני נותנת ומוחלת לך מעכשיו: וכן כל נתינת מעות שבשופר סתם על דעת ב"ד הנהה וכוי כאלו התנו ע"ש. וזה דוקא אם התנו כך בהתחלה. אבל בהא דמשנתינו שכבר לקחה כל אשה קנים לעצמה ונקבעו אצל כל אחת תנאי לחטאת ותנאי לעולה ולכך המחצה פסולין ולתנאי הנעשה מהני הגלי ויחלוקו ועיין מה שכתבתי בפרק ה' דזבחים משנה ב' ובתוספות יום

טוב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ה חובה שנים בחטאת מחלה כשר ומחלה פסול. כתב הר"ב פי' שני קנין כו'. כגון שהקריב מהן עולה אחת כו' שעולה הנשארת אינו יכול להקריב שמא זהו שנקבע לחטאת. וכן לשון המפרש: ולא"ל שמא זהו אותו המעורב שכבר נקבע לחטאת. ומ"ש וחטאת המעורבת אינו יכול להקריב שמא היא העולה הנשארת. כלומר אחר שהקריב שתי חטאות מהתערובות עוד לא יוכל להקריב עוד חטאת על דעת שהיא זו שנתערבה. דשמא זו היא עולה הנשארת דהואיל ונקרבו שתי חטאות מן התערובות. הרי הוקבע העליונה לעולה ושמא זו היא. ולא היא אותה החטאת שנתערבה. ומ"ש הר"ב בחטאת שנים בחובה כגון שקרבה חטאת כו'. ["ויסיה פי שנים בחובה שם בחובה

ה חטאת שנתערבה בחובה. אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה(כב). חובה שנים בחטאת(כג). מחצה כשר. ומחצה פסול(כד).

ה חטאת שנתערבה בחובה. מיי' פ"ב ה"ג: שנים בחטאת. מיי' פ"ח מה' פסה"מ ה"ח:

שנויי נוסחאות

ה חטאת שנתערבה כמנב"ר חטאות שנתערבו וכ"ה חטאות בכל המסמה בד"ו. מנין חטאת. בכל המ"ל ..חטאות:

באורי הגר"א

ה חטאת שנתערבה עד לאמר נ"ל חטאת שנתערבה בחובה מיירי שם בשוה כגון ד' חטאות בב' קינין: חובה שנים בחטאת כגון ג' חטאות בג' קינין:

משנת חכמים

עוב סב: ב עשרה לו ומאה לו וכו' תנו למעלה ותנו למטה סמרוכה כשר עיין בפי' הרע"ב שנתקן לפרש סמרוכה כשר לו דוקא אלא שיעור הסמרוכה כשר וכ"כ הרא"ד בפ"ת מה' פסולי המוקדשין ד"ז וז"ל ולא שנלו לה לחובתה כולן שהרי אינם יודעת כמה עשה מעלה למעלה ולמטה וכמה עשה מתחתיה אלא שמביאה עם חברתה בחטאי ובלי מה שהוכשר בעבייתה יוצאין לה עם חטאי וממעט בהשלמת הוצאה עכ"ל. אבל הרמב"ם שם בפרק הנ"ל כתב וז"ל זה הכלל כל שעשה הכהן מדעתו תנו למעלה ותנו למטה ולא הפסד אלא יהיה מצל מי למעלה ולמטה הרי זה סמרוכה כשר הואיל והדבר ידוע שמקצת קרבנותיו למעלה ומקצתם למטה יהיה כל קרבנותיו כשרים ע"כ והשיג עליו הראב"ד וכתב וז"ל אמר הברתם זה כתב בשביל שראה במשנה פ"ג בד"א בהן ממלך אבל בהן שאינו ממלך אחת לזו ואחת לזו כו' מחלה כשר ומחלה פסול ובמה לשונו מקונקל אם עשה כל הפרידות ונתערבו הלן למעלה ותלן למטה מה לי אם אחל ומה לי אם לא אחל לעולם מחלה כשר ומחלה פסול אלא אם אחל אומר לי אל הקרב מהן אלא כשיעור המועט ועשה אותן חלים למעלה ותלים למטה אלין מקריבין פסולים לחזקת ואם בא לעבוד תעלת יותר לומר לי שמא מן המועט הוא וכבר עשית תעלתן אבל אם לא נמלך ועשה תנין למעלה ותנין למטה כשיעור סמרוכה כשר ולא שיעלה לחובתה כולן שהרי אינה יודעת כמה עשה מעלה למעלה ולמטה אלא שמביאה עם חברתה בחטאי וכו' כי"ל וז"ל הכסף משנה ועשה רבינו לחלק בין ממלך לבין שאינו ממלך בין לבאר בשיטות המשנה שבתוס' בפסי"ד ובין דברי מוגיע לי שכ"ל ולע"ד:

יבין תפארת ישראל בועז

כב) למשנה ב' בפ"א קלי, דקתני התם, חטאת מפורשת שנתערבה בקן או בקינין סתומה, אין כשר להקריב לכתחילה מהתערובות רק כמנין חטאות שבחובה. ומדקתני התם סתומה, משמע בין שפרידות הסתומות הן כמנין פרידות המפורשות, ובין שפרידות הסתומות כפולות במספר מנין החטאות המפורשות שנתערבו בהן, או שהמפורשות כפולות מהסתומות, לעולם אין כשר להקריב לכתחילה רק מנין חטאות הסתומות שבחובה, אבל עולה כלל כלל לא. ועל זה קאמר הכא כבאיתך מתני' דלעיל, דבד"א בהן ממלך, אבל בהן שלא ממלך, חובה וכו': כג) כלומר אם פרידות החובה הסתומים היו כפולים פי שנים ממנין החטאות המפורשות שנתערבו בהם. כגון ד' פרידות סתומות, שב' מהן חטאות וב' מהן עולות, ונתערב עם ד' פרידות אלו ב' חטאות מפורשות, והכהן לא ממלך, ועשה ג' מהן למעלה וג' למטה: כד) ר"ל מחלה ממין התערובות כשר, דהיינו ב' חטאות ועולה א'. דבג' שהקריב למעה, ודאי ב' חטאות מהן כשרים, דממ"ע אם מהמפורשות הם, הרי הם חטאות מפורשות. ואם מהסתומות הם, הרי גם מהסתומות עכ"פ ב' כשרים לחטאות. ומהג' שנעשו למעלה, ודאי עולה א' כשר, דהרי אפילו נחום לחומרא שעשה למעלה כל הב' חטאות המפורשות, עכ"פ השלישי שנעשה חטאת ולאחת עולה ונתערבו ביד הכהן שעשה א' מהן למטה ומ' למעלה, ומ"ש אם הקריב לא אמר לאשמעינן רבותא, ואין לפרש שום שותפות ותנאי זה על זה. קמ"ל תנא, לשון מחלוקת ביניהן, לומר שעדיין יש ספק בהסתומה למי שייך החטאת ולמי העולה, ולא אמרינן מדפירשו בקינו אבי אם בעליהן, ש"מ דבקן דה שפירשו בו ג"כ קלא, יהיה שם בעליהן מיפכא, ליתא, דאם"ה דברים שבלב אין דברים [כי"ל ר"י]. ולפיכך צריכות להביא קן א' בשותפות ולהתנות בו, אבל החטאת שהביא עולה רחל לבד, והעולה שהביא עולה לאה לבד. ובזה מובן מקו' התוס' (זבחים דף ס"ז ב') שהביאו לעיל לרש"י מתורלת, דהרי ודאי צריך למנקט שפיר קן אב, שמקן זה סד"א להוכיח על קן דה ועל קן גב הסתום, גם קושיתו לרש"י, דלמה נקט שהכשר חולק כל קן וקן, ולא שהיה ו' פרידות מפורדות שנתערבו, וכמש"ל, נ"כ מתורלת, דהרי בכה"ג לא ידעינן איזה מהב' הפרידות הוכשרה למעלה ואיזה למטה, אם מהסתומה או מב' המפורשות, וע"כ היו צריכין לו להביא הקן בשותפות, וכמו שבארנו לעיל להסיר בזה הקו' להרמב"ם. אבל הרי זה כל עיקר הרבותא שלא התנא לאשמעינן, דסד"א שא"ל שיביאו בשותפות. וברוך ה' צורי המלמד ידי לקרב, לברר עניין העמוס הזה, ולהלליק דברי רבותינו רש"י ורמב"ם, שבל"ז פירושם מכוון יותר בלשונא דמתני', דלסכי קרי תנא לקן שיחדו בו שם בעליו, בשם חטאת ועולה, לגלויי דאמשנה ג' קאי, דתני התם חטאת לזו ועולה לזו, להכי נקט הכא גמי חטאת ועולה, וכ"ל חטאת ועולה כבמשנה ג', שהיו מיוחדין חטאת לזו ועולה לזו וכמש"ל, והכל מיושב בס"ד בלי גמגום ת"ל. [אמרה נקי, קטין חריך שקא, שייתן הלי שמעתתא כגדי מסיקא, אפטרוחא דלא מוי דנקא. דכמעט שעברתי ממשנה חמורה בס"ל, והנה זה לעיני משנה ה' החמורה ביותר. ויתעלף העטלף, כי ראיתי הברים והנס רועשים, ועשתרות קרנים והנס נועשים, ורבותינו בעלי תרגיסין אשר מימיהם אמו שותים, ובכנפיהם מערמינו חוסים, במלחמות תגופה עלמים גבורים בוסים, על פסגי יעלים רמים בשערה פוסים. כי דברי המשנה הקדושה הזאת הנס מאד מלומלמים, ויתעמלו עמנו החכמים, וכיפי תלו לה וגזמים, לפרש לנו הנעלמים. ואני בעניי בכנפי המרומים, ובכתותי המעוטים וחוטים אמה אי בא בין זטומים. ואמוטם כדבורה לעירה, לרה כמבכירה, בכל בני רבותינו התמודות בצירה, ללקוט מעט גרי מעט דבש סעודות כירה, מהור מיהרה. ולא מלאה היונה מנוח, בעומק דבריהם ריח ניחוח, לעיר הנעורים הולך בחוח, ויקם וילך אם כבלול בלי כח. ויפתח ד' עיני ויש עלי חסד ואמלא מלקוח. בפירוש רבינו אברהם ז"ל המנוח, שהביאו המפרש ולאסיריה פקח קוח. ובכן אביא דבריו בתחלה, לא מלה במלה, רק בתוספות ביאור אשכילה, כאשר חסד ד' עלי הגדילה, ואחר כן נביא גם דעת אחר רבותינו אחת לאחת, ונבחנה כאשר זורה ברחת. והבוחר יבחר בחפצו לקחת מרקחת, ביד יותר חזקה ומשובחת]:

*) היינו מ' כ' ו' ז' (אחנת מיזן).

ה חטאת שנתערבה בחובה. אין כשר אלא מנין חטאת שבחובה(כב). חובה שנים בחטאת(כג). מחצה כשר. ומחצה פסול(כד).

פסול. פי' ב'קינין חובה שיש בהן כפלי' בחטאת כגון שהקריב מהן עולה א' וגשתיירו ב' חטאות ועולה א': מחצה כשר ומחצה פסול. שעולה אחת הנשארת אינו יכול להקריב שמא זהו שנקבע לחטאת. וחטאת המעורבת אינו יכול להקריב שמא היא העולה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ציונים

סעולה הנשארת הלכך אינו מקריב אלא ב' החטאות. והחטאת המעורבת והעולה הנשארת פסולים. והיינו מחלה כשר ומחלה פסול: חטאת שנים בחובה מנין שבחובה כשר. פי' כגון שקרבה חטאת אחת מן הב' קינין ונשתיירו ב' עולות וחטאת אחת הרי הן ד' פרידות עם חטאת שנתערבה ביניהן. והרי אינו יכול להקריב ב' העולות במה יקח חטאת המעורבת. וגם ב' חטאות לא יקריב שמא יקח אותו שנקבע לעולה הלכך אינו מקריב אלא חטאת אחת. הרי עולה אותו מנין הפחות שבחובה לפחות ממחלה כשר. וכה"ג מפרש' נמי וכן עולה שנתערבה בחובה: וסיפא דלעולם נמצאו שקרבו ב' חטאות מב' הקינין שבהם נעשה התערובות אלא דבריסא קרבים לאחר התערובות ובסיפא כשר קרבה אחת מהן ועכשיו הכניה וכיון דלעולם אין כאן הפסד לשתי החטאות שבשני קנין א"כ למאי [נ"מ] תניא כלל. והמפרש אחר שכתב לזה הפי' שהעתיק הר"ב כתב וז"ל ונראה פי' ריב"א שפי' חובה שנים בחטאת מחלה כשר ומחלה פסול. כגון ח' פרידות דחטאות שנתערבו בח' פרידות שאין עולות ואין חטאות הרי י"ב פרידות חטאות והד' פרידות עולות והקריב אין למעלה ואין למטה. אותם שלמעלה כולן פסולות כי שמא כולם חטאות ואותם שמטה שלמטה כשרות מהם ד' של חטאות וד' של עולות פסולות וזהו חובה שנים בחטאת כלומר שנתערבו ח' חטאות שם ובחובה אין כי אם ד' חטאות [זה הוא מחלה כשר ומחלה פסול] וגם זהו מנין שבחובה כשר שאין כשר שם אלא ד' חטאות. חטאות שנים בחובה. כגון ט"ז פרידות של חטאות ושמונה של חובה ד' פרידות עולות וד' פרידות חטאות ועשה י"ב למעלה ו"ב למטה. מנין שבחובה כשר. די"ב של מעלה כולן פסולות שמא חטאות הם. וי"ב שלמטה ד' פסולות שמא עולות הן וח' חטאות כשרות ממה נפשך הרי חטאות כשרות כמנין כל החובה בין עולה בין חטאת. ומיהו חטאת שנים בחובה אין לישבו מענין חובה שנים בחטאת וכן תפרש הבבא שאחריה. והרב רבינו אברהם פירש שהקנין שתומות נבי[חובה] שנים בחטאת שהקנין היו שתומות שנים פרידות ועשאן אין למעלה ואין למטה מחלה כשר ומחלה פסול כי שמא שנים חטאות קריבין למעלה ועולה מן השתומה ולמטה ב' חטאות ועולה. חטאות שנים בחובה כלומר חטאת פי שנים שנתערבו בחובה שהיו החטאות ד' פרידות והחובה ב' פרידות ועשה אין למעלה ואין למטה המנין שבחובה כשר דהיינו ב' חטאות דג' חטאות נעשה למעלה והן פסולין וב' חטאות ועולה נעשו למטה עכ"ל המפרש. ויש להרמב"ם שמה אחרת בכולה מכילתין עד הכא:

כפלים עולות כנגד החטאת. ומ"ש הר"ב] והרי אינו יכול להקריב ב' העולות כו' וגם ב' חטאות לא יקריב כו'. מה שאמר ב' העולות ר"ל גם שתיהן ואפי' אחת מהן לא ומה שאמר ב' חטאות. ר"ל שתיים ביחד אינו יכול להקריב. אבל אחת מקריב. דדוקא כשהקריב עוד א' שנמצאו ב' חטאות קרבו מב' הקנין והוקבעו הנשארים לעולות הלכך א"א להקריב עוד חטאת על דעת שהיא החטאת שנתערבה דלמא זו היא עולה. אבל משום עולה לא יוכל להקריב כלל אפי' קודם שהקריב עוד חטאת לפי דשמא זו היא החטאת שנתערבה. ואינו תמיה על זה הפי' דהא ליכא ביניהו דרישא וסיפא דלעולם נמצאו שקרבו ב' חטאות מב' הקינין שבהם נעשה התערובות אלא דבריסא קרבים לאחר התערובות ובסיפא כשר קרבה אחת מהן ועכשיו הכניה וכיון דלעולם אין כאן הפסד לשתי החטאות שבשני קנין א"כ למאי [נ"מ] תניא כלל. והמפרש אחר שכתב לזה הפי' שהעתיק הר"ב כתב וז"ל ונראה פי' ריב"א שפי' חובה שנים בחטאת מחלה כשר ומחלה פסול. כגון ח' פרידות דחטאות שנתערבו בח' פרידות שאין עולות ואין חטאות הרי י"ב פרידות חטאות והד' פרידות עולות והקריב אין למעלה ואין למטה. אותם שלמעלה כולן פסולות כי שמא כולם חטאות ואותם שמטה שלמטה כשרות מהם ד' של חטאות וד' של עולות פסולות וזהו חובה שנים בחטאת כלומר שנתערבו ח' חטאות שם ובחובה אין כי אם ד' חטאות [זה הוא מחלה כשר ומחלה פסול] וגם זהו מנין שבחובה כשר שאין כשר שם אלא ד' חטאות. חטאות שנים בחובה. כגון ט"ז פרידות של חטאות ושמונה של חובה ד' פרידות עולות וד' פרידות חטאות ועשה י"ב למעלה ו"ב למטה. מנין שבחובה כשר. די"ב של מעלה כולן פסולות שמא חטאות הם. וי"ב שלמטה ד' פסולות שמא עולות הן וח' חטאות כשרות ממה נפשך הרי חטאות כשרות כמנין כל החובה בין עולה בין חטאת. ומיהו חטאת שנים בחובה אין לישבו מענין חובה שנים בחטאת וכן תפרש הבבא שאחריה. והרב רבינו אברהם פירש שהקנין שתומות נבי[חובה] שנים בחטאת שהקנין היו שתומות שנים פרידות ועשאן אין למעלה ואין למטה מחלה כשר ומחלה פסול כי שמא שנים חטאות קריבין למעלה ועולה מן השתומה ולמטה ב' חטאות ועולה. חטאות שנים בחובה כלומר חטאת פי שנים שנתערבו בחובה שהיו החטאות ד' פרידות והחובה ב' פרידות ועשה אין למעלה ואין למטה המנין שבחובה כשר דהיינו ב' חטאות דג' חטאות נעשה למעלה והן פסולין וב' חטאות ועולה נעשו למטה עכ"ל המפרש. ויש להרמב"ם שמה אחרת בכולה מכילתין עד הכא:

חטאת שנים בחובה(יח). **המנין שבחובה כשר**(יט). **וכן עולה שנתערבה בחובה. אין כשר אלא מנין עולות שבחובה**(כ). **חובה שנים בעולה**(כא) **מחצה כשר ומחצה פסול**(כב).

וכן עולה שנתערבה בחובה. מ"ש הר"ב:

באורי הגר"א

וחטאת שנים בחובה. כגון ח' חטאות בב' קינין: וכן עולה כו'. בכל כנ"ל בחטאת וכל זה מייירי שהקריב חצין למטה וחצין למעלה:

משנת הכמים

ולענ"ד נראה דהמרובה כשר נדוקא בכל הקנים של המרובה כשרים בדעת הרמב"ם ז"ל ופטורים לגמרי ומהחילה אבאר דברי רש"י ז"ל במסכת זבחים על משנה ד' חטאת ועולה ושתומה ומשומשת עשה כולן לעולה מחלה כשר ומחלה פסול אין למעלה ואין למטה אין כשר אלא שתומה והיא מתחלקת ביותם ופי' רש"י מנחים דף ס"ו ומתחלקת בנדבה וז"ל ויקחו עוד קן אחד ויקרבו בחצאי אם עולה לשתומה לרחל והעולה לגלה תכלה בקן בני' עולה לגלה וחטאת לרחל ע"ש והקשה בספר אלן קדשים דהא בכאן נפסלו שני קנים דאין כשר אלא שתומה והיאך נפטרים בקן לי' ובמה נג"ע. ולדעתי נראה דלא קשה כלל דבסוף ס"א דבריותם איתא הלשה שים עליה ספק ממש לידות וספק ממש זיבות מביאה קרבן אחד ואוכלות בזבחים ואין השאר עליה חובה ופי' הרע"ב שם דקן אחד בקשבי הזיבו להביא ספק חולין בעזרה רק מנוס ביתר לאילת קדשים הזיבו וכיון דהקרבינם קן אחד דאז הוחרם באכילת קדשים דכמו דמבילה אחת מעכר כמה עומאות כך קרבן אחד מהיר וכיון דבוחרה באכילת קדשים אסור להביא את השאר משום ספק חולין בעזרה וכן פוסק הרמב"ם בפי"א ד"ב מה' שגגות וז"ל יראה לי שאלו הזייבים קרבן מספק אינם מביאים קרבן ממש יבולו חולין בעזרה וא"ת והלא הטאת הסוף בלה על ספק ואינה נאכלת מפני שהמביא אותה הוא מחוסר כפורים ואסור לאכול בקדשים עד שיביא כפרתו אבל מי שהיו מחוסר כפורים אינו מביא קרבן מספק ועיין בכסף משנה פ"ו מה' פסולי המוקדשין דין י' ולפי"ז ככל שני הקנים שנפסלו הוא מעשה שאנו אומרים שמא הטאת קריבה למעלה ועולה למטה וכיון דמביאין עוד קן לי' בתנאי וא"כ יש לכל אחת קן לאחד כשרה וודאים ומעולה היא מותרת לאכול בקדשים וממילא אסורין להביא את השאר לאפוקי בתנאי שמא הוא חולין בעזרה דשמא הרלבונות כשרין

יכין **תפארת ישראל** **בועז**

נמעלה ודאי מהשתומות היה, והרי הוא כשר לעולה: (בה) ר"ל אבל אם פרידות החטאות המפורשות, כפולות פי שנים ממנין פרידות החובה. כגון שנתערבו ד' חטאות מפורשות עם קן ג' חובה שהוא, שמ' מהן חטאת וג' עולה, והכהן הלה אותן, והקריב ג' מהן למטה וג' למעלה: כו) ר"ל לא אין כשר מכל התערובות רק חטאות כמנין כל הפרידות של חובה השתומים. דהיינו ב' חטאות כשרים. דהרי כל הג' שהקריב למעלה כולן פסולין. מדאיכא למיחש שמא כולן הן מהד' חטאות המפורשות שנתערבו שם. ורק מהג' שלמטה, עכ"פ ב' מהן כשרין ממ"נ, דאם כל הג' שהוקרבו למטה, מהחטאות המפורשות הן, הרי כל הג' כשרים. ואם שנים מהקרבין למטה היו הב' שתומות, והשלישי היה מהחטאות המפורשות, א"כ הבלשי ודאי כשר, ומהב' שתומות ג"כ עכ"פ א' ראוי לחטאת וכשר. לפיכך כשר מכל התערובות רק ב' הטאות, והיינו כמנין ב' פרידות החובה השתומות. וכן בכל המספרים, כשמנין השתומות כפול ממנין החטאות המפורשות, ויהיה א"כ בהשתומות ב' שלישית מהתערובות, ובהמפורשות שלים א' מהתערובות. כגון ח' פרידות שתומות שנתערבו בד' חטאות מפורשות, או י"ב שתומות שנתערבו בו' מפורשות, או כ' שתומות בי' מפורשות, וכדומה, שבכולן אפשר להכהן לחלק כל התערובות, והקריב חצין למטה וחצין למעלה, אז חצי מנין כל פרידות התערובות כשר. דהיינו ב' שלישית מפרידות שנעשו למעלה [שהוא חצי שלים של כל התערובות], ועוד שלים מהתערובות חצין למטה וחצין למעלה, אז אין כשר מכל התערובות רק ב' שלישים מאותן שנעשו למטה לחטאת, דהיינו שלים של כל פרידות התערובות. וזהו כמנין פרידות השתומות, שהן ג"כ שלים של כל התערובות (ד): כז) ר"ל וכן הא דתנינן לעיל פ"א מ"ב דעולה מפורשת שנתערב בקן או בקינין שתומין, אין כשר להקריב מהתערובות רק כמנין העולות שים בשתומין. ומדקתני התם שתמא, משמע בין בהפרידות השתומין כפולים מהעולות המפורשות שנתערבו שם, ובין בהעולות המפורשות כפולות ממנין פרידות השתומות שנתערבו עמהן. ועל זה קאמר הכא, בד"א בכהן שאינו נמלך חובה וכו': כח) כלומר אם פרידות החובה השתומה כפולות מהעולות המפורשות שנתערבו בשם. לגון, ד' שתומות שנתערבו עם ב' עולות, והכהן עשה ג' למעלה וג' למטה: כט) ר"ל, אז ג' פרידות, שהוא מחלה מנין התערובות, כשרות. דהרי בג' של מעלה, אפילו היו כולן מהשתומות, עכ"פ הלשי שבהן הוא וודאי בהשתומות יש ב' עולות כשרות. ובג' שלמטה, אף שיש לחוש שמא ב' מהן הן העולות המפורשות, עכ"פ הלשי שבהן הוא וודאי מהשתומות. וכשר לחטאת. נמצא שמכל התערובות הוכשרו ג' פרידות, והוא חצי מנין התערובות:

(ד) ושעמא דמלתא פשוט, דהרי בכל תערובות קינין שהוקרבו חצין למעלה וחצין למטה, אנו צריכין לחוש להקלקול היותר אפשרי. ולהכי כשפרידות השתומות כפול ממנין פרידות החטאות המפורשות, א"כ חטאות המפורשות, הם שלים של כל פרידות התערובות. והכהן שחלה כל התערובות והקריב שלים ומחלה מהתערובות לעולה, ושלים ומחלה למטה, חיישינן לחומרא, שכל החטאות המפורשות שהן שלים התערובות הקריב למעלה, ונפסלו כולן, אולם חצי השלים הנשאר שהקריב למעלה הרי וודאי מהשתומות הוא, והוכשר כל חצי שלים הוא, שהרי בהשתומות יש שולות כמנין שלים של כל התערובות. וכ"כ למטה, חיישינן לחומרא, שכל השלים וחצי שהקריב למטה, מהשתומות היה, ומדים בהשתומות העולות כמנין שלים של כל פרידות התערובות, א"כ הוכשר אותו שלים למטה, וחצי השלים הנשאר מהשתומות שהקריב למטה שהן שולות ונעשו למטה, נפסלו. אבל כשפרידות החטאות המפורשות, כפולות מהשתומות, א"כ החטאות המפורשות הם ב' שלישי פרידות התערובות, ופרידות השתומות הן רק שלים א' מפרידות התערובות, והכהן חצן, והקריב שלים ומחלה למטה ושלים ומחלה למעלה, חיישינן ג"כ לחומרא, שמא כל שלים ומחלה שעשה למעלה כולן מב' השלישים, המפורשות היו, ונפסלו כל אותן שעשה למעלה מדהן חטאות מפורשות. וגם משלים ומחלה שהקריב למטה, חצי שלים מהן

קדשים ח"ב **בט**

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

מקרין היו בהמצאת עשיית למעה ועולה למעלה ואחי ספר דברי רב"י ז"ל דאין מריכין להביא רק קן אחת בתנאי ומסולקת קוביות הלין קדשים ולפי זה בהמצאתו דעשרה לזו ומאה לזו אינ מכל מאה תעשים כשרים דהא ליכא לספוקי רק אמת העבר קנים של תנרתה נעשית הכל לעלה ומכל המאה נעשה הנשים למעלה ונפסלו עשרה ונתן דהנשים כ"ד לאי כשרים מכילא אתרינן דכל הקנים שלו כשרים ופסולים מל.ביא עוד זה מדוקדק בלשון הרמב"ם שכתב המרובה כשר הוא והדבר ידוע לו שמקלת קרבנותיו למעלה ומקלת למטה יהיה כל קרבנותיו כשרים וזה כמו שכתבתי דהוא ומקלת בידאי כשרים וא"כ מוחר לאכול בקדשים וממילא אפוריים להביא עוד. אך לפי זה קשה לאמרי דייק הרמב"ם לכתוב זה הכלל כל שעשה הכהן מדעתו תנינ למעלה ואינו למטה ולא אפשר בלא יפה מכל אמה לחת למעלה ולמטה המרובה כשר כי אבל כאם לא עשה הכהן מדעתו רק שנלך בשנה בכל פרידה לם יעשה למעלה או למטה כתב שהמועט כשר ולפי מה שכתבתי נין אם נמלך לו עשה הכהן מדעתו יהיה הדין שהמרובה כשר בכל ובאמת בהרא"ש פסיג עלו בזה וכתב מה לי סגלומה לי לם לא מל ולכתב הכסף משנה דברי הרמב"ם בפ"ו המשנה דפ"ח אחת עיר לזו ומאה לזו המועט כשר ונפ"מ לאתא בד"ח בהכן נמלך אבל בהכן מנלך עשר לזו ומאה לזו המרובה כשר ובאיר רבינו בפ"ח דהמועט כשר ע"מ ביאה ג לך ולא יפה מסור לו לכהן לעשות עולה מה שירצה ואמרת מה שירצה הרי בעצת המנין המועט אומרת לו אם המתנה שעשה לא לזה בנלעה עולה בלי לפי שהוא המועט ואמת ה בעצת למעה בו נבלעה המצאה בלי לפי שהוא ג"כ המועט ולכי לא מסרתי הדבר אלא אל ובפ"ב כתב וז"ל זה שהוצא מן הכלל הוא על הלכה ראשית מפרק הראשון שאמר המועט כשר אמר שאין זה אלא בהכן נמלך אבל בהכן שאינו נמלך אלא עשה לבדו למעלה ולמטה המרובה כשר מעשה המבואר הכל וז"ל הכסף משנה ומעשה רבינו אלא בין נמלך לשאינו נמלך ומבואר רבינו לנאמר בפי' המשנה שכתבתי בסמוך ולא דבריו מובנים לי עכ"ל ועי"ש ולי נראה לבאר בעפ"י

מקן וולדי מהמפורשות סיו, וכשרות לחטאת, ושאר הנלים חייבין שטאת הוא הסתומות כולן, ומדמתלית הסתומות הן חטאת, מ"כ הוכשר גם מהסתומות הני שלים התערובות למטה. נמצא הוכשר למטה שלים שלם של כל מקן התערובות. וסיימו דקתמר במתני', כמנין הסתומות כשר, דהרי מנין הסתומות הוא ג"כ שלים של כל מקן התערובות. ומזה, תדון גם על כל מספרי קינין האפשריים שנתערבו ומספר הפרידות הסתומות כפול יותר מב' פעמים מפרידות המפורשות, והוקרבו הליין למטה והליין למעלה, כגון שפרידות הסתומין הן י"ב, והמפורשות ד', והוקרב ח' מהן למטה וח' למעלה, אז שנתערבו מספרים אחרים הדומין לאלו, אז באותן שהוקרבו למעלה לעולות, כשר רק מה שהעליות יתירים במספר על חטאות המפורשות, דהרי מה שיש שם יתר על החטאות המפורשות, ודאי מהסתומות הן, שיכול להקריבן לעולות. ובאותן שהקריב למטה לחטאת, כשרין רק כחלי מנין הסתומות, דשמא כל אותן שהקריב למטה מהסתומות הן, ולאין כשר מהן לחטאת רק חלי מנין פרידות הסתומות. ולפיכך בדומה שהבאתו שהתערבו י"ב סתומות וד' חטאות מפורשות, והוקרבו ח' מהן למטה וח' למעלה, אז בח' שלמעלה, שהן יתירים ד' ממספר המפורשות, ד' כשרות. ובח' שלמטה, כשרין ו', שהא הוא הני מספר הסתומות. וכ"כ כשנתערבו י"ב סתומות עם ב' מפורשות, והוקרבו ז' פרידות מהן למטה וז' למעלה, אז בז' שלמעלה ה' כשרות, ובז' שלמטה ו' כשרות. וכ"כ בנתערבו י' סתומות בו' מפורשות, והקריב מהן ח' למטה וח' למעלה, בח' שלמעלה, רק ב' כשרות. ובח' שלמטה, ה' כשרות. ומזה תוכל לדון על כל מספר ומספר שנתערבו. אבל בהיה איפכא שהמפורשות יתירות כמה כפלים על הסתומות, כגון שנתערבו ד' פרידות סתומות בח' חטאות מפורשות, וכדומה כמספרים, והכהן הקריב ו' פרידות מהן למטה וו' למעלה, אז אותן ו' שלמעלה כולן פסולות, דשמא מהח' חטאות המפורשות הן. ומהו' שלמטה, כשרים ד', דמלבד הני מנין פרידות הסתומות, דהיינו ב', כשר ג"כ מה שיתירים התחתונים על מנין פרידות הסתומות, דהיינו עוד ב'. נמצא שכשר למטה ד' חטאות. וכ"כ בנתערבו ב' פרידות סתומות בי"ב חטאות מפורשות, והקריב מהן ז' למטה וז' למעלה, אז ז' שלמעלה כולן פסולות דאולי כולן מהי"ב חטאות מפורשות הן. ובז' שלמטה, בב' מהן חייבין שמא הן הסתומות, וכשר רק א', וה' הנשארות כולן כשרות, דהרי ודאי מהי"ב חטאות המפורשות הן. ומזה תדון ג"כ, אם נתערב שוס מספר סתומות, עם מספר עולות מפורשות, והעולות המפורשות כפולות כמה פעמים על מנין פרידות הסתומות, כגון שנתערבו ב' פרידות סתומות עם י"ב עולות מפורשות, והכהן הקריב מהן ז' למטה וז' למעלה, אז הוה איפכא מלעיל, דז' שלמטה כולן פסולות, דשמא כל הז' הן מהי"ב עולות המפורשות, ומהז' שלמעלה, חב' מהן רק א' כשר, דשמא שניהן הן הסתומות, ואחר הם כולן כשרות, דהרי הם ודאי עולות מפורשות. מיהו לא אירי תנא רק בשנתערבו זונות שלימות סתומות עם זונות שלימות מפורשות, מדכך מצוי שיהיו זונות שלימות בכל מקום. אבל באינן זונות שלימות, אז אפי' כשאין פרידות הסתומות כפולים ממנין פרידות המפורשות, נמי משכח"ל שמחלה מנין התערובות כשר. וכגון שנתערבו ג' חטאות מפורשות עם ה' פרידות סתומות שב' מהן חטאות וב' מהן עולות, וא"כ כל התערובות יחד הן ח' פרידות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה. אז בד' שלמעלה ודאי א' כשר, מדהוא ודאי מהסתומות וכשר לעולה. ובד' שלמטה ג"כ ג' כשרות לחטאות, דהרי אפילו אם כל הד' שלמטה הן מהסתומות, עכ"פ גם בהסתומות יש ג' חטאות. וכ"כ כשיהיה בסיפר שנתערבו ה' חטאות מפורשות עם ג' סתומות, ובאותן ג' הסתומות יהיה ב' חטאות ועולה א', והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, אז אף שאותן ד' שלמעלה כולן פסולין, דאולי כולן הן מהחמש חטאות המפורשות, עכ"פ בד' שלמטה ג' כשרין, והיינו כמנין הפרידות הסתומות, דהרי אפילו יהיו ג' מהתחתונות, כולן מהסתומות, הרי גם בג' הסתומות יש ב' חטאות, והפרידה הד' שהתחתונות יתירה על הסתומות, הרי הוא ודאי מהחמש חטאות המפורשות. וא"כ גם בכה"ג כשר מהתערובות ג' פרידות, כמנין פרידות הסתומות. וא"כ קשה למה צריך תנא למנקט נוונא שהסתומות כפולות מהמפורשות, אז שהמפורשות כפולות מהסתומות, הרי גם בשאינן כפליים זה מזה איתא לה דינא ולהך נישא ולהך נישא. וג"ל דלהכי לא נקט תנא בכה"ג, משום דבכה"ג בין בהסתומות מרובין מהמפורשות אז בהמפורשות מרובין על הסתומות, היה צריך להתריר ולפרש, דדוקא בשם בהסתומות חטאות מרובות מעולות, וכדאמרן, אז בריש כשר מחלה מנין התערובות, ובסיפא כשר רק כמנין פרידות

הסתומות. אבל בשם בהסתומות עולות מרובות מחטאות, בין שהסתומות כפולות מהמפורשות, אז שהמפורשות כפולות מהסתומות, אין אשר כל כך הרבה פרידות כמו דנקט תנא. דלמשל אם נתערבו ג' חטאות מפורשות בה' סתומות, ובהתמם הסתומות, היו רק ב' חטאות וג' עולות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, בד' שלמעלה אין כשר רק א', דשמא ג' הנשארים הן החטאות המפורשות, ובד' שלמטה אין כשר רק ב' חטאות, דשמא כל הד' הן מהחמש הסתומות, שאין בהן רק ב' חטאות, נמצא שמכל התערובות כשרות רק ג' פרידות, ולא מחלה מנין הפרידות של התערובות כדקתמר תנא בהריבא. וב"כ בסיפא בשהמפורשות מרובות מהסתומות, אם נתערבו המש חטאות מפורשות עם ג' סתומות, והיה בג' הסתומות רק א' חטאת וב' עולות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, הד' שלמעלה כולן פסולין, דשמא הן כולן, מהחמש חטאות המפורשות, ומהד' שלמטה אין כשר רק ב' חטאות, דשמא ג' מהתחתונות הן הן הסתומות שב' מהן עולות הן. נמצא שגם בסיפא אין כשר מהתערובות כמנין פרידות הסתומות והכהנה תנא, אלא רק ב' כשרות. ולהכי מדהיה צריך תנא להתריר בכה"ג ולפרש דדוקא בשהחטאות מרובות מהעולות מיירי. מבו"ה ניחא ליה לתנא אפי' דקפסיק ותנא בשהסתומות כפולות מהמפורשות אז בשהמפורשות כפולות מהסתומות, דבכה"ג א"ל לפרש כמה חטאות וכמה עולות יש בהסתומות דהרי בקינין שלימין מיירי. כל זה פירשתי ע"פ דעת רבינו אברהם ז"ל. ועתה נביא גם פי' הר"ב דנקט ואזיל דברי המפרש למסכת קינין, שכתב דהמשנה לא איירי בשכבר הקריב התערובות, רק לכתחילה קאמר, וה"ק דהא דתנינן לעיל פ"א מ"ב דחטאת שנתערבה בחובה אין כשר רק כמנין חטאות שבחובה. וקאמר הכא דלפעמים עולה זה כמנין מחלה כשר ומחלה פסול. כיצד. חובה שנים בחטאת, ר"ל אם החטאת שבפרידות החובה הסתומות, כפולות פי שנים נגד העולה שבפרידות ההם, וכגון שהיו ג' פרידות סתומות, שב' מהן חטאות וא' עולה, ונתערבה בהם עוד חטאת מפורשת, אז מחלה מנין התערובות דהיינו ב' פרידות, מותר להקריבן לחטאות, ולא יותר, דשמא כל הג' שיקריב לחטאות יהיו מפרידות הסתומות, והרי אין בכל הסתומות רק ב' חטאות אבל חטאת שנים בחובה, ר"ל אבל אם היה החובה ג' פרידות סתומות שב' מהן עולות וא' חטאת [כך ביאר רהוי"מ דברי הר"ב, וכ"כ נמי המפרש לקינין], ונתערב לתוכן חטאת א' מפורשת, אז כשר להקריב מהתערובות רק פרידה א' לחטאת, דהיינו כמנין הפ"ת שבחובה, והשאר ג' פרידות של התערובות כולן פסולין, עכת"ד. וקל"ל על פי' זה דלמה צריך בריש בחובה שנים בהטאת, שיהיה מנין חטאות שבחובה כפל פי שנים מהעולות שבה, הרי גם כשיהיה בהחובה הסתומות ד' חטאות וג' עולות, או ה' חטאות וד' עולות, כל שיש בהסתומות רק פרידה א' יתירה ממנין העולות, אף אין כפול מנין חטאות שבה ממנין עולות שבה ונתערב ביניהן אח"כ חטאת מפורשת דהו"ל יחד ח' או י' פרידות וכדומה מותר להקריב לכתחלה מחלה מנין התערובות לחטאות, דהרי אפילו לא היה נתערב ביניהן אח"כ עוד חטאת מפורשת, היה מותר להקריב מג' הסתומות ד' חטאות, ומב' הסתומות ה' חטאות, וכ"כ בסיפא כשהעולות מרובות מהחטאות, אפי' לא היה כפול מנין העולות ממנין החטאות, וכגון שהיה בהחובה הסתומות ג' חטאות וד' עולות, או ד' חטאות וה' עולות, ונתערב בהן אח"כ אפי' אלף חטאות, אינו רשאי להקריב מכל התערובות רק כמנין חטאות שבחובה, דהיינו ג' חטאות כשהיה מנין הסתומות ז', וד' חטאות כשהיה מנין הסתומות ט' פרידות, וזהו קשה עלי כתורמם לישב לפי' הר"ב לשנא דמתני' בסיפא, דמה שכתב בסיפא דמתני' חטאות שנים בחובה, דהיינו שהיה בפרידות הסתומין מנין העולות כפול ממנין החטאות שבה, וכמו שפי' רתוי"ם כוונת הר"ב, ק' עולה מאין דבר שהיה התם, אדרבה מסמעות הלשון משמע לכאורה איפכא. שבתי וראה גם פי' הרשב"ץ לפי' משנתינו לכתחילה קאמר, וכתר"ב הנ"ל. אבל נאוסף אחר. ולדבריו ה"פ, חובה שנים בחטאת, שהיה מנין פרידות החובה הסתומות כפול ממנין החטאות המפורשות שנתערבו בהם אח"כ, כגון שהיה כאן ד' פרידות סתומות, שב' מהם חטאות וב' עולות, ונתערב בהם ב' חטאות מפורשות, אז כשר להקריב מהתערובות אלו מנין הפרידות הסתומות, דהיינו ב' חטאות. עכת"ד, ויעמוד הזמן, כי לא פי' יותר. אבל משתמע מדברי רבינו דמהוי לן במחוז, דמ"ש במשנה חו חטאת שנים בחובה, ר"ל איפכא מריש, דהיינו שהיה מנין החטאות המפורשת כפול ממנין הפרידות הסתומות שנתערבו בהן, כגון שנתערבו ד' חטאות מפורשות בב' פרידות סתומות שב' מהן חטאת וא' עולה, אז מותר

להקריב

מקן וולדי מהמפורשות סיו, וכשרות לחטאות, ושאר הנלים חייבין שטאת הוא הסתומות כולן, ומדמתלית הסתומות הן חטאת, מ"כ הוכשר גם מהסתומות הני שלים התערובות למטה. נמצא הוכשר למטה שלים שלם של כל מקן התערובות. וסיימו דקתמר במתני', כמנין הסתומות כשר, דהרי מנין הסתומות הוא ג"כ שלים של כל מקן התערובות. ומזה, תדון גם על כל מספרי קינין האפשריים שנתערבו ומספר הפרידות הסתומות כפול יותר מב' פעמים מפרידות המפורשות, והוקרבו הליין למטה והליין למעלה, כגון שפרידות הסתומין הן י"ב, והמפורשות ד', והוקרב ח' מהן למטה וח' למעלה, אז שנתערבו מספרים אחרים הדומין לאלו, אז באותן שהוקרבו למעלה לעולות, כשר רק מה שהעליות יתירים במספר על חטאות המפורשות, דהרי מה שיש שם יתר על החטאות המפורשות, ודאי מהסתומות הן, שיכול להקריבן לעולות. ובאותן שהקריב למטה לחטאת, כשרין רק כחלי מנין הסתומות, דשמא כל אותן שהקריב למטה מהסתומות הן, ולאין כשר מהן לחטאת רק חלי מנין פרידות הסתומות. ולפיכך בדומה שהבאתו שהתערבו י"ב סתומות וד' חטאות מפורשות, והוקרבו ח' מהן למטה וח' למעלה, אז בח' שלמעלה, שהן יתירים ד' ממספר המפורשות, ד' כשרות. ובח' שלמטה, כשרין ו', שהא הוא הני מספר הסתומות. וכ"כ כשנתערבו י"ב סתומות עם ב' מפורשות, והוקרבו ז' פרידות מהן למטה וז' למעלה, אז בז' שלמעלה ה' כשרות, ובז' שלמטה ו' כשרות. וכ"כ בנתערבו י' סתומות בו' מפורשות, והקריב מהן ח' למטה וח' למעלה, בח' שלמעלה, רק ב' כשרות. ובח' שלמטה, ה' כשרות. ומזה תוכל לדון על כל מספר ומספר שנתערבו. אבל בהיה איפכא שהמפורשות יתירות כמה כפלים על הסתומות, כגון שנתערבו ד' פרידות סתומות בח' חטאות מפורשות, וכדומה כמספרים, והכהן הקריב ו' פרידות מהן למטה וו' למעלה, אז אותן ו' שלמעלה כולן פסולות, דשמא מהח' חטאות המפורשות הן. ומהו' שלמטה, כשרים ד', דמלבד הני מנין פרידות הסתומות, דהיינו ב', כשר ג"כ מה שיתירים התחתונים על מנין פרידות הסתומות, דהיינו עוד ב'. נמצא שכשר למטה ד' חטאות. וכ"כ בנתערבו ב' פרידות סתומות בי"ב חטאות מפורשות, והקריב מהן ז' למטה וז' למעלה, אז ז' שלמעלה כולן פסולות דאולי כולן מהי"ב חטאות מפורשות הן. ובז' שלמטה, בב' מהן חייבין שמא הן הסתומות, וכשר רק א', וה' הנשארות כולן כשרות, דהרי ודאי מהי"ב חטאות המפורשות הן. ומזה תדון ג"כ, אם נתערב שוס מספר סתומות, עם מספר עולות מפורשות, והעולות המפורשות כפולות כמה פעמים על מנין פרידות הסתומות, כגון שנתערבו ב' פרידות סתומות עם י"ב עולות מפורשות, והכהן הקריב מהן ז' למטה וז' למעלה, אז הוה איפכא מלעיל, דז' שלמטה כולן פסולות, דשמא כל הז' הן מהי"ב עולות המפורשות, ומהז' שלמעלה, חב' מהן רק א' כשר, דשמא שניהן הן הסתומות, ואחר הם כולן כשרות, דהרי הם ודאי עולות מפורשות. מיהו לא אירי תנא רק בשנתערבו זונות שלימות סתומות עם זונות שלימות מפורשות, מדכך מצוי שיהיו זונות שלימות בכל מקום. אבל באינן זונות שלימות, אז אפי' כשאין פרידות הסתומות כפולים ממנין פרידות המפורשות, נמי משכח"ל שמחלה מנין התערובות כשר. וכגון שנתערבו ג' חטאות מפורשות עם ה' פרידות סתומות שב' מהן חטאות וב' מהן עולות, וא"כ כל התערובות יחד הן ח' פרידות, והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה. אז בד' שלמעלה ודאי א' כשר, מדהוא ודאי מהסתומות וכשר לעולה. ובד' שלמטה ג"כ ג' כשרות לחטאות, דהרי אפילו אם כל הד' שלמטה הן מהסתומות, עכ"פ גם בהסתומות יש ג' חטאות. וכ"כ כשיהיה בסיפר שנתערבו ה' חטאות מפורשות עם ג' סתומות, ובאותן ג' הסתומות יהיה ב' חטאות ועולה א', והכהן הקריב ד' מהן למטה וד' למעלה, אז אף שאותן ד' שלמעלה כולן פסולין, דאולי כולן הן מהחמש חטאות המפורשות, עכ"פ בד' שלמטה ג' כשרין, והיינו כמנין הפרידות הסתומות, דהרי אפילו יהיו ג' מהתחתונות, כולן מהסתומות, הרי גם בג' הסתומות יש ב' חטאות, והפרידה הד' שהתחתונות יתירה על הסתומות, הרי הוא ודאי מהחמש חטאות המפורשות. וא"כ גם בכה"ג כשר מהתערובות ג' פרידות, כמנין פרידות הסתומות. וא"כ קשה למה צריך תנא למנקט נוונא שהסתומות כפולות מהמפורשות, אז שהמפורשות כפולות מהסתומות, הרי גם בשאינן כפליים זה מזה איתא לה דינא ולהך נישא ולהך נישא. וג"ל דלהכי לא נקט תנא בכה"ג, משום דבכה"ג בין בהסתומות מרובין מהמפורשות אז בהמפורשות מרובין על הסתומות, היה צריך להתריר ולפרש, דדוקא בשם בהסתומות חטאות מרובות מעולות, וכדאמרן, אז בריש כשר מחלה מנין התערובות, ובסיפא כשר רק כמנין פרידות

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

להקריב מהתערובות רק חטאת א', כמין החטאות שבחובה, דכשיקריב עוד חטאת א', שמא שניהן הן מהסתומות, והרי אין בהסתומות רק חטאת א'. ולא הבנתי דבריו הקדושים, דלמה נקט בריש שהיה מנין פרידות הסתומות כפולות ממנין החטאות המפורשות, מה תריץ כפולות אחי' היו שוות נמי דינא הכי, כגון שמתערבו ד' פרידות סתומות בד' חטאות מפורשות, נמי אינו רשאי להקריב מהתערובות רק ב' חטאות, דהיינו חצי מנין הפרידות הסתומות. ותו דבין לר"ב בין לרשב"ץ ק' דלפי דבריהם כל הרבותא דקמ"ל המשנה הוא, דלפעמים עולה מנין מחלה כשר ומחלה פסול למנין חטאות שבחובה. ולפע"ד אם זהו הרבותא דקמ"ל מתני', עכי הו"ל לחנא למנקט רבותא אחי, דלפעמים יעלה מנין המרובה כשר למנין חטאות שבחובה, וכגון שהיה כאן ד' פרידות סתומות, ג' מהן חטאות וא' עולה, ומתערב ביניהן חטאת אחת מפורשת, מותר להקריב מה' הפרידות רוב המנין של התערובות, דהיינו ג' פרידות לחטאות, מדהוא הוא מספר החטאת שבחובה. ואשא עיני להר המור, ס"ל פי' הרמב"ם. ואחרים והנה הלך בדרך אחרת מהר"ב והרשב"ץ, וקרובין דברי קדשו לדברי רבינו אברהם שהבאתו לעיל, דס"ל דמשנתנו מיירי ככל הך משניות דלעיל, דהיינו בדיעבד שכבר הקריב הכהן. אמנם גם דברי קדשו אינם מובנים יפה, וגם המלות בעצמן משובשות. וע"י מרחה גדולה היה מלפע"ל שזה כוונת רבינו. חובה שנים בחטאת, ר"ל שהיו הפרידות הסתומות כפולות ממנין החטאות המפורשות שבתערבו עמם, כגון שבתערבו עשר פרידות סתומות עם ה' חטאות מפורשות, והכהן הקריב י' פרידות במקום אחד וה' פרידות במקום האחר, אז בין שהקריב העשר פרידות למעלה או שהקריבן למטה מחלה מהם כשר, עכ"ר רבינו. אולם מן הה' שעשה בלד האחר לא פי' לנו רבינו מה דינם. אבל פשוט דכשעשאן להה' למטה, כולן כשרין ממ"נ. ואם עשאן למעלה כולן פסולין דשמא הן הה' חטאות המפורשות. וגם לא הבמישונו רבינו ז"ל מי' שיפא דמתני', דקאמר חטאת שנים בחובה המנין שבחובה כשר. ומפי הגראה כוונת רבינו שהשיפא מפורש מתוך פירושו דרשא, דר"ל בהיה כאן י' חטאות מפורשות, שהו המספר הכפול מה' פרידות הסתומות שבתערבו עמהן, והה' סתומות היו קצת מהן חטאות וקצתן עולות, ובתערבו כולן יחד, והכהן עשה י' במקום א' וה' במקום האחר, אז אותן שעשה למעלה בין שהן עשר הפרידות או החמשה כולן פסולות, דשמא הן מחטאות המפורשות. אמנם אותן שעשה למטה, הרי ה' מהעשר יתירים על מספר הפרידות הסתומות, והן ודאי כשרים, דהרי ה' מאותן עשר שהוקרבו למטה, על כרחך מחטאות המפורשות הן. ומשאר הה' שעשה למטה, עכ"פ כשר בהן מנין החטאות שבסתומות והיינו דקתני תנא המנין שבחובה כשר. וכ"כ בלא הקריב למטה רק חמש פרידות, ג"כ כשר בהן רק מנין החטאות שבסתומות. והו כוונת הדברים ונם ודאי כך הוא הדין, אף שלא ביאר לנו רבינו כך באר היטב. והנה מלבד שיש לדקדק קצת למה נקט רבינו מספר י' וה', הרי תפסת מרובה לא תפסת, ועפי הו"ל למנקט המשל במספר ד' וג', ובאותו לופן שכתב רבינו, כדי שלא נתבלבל ברבוי המספרים. אבל מלבד שדקדוק הקל הזה, כל רואה יראה כמה יקשה עלינו לבוון דברי קדשו בלשון המשנה. דהרי בריש בחובה שנים בחטאת, דקפסיק תנא וקתני מחלה כשר ומחלה פסול, על כרחך על הו"ד קאי, דבין בעשה י' למטה או למעלה, מחלה מהן כשר וכו'. אבל מדיון של הה' לא איירי תנא כלל בכך בכאן. וא"כ קשה מה דקתני התנא אח"כ, חטאות שנים בחובה, דהיינו שבתערבו י' חטאות מפורשות עם ה' סתומות, והכהן עשה י' פרידות במקום אחד, וה' במקום האחר, מנין החטאות שבחובה כשרין. וקשה על איזה איפן מהקרבה קתני התנא דמנין שבחובה כשרין, אי על איזה שהקריב למעלה, הרי בין שעשה עשר או חמש למעלה כולן פסולין, דשמא הן מהעשר חטאות המפורשות. ואי על אותן שעשה למטה, קתני התנא דמנין החטאות שבחובה כשרים. הא הינא אם עשה ה' מלמטה, שפיר שייך לומר דאין כשר מהן רק מנין החטאות שבחובה הסתומות, דשמא כולן הן מהסתומות שיש בהן ג"כ עולות. אבל הרי בריש אמרינן דמהחמש לא איירי תנא בכלל, ואיך נאמר דהא דקתני בשיפא אין כשר רק מנין חטאת שבחובה דקאי על הה', ורק כשעשאן למטה. אע"ב דבשיפא קאי על העשר, ורק כשעשאן למטה. וגם בכה"ג לא אפשר, דהרי כשעשה עשר למטה, אז מלבד החטאות שבסתומות, כשרים עוד ה' פרידות, שיתירים המפורשות על הסתומות, דהרי כשעשה י' למטה, ה' מהן ודאי מהמפורשות הן, וכמש"ל. שוב ראיתי גם פי' הריב"א שהבנתי המפרש לקימן, וזה תוכן פירושו. חובה שנים בחטאת, כגון שבתערבו ח' פרידות חובה סתומות, שד' מהן חטאות וד' עולות, עם ח' חטאות מפורשות, והכהן הקריב ח' מהתערובות למעלה וח' מהן למטה, אותן ח' שלמעלה כולן פסולין, דאולי הן החטאות המפורשות, רק שמהם לא איירי התנא. ורק בח' שלמטה קאמר התנא דמתניתן כשר, דהרי ד' מהן כשרות לחטאות מהתערובות בין שהן מהסתומות או מהמפורשות. חטאת שנים בחובה, ר"ל אבל בתערבו ט"ז חטאות מפורשות, עם ח' פרידות חובה שד' מהן חטאות וד' עולות, והכהן הקריב י"ב מהתערובות למעלה וי"ב למטה, המנין שבחובה כשר, ר"ל אותן י"ב שלמעלה ודאי כולן פסולין מספק, דאולי הם מהט"ז חטאות המפורשות, ומהן לא איירי תנא, דומיא דריש לא איירי תנא מאותן שהקריב למעלה. אבל באותן י"ב שהקריב למטה עכ"פ ח' מהן כשרות לחטאות דהרי מאותן י"ב שהקריב למטה, ד' מהם יתירים על ח' הסתומות, ואותן ד' ודאי הן מהחטאות המפורשות, וכשרות. ואך ח', הרי אינו יכול כולן מהסתומות, עכ"פ ד' מהן כשרים לחטאות. ומלא שמאותן שלמטה ח' כשרים לחטאות, והיינו כמנין שבחובה דקאמר תנא, שהיו ח' פרידות, עכת"ד. והרואה יראה שגם הריב"א הולך בעקבת הרמב"ם דמתני' מיירי בדיעבד, וכרישא בחובה שנים בחטאת אע"ג דגם לכתחילה מותר להקריב ד' חטאות מהתערובות, אפ"ה נקטה בדיעבד משום סיפא, לאמעטינן שבהיה מספר המפורשת כפול מהסתומות. בלכתחילה לא היה רשאי להקריב מהתערובות רק ד' חטאות, דמה שיקריב יותר יש בהן ספק שמא הן מהסתומות והן עולות, מלהקריב כשר החטאות שבסתומות, או שמא הן מהמפורשות שהן חטאת, נפיכך בין למעלה בין למטה היה אסור להקרינן לכתחילה. קמ"ל שיפא דעכ"פ בדיעבד כשרים ח' למטה להחטאות. אולם אם כי גם דבריו אמת ונכון לדינא אעפ"כ לא זכיתי להבין גם דבריו הקדושים, ואחרים ואחאפק מלהזכיר הדקדוק הקל גם בדבריו, שהעמיס רבינו על שכלינו החלש מספרי ח' י"כ ט"ז, והיה יכול לומר כל זה בקיצור, חובה שנים בחטאת, ר"ל שתערבו ב' סתומות שאחד מהן חטאת ואחד עולה עם ג' החטאות מפורשות, אז כשחלה אותן הכהן ב' שלמעלה פסולין, ומב' שלמטה רק א' כשר, ולא ב' דשמא שניהן מהסתומין. וכמו כן בשיפא חטאת שנים בחובה, הומ"ל דמיירי שתערבו ד' חטאות מפורשות בב' פרידות סתומות שאחד מהן חטאת ואחד עולה, והכהן חלה אותן, ועשה ג' למעלה וג' למטה, ג' שלמעלה פסולין וג' שלמטה כשר מהן ב' מעשה הג"ל. והיינו כמנין הפרידות הסתומות. וא"כ ל"ל רבוי המספרים הנ"ל, הרי לא הועיל המרבה והממעיט לא החסיר. אבל מלבד זה קשה דמאן נגר ומאן נגר דרבינו הריב"א למיעל פיאה בקופה דמחטאת ליישב פירושו בלשון המשנה, דבריש דקתני התנא חובה פי שנים בחטאת, דע"כ לריב"א צריך לפרשו דר"ל שהיה החטאות המפורשות כפולים מהחטאות שבחובה. והרי משמעות לשון המשנה משמע הדרגא איכא. ותו ק' בדברי הריב"א שמפרש בריש, דכשתערבו ח' סתומות בח' חטאות מפורשות, אז מחלה כשר דקתני תנא, ר"ל ד' מהח' שלמעלה כשרות, והיינו כמנין החטאות שבחובה הסתומות. ומצא שהלך ריב"א בשיטת הר"ב, דרק אמאי דפתח התנא דין כשר רק אחטאות שבחובה קאי כולה מתני', רק דלפעמים מכוון מספר זה למחלה כשר ומחלה פסול, וכנון בריש. וא"כ האיך כתב הריב"א בעצמו דמה דקתני תנא בשיפא דמנין שבחובה כשר, היינו כמספרי כל פרידות הסתומות, והרי זה אינו כמספר הטאת שבחובה. ומלבד זה גם רבינו הריב"א הרגיש בפירוש פירושו, שכתב מיהו חטאת שנים בחובה, אין ליישבו כשמין חובה שנים בחטאת, עכ"ל. ור"ל בזה שאין כוונת הדברים שזה בשום דבחובה שנים בחטאת, ר"ל שהחטאות המפורשות כפולים מהחטאות שבסתומות, ובחטאת שנים בחובה ר"ל שספרידות המפורשות כפולים מכל פרידות הסתומות, והרי אין זה מדה ומדה. ועוד יש לדקדק כמה בדברי הרמב"ם וריב"א, שלאתי לעשות כל הקמיים ההם. ואסתגר בקמייתא שכבר הארכנו קצת יותר מדאי. וכל כוונתינו רק להודיע למה אחזו ולא נרפו לדברי רבינו אברהם ז"ל מכל דברי רבותינו, ולתרץ ולפרש מגמתינו כוותיה. ואתן שז לאלהים על ישראל נאותו, אשר בין כוכבים שם קיני, כליתן מושב קיני, לבאר גם משנה זאת הסמורה וקמורה, לפרשה כלשמה לכשורה ברורה בנבורה, בלי חבורה עצורה ממורה, ויתברך הקורא לעיפים עורה, דרוך פורה, שטוני כשלמה מורם במדורה: בעמ"ש דברי הרמב"ם בטוב טעם והיינו דיוקא דהכהן נגלן ושאל לאמר מה שיעשה למעלה ומה שיעשה למטה דהמועט כשר ולא מכשירין להמרובה: מעשה זה הכלל שלי לאשר לחלק הקנים שהיה מכל אשר אחת למעלה ולמטה דהמרובה כשר ומעשה שבתחתי כ"ל דהא בלא שהיינו יודעים דהמלה קנים שאותה בעלת המרובה להקריב חלין למעלה ותלין למטה היה כולן בלה ממילא היו עשרה קנים הנשארים של בעלת העשרה וממילא היו כולן כשרים רק שהספק הוא שמא בתוך המלה קנים שהקריבה חלין למעלה היו העשרה קנים של חברתה ועשה כל עשרה קנים של חברתי הכל למעלה ונעשו החטאת לו שמא עשה כל העשרה קנים למטה ונעשו העולות וכיון שעשה הכהן עפ"י ציווי בעלת המלה ואם כן בעלת המלה פטלה בידים עפ"י ציווי שלה הקנים של בעלת העשרה ממילא צריכה בעלת המלה להכשיר מקה מה שהיקה לבעלת עשרה מקנים בלה ולכך המועט כשר בודאי ודוק היטב הרמב"ם ואני לא מסיתי חלוק הדבר ולא סברות פי' שלא נעשה הפסול על ידי ואף במקומה אשר אותה בעלת עשרה להקריב מכל עשרה קנים עפ"י שאלתה מה שיעשה למעלה או למטה מ"מ ע"פ ציווי שלה לא נעשה שום פסול אף אם ממילא דהעשרה קנים שאותה שיקריב הכהן אחי למעלה ואחי למטה היה מכל המלה קנים מ"מ הכל כשרים דהרכות תנוה להקריב מכל מלה איזה שתאלה אך בעלת המלה אם מקריבה כל העשרה קנים של המועט הכל למעלה או למטה אז בודאי אינו פסולה וזה מדוקדק בלשון הרמב"ם מאוד הכל כשיעשה הכהן מדעתה דנפשיה חלין למעלה וחלין למטה בודאי המרובה כשר מעשה זה הכלל כיון בחלין של המרובה כשרין לכך הכל כשירין דבעלת המרובה לא עשתה שום פסול בקני בעלת המועט כן נראה לי ביאור דברי הרמב"ם. ולפי"ז נראה לי דבעשרה קנים ומלה קנים אף בלא שיעמ דהמועט כשר דהיינו בנמלך אפ"ה המרובה ג"כ כשר דהא אף לא מעמ דעשרה קנים נפסלו וצריכה בעלת המלה להכשיר מקה לבעלת עשרה קנים אפ"ה בעלת בעלת המלה שמני קנים כשרים וכיון שנכשרו חלק מהמלה בודאי כולם כשרים בהכלל דמבחינתו דכל מקום שלי אתה יכול לחלק וכו' רק היינא שלאתה אחת עשרה ולאחת שמנה עשר קנים אז רק המועט כשר ולא המרובה היינא דנמלך ועל דברי הרמב"ד שכתב שיניא עם הבראה בהמלי קשה דהא בפ"ח דכריתות מ"ד מיתא בשתי נשים שהפילו אחת ממין הפטור ואחת ממין חובה כשכר ת"ק דכל מי שיילה קרבן ואינו נאכל ור' יוסי סובר דשניהן מביאין קרבן אחד כתנאי ונאכל והניח הרע"ב

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ן אלא שתים למעלן ושתים למטן כסבור ב' הקינין חובה עליה ממה יולדת בזוב היתה והוזקקה לקן לידה וקן זיבה. רש"י פ"ז דזבחים דף ס"ז: [תביא שתים. מ"ש הר"ב והקן לעיל היינו בפ' דלעיל בסופו]: פירשה נדרה לריבה להביא עוד ג' פרידין ממין אחד. פי' הר"ב והקריב מהן הכהן שתים למעלה וכו' מידי דהוי חטולה שנתערבה כו' וכ"כ הרמב"ם ותמיהה לי טובא דעד כאן לא אמרן דאין כשר אלא כמין עולות שבחובה אלא בכהן נמלך אבל כשעבר ועשה מה שיכולין להכשיר מכשריגן מידי דהוה שנתערבה חטאת בעולה כדתנן בריש פרקין וא"כ ה"נ כיון שלא נמלך והקריב אין לנו לפסול אלא אחת כמו בלא פירשה דאין חילוק בימיהם אלא לכתחלה. וכן לקמן בתביא חמש דעל כרחין מיירי נמי בפירשה כמו שאוכיח

ן האשה שאמרה וכו'. כ"ל ע"ב וזבחים ס"ז ע"ב מ"ר עם פ"י ה"א: פרשה נדרה כו'.

שנויי נוסחאות

ן לנדרה. נד"ל ונכ"ק לנדבה. והכהן צריך במס"ב הכהן.. פרידים. במס"ב פרידין; נד"ל פרידות וכן נסמוך. אלא (עשה). במס"ב ליתא. ויקריבנה. נ ד"ל: יקריבנה.

באורי הגר"א

ן האשה שאמרה כו' עי"מ וכב' הקדמנו עד למעלה ואלא ידי נדרה ואחר כך ממין שהביאה ראשון קריבה לחטאת ולריך שהדע כי קנעה נדרה מידי מ"ב פירשה נדרה. ועוד תדע שמב' מינין בין בפירשה בין בקבעה מידי שידעה איזה מין פירשה אבל קבעה לא ידעה איזה מין קבעה לפי' בבבא דפירשה ב' מינין הביא ד' פרידות מב' מינין בכראשונה נדרה ממין שפירשה ואוכלה ממין השני ובבבא דקבעה הביא ד' לנדרה מב' מינין וב' לחובתה ממין השני אלא פירשה. ועוד לריך שתדע כי בכל הבנות ממין מ' מיירי שידעה מין שהביאה: נתנתם לכהן כו' מיירי בקבעה וגם פירשה והביאה ב' מינין רק שלא ידעה איזה מין קבעה וגם מאיזה מין פירשה: מב' מינים תביא שתים שמא קרבה תורין למטה ולריכה הור לעולה או שמא בני יונה למטה ולריכה בני יונה לעולה: פירשה נדרה ר"ל שאמרה על קן מ' שזו לנדרה וא"א לשמה לו שתהא לריבתה ולפיכך מיישבן שמא המשולשת עשה למטה וקן אחרת למעלה ואינה כשירה אלא מ' בלבד ממה שקרבה למעלה וכמש"ל במתניתין הקדמת וקן עולה שנתערבה בחובה אין כשר אלא כמין עולות שבחובה והיא אחת בלבד וזו ממין מ' וידוע שמאותו מין פירשה:

משנת חכמים

וקן פוסק שם בסוף פ"ה דלקמ מחוסר כפרים אינם מביאין בנים בתנאי וקן פוסק הרמב"ם בהגהתו בפ"א מהלכות מחוסרי כפרה דבל אחת מביאה קרבן ואינו מאכל וא"כ איך כתב כאן שיביאו בנים קרבן מ' בתנאי ומכל מקום לפי שיטת הראב"ד בפ"א מה' מחוסרי כפרה שהביא על הרמב"ם וסובר דלפי' בחמש לידות ולידה אם סביאה קרבן אחד מאכלת בקדשים ואין הבאר עליה חובה א"כ הבא דבבל המרובה ותבשבו כמה קנים בודאי אין הבאר עליה בוס פובה

ן הרי עלי קן לכשאלד זכר. ביולדת עניה עסקינן דאילו עשירה מביאה ככם לחובתה: והכהן צריך לעשות ג' למעלה. שקן נדבה שתיהן עולות וקן של חובה עולה למעלה וחטאת למטה. והוא לא עשה כן אלא שתים למעלה ושתים למטה ולא נמלך בה לדעת על מה הביאתן וגפסלה פרידה אחת הלכך לריכה שתביא פרידה אחר' ותקריבנה למעלה: ממין אחד. כלומר בד"א כשהיו ממין אחד אבל היו הב' קנין שהביאה מב' מינים דהיינו קן אחד חורים וקן מ' בני יונה לריכה להביא פרידה אחת חור ופרידה אחת בן יונה כדי להשלים הפרידה שנפסלה דלא ידעינן אם מן החורים אם מן בני יונה סיתה. ותנן לעיל אין מביאים חורים כנגד בני יונה כו': פירשה נדרה כשהביאה

עולה שנים בחובה. המנין שבחובה בשרל: ן האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר(א). ילדה זכר. מביאה(ב) שתי קנים. אחת לנדרה(ג). ואחת לחובתה(ד) נתנתם לכהן(ה). והכהן צריך לעשות שלש פרידים מלמעלן ואחת מלמטן(ו). לא עשה כן. אלא עשה שתים למעלן ושתים למטן(ז) ולא נמלך(ח). צריכה להביא עוד פרידה אחת(ט) ויקריבנה למעלן(י). ממין אחד(יא). משני מינין(יב) תביא שתים(יג). פירשה

שם בס"ד ומפרש הר"ב דאפכר דעולה [מ'] של הנדר כשרה ואפכר נמי דשתי עולות של נדר כשרות והיינו טעמא מכוס דלא נמלך הוא וא"כ ה"נ כיון שלא נמלך תעלה עולה אחת ג"כ לנדרה ומו קשיא לי דבשני מינים תביא ד' תסני לה בג'

יכין תפארת ישראל יכין

ל) ר"ל אבל אם נתערבו ד' עולות מפורשות עם ב' פרידות שחומות שא' מהן חטאת וא' עולה, והכהן הקריב ג' מהן למטה וג' למעלה אז ג' שלמטה שלן פסולין, דאולי שלן הן מהד' עולות המפורשות. ובג' שלמעלה שרי בין שכולן הן מהעולות המפורשות, או שב' מהן הן ב' שחומות, והשלישי הוא מהעולות המפורשות, עכ"פ ב' מהן הוכשרו. כמלא שמכל התערובות בכה"ג הוכשרו ב' פרידות. וזהו שאמר התנא דכשר רק כמנין פרידות החובה שחומות. והכל כמו שפירשנו למעלה בדי חטאת. [קרא הגבר, אשר אל ה' אלהיו לא פגר, אכזן לך יושב מגר! לקראת משה ו', כי גם שאחרון הכביד, ותהי לעשירת רגלים, ולכסות עינים, משנה הבורה וכו' בה פירוש לבותיו המוגים המוגים, בפרוסים שונים, וכל דבריהם כנתלי אש בוערות בכוב אונים, ואין גמול ידו הדה בלי אכזרים. גם דלה דלו לנו רבותיו העניקים, מיס עמוקים למעוקים, לוקים מבוקים ומבולקים. והרבה יגעתי ומלאתי דאתת לידי משמע מולית מיד משמע בעזרת אלהי אבותיו לבאר העלומות דבריהם הקדושים. וזאת חזיתי ואספרה, בהגיסי סיעב את הקדירה, כי לגבר אין חיל כמוני קליר ראי, אשר ישלח ידו לא נשי, לא שקעה רוחי סיעב רק בפי' רש"י (זבחים דס"ז ח'). ולכן מלהביא דבריו ראשונה לא אחר, כאשר הם כמעבע עובר לסומר, ואחר אחרון אני בא עם שאר דברי ר' ותיו נ"ע שחתרתי, וכאוות נפשו יבחר הבחור]: לא) ר"ל מלבד הקן שאני חייבת לילדתי שאחד מהן חטאת ואחד עולה, הרי עלי להקריב אחד לידתי גם עוד קן אחד לנדבה בשהיהן עולות, דאין חטאת בא בנדבה. [ואורחא דמלתא נקט, דדרך הכשים לעמות עפי בשיולדות זכר, מבוים דאכלי נקיבה מרובים מכל זכר (כגדה ל' א' ח'). והרשב"ץ כתב שהכשים שמחות עפי עם זכר, מדהו"ל עי"ז חוטרא לידה [בכתובות ס"ד ח']. אבל באים הוא לאיסר שבמה יותר בשאלד אשה נקיבה, וכדאוקימנא לאתני [נ"ב קנ"ח], דבמכבדני קאמר, אלומר מי שיכבדני במה נפעל רחמה של אשתי, אם נקיבה יעול ר' ואם זכר ק', עכ"ל. ואנא בעניותי וקטנותי לא ידענא שאתה מה זו עושה בתם, הרי אבר הם אמרו [פסחים ס"ה ח'] אשרי מי שבניו זכרים. ולפענ"ד, בתם בב"ג רק בפעל רחם מייני, וכדקאמר תנא במה נפעל רחמה של אשתי ומשום דבת תחלה סימן יפה לבנים (ב"ב שם), שמסייעת לאבותיה לגדלן לבנים. וכן אמרינן בנדה דל"ח ב'), דזכר הכל שמתין בו, נקיבה הכל עיגין בה]: לב) ר"ל חייבת להביא כשתלד זכר: לג) שבתיהן עולות: לד) שאחד חטאת ואחד עולה. ובעבייה עסקינן, דאלו עשירה מביאה לחובתה בכם לעולה ופרידה אח' להטאת [וג"ל דלהכי הזכיר בתנא הקרבת קן של נדרה קודם הקרבת קן של חובה, תע"ג דלריך להקריב קן של חובה ואח"כ הקן של נדרה [בלקמן סי' מ"ג]. די"ל דזהו בשמביאה ב' הקינין ביחד, אז ודאי חובתה בחייבתה תורה הוא קודם בהקרבה לקן שבהתחייבה את עצמה [עי' זבחים פ"י מ"ד יבדה ל"ח ב']. אבל מ' אדין אין לה למתין כל כך רק מיד שתלד ראוי לה לבלי להשהות, ותעלה קן נדרה לעזרה להקריבו, דעדל ומה משלחין קרבנותיהן לעזרה [בפסחים ס"ב ח']. אבל זמן הקרבת חובתה לא מעיא זימני עד אחר מ' לזכר ופ' לנקיבה]: לה) וכל ד' הפרידות היו עדיין סתומות, שכל א' מהן כשר להיות חטאת או עולה: לו) דהרי הב' קינין שהביאה יש בהן ג' פרידות עולות שקרבין למעלה, ופרידה א' חטאת שקריבה למטה: לז) דהיה הכהן סבור דב' קינין שהביאה היה ב' קיני חובה: לח) שלא שאל לחלשה על מה מביאה ב' הקינין, ועי"ז טעה בהקרבתן: לט) דהרי נפסל לה עולה א' מב' קינין הראשונים, שהרי פרידה א' מג' העולות שהיו בהן, הקריבו הכהן למטה בחטאת. להכי תביא השתא תחתיו פרידה אחרת לעולה, מלאותו המין שהביאה תחלה הד' פרידות: מ) כדין עולה. [ואילה"ק ל"ל לתנא למנקט שהקריב ב' למעלה, הרי כל"ז מיד שהקריב מהד' פרידות ב' למטה לריכה להביא השתא פרידה אחרת תחתיה. ותו ק' למה נקט תנא והכהן הקריב ב' למעלה וב' למטה, והיינו שלא כדינא, דהרי חטאת קדמה לעולה [כלעיל פ"ב מ"ה], ואם כי כדישבב גם איפכא כשר, כמבואר שם. עכ"פ ל"ל למנקט באופן שהקריב הכהן גם בזה בסיגום. וג"ל דלרש"י לשתיים יתישב פשוט, דהרי רש"י פ"ל דלשולש הקן שהקריב ראשון בתחלה, נחשב לחובתה [בלקמן סי' מ"ג]. לפיכך סל"ח, דהכא שהקריב ב' עולות ראשון בתחלה, אם הן הן הן חובתה, ונפסל לה מיד כשר פרידת החטאת של חובתה. וכשהקריב אח"כ ב' פר דות האחרות למטה, והן הן הן של נדרה, ונפסלו שניהן, דהרי היה ראוי להקריבן למעלה, מדהן עולות. וא"כ תהיה חייבת להביא השתא חטאת א' לחובתה וב' עולות לנדרה. קמ"ל דדווקא ב' פרידות שהקריב ראשונה כדינו נחשב לחובתה, ולא כשהוקרב שלא כדינו, דאז שפי לאוי להתשיבו לעולת נדרה ולהכשירו ג"כ, ולא תתחייב השתא רק עולה א'] : מא) ר"ל בד"א כשהד' פרידות שהביאה תחלה היו כולן ממין א', דהיינו כולן תורין או כולן בני יונה, להכי סגי שתביא השתא רק עוד פרידה א' לעולה מהמין שהביאה תחלה: מב) ר"ל אבל אם הביאה תחלה ב' הקינין מב' מינין, קן א' תורין וקן א' בני יונה והכהן חילק כל קן והקריב א' מהקן למטה וא' למעלה, ולא ידע איזה מין מהב' קינין הקריב לבסוף: מג) דלעולם הקן שהקריב ראשון נחשב לחובתה, וקן שהקריב לבסוף נחשב לנדרה. וא"כ לא נפסל פרידה א' רק מהקן שהקריב לבסוף. ומדמשופק איזה מין מהב' קינין הקריב לבסוף, והרי לריך להשלים הפרידה שנפסל כאותו המין שהקריב תחלה כבר ממני פרידה א', וכדתנינן לעיל ספ"ב, אין מביאין חורין נגד בני יונה וכו'. להכי מכוס ספק, תביא השתא חור אחד ובן יונה אחד ושניהן לעולות. [וג"ל דה"ה בהביאו הד' פרידות תחלה ממין א' וכולן חתומות, והכהן הקריב מהן ב' למטה וב' למעלה, ושיא והכהן אינו יודעין איזה מין הביאה, ג"כ כך הדין שתביא

כשבא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כשהביאה ב' קינין לכהן פירשה והמרה אלו לנדרי ואלו לחובתי: ממין א'. כלומר אם ב' קנין הללו היו ממין אחד דהיינו שניהן תורים או שניהן בני יונה והקריב מהן הכהן שתים למעלה ושתים למטה אין כאן אלא פרידה אחת מכל הארבעה שהקריב. והיא העולה שבחובה. מידי דהוי לעולה שנתערבה בחובה דלחמרן לעיל אין כאן אלא מין עולה שבחובה. ולריכה להביא עוד ג' פרידות ומקריב מהן אחת למטה והיא החטאת שבחובה ושתים למעלה והוא הנדר: משני מינים תביא ארבע. אם הביאה ב' קינין מב' מינים ופירשה נדרה ולא ידע הכהן איזה שתים מהן עשה למעלה ואיזה עשה למטה לריכה להביא ד' פרידות דשמא הב' תורים שהביאה לנדר והן עולות נעשו למטה ונשאר עליה הנדר כולו ושני בני יונה שהן חובה נעשו למעלה ונשאר עליה בן יונה א' לחטאת מחובתה או שמא שני בני יונה של חובה נעשו למטה ונשאר עליה בן' פרידה מה'). צריכה להביא עוד שלש פרידים פה) ממין אחר מו). משני מינין פו) תביא ארבע פח).

בג' פרידות ממין אחד שכיון שלא קבעה נדרה הרי יכולה להביא נדרה מאיזה מין שתרלה ותביא דרך משל ג' בני יונה שיש לעולה לנדרה וא' לחטאת וילתה ממ"כ שאם אותן שהביאה ראשונה היו תורים לנדרה ונקרבו כולן למטה א"כ בני יונה של חובתה קרבו למעלה ונפסל החטאת ומביאה עכשיו ג"כ בן יונה לחטאת לזוגה לעולת חובתה שהיתה בן יונה ואם אותן בני יונה שקרבו למעלה היו של הנדר תהא בן יונה א' של עולה. מהשני בני יונים שמקריבה עכשיו לעולות עם בן יונה שמקריבה גם כן עכשיו לחטאת במקום קן חובתה. וכן אתה יכול לפרש אם תרלה להביא ג' תורים דילתה ממה נפשך. אבל רש"י בפרק ז' דזבחים דף ס"ז מפרש בענין אחר דפירשה נדרה הרי' בכנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תורים אם בני יונה ונתנה שני קנין לכהן ועשה הכהן א' למעלה ואחד למטה ואם היו ממין א' לריכה להביא עוד ג' פרידין וכולן עולות שכיון שפירשה המין של הנדר ואינה יודעת מה פירשה היתה מתחלה זקוקה להביא ב' קנין לנדרה מלבד אותה קן של חובתה והיא לא הביאה רק שנים וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד הלכך לריכה להביא עוד גוזל א' מאותו המין שהביאה כדי להכלים הנפסל וקן שלם ממין אחר משום דלא ידעה מה פירשה. ואם בני מינין היו לריכה שתביא ד' וכולן עולות משום דמספקא לן איזה מין קרב ראשון שלריכה להכלים מאותו המין גוזל הנפסל דאין מביאים תור כנגד בן יונה ולהביא קן שלם ממין אחר שהרי אינה יודעת אם לריכה תור וב' בני יונה או בן יונה וב' תורים לפיכך תביא ב' תורים וב' בני יונה והאמר א' מאלו שממין הנפסל יהיה תחתון והב' יהיה נדבה וקן הב' יהא ספק פירוחה. ע"כ. והמפרש מסיים בה וה"ג ה"מ למנקט במין א' שלריכה ארבעה אם אינה יודעת איזה מין נהנה לכהן או ב' קנין תורים או ב' קנין בני יונה אבל ניחא ליה למנקט ביודעת מה נתנה. ע"כ. וזה נ"כ לדברי הר"ב

יכין תפארת ישראל בועז

בשתא תור א' וכן יונה א', ושתיהן עולות. דהרי חד טעמא הוא עם כשהביאה בתחלה ב' מינין ולא ידע איזה מין תקריב בסוף. דאם"ה לא נקע תנא הכי, מדאינו מלו, וכלקמן פי' מ"ה]: מד) ר"ל ואם כשנדרה הרי עלי קן כשאלך זכר, פירשה מאיזה מין הביאתו, ואח"כ כשילדה הביאו ב' הקנין ממין אחד, והכהן הקריב מהן ב' למטה וב' למעלה. והנחת בכאה איזה מין נדרה, אבל יודעת מאיזה מין הביאה הב' קינין: מה) דהקן הראשון שהביאה, לחובתה היה [כלעיל פי' מ"ג], וכשר היה בין שהיה תורים או בני יונה. והקן השני שהיה לנדרה, הפיל הביאתו כמין שנדרה, אם"ה נפסל בו א' מדהקריבתו למעה, שהרי הקן של נדרה שניהן עולות. להכי לריכה לזווג לו א' מאותו המין שהביאה תחלה. ועוד לריכה להביא ב' עולות ממין אחר ממה שהביאה תחלה, דשמא לא הביאה תחלה כאותו המין שנדרה, ונפסלו לה ב' הפרידות תחלה. [אבל ביודעת איזה מין נדרה ומסופקת רק איזה מין הביאה, פשוט דבני בתביה בתחא ב' פרידות ממין שנדרה. וב"ב בשכתה איזה מין נדרה, ומסופקת ג"כ איזה מין הביאה לריכה להביא בתחא ד', דהיינו ב' פרידות מכל מין, דשמא נדרה תורים והביאה בני יונה, או איפכא, וכיון כך אז נפסלו שניהן, ולריכה להביא ב' אחרים תחתיהן. ואם"ה לא נקע תנא בכה"ג, מדלא שכיח שתשכח גם היא גם הכהן מאיזה מין הביאה [כלא"ת פי' רש"ם]. ורק בסוף המשנה נקע ולא ידעה מה הביאה, מדלא להמשיך בתביא ג', והא לא אפשר רק באופן זה. אבל הכא עפי ניחא ליה למנקט בכנגד שניה דפירשה נדרה, שהביאה ב' מינין. ואין הכהן יודע איזה מין הקריב לבסוף, דזה מלוי עפי וכזה בכלים דין ב' האופנים שזכרנו, ודו"ק, דדא ודא א' היא]: מו) ר"ל בד"א, כשהביאו תחילה כל הב' קינין ממין א', אז שני בתביא בתחא ג', דהיינו פרידה א' מאותו מין שהביאה תחלה, וב' פרידות ממין האחר: מז) ר"ל אבל אם פירשה תחלה מאיזה מין תביא נדרה, והביאה ב' קינין מב' מינין, ושכחה בתחא איזה מין נדרה: מח) דמספקא לן שמא נדרה תורים והכהן הקריב הבני יונה לבסוף, או שמא נדרה בני יונה והכהן הקריב התורים לבסוף, וכיון כך אז הרי נפסלו לה שניהן, מדלא הקריבו לה לבסוף כהמין בנדרה. להכי לריכה להביא בתחא מכל מין קן א', וכולן עולות לתשלומי נדרה, ותהנה באותו קן שאינה חייבת מנדרה, יפה נדבה מעכשיו, [אבל אם היתה יודעת איזה מין נדרה, רק שאינה יודעת איזה מין הקריב הכהן לבסוף, היה די לה בתביא בתחא קן א' מאותו מין שנדרה ושתיהן עולות, ותתנה שאם כבר הקריב הכהן תחלה הקן שלבסוף כאותו מין שנדרה, וא"כ לא נפסל לה בתחלה רק פרידה א' מאותו מין, מדעכשיו אותו תחלה חטאת, אז א' מב' העולות שתקריב בתחא, יהיה נדבה מעכשיו. והר"ה ביודעת איזה מין הקריב לבסוף, למשל ביודעת שתורים הקריב לבסוף אבל מסופקת אם תורים או בני יונה נדרה, אז הוה סגי לה בתביא תור א' וב' בני יונה, וכולן עולות [והיינו עלמו דינא דרישא, כשהביאה תחלה כל הד' ממין א', ודו"ק]. ותתנה שאותן העולות שאינה חייבת בתחא לתשלומי נדרה יהיו נדבה] (ה): ר"ל

(ה) ובמרכבת המשנה [דף ל"ז ב'] הקשה למה נקט תנא שאינו קלקול בהקרבה, הרי גם בלא נתקלקל, לריכה בתחא להקריב ד' עולות, דקיימו ב' תורין וב' בני"י, מדמסופקת איזה מין נדרה. והניח בצ"ע. ולפענ"ד נראה, דלהכי נקט תנא שהקריב כבר ב' עולות וב' חטאות, דסד"א דהבתחא לא תהיה לריכה להביא רק ג' פרידות, דהרי התור והיונה שהקריב הכהן תחילה לעולות, תוכל להחשב הבתחא לספק נדרה. וא"כ אינה חייבת להשלמת בספק נדרה, רק עוד תור א' ובן יונה א'. ומדהקריב הכהן תחלה תור ויונה להחטאת לחובתה, לפיכך תביא הבתחא עוד פרידה א' מאיזה מין שתרלה לעולת חובתה, כדי לזווגו להתור או ליונה שהקריב הכהן שניהן תחלה למטה. וא"כ כשתביא הבתחא רק ג' פרידות לעולות, הפטור מכל וכל מחובתה ומספק נדרה. להכי קמ"ל תנא דלא סגי בהכי, משום דלעולם ב' כשרים שהקריבה תחלה בראשונה א' לעולה וא' לחטאת, הם נחשבים לחובתה. ואותן שהקריבה תחלה לבסוף, נחשבים לתשלומי נדרה. ומדאינה יודעת מאיזה מין הקריבה תחלה לבסוף, לריכה לחוס שמא כל הב' שהקריבה תחלה לבסוף, לא היו כהמין בנדרה, ונפסלו שניהן. להכי אינה נפטרת מתשלומי ספק נדרה עד שתביא הבתחא ד' עולות, דהיינו ב' תורין וב' בני"י. עוד הקשה שם דלמה נקט תנא שהקריב הכהן שלא כדינו, דהיינו ב' לעולה וב' לחטאת, הרי אינו הקריב הכהן כדינו, דהיינו ג' למעלה וא' למטה, ומי לריכה להביא הבתחא ב' תורין וב' בני"י לעולות, מדלא ידעינן מאיזה מין הקריב הב' עולות לבסוף, דשמא ב' העולות שהקריב לבסוף, לא היו כהמין בנדרה, ולא נפטרה עדיין מתשלומי ספק נדרה. וגם קושיא זו הניח בצ"ע. ולפענ"ד נראה דגם הא לא קשה, ד"ל דהרי אי הקריבה תחלה ג' פרידות למעלה וא' למטה, על כרחך שהקריב ב' עולות ממין א' ועולה א' וחטאת א' ממין הב'. וא"כ אף בשהביאו תחלה כל הב' קינין ממין א', אז שני פרידה א' מאותו מין שהביאה תחלה, וב' פרידות ממין האחר: מז) ר"ל אבל אם פירשה תחלה מאיזה מין תביא נדרה, והביאה ב' קינין מב' מינין, ושכחה הבתחא איזה מין נדרה: מח) דמספקא לן שמא נדרה תורים והכהן הקריב הבני יונה לבסוף, או שמא נדרה בני יונה והכהן הקריב התורים לבסוף, וכיון כך אז הרי נפסלו לה שניהן, מדלא הקריבו לה לבסוף כהמין בנדרה. להכי לריכה להביא הבתחא מכל מין קן א', וכולן עולות לתשלומי נדרה, ותהנה באותו קן שאינה חייבת מנדרה, יפה נדבה מעכשיו, [אבל אם היתה יודעת איזה מין נדרה, רק שאינה יודעת איזה מין הקריב הכהן לבסוף, היה די לה בתביא בתחא קן א' מאותו מין שנדרה ושתיהן עולות, ותתנה שאם כבר הקריב הכהן תחלה הקן שלבסוף כאותו מין שנדרה, וא"כ לא נפסל לה בתחלה רק פרידה א' מאותו מין, מדעכשיו אותו תחלה חטאת, אז א' מב' העולות שתקריב בתחא, יהיה נדבה מעכשיו. והר"ה ביודעת איזה מין הקריב לבסוף, למשל ביודעת שתורים הקריב לבסוף אבל מסופקת אם תורים או בני יונה נדרה, אז הוה סגי לה בתביא תור א' וב' בני יונה, וכולן עולות [והיינו עלמו דינא דרישא, כשהביאה תחלה כל הד' ממין א', ודו"ק]. ותתנה שאותן העולות שאינה חייבת בתחא לתשלומי נדרה יהיו נדבה] (ה): ר"ל

מ ש נ י מיין הביא לרבע. כגון שיודעת מאיזה מין פירשה תאמר שפירשה תורין ולריכה להביא ב' תורין לנדרה שמא קרבו למטה ותביא עוד קן אחד של ב' לחובתה שמא קרבו ב"י למטה וקרב החטאת לדין ותחייבה בעולה בב"י ואף שעכשיו התורים הם יחד מ"מ איכה יוצאה בזה כמ"ש בספ"ב אין מביאין כו' כיצד כו' וגם חטאת לריכה שמא קרבו ב"י למעלה כמ"ל ואיך שיבא החטאת ב"כ מבני יונה כי העולה בין כך ובין כך היא מב"י כנ"ל והרי היא מביאה ד' בתחלה מב' מינין ממין נדרה לנדרה וממין חובתה לחובתה וה"ה לריכה אם פירשה מבני יונה וב"ז ביודעת המין בפירשה בין בריאת ממין א' בין בשיפא מבני מינין כנ"ל:

משנת חכמים

תוכה כדעת הרמב"ם. ופו אף אם ניחא דבל מלה הקנים היה הוב מכמה מינים אתי קנים דהא ליכא מחוברי בשרים נאמר רק אנשה בראיתא בפ"ב דבריחות והכא בכל מלה בודאי מתכבדו שמוטים קנים ובודאי אין שום חוב עניים ועיין מש שכתבתי במשנה א': ד מעלה ועולה שתומה ומשורפת עבה כולן למעלה מתלה כשר ומתלה פטול כו' אלו למעלה ואלו למטה אין כשר אלא שחומה והיא מתחלקת בימים עיין בפירוש הרע"ב והרמב"ם נפי' המשנה שלו כתב וז"ל סדר המשנה כך היא קן מפורשת חטאת ועולה וקן שהומה ג"כ קרבן חטאת ועולה אלא שיש שהומה ולא פירש ואמר זו עולה וזו חטאת אחר עולה לו הכהן ולא ידע איזה מהן שהומה ואיזה מהן מפורשת ואין כאן הערבות וכו'. ואם עשה הכל לגד אחת הרי הממצית כשרה והמחלת פסולה בהכרח ואם עשה הלי הכלל למעלה והחלו למטה והוא שעשה קן אחד למעלה וקן אחד למטה והלישים אלו למעלה ואלו למטה הרי המפורשת כולה פסולה ב"ל אומר הטאת קריבה למעלה ועולה למטה והיא לא נחערבה ע"פ כי קלתי קלת בדבריו ע"כ. וקבה כיון לדבריו אינו יודע איזה מהן הבשומה ואיזה המפורשת כנ"ל. וכיון שהוא מפרש שעשה קן אחד למעלה וקן אחד למטה רק קן אחד אלו אלו למעלה ואלו למטה א"כ אמרו כשר הבשומה דלמא קן הבשומה נעשית למעלה או כולה למטה ונפסלה אחת מהבשומה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הר"ב והרמב"ם: קבעה נדרה לריבה להביא עוד ה' פרידות. פי' הר"ב כגון שאמרה בשעת נדרה הרי עלי קן ממין פלוני ופירשה נדרה דלעיל לא פירשה כלום בשעת הנדר אלא לאחר שנדרה וכו' ועשה הכהן שתים למעה ולא ידע כו' דשמא הנדר נעשה למעה כו' דה"כ שפירשה נ"כ ויהיה אותן של נדרה (וכ"כ הר"ב בשבת דמב' מינין וס"ה הכא שהרי הכל בחלוקה אחת הן שוין) ולפיכך צריך לומר שיש כאן שפק ואין ידוע מה עשה הכהן ושמא הנדר נעשה למעה דאלת"ה היון שאין כאן אלא מין א' מאי שפיקה איכא ממילא אותן של מעלה הן של נדר אלא מיירי שקבעה המין לנדרה וגם פירשה שזו היא של הנדר אלא שהשביעה לכהן לא אמרה לו איזו של נדר ואיזו של חובה כמו בפירשה כ"כ הכ"מ בדפ"י מה' פסולי המוקדשים בשם הר"י קירקוס ז"ל וראיה לי דלרווחא דמלתא קאמר דשכא לא אמרה לכהן דה"כ שאמרה לכהן. זו לנדרי כו' אתי שפיר. דמ"מ הלוקה בשבת זו מן הקודמת. שמאי דהכא קבעה ובקודמת לא קבעה וכן נמי איפכא דבשבת הקודמת יכולין לפרש שפירשה ביום לבין עלמה ולא אמרה לכהן אלא משום דהרמב"ם נקט בשבת הקודמת ואמרה לכהן רולה עשיו להלן בשבת זו כל האפשר ובפירשה נמי היא מחולקת הכל אין לוחך ואינו מוכרח והיינו דהר"ב בשבת דלקמן מב' מינין תביא שם כתב וגם בכתה מה פירשה ולא קאמר מה פירשה ביום לבין עלמה ולרש"י שכתבתי דמפרש פירשה כמו קבעה מפרש קבעה בענין אחר. ואחרי כלות הכל קודם דברי ר' יהושע הגני מעתיק כל מה שמפרש רש"י מקבעה והילך: צריכה להביא עוד ה' פרידות. פי' הר"ב שתי חוריס ושני בני יונה ולעשות הרבעתן למעלה כו' וצריכה להביא נמי בן יונה לו תור להטאת וסגי בא' ממ"נ כדמסיק הר"ב לקמן בסמוך אבל מ"ש שם ואם חובתה נעשית עולה למעה והטאת למעלה א"כ נדרה נמי כו' ולעיל לא פי' כן כמ"ש שם וכן לקמן לא מסיק הכי אמ"ש שם בש"ד ומאי דסיים והטאת שמביאה עשיו תביא על הספק ולא תאכל וכן לכל ההטאות דבמתני' שבאות על הספק וכמ"ש הרמב"ם בפירושו ובחבורו בפ"פ המזכר ועיין בפי' הר"ב בסוף מסכת תמורה: משני מינין תביא שם. ל' הר"ב אבל כשהביאה ב' מינים ובכתה אינה מין קבעה לנדרה ואינה מין קבעה לחובתה. וכן לשון המפרש בשם רבינו יונה ואני תמה על זה דלמאי ג"מ בעינן שקבעה לחובתה ועוד דבסמוך מוכח באם קבעה לחובתה דלא סגי לה בשתים במוספת מבוס חובתה והכא לא בעינן אלא שם דהיינו ד' לנדרה ושתים להובתה. אבל הרמב"ם לא כתב אלא שקבעה נדרה. ומ"ש עוד הר"ב ועשה הכהן כל מין ומין אחד למעלה ואחד למטה שהיה שבור בשניהן חובות שהומות. גם זה מדברי המפרש ולרבותא פירשו כך. שאפי' אם אירע שעשה הכהן כל מין ומין כו'. דלא חיישא דשתא שמכל מין ומין שקריבו עולה א' שלא תהא צריכה להביא להשלים נדרה אלא ג' פרידות שהרי ב' עולות קרבו ותעלה אחת לחובתה והאחת לנדרה. קמל"ן דלא דאא בפירשה ויחדה זו לנדרה מייני. והוי

יכין תפארת ישראל בועז

מתו) ר"ל אם קבעה מתחלה זמן א' להבאת נדרה עם עולת חובתה, שאמרה הרי עלי להביא ביחד עולת חובתי עם ב' עולות של נדרי. ופירשה ג"כ מאיזה מין תביא קן של נדרה והביאה ב' קינין ממין א', והכהן הקריב ב' מהן למעלה וב' למטה, והיא בכתה מאיזה מין פירשה נדרה, אבל יודעת מאיזה מין הביאה הב' קינין: ג) דלמשל אם הביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א, יש לחוש שמא נדרה ממין ב, ונפסלו לה הב' של נדרה שהביאה ממין א. וגם עולת חובתה נפסל, דמדלא הביאתה עם עולת נדרה כמו שנדרה, א"כ אינה עולת חיובה. ואפי' נדרה ממין א כמו שבאמת הביאה תחלה, עכ"פ מדנפסל לה עולה אחת מב' של נדרה שהקריבתו למטה א"כ נפסלו לה גם כל הב' עולות שהביאה תחלה א' לנדרה וא' לחובתה, דהרי נדרה להביא כל הג' עולות ביחד. דאי"ל דעכ"פ ידי חובתה רלוי לה לא"ת דהרי מצות א"ל כוונה. י"ל כל שמתכוון בלא לאתת לכ"ע לא יצא [כרן ר"פ כי"ד א']. נמצא שאכל הד' פרידות שהביאה תחלה, לא הוכשר לה רק חטאת חובתה. לפיכך תביא השתא, קן ממין ב וקן ממין ב, לספק נדרה, דשמא כך הו כך נדרה. ועוד תביא פרידה א' לעולת חובתה ממין א, דהייט כמין החטאת שהקריבה תחלה ותקריב כל ה' עולות אלה ביחד. [אבל אם היתה יודעת מאיזה מין נדרה, כגון שיודעת שנדרה ממין א, אבל אינה יודעת מאיזה מין הקריבה אם ממין א, או ממין ב, אף שבאופן זה נמי יש לחוש, אאפי' אם הקריבה תחלה הד' פרידות ממין א כמו שנדרה, אפ"ה הרי נפסלו לה כל הב' עולות שהקריבה תחלה, דהיתה חייבת להביא כל הג' עולות ביחד, והיא לא הביאה רק ב' עולות. עכ"פ מדיודעת איזה מין נדרה, א"צ להביא השתא רק ד' פרידות, דהיינו ב' ממין א כמו שנדרה, דשמא ממין ב הביאה כל הד' פרידות תחלה. ומדמסופקת מאיזה מין הקריבה החטאת שלוכתה כין ד' פרידות הראשונות, והרי כמין הזה צריך שיהיה נמי עולת חובתה שתקריב השתא עם הב' עולות של נדרה ביחד. לפיכי תביא השתא עוד עולה א' ממין א, ועולה א' ממין ב משום שפק שמא כך או כך היה החטאת שהביאה תחלה. נמצא דבכה"ג לא היתה צריכה להביא השתא רק ד' פרידות. וגם הך נוונא לא אשמעינן חנא, מדאינו שביא בתשבת גם היא גם הכהן מה הביאה, וכמ"ש לעיל פי' מ"ס]: נא) ר"ל בדיא כשהביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א': נב) ר"ל

אבל

שמ"ל שאותן ב' עולות שהקריב תחלה ממין א', תחשבם לתשלומי שפק נדרה, ותסני לה שתביא השתא ב' עולות מאיזה מין שתלה, ותהיה יולאת מתשלומי שפק נדרה מכח הספק ספיקא, דשמא ב' העולות שהקריבה תחלה ממין א', היו כמין שנדרה, ואת"ל אלא היו כן, עכ"פ שמא אותן ב' שמביאה השתא הן כמין שנדרה. ליתא, דהרי מיד יש לחוש בספק הראשון, שהב' עולות שהקריב תחלה ממין א', והב' עולות שמקריבה השתא, היו כולן אלא כמין שנדרה. אבל הרי יש לה תקנה אחרת, שתסני לה השתא ג' פרידות, דהרי על דרך כבר הקריבה תחלה עכ"פ תור א' וכן יונה א' לעולות, ותוכל לחשבן לחלי תשלומי שפק נדרה. וא"כ כשתביא השתא עוד תור א' וכן יונה א' לעולות, נפטרה מתשלומי שפק נדרה מכל וכל. ואת"ל עכ"פ העילה הראשית שהקריבה תחלה אלא ידעינן מאיזה מין היה, שמא לא היה כמין שחטאת שהביאה אז. ומדאינה יודעת ג"כ מאיזה מין היה החטאת, תצטרך להביא השתא עוד תור וכן יונה לספק עולת חובתה, כדי לזווג זה אז לחטאת שהביאה תחלה. עכ"פ תסני לה שתביא השתא ג' פרידות, דהיינו תור א' וב"י א' לתשלומי שפק נדרה, וכדלעיל, ועוד פרידה א' מאיזה מין שתרלה, ותפטר עי"ז גם מעולת חובתה מכח ס"ס, דשמא החטאת שהביאה תחלה לא היה כמין שנדרה, וא"כ כבר הקריבה תחלה הב' עולות של נדרה ממין א', והחטאת והעולה של חובה ממין ב', והכל כדינה, וכבר נפטרה תחלה מחובתה ונדרה מכל וכל. ואת"ל שחטאת שהקריבה תחלה היה כמין שנדרה, ונמצא שחייבת ג' עולות ממין הסוא, והרי לא הביאה תחלה ממין הסוא רק עולה א', דהיינו כמין החטאת שהביאה אז, והשתא שמקריבה תור א' וב"י א' לעולות, נ"כ אין בהן רק עולה א' כמין שנדרה. עכ"פ שמא הפרידה הג' שמביאה השתא הוא כמין שנדרה, נמצא שמביאה השתא ב' עולות ממותו מין, ועולה א' הקריבה תחלה כאותו המין, ויוצאת ספיר ידי ג' עולות ממין א' שחייבת. אבל כשקבע הנא השתא, שהקריבה תחלה רק תור ובני יונה למעלה, הו ליכא כ"ס, וא"ת שתפטר מב' של ספק נדרה, אם לא תביא השתא ב' תורים וב' בני': נב) ר"ל

קבעה נדרה כו'. מי' שם ה"ל וכ"ל:

שינויי נוסחאות

קבעה נדרה במכב"ר ד"ו ..לנדרה.

באורי הגר"א

קבעה נדרה כו' היינו ס יכה יודעת מאיזה מין פירשה אם מאותו המין שבביאה או ממין אחר דכ"ל בשת וזהו הלכון קבעה שכבר פירשה ובכתה כגון שהביאה עכשיו תורין ואח"ל אם פירשה מאותו המין או מב"י שהיו לה ולכיכך מביאה ס' ג' מתורין כנ"ל ב' לנדרה ותשלת א' וב' מבני יונה ג"כ לנדרה: **נ"א קבעה** נדרה. פי' בשעה שנדרה קבעה עליה או מן התורין או מן בני יונה ובשעה בנאמה לכהן פירשה שזו לנדרה. והיא שכתה מה קבעה. צריכה להביא ה' פרידות. דחיישינן שמא מה שפירשה לנדרה עשה הכהן למעה כי הכהן עשה כיונן. דהייני שתים למעלה וב' לנ"ה אלא דחיישינן שמא השתים שפירשה עשה הכהן למעה נמצא עדיין לא עשתה כלום לנדרה. וצריכה להביא שתי תורים ושתי בני"י לנדרה וחטאת א'. כי שמא מה שנכנס נדרה בקריב למעה מיצא עשה הב' של חובה למעלה ופטול החטאת. אבל העולה כשירה ממ"נ. שאם עשה המוכה למעלה הרי כבר העולה. ואם עשה המוכה למעה ונמצא שזו למעלה א"כ מבלים לעולה מן תחורים ממ"נ. אלא נקבעה תורים והרי אלו מיותרין כולן מוהרין ועולה בטיל עולה לחובתה: ואין יודע כו' בכל בנבות ג"כ הכהן אינו יודע רק לגבי ואינה יודעת נקט ג"כ ואין יודע: **בן עזאי** כו'. כולך לשיטתו בסוף פ"ק: **מב' מינין תביא** שם. ג"כ נא"י מאיזה מין שהם פירשה ושמא פירשה תורין וקרבו בטיל ושמא פירשה ב"י וקרבו למעה וצריכה להביא ב' תורין לנדרה וחטאת ג' כנ"ל ושמא פירשה ב"י וקרבו למעה וצריכה להביא ב' ב"י הרי ה' ועוד עולה אחת ת"ב אם ממין החטאת באם החטאת שמביאה עכשיו חור שמא פירשה תורין

משנת חכמים

מהסתומה: וי"ל דמכל מקום קן אחד בודאי כשר דסלא אמן לא מכשרינן רק בסתומה אבל בני קנים המשורטים

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

אל הכהן עשה הכהן ב' למעלה וב' למטה ולא ידע אם נדרה עשה למעלה וחובתה למטה אם להפך והיא גם היא שכחה איזה מין קבעה לנדרה אם תורים אם בני יונה לריכה להביא עוד ה' פרידות דשמא הנדר נעשה למטה והחובה למעלה ואין כאן אלא עולה שבחובה בלבד ונשאר עליה חטאת של חובה ושני עולות של הנדר ומפני שבשכחה באיזה מין קבעה נדרה לריכה להביא ב' תורים ושני בני יונה ולעשות ארבעתן למעלה כדי לצאת ידי נדרה ולריכה להביא גמי בן יונה לו תור לחטאת להשלים חובתה הרי חמש פרידות. וה"מ כשהביאה מתחילה נדרה וחובתה הכל ממין א' אבל אם ידעה שמתחלה הביאה נדרה וחובתה משני מינים ושכחה מאיזה מין קבעה נדרה לריכה להביא ו' פרידות ארבע להשלים נדרה דהיינו שתי תורים ושני בני יונה כדאמרן לעיל כיון שאינה יודעת באיזה מין קבעה לנדרה ולריכה לצאת ידי שניהם ושתי תורים לו בני בני יונה לעשות א' חטאת וא' עולה להשלים חובתה. והכא לא אמרינן דדי לה בבן יונה לו תור לחטאת בלבד ותעלה לה העולה שהקריבה תחלה לשם חובה כדאמרן לעיל. דבשלמא כשהביאה ממין א' איכא לריכה להביא לעולת חובתה ממ"ג אם אותן תורין שקבעה לנדרה נעשה למטה שתיהן א"כ חובתה למעלה כולה וילאה ידי חובתה מעולה ואם חובתה נעשית עולה למטה והחטאת למעלה א"כ נדרה גמי נעשית אחת למעלה ואחת למטה וילאה ידי נדרה מתוך אחד ושתי תורים שהביאה עכשיו באחת ילאה ידי נדרה ובאחת ידי עולת חובתה ואם חובתה נעשית כולה למטה והחטאת כשרה והעולה פסולה הב' תורים שהביאה עכשיו באחת השלימה חובתה והא' הוא נדבה וחטאת שמביאה עכשיו תביא על הספק ולא תאכל ואם היו הראשונים יוצאים הביא עכשיו חטאתה בן יונה ועולה איזה לריכה ממ"ג כמו שאמרנו בתורים אבל כשהביאה ג' מינים ושכחה איזה מין קבעה לנדרה ואיזה מין קבעה לחובתה וגם שכחה מה פירשה ועשה הכהן כל מין ומין אחד למעלה וא' למטה שהיה בטור שניהן חובות שתומות מין קבעה לנדרה וגם ב' מינין [לריכה לחטאת לזוגה לעולת חובתה] לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה ואלו תור כנגד תור ויונה כנגד יונה בעינן: נתנתם לכהן ואין ידוע כו'. כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה והביאה לכהן קן לנדרה וקן לחובתה

והוי עולה שנתערבה בחובה שאין כשר אלא עולה שבחובה לדעת הרמב"ם והר"ב. וכבר הקשיתי לשאול על זה: תב א שם. פי' הר"ב תביא ד' לנדרה כו'. וגם ב' מינין לריכה להביא לחטאת לזווג לעולת חובתה. כן הגהתי מלבון המפרש. ומ"ש לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה כו' שכיון שאפשר שנדרה נעשה כולה למטה [*דו"ם הר"ב בעשה הכהן כל מין ומין וכו' לאו דוקא אלא לרבותא וכו'. כדכתבתי לעיל]. ונמצא אלא יצאה ידי נדרה כלל וכל אלו הד' פרידות שהביאה עכשיו לנדרה כולם לריכין לה לצאת ידי חובת נדרה ואם הביא עכשיו תור לחטאת בלבד לא סגי לה בהכי. דילמא אותן שקרבו כבר למעלה היו בני יונה ואין אחד מן התורים של עכשיו שיכולה לזווג עם החטאת שהרי לריכה לנדרה וכן כשהביא בן יונה בלבד לחטאת יש לנו הספק בהפך דשמא בני יונה היה הנדר מתחלה ונעשו למטה ונמצא שאין כאן לזווג עולה לחובה עם החטאת. וכן נמי אפי' אם הקריב מכל מין ומין אחד למעלה וא' למטה אין כשר אלא עולה שבחובה לפיעת הר"ב והרמב"ם נמצא שלריך ד' לנדרה. והעולה שבחובה לא ידעינן מאיזה מין היה כדי להביא עכשיו החטאת מאותה המין. הלכך לריכה שתביא מב' המינין לחטאת. דהשתא ממ"ג יש לה זוג באחת מן עולות הראשונות. ואלא מיהת לכשתרלה שתביא עכשיו לחובתה ב' פרידות ממין אחד ובשקריב א' לעולה וא' לחטאת סגי לה בהכי. דודאי דלית לן בה בעולה שכבר קרבה וכמו שאנחנו לקמן בדברי רש"י והרמב"ם לא כתב אלא שתביא ב' תורים או שני בני יונה ושניהן חובה א' עולה וא' חטאת. וגם הר"ב לקמן בנתנתם לכהן לא כתב שתביא ב' חטאות מב' מינין אלא ב' פרידות ממין א'. א' לעולה וא' לחטאת: נתנתם לכהן ואין ידוע כו'. כ' הר"ב כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה. הכא אלטריך ליה לפרושי הכי משום חטאת אחת יתירה שלריכה להביא תביא ארבעה לנדרה ב' תורין ושני יונים לפי שאינה יודעת איזה חובתה] לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה ואלו תור כנגד תור ויונה כנגד יונה בעינן: נתנתם לכהן ואין ידוע כו'. כגון שקבעה נדרה וקבעה חובתה והביאה לכהן קן לנדרה וקן לחובתה

יכין תפארת ישראל יכין

לאבל אם הביאה תחלה כל הד' פרידות מב' מינין, והכהן הקריב מכל מין א' למעלה וא' למטה: נג) דמדאינה יודעת איזה מין נדרה, לריכה להביא השתא קן ממין א וקן ממין ב, הרי ד' פרידות. ומדמסופקת נמי מאיזה מין היה הקן שהקריבה ראשון בתחלה, שבו היה נ"כ החטאת שחייבת לחובתה, והרי כאותו מין של חטאת לריכה נמי להביא השתא עולת חובתה עם קן של נדרה, לפיכך מלבד ב' קינין של נדרה הנ"ל, לריכה להביא השתא עוד עולה א' ממין א ועולה ממין ב דשמא כך היה החטאת בקן הראשון שהקריבה תחלה. נמצא שמביאה השתא ו' פרידות. [וה"ה אם הביאה תחלה כל הד' פרידות ממין א', רק שמסופקת מאיזה מין הביאתן, אלבד הספק שמסופקת מאיזה מין נדרה, נ"כ לריכה להביא השתא ו' פרידות דהיינו קן א' ממין א וקן א' ממין ב, דשמא כך או כך נדרה, ושמא לא הביאה כמו שנדרה. ושוב לריכה להביא עולה א' ממין א ועולה א' ממין ב דשמא כך או כך היה החטאת שהקריבה תחלה. ואפ"ה לא נקט התנא כה"ג, מדאינו מצוי שיסכתו שניהן היא והכהן מה הביאה, וכמש"ל. ואילה"ק דעכ"פ כמו דמתלק התנא בקבעה נדרה וגם פירשה נדרה, כין אם הביאה תחלה מין א' או ב' מינין, ס"ב הו"ל להתנא לתלוקי בקבעה נדרה ולא פירשה נדרה, דאם ממין א' הביאה תחלה כל הד' פרידות, והכהן עשה ב' למעלה וב' למטה, אז לריכה להביא השתא ג' עולות, דהיינו ב' לנדרה מאיזה מין שתרלה, ועוד עולה א' לחובתה ממין החטאת שהביאה תחלה, דהרי מדנפסל לה א' משולות הראשונים של נדרה שהקריבתו למטה, נפסלו גם עולת נדרה ועולת חובתה שהקריבה תחלה, מדנדלה לביאין יחד. ואם מב' מינין הביאה הד' פרידות הראשונות, ואינה יודעת

עולות

ואין ידוע. כמשכ"ב ואינה יודעת.

באורי הגר"א

תורין וקרבו למטה ונמצא עולה שקרבה למעלה כדין ביאה ב"י ונם עכשיו מביאה ב"י יתירים אבל אין לה עולת חובה מתוך שהרי ב תורים שמביאה לריכה לה לנדרה וכן להיפך אם כחטאת בן יונה: ל"א משני מינים הביא שם. פי' שמא נמי שפרשה שקריב לחטאת ולריכה להביא ב' תורין וב' בנ"י וא' לחטאת כנ"ל וגם חישינן שמא הקריבה בנ"י נמצא התורין שהקריב הכהן לחטאת הוא לחובה. ולריכה להביא עוד עולה מתורין לבשלים לחטאתה ולריך ממין החטאת וכן הבני תורין שביא מביאה עכשיו אינו עולה לה לעולה מפני שמא היא הקרבתה תורין והכהן עשה תורין למטה והבנ"י למעלה. ולריך גם חטאת לחובה. שמא היא קבעה תורין והכהן עשה כתורין למטה כדי בתורין פסולין וכן הבנ"י שעשה למעלה היא לחובה העולה כשיבא ולריכה להביא חטאת אך אין לריך שיהיה כן הממין של עולה: תביא שם. פי' כי חישינן שמא הקריבה תורין והכהן עשה בתורין למטה. וכבני יונה הם לחובה ולריכה להביא תורין אחרים. אז שמא הקריבה בנ"י והיא עשה תורין והכהן עשה את התורין למטה ולריכה להביא בן יונה לעולה ואין עולה מן הבנ"י שמביאה עכשיו שמא קבעה בנ"י לנדרה והיא עשה את התורין והכהן עשה את התורין למעלה שכן. דחיישינן שמא קבעה תורין ועשה בנ"י והכהן עשה את הבנ"י למעלה ותורין למטה. הרי לריכה להביא תורין לנדרה ותור לפילה אז שמא קבעה בנ"י ועשה תורין. והכהן עשה את התורין למעלה וה"ל בנ"י למטה ולריכה ב' בנ"י לנדרה ובן יונה לעולה אז שמא קבעה תורין ועשה תורין והכהן עשה הבנ"י למטה והבנ"י למעלה והחטאת פסולה אלא שהחטאת אין לריך לביאת ממין העולה לכך אין לריך להביא אלא שבע:

משנת חכמים

המסורשים פסולין משום דאמריט חטאת קריבה למעלה

להביא. כמו שכתוב בסמוך בס"ד: חטאת א'. והר"ב אע"פ שסעתיק כך בפירושו לא פירש הטעם והרמב"ם כתב אח"כ תביא חטאת מן בני היונה או מן התורים להוסיף על כבש בן שנתו לעולה שהוא קרבן יולדת עשירה. הואיל וחובתה ג"כ קבועה והיא לא ידעה מאיזה מין. וכ"כ בחיבורו [ספ"י מספה"מ] שתביא חטאת א' בן יונה או תור עם כבש. וכתב הכ"מ בשם הר"י קורקוס וא"ת ונימוח דילמא חובתה בתורים או בבני יונה ולמה נפטרה בקן מאיזה מין שתרצה. וגרסה דלהא לא חיישינן כי אין דרך לפרש לחובה תורים או בני יונה רק קרבן עני או קרבן עשיר. ע"כ. וא"ע לשון הרמב"ם שכפירושו זה שכתב והיא לא ידעה מאיזה מין: בן עזאי אומר ב' חטאות. לכון הרמב"ם ואמר בן עזאי שהיא מביאה ב' חטאות תור ובן יונה. לפי שהם אומרים אפשר שקבעה נדרה וקבעה חובתה עם הכבש בתור או בבן יונה והרי היא מקריבה את שניהם יחד וכבר ידעת דעת בן עזאי הולכין אחר הראשון [בס"פ דלעיל] לפיכך תביא ב' תורים וב' בני יונה לנדרה ויעבו הד' עולות. אח"כ תביא להובתה ב' תורים או ב' בני יונה ומקריבין הא' חטאת והב' עולה. ועוד תור ובן יונה ומקריבין את שניהם חטאת עם כבש העולה ע"כ. ואני תמה מה ענין דעת בן עזאי כאולכין אחר הראשון לכאן דהכא אין ראשון [לחטאת] תור או בן יונה אלא כבש שעשה עולה עם החטאת. ולכן נ"ל דטעמא דבן עזאי שהוא מסתפק ג"כ שמא קבעה חובתה בעם הכבש בתור או בבן יונה. וכי היכי דקביא ליה להר"י קורקוס לדעת הש"ק. ומ"מ פי' זה של הרמב"ם יש לגמגם בו דכולה מתני' לא מיירי בקבעה חובתה. והכא בנתנתם לכהן מוקי לה דוקא בקבעה ג"כ חובתה. ועוד דלפירושו אין בין נתנתם לכהן לקבעה והביאה ב' מינים כלום. אלא משום דהכא מיירי בקבעה ג"כ חובתה א"כ לא לתני נתנתם כו' אלא ואם קבעה חובתה מביאה שם וחטאת אחת אבל רש"י מפרש הכל בענין אחר וכבר כתבתי דפירשה נדרה מפרש קבעה ומש"ה מפרש קבעה נדרה דהייגו שקבעה להביא נדרה עם הובתה דוקא. וכדי להתיישב בין פרישה לפרישה אני כותב דברי רש"י ג"כ בהפסקת דיבורים להקל על המעיין: (ואם לך פירש"י בזבחים פ"ז דף ס"ז): קבעה נדרה. שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי ופירשתו ואינה יודעת מה פירשה כדאמרן והביאה ב' קנין ונהנתן לכהן ועשה כמו שאמרנו: צריכה שתביא עוד ה' פרידות לשעלה ממין א' דכיון דקבעה נדרה עם הובתה הוקבע עליה קרבן גדול ג' עולות ביחד אם היתה יודעת מה פירשה ווז אלא ידעה מה פירשה הוזקקה להביא ה' עולות ביחד מתחלתה אחת לחובתה ואחרבע לנדרה וכשהביאה ב' קנין א' לנדרה וא' להובתה וממין א' לא עשתה כלום לנדרה. שמא אינו ממין שנדרה ובהשלמת קן שני ממין אחר לא סגי לה שהרי קבעתו לבא עם מין הובתה וא"ת (תביא קן ממין אחר ופרידה) מ) ממין שהביאה שני קנין הראשונים בקרב ממנו עולות חובתה דממ"נ אם תורים נדרה הרי הביאה תורים עם מין שהביאה להובתה ואם בני יונה נדרה הרי הביאה שני בני יונה עם מין שקרב ממנו חובתה. אם לא נפסל גוזל אחד מן הראשונים ה"נ אבל עכשיו שנפסל א' מהם אין חבירו עולה לה כלום דג' עולות הוקבעו עליה יחד הלכך אם שני קנים הראשונים ממין אחד היתה צריכה בתביא עוד ה' עולות ג' מאותו המין [שתים לנדרה ואחת לקביעותה] וב' ממין א'. ד' לספק פירושה ואחת לקביעותה [ומה] שקבעה להביא עולת חובתה עם נדרה והובתה כבר קרבה ונאלה ידיה [אלא שצריכה] להביא מאותו המין עם נדרה מפני קביעותה: משני מינין תביא שם. באינה יודעת איזה מין קרב אחלה לחובתה שתביא מאותו המין עם ד' של ספק פירושה לקביעותה הלכך תביא שם. שתי תורים ושני בני יונה לספק פירושה. ותור בן יונה לקביעות והעוף היתר יהא נדבה: נתנתם לכהן ואין ידוע מה נתנה. אם תורים אם בני יונה ואם קן א' מזה וקן א' מזה ואינו ידוע מה עשה אם כולן למעלה או כולן למטה או חצין למעלה וחצין למטה נמצאת שלא יצאת אפי' ידי לידתה (נ"א חובתה) שמא כולן למעלה ואין כאן חטאת או שמא כולן למטה ואינה יודעת מאיזה מין קבעה נדרה ומאיזה מין קבעה חובתה או) אם נתנה לכהן שני מינין או מין אחד והכהן אינו יודע אם עשה הכל למעלה או הכל למטה או מחצה למעלה ומחצה למטה הרי זו מביאה ד' פרידות לנדרה שתי תורין ושני בני יונה ומביאה ג"כ שתים לחובתה א' חטאת ואחד עולה מאיזה מינים שתרצה ומביאה חטאת: אמר בן עזאי אומר שתי חטאות.

הלך הכהן ועשה ואין ידוע מה עשה(יא). צריכה להביא עוד ארבעה פרידים לנדרה(יב). ושתים לחובתה(יג). וחטאת אחת(יד). בן עזאי אומר שתי חטאות(טו).

*) גר"ע ד"ל וכד"פ וכדיק איתא ולא.

בן עזאי אומר. כ"פ פ"ח זבחים פ"ח פ"ח;

שנויי נוסחאות הלך הכהן. במכב"ל והלך. ואין ידוע. במכב"ל ד"ו ואינו.; נד"ל וכ"ל ..ידוע. ארבע פרידים כו'. בכ"ל שלש.. וכ"ל בא' ב' הנוסחאות יחד; במכב"ל ד"ו ארבע פרידין ארבע לנדרה ושתים. ובמכב"ל לפנינו הבמיטו לת המלה ארבע הראשונה ובמלה הבאה בסגנון מבוהם; נד"ל פרידות.

באורי הגר"א

נתנתם לכהן וא"י מה נתנה כו' ועשה כו'. ג"כ בפירוש לבנו ע"כ מיירי בידעה מה סביאה אם ממין א' ויודעת לותו המין אם מב' מינים אבל כאן אינה יודעת מא' זה מין הביאה וגם ע"כ מיירי שהכהן יודע שעשאן חצין למטה וחצין למעלה אבל כאן הכהן אינו יודע ובמה עכאן כולם למעלה או כולם למטה כמ"ש במתני' ולפיכך הביאה כולן תורים ובשבה מאותו המין וקרבו כולם למעלה והרי צריכה להביא ג' תורין דוקא ב' לנדרה וא' לחובתה ממין החטאת וכן במה הביאה ג"י וצריכה להביא ג' ב"י דוקא ותעלה ב' במה קרבו כולם למעלה או אותן שנתנם למטה בגיל ומביאה חטאת מאיזה מין שתרצה שהרי יש לה ב' עולות להובתה אבל אם יודעה שהביאה א"ל רק ד' מאותו המין ואם הביאה ב' מינין א"ל רק ו' כמו בבנת הקודמת לחת לחובתה ממין החטאת שמא ג"י יתרים ואם פירשה ב"י והחטאת תור הרי תורין יתרים. וא"ל כלל עולה לחובתה ובחמשה סני אלא שמא קרבו חצים למעלה וחצים למטה ח"ש וא"י מה נתנה ואין יודע מה עשה. ויוכל להמלא עוד בנות שקבעה בשעת הנדר שאמרה הרי עלי קן תורים או שאמרה הרי עלי קן ב"י וא"י מאיזה מהן אמרה הביאה מין אחד תורים צריכה ג' תור אחת לחובתה וב' ב"י לנדרה וכן אם הביאה ב"י צריכה ג' לספק. ואם הביאה ב' מינים צריכה ד' ג' תורין וב' ב"י לנדרה ותור ב"י לחובתה והכל עולות אלא שאינו יכול לבנות נמתני' שמרתקין הרבה מין א' מב' מינין בזכו ג' וזכו ו'. ואם קבעה וא"י וגם פירשה וא"י צריכה ז' אם הביאה ב' מינין אבל א"ל לכל הלריכות כוס ממתני'

משנת חכמים

ג' עולה ועולה למעה א"כ נאם כ' מא שכל הקן שהומה שאינה נגד אחד היינו או כולו

עולות, שמא כל התורין הקריב הכהן למטה, וכל בני יונה למעלה, או איפכא, והו"ל כאילו לא הקריבה עדיין עולת חובתה כלל, דהרי כמין החטאת צריך שיהיה גמי העולה. ומדאיכא נמי לספוקי שמא התעלות כולן תורין או בני יונה היו וכדאמרן, להכי צריכה הבאת לחובתה עולה תור ועולה בן יונה. אלא אפי' איכא לספוקי נמי שמא הביאה תחלה כל הד' פרידות ממין אחד. דאז אתי"ל שהקריב תחלה קצתן עולות, כבר יצאו יד"ח מין א', שהקריבה מהמין הזה א' למטה וא' למעלה, ויהיה תורין או בני יונה. ורק מדאיכא למיחש נמי שמא הקריבה תחלה כל הד' פרידות ממין אחד למטה, להכי סד"א דתפני לה בתביא הבאת עוד פרידה א' לשם עולת חובתה מאיזה מין שתרצה, ותהיה יוצאת בו ממ"נ, דאי תחלה הקריבה מקצתן למטה ומקצתן למעלה, כבר יצאתה מתחלה ידי"ח קן חובתה לגמרי. ואי הביאתן בתחלה כולן למטה, שמא זה העולה שתביא הבאת הוא מהמין של הד' פרידות שהביאה מתחלה. ואת"ל שאינו ממין הד' פרידות שהביאה תחלה, הרי תביא הבאת גם העולה ממין העולה שתביא הבאת, ויוצאה בזה ידי"ח קן חובתה. קמ"ל דאפי' בכה"ג צריכה הבאת פרידה מכל מין לעולה לספק חובתה, דפ"ם לא מהני בקדשים וכמ"ש לקמן בבוצו סוף פות ת'] : נד) דהכהן מוסיפה נמי אם הקריבן הכהן כולן למטה או כולן למעלה, או ב' מהן למטה וב' מהן למעלה. ממלא שאף ידי העולה לא יצאתה עדיין, דשמא הקריבן הכהן כולם למטה ולא הקריב עדיין עולה כלל, או שמא הקריב כולן למעלה ולא הקריב עדיין חטאת כלל: נו) דמדאיכא למיחש שמא פירשה נדרה ממין א והיא הביאה תחלה הד' ממין ב, או שמא נדרה ממין ב והיא הביאה ממין א, להכי צריכה להביא הבאת קן ממין א, וקן ממין ב, דשמא כך או כך נדרה, והיא הביאה ממין האחר: נז) פרידה א' ממין א ופרידה א' ממין ב, דשמא הקריבה כל הד' פרידות תחלה למטה, וכולן ממין א או כולן ממין ב, והרי כמין החטאת צריך שיהיה נמי עולת חובתה: נח) מאיזה מין שתרצה, דשמא כל הד' פרידות שהקריבה תחלה הקריבו כולן למעלה, ולא הקריבו עדיין העולה כלל. ואע"ג דאם היה כך עכ"פ כבר קרב עולת חובתה. הרי א"ל לדקדק שיהיה חטאתה כמין עולת חובתה שהקריבה תחלה. ומדמביאה הבאת עולה א' ממין א ועולה א' ממין ב לספק נדרה, הוכל לזווג החטאת שתביא הבאת לאיזה מין עולה שתביא הבאת עמו: נט) לקעמיה אזל דס"ל [פ"א מ"ה] דהכל הולך אחר הראשון. וכיון דמסופקת שמא הד' פרידות כולן נעשו למעלה. כמלא שכבר קרב עולת חובתה, ומחוייבת להביא חטאתה כמין עולה שהביאה תחלה. ומדאיכא יודעה מאיזה מין הקריבה תחלה עולת חובתה, לפיכך תביא הבאת ב' חטאות, א' תור וא' בן יונה. וכל חטאות כאלו בין לת"ק בין לבן עזאי, הרי

ה) נ"ל קן ופרידה ממין אחר. (הוספות הדפיס).

יבין תפארת ישראל יבין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

ואין כאן עולה: צריכה להביא עוד ד' פרידות לנדרה. לספק פירושה ומשני מינין ומתיס לעולת חובתה תור ובן יונה דשמא הראשונים כולן למטה נעשו ואינה יודעת מאיזה מין והכל הולך אחר החטאת וצריכה להביא עולה מאותו מין או שמא הראשונים חיין למעלה והיין למטה ובקן שקרב ראשון ילאת ידי חובתה והיא קבעה להביא עולה מאותו המין עם נדרה ואינה יודעת איזה מין היה הלכך תביא עם ספק פירושה תור ובן יונה וממ"נ אם קן שקרב ראשון תורין היו וקרב מהן עולה למעלה והיא לחובתה הרי היא מביאה עכשיו תור עם נדרה משום קביעותה ואם מבני יונה היה והוקבע עליה להביא בן יונה עם נדרה [הרי] מביאתו ואם כולן למטה נעשו וצריכה להביא עולה מאותו המין הרי משתיס שהיא מביאה עכשיו לחובתה יעלה לה ג' מהן והשני נדבה: והחטאת אחת תביא מאיזה מין שתרצה. משום שמא הראשונים כולן למעלה נעשו והרי לו אז ממינו לעולה משתיס שהביאה חובתה מב' מינין ואף ע"פ שכבר קרבה עולת חובתה אין צריכה לדקדק להביא חטאת מאותו מין הראשון לרבנן דפליגי עליה דבן עזאי דקסברי הכל הולך אחר החטאת הלכך הואיל ועל כרחה היא מביאה עכשיו ב' עולות תזווג לו אותה שממנו ודייה (וכתבו התוס' דבחנם דחק הקונטרס לאוקמא כשקבעה נדרה עם חובתה דהך בבא מתוקמא שפיר בבלא קבעה. ע"כ. דיון דספק שמא נעשו כולם למטה צריכה להביא ד' פרידות לנדרה שהרי פירשה מין ולא ידעה איזה שפירשה. וגם צריכה שתיס לחובתה שצריכה להביא עולה מאותו המין של החטאת ושמא מין אחד נעשה למעלה ואינה יודעת איזה). (וחפשת אחת שמא כולן נעשו למעלה): בן עזאי אומר שתי חטאות. בן עזאי לטעמיה דאמר הכל הולך אחר הראשון וכיון דאיכא לספוקי שמא הראשונים למעלה נעשו וכבר יצאת ידי עולה צריכה להביא חטאתה מאותו המין והרי אינה יודעת מאיזה מין היה לפיכך תביא שתי חטאות משני מינין עד כאן פירוש רש"י:

יבין תפארת ישראל בועז

בחות על הספק, ואינו נאכלות, דשמא כבר הביאה חטאתה תחלה, ונפסל חטאת זה, שאין חטאת בא בנדבה. [והא דמפרש תנא הכא ד' פרידות לנדרה וב' לחובתה, ונכנא דלעיל כולל התנא כולן יחד ואמר תביא שם. כ"ל דס"ע משום דלעיל מיירי בקבעה נדרה, כלו ותנא תביא שם, לאשמעינן שצריך שתיאם יחד. מה שאין כן הכא דבלא קבעה להביאם יחד מיירי, נקט פרטי פרטי, שתוכל להביא ד' לנד לנדרה והדר ב' לנד לספק חובתה]. ומעתה נביא גם פי' שאר רבותינו אשר מימיהם אמו בותים, ונעיר ג"כ בכל א' מה דקשיא לן בפירושם. רק שבתחלה נביא כוונת המשנה כפי הגראה מדברי הרמב"ם [נפ"י מפסומא"ק], והוא ג"כ פי' הר"ב, אף שאינו סגנון דבריו ממש. וזה הוהלי: מב) אבל אם הביאה מתחלה הב' קינין מב' מינין, והכהן הקריב ב' מהם ממין א' למטה, וב' שממין ב' למעלה, ואינה יודעת איזה מין עשה למטה ואיזה מין עשה למעלה: מג) דהב' שעשתה תחלה למעלה, נחשבים לב' עולות נדרה, בין שהו תורים או בני". ומהב' שעשתה תחלה למטה, הוכשר חטאת א' של חובתה. ומדאינה יודעת אם ב' תורין או ב' בני" הקריבה למטה, והרי העולת חובה שתביא השתא צריך שיהיה ממין החטאת שהביאה תחלה, להכי צריכה השתא תור א' ובן יונה אחת, בגיהן עולות להשלמת עולת חובתה. [ונ"ל דגם במסופקת ג"כ שמא הקריב מכל מין מהב' מיני קינין א' למטה ואחד למעלה, ג"כ שני כהני, דהרי גם אם הקריב ודאי כך, לא היתה חייבת להביא השתא רק פרידה אחת לעולה, משום די"ל שקן א' מהב' קינין שהקריב ממנו בתחלה אחד למטה ואחד למעלה, יעלה לה לקרבן חובה, והעולה מהמין הב' שהוכשר לה תחלה יתכב לנדרה, ונמצא שאינה חייבת רק עוד עולה אחד, ותביאתו השתא מאיזה מין שתרצה. ואפשר עוד דבכה"ג ס"ל לרמב"ם דב' העולות שנעשו תחלה למעלה נחשבין שפיר לתשלומי נדרה אף שאינן ממין אחד, [ואינה חייבת רק עוד עולה אחת כדי לזווגו לאחד מב' החטאות שהביאה תחלה]. ובן משמע נמי ממ"ש הרמב"ם הנ"ל סוף ה"ח, שאין אדם מביא קן מוכתו אחד תור ואחד בן יונה. ומדהתיה הרמב"ם כן רק בחובתה, ס"מ דבנדר דשאה לעשות כן. וכודאי פשעת דליבנא דמתני' ע"ש משמע, דקאמר [לעיל פס"ב], אין מביאין תורין נגד בני יונה וכו', כיצד הביא עולתו תור וחטאתו בן יונה וכו'. ומדלא מייתי נמי הך גוונא בב' עולות של נדר. ס"מ דבנדר דשאה להביא קן מב' מינין. וזה דלא כפיעת רש"י שהבאתו לעיל [פי' מ"ג], דס"ל דגם בב' עולות של נדר צריך שיהיו ממין א'. ולדברי רש"י נ"ל דשא דהזכירה המשנה לעיל כיצד בחטאת ועולה דוקא, היינו רק לאשמעינן דבחטאת ועולה, הכל הולך אחר החטאת דוקא. ועוד נראה מבכא זו ומפירוש הרמב"ם בשאר הבכות שנביא בס"ד, דגם בהא פליג הרמב"ם על רש"י, דלרש"י לעולה הקן הראשון שהקריבו נחשב לחובתה. ולהרמב"ם תוכל להשוב הקן הראשון לנדבה לכשתלמה]: מד) ר"ל אם שהביאה הד' פרידות תחלה ממין א', ממרה בפירוש על ב' מהן. אלו יהיו לנדרי, והכהן עשה ב' מהן למטה וב' למעלה, ולא ידע איזו ב' נעשו למטה ואיזו ב' נעשו למעלה: מה) דמדים כאן לספוקי בב' תופים, (א) שמא הקריב מכל קן וקן, בל נדרה ושל חובתה, א' מהן למטה וא' למעלה, ונמצאת שחייבת רק עולה א' להשלמת עולת נדרה. שנפסל לה תחלה. (ב) או שמא ב' של נדרה הקריב למעלה וב' חובה למטה, ונמצאת שחייבת עוד רק עולה א' להשלמת עולת חובתה. (ג) או שמא הקריב תופכת, ב' של נדרה למטה ונפסלו שניהן, וב' חובה הקריבו למעלה ונפסל לה שוב א', ונמצאת חייבת השתא ב' עולות להשלמת נדרה, וחטאת א' להשלמת חובתה. להכי חיישינן לחומרא שמא נעשו בתופן (ג) שזכרנו, דכשתביא השתא ב' עולות וחטאת א' מהמין שהביאה תחלה, יוצאת בהן ממ"נ בכל תופן שהקריבה הד' פרידות תחלה: מו) ר"ל בד"א, אם לותן הד' שפירשה בב' מהן שיהיו לנדרה, היו כולם ממין א', אז שני לה השתא בב' עולות דהרי אפילו אם נעשו תחלה ב' של נדרה למעלה וב' חובה למטה דאז אינה חייבת עוד רק עולה א' להשלמת שלא הקריבתו עדיין, עכ"פ הרי יכולה לצאת ידי חובת עולה זו בא' מב' העולות שתביא השתא לספק נדרה: מז) אבל אם הביאה תחלה הד' פרידות מב' מינין, ויודעת למשל שפירשה על קן שהביאה ממין א', שיהיה לתשלומי נדרה, אבל מסופקת האיך הקריבה הכהן: מח) גם כאן יש ג' חששות. (א) שמא הקריב מכל קן וקן א' למטה וא' למעלה, ונמצאת חייבת רק עולה א' ממין א', והיינו כאותו מין שפירשה שיהיה לתשלומי נדרה. (ב) או שמא ב' של נדרה שממין א' הקריבה למעלה, וב' חובתה שממין ב' הקריבה למטה, וחייבת רק עולה א' ממין ב' לתשלום עולת חובה. (ג) או שמא ב' של נדרה שהיו ממין א', הקריבה למטה, וב' של חובה שהיו ממין ב' הוקרבו למעלה, ונמצאת חייבת עוד ב' עולות ממין א' להשלומי נדרה, וחטאת א' ממין ב' להשלום חטאת חובה. להכי חיישינן לחומרא שמא הוקרבו כאופן (ג), ותביא השתא ב' עולות ממין א' כמו בנדרה, ועוד חטאת א' ממין ב' לזווג לעולת חובה, שמא הקריבתו תחלה ממין ב. אמנם תביא עוד עולה ממין ב, שמא הוקרבו הד' פרידות תחלה כאופן (ב) (ד): מט) שקבעה ואמרה מין פלוני עלי, וכשילדה הביאה

(ד) והרמב"ם כתב שתביא ב' פרידות ממין שנדרה בו, דהיינו ממין א', ועוד ב' פרידות מאיזה מין שתרצה, להשלומי חובה. ותמהני הא"ך תהיה רשאה להביא להשלומי חובה, מאיזה מין שתרצה, הרי כתב הרמב"ם דמתני' מיירי שנאמרה על ב' פרידות שממין ב כשהביאתן בתחלה, הרי אינו להיובי, וודאי כוונתו דלא"נ דבמתני' לא קאמר רק פירשה נדרה, עכ"פ מדפירשה על ב' שממין א מהד' פרידות, שיהין לנדרה, ממילא משתמע דב' האחרים שהן ממין ב, יהיו לחובתה. וא"כ ניחוש שמא הוקרבו מתחלה כאופן (ב). דהיינו אותן ב' שממין ב הוקרבו למטה, ונפסל לה פרידה א' של עולת חובתה, וחייבת השתא להביא פרידה אחרת לעולת חובתה ממין ב דוקא, מדהוקבע כן ע"י החטאת שהוכשר לה תחלה ממין ב. ומה"ע גם החטאת שתביא השתא שהוכשר לה תחלה ממין ב, דאוי שתביאנו גם הוא ממין ב, כדי לזווגו להעולה שתביא השתא ממין ב להשלומי נדרה, ואין כתב הרמב"ם שתביא השתא הקן של (נדר) [חובה] מאיזה מין שתרצה, הרי כשתביא השתא

מכמתניתין א"ל לגאר רק באופן א' כל שמסכר מא' עד ז' כי יש הרבה לופים שקבעה בשעת הנדר ואי"ל מה קבעה ועוד פירשה מב' מינין ויודעת מאיזה מין פירשה אז לפיכך שיודעת מה קבעה ואי"ל מה פירשה ומין א' מב' מינין ואי"ל מה נתנה וקבעה לו אי"ל מה עשה לבד וקבעה לו פירשה והרבה לופים. הכל אין צריך כנ"ל כי לעולם לא תמצא בכל האופנים יתר על ז': [בנ"א ולבן עזאי צריך ח'. דמייתיין שמא קבעה תורין ופירשה תורין וחכהן עשה התורין למטה וכנ"י למעלה וצריך חטאת מבנ"י לו שמא קבעה בנ"י ופירשה בנ"י והכהן עשה בנ"י למטה והתורין למעלה וצריך חטאת מתורין כי בן עזאי לטעמיה שאמר לעיל שצריך החטאת לפיות ממין העולה לכך צריכה להביא שתיה וזהו שאמר בן עזאי שתי חטאות. שצריך ממין העולה: ויש לומרים אף שמרו לחכלת וזהו לפי' בן עזאי שאמר שצריך שתי חטאות לפיכך אמרו שגם כאן הוא בשמת יש לומרים שקולו שמונה]:

משנת חכמים

כולו למעלה או כולו למטה וא"כ ע"ב צריך לומר שחטת מהמפורשות נחלק היינו באם נעשית שפירשה למטה ונפסלה העולה א"כ אי אפשר לומר דהשני עולות מבני קנים המפורשות נעשית למטה דהא הכהן הקריב מכלו תלין למעלה ותלין למטה דהיינו שלשה למעלה ושלשה למטה וא כ אם כל המחומה נעשית למטה ע"כ צריך לומר שאחת מבני עולות מקני המפורשות נעשית למעלה עם שני החטאות המפורשות וממילא אותה העולה כשרה עם אחת מהחטאות שנעשית למטה וממה נפשך קן א' שלא כשרה ואי קנים א"כ אמה דקדק הרמב"ם גם הרע"ב לכתוב שכל קן מוכחה בשני עומה בלא תערובות הא אף באם היה תערובות כל השלשה קנים והקריב מהן תלים למעלה ותלים למטה אפ"ה בודאי קן אחד כשר ממה נפשך כנ"ל ואין לומר משום דאי היו תערובות בכל השלשה קנים ממילא היה תערובות עולה בחטאת וקיי"ל עולה שנתערבה בחטאת ימותו כולן הא דיעבד הולם כמו שפוסק הרמב"ם גרים פ"ו מה' פסולי מוקדשין משום דקיי"ל דאין בעלי חיים נדחים וכ"ה במסכת זבחים דף ע"ב זה לא קשה דבלתא משמתינו לא חייבי שכן עבר והקריב

פבולין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הביאה ב' קינין ממין אחד, ואמרה על ב' מהן אלו יהיו לנדרי [דבכה דקבעה נדרה אבבא קמייתא שפירשה נדרה קאי], והכהן לא ידע איזה ב' מהד' הקריב למעה, ואיזה ב' למעלה, וגם היא שכחה איזה מין נדרה, אפי' יודעת איזה מין הביאה: ג) דלא מבעיא בשכחה גם איזה מין הביאה, בוודאי צריכה להביא השתא ב' פרידות ממין א וב' ממין ב', שמא כך או כך נדרה ושמא לא הביאה כמין שנדרה. אלא אפי' יודעת איזה מין הביאה, אפ"ה צריכה להביא השתא שוב גם אותו קן, דאפי' הביאה הקן שנדרה, עכ"פ שמא הכהן עשה הקן של נדרה למעה ונפסלו שניהן תחלה. מיהו מדאיכא למיחש נמי שמא נעשה קן חובה למעלה ולא הקריבה עדיין החטאת שחייבת, להכי תביא השתא עוד חטאת ח', אבל רשאה להביאו מאיזה מין שתרצה, דהרי בד' אופנים אפשר שהקריבה הד' פרידות לכתחילה. ובכל אופן ואופן רשאה להביא השתא חטאת מאיזה מין שתרצה, דממ"נ (א) דאי נדרה הקן ממין א, והביאה כל הד' פרידות בתחלה ממין א, רק שהקריבה אופן ב' של נדרה למעה, א"כ עכ"פ עולה ח' ממין א מהשנים *שעשתה תחלה למעלה, וב' עולות ממין ב מהד' עולות שהביא השתא, כל הג' עולות אלה כשרים הם, והם יתירים על השלומי נדרה, דהרי הביאה השתא לשלומי נדרה ב' עולות ממין א כמו שנדרה, וא"כ רשאה שפיר לעוג חטאת שתביא השתא מאיזה מין שתרצה, לעולה שממין א שהביאה תחלה, או לח' מב' עולות שממין ב שהביא השתא. (ב) וכ"ש אי נדרה ממין א והביאה תחלה הד' פרידות ממין א, והקריבתן לב' עולות של נדר תחלה כדינן למעלה, א"כ כבר הוכשר לה תחלה החטאת שממין א ותוכל לעוג לה ח' מב' עולות שממין א שתביא השתא, שאינן צריכים לה לשלומי נדרה, דהרי גם ב' עולות של נדרה הוכשרו כבר תחלה. (ג) ואם נדרה ממין א והביאה תחלה הד' פרידות ממין א, והקריבה מכל קן וקן ח' למעה וח' למעלה, א"כ כבר יצאתה יד"ח חטאת ועולה של חובה, בהיך שהביאה תחלה, ואין כ"מ לן מאיזה מין תביא השתא חטאתה, דהרי בין כך וכך פסול הוא. (ד) ואי לא הביאה כמין שנדרה, כגון שנדרה ממין ב והביאם ממין א, א"כ כבר הוכשר תחלה החטאת שממין א וגם כל הב' עולות שהביאה תחלה ממין א, דאף אם"ל דאותן ב' שהקריבה למעה היו הקן שאמרה כשהביאתן הרי אלו לנדרי, אפ"ה לא חל עליהן עי"ז שם עולה, ונפסלו כשהקריבן למעה, דהרי קיי"ל כב"ה [דפ"ה דזבח] דהקדש בטעות אינו הקדש, והכא הרי בטעות אמרה הרי אלו לנדרים, מדלא הביאה כמין שנדרה. וא"כ כיון שכבר יצאת יד"ח חטאת ועולת חובה, וחטאה שתביא השתא פסול הוא, מה כ"מ לן מניה אם תביא החטאת הפסול ממין זה או ממין האחר (ד): נא) ר"ל בד"א כשהביאה תחלה הד' פרידות ממין ח': נב) אבל כשהביאתן תחלה היו מב' מינים וכשהביאתן אמרה על ב' מהן אלו יהיו לנדרי, אפ"ה לא חל עליהן עי"ז שם עולה, ונפסלו כשהקריבן למעה, דהרי קיי"ל כב"ה [דפ"ה דזבח] דהקדש בטעות אינו הקדש, והכא הרי בטעות אמרה הרי אלו לנדרים, מדלא הביאה כמין שנדרה. וא"כ כיון שכבר יצאת יד"ח חטאת ועולת חובה, וחטאה שתביא השתא פסול הוא, מה כ"מ כיון שאם תביא החטאת הפסול ממין זה או ממין האחר (ד): נא) ר"ל בד"א כשהביאה תחלה הד' פרידות ממין ח': נב) אבל כשהביאתן תחלה היו מב' מינים וכשהביאתן אמרה על ב' מהן אלו יהיו לנדרי, אפ"ה לא חל עליהן עי"ז שם עולה, ונפסלו כשהקריבן למעה, דהרי קיי"ל כב"ה [דפ"ה דזבח] דהקדש בטעות אינו הקדש, והכא הרי בטעות אמרה הרי אלו לנדרים, מדלא הביאה כמין שנדרה. וא"כ כיון שכבר יצאת יד"ח חטאת ועולת חובה, וחטאה שתביא השתא פסול הוא, מה כ"מ לן מניה א

שתביא השתא לשולות, כם כשרות, אבל נצרכים לה לספק תשלום נדרה. וא"כ איך נתיר לה להביא השתא חטאת חיובה מאיזה מין שתלה, הרי כשתביא החטאת השתא ממין א, אפשר שאין לה שולה יתירה בשולות שהביאה, לזווג לו). לפיכך מדיש לחוש שמא על ב' שממין א אמרה תחלה הרי אלו לנדרי והקריבתן למעה, והב' האחרים שממין ב שהיו לחובתה, הקריבתן למעלה, נמצא שחסר לתשלומי חיובה, חטאת ממין ב, כדי לזווגו לשולה ממין ב שהקריבה תחלה. או שמא הוה ליפכא, וחסר לה חטאת ממין א. לפיכך כשתביא השתא חטאת ממין א וחטאת ממין ב מצד הב' שולות שממין א והב' שולות שממין ב שתביא ג"כ השתא לספק נדרה, אז יוצאת נס יד"ח ב' על חיובה בכל גוונא. וה"ה שתיפל להביא השתא תחת ב' החטאות שממין א' וב', קן ל' מאיזה מין שתרצה, ח' לשולה וא' לחטאת, דאז ג"כ יוצאת ממ"ל, דאפי' נפסלו לה הב' התחתונים כשהקריבתן תחלה בין הד' פרידות, ונמצא שלא הקריבה חטאתה עדיין, ורק שולת חיובה הוכשר לה בתחלה, עכ"פ הרי היה מחויבת להביא החטאת כמין השולה, ורשאה להביא השתא חטאת ושולה של חיובה ממין שאינו כמין שולת חיובה שהוכשר תחלה בהד' פרידות, והשולה הראשונה ההיא יחבר לה לנדבה. וכן כתב בתמות הרמב"ם בחבורו [בפ' מפסוהמ"ק]. [וצ"ל דלהני נקט הרמב"ם הך תקנתא, משום דסבי עדיף טפי, דהרי כל החטאות מזנוכו כמצותינו שבאות על הספק, אין נאכלות מדיש בהם חשש פסול, שמא ח"ל להם, וכמ"ש בתמת הרמב"ם [בסוף פרק הל"ל]. ולהני דודאי עדיף טפי למעשה בהבאת חטאת ספק פסולות, מדיכולה לתקנן בשתביא חטאת ח' ושולה ח', דהרי השולה שהקריב השתא אפי' ח"ל לה, בכל גוונא כשרה היא, מדיכול לחשבה לנדבה, משא"כ חטאת אינה באה בנדבה. והר"ב דנקט שתביא ב' חטאות, ל"ל דרבותא קמ"ל דאף בשלא תביא השתא שולה לחובתה אפ"ה שפיר יוצאת יד"ח קרבנותיה. ודו"ק): נד) הכא לרמב"ם אי אפשר לפרש דה"ק תנא, דכל הנך בני דלעיל מיירי ביודעת איזה מין הביאה תחלה, ומכו"ה חוכל לסמוך על קלת מהן לתשלומי נדרה וחיובה, אבל בבא זו מיירי שאינה יודעת כלל איזה מין הביאה. ליתא, דהרי לרמב"ם לשטתיה נס בבא דתביא ה' מיירי בשכחה איזה מין הביאה, וכמ"ש סי' ג'. ועוד לרמב"ם הך בבא מיירי אלא לבד ב' של נדרה קבעתן, רק נס ב' של חובתה קבעתן מאיזה מין תביאה, וקשה היכא נזכר דבר זה במתני'. לפיכך נ"ל דלרמב"ם ה"פ. ואינה יודע מה נתנה, ר"ל, בבא דלעיל אף דמיירי באינה יודעת אם ב' של נדרה נתנה כדינה, עכ"פ יודעת היא אב של חובה ודאי כדינה נתנה, דהרי רשאה להביא חובתה מאיזה מין שתרצה. אבל בבבא זו יש ספק יתר מבני דלעיל, שבכל הד' פרידות שנתנה תחלה להכהן אינה יודעת כלל מה נתנה, ר"ל אם הביאתן כדינן. וכגון שלא לבד ב' של נדרה קבעתם מאיזה מין הביאה, אלא גם ב' פרידות של חובתה קבעתן להביאם ממין ידוע, והשתא אינה יודעת אם הביאה ב' נדרה כמין שנדרה, וגם בב' חובתה שיודעת שקבעתן במין ידוע, עכ"פ מסתפקת באיזה מין קבעתן אם בב' תורים או בב' בני יונה, או שמא התחייבה להביא קרבן יולדת עשירה, דהיינו חור או בן יונה לחטאת וכבש ח' לעולה. והשתא אינה יודעת אם הביאתן כמו שקבעתן. [ואילה"ק הרי ע"כ בעניים מיירי מתני', דהרי מספקת אם קבשה לקרבן חובתה ב' עופות, ואי בעשירה, הרי עשיר שהביא קרבן עני לא יצא [כרמב"ם סוף מחוב"ם]. אע"כ דבעניים מיירי מתני', וא"כ אאיך תוכל לקבוע לחובתה כבש, הרי אין לה כדי כבש. י"ל דבעני שנדר קרבן עשיר, צריך ליתן כל אשר לו, והשאר נשאר עליו חוב, עד שתשיג ידו לשלם חיובו [ועי' ערכין די"ז א' ורמב"ם פ"ב מערכין ה"ז]): נה) ר"ל ועוד ספק יש כאן יתר מבבבות דלעיל, דלעיל בכל הבבות אף שהכהן מסופק איזה עשה למעה ואיזה למעלה, רק שלא ידע אם הקריבן כדינן במקומן. אבל בבבא זו מיירי שלא ידע לגמרי מה עשה, אם עשאן כולן למעה כחטאות, או כולן למעלה כשולות, או חציין למעה וחציין למעלה: נו) דהיינו ב' תורין וב' בני יונה כולן עולות, דשמא כך או כך נדרה, ולא הביאה תחלה כמין שנדרה, או שהביאה תחלה כמין שנדרה אבל הקריבן תחלה כולן למעה ולא שלמה עדיין נדרה, וכלעיל: נז) קן ל' לחובתה, ח' לחטאת וא' לעולה, שניהן ממין ח', אבל מאיזה מין שתרצה. דשמא כמין זה נדרה להביא קרבן חיובה, ושמא לא הביאה הקן הכ"ל שמביאה השתא לספק חובתה, דאם הקן הראוי כשניהן ממין א, תביא החטאת הזה ממין ב, ואם מביאה הקן הכ"ל ממין ב, תביא החטאת הזה ממין א. ולא ליכא חו לאיתם לבוש ספק דהרי לספק קן של נדרה, אפי' נפסלו לה ב' של נדר בהד' פרידות שהביאה תחלה, הרי מביאה השתא קן ממין א וקן ממין ב כולן עולות, ובין שכך או כך נדרה, יצאתה יד"ח נדרה בב' הקנין שמביאה השתא. ולספק קרבן חיובה, שאולי נפסלו לה החטאת והעולה של חיובה בד' פרידות הראשונים, הרי אם קבעה ב' של חובתה ממין א, הרי תביא השתא לחובה חטאת ושולה ממין א. ואם קבעתן ממין ב, ונמצא שלא יצאתה יד"ח קרבן חובתה בחטאת ושולה שמביאה השתא ממין א, עכ"פ הרי מביאה השתא גם חטאת ממין ב כמו שנדרה, וחוכל לזווג לו ח' מב' השולות, הרי חוכל לסמוך על ח' מב' השולות העוף שמביאה, וכלעיל, ותביא עמה כבש כדין יולדת עשירה, והתנא לא הזכיר הכבש, מדלא רצה לשמעינן רה רבוי העופות שמיבת להביא (ך): נח) דמספקי ליה לבן עזאי

(ך) ודון אמת, שגם אם לא היתה מסתפקת בקרבן יולדת עשירה, היתה חייבת הב' חטאות והשולה לספק חובתה. ואפ"ה יש לסוכיח דהתנא מיירי במסתפקת גם בזה, מדפליג בן עזאי ואמר שמביאה ב' חטאות, וקשה הרי ת"ק נמי ס"ק. אע"כ דבן עזאי ס"ל דגם לספק יולדת עשירה צריכה ב' חטאות, וכרתוי"ט, ועיין מ"ש נקמן חי' כ"ט. אמנם ק"ל למה סבי לספק חיובה ב' חטאות ושולה ח', ניחוש שמא ב' של נדרה וב' של חיובה התחייבה להביא כולן ממין ב, ושמא הביאה כל הראשונות ממין א, ולא פעלו א"כ כלום לתשלומי חיובה ונדרה, וגם החטאת והשולה שמביאה השתא ממין א לתשלום קרבן חיובה, והב' שולות שממין א שמביאה השתא לתשלום קרבן נדרה, כולן לחנם הביאתן, דהרי גם נדרה גם חובתה צריכין כולן להיות ממין ב. וא"כ האיך יצאת יד"ח, הרי חייבת ג' שולות וחטאת ח' כולן ממין ב, והיא לא הביאה השתא רק ב' שולות וחטאת אחת ממין ב, וכמ"ל. ותו דמי עדיפא השתא מבתחלה, דאלו בתחילה כשלא הביאה עדיין שום קרבן, אינו היתה מסתפקת שמא כך או כך נדרה נידרה, ושמא כך או כך התחייבה להביא חיובה, הרי וודאי שהיתה צריכה להביא ב' פרידות ממין א וב' פרידות ממין ב כולן שולות, לספק נדרה, ופרידה לחטאת ופרידה לשולה ממין א, ופרידה לחטאת ופרידה לשולה ממין ב, כל הד' פרידות אלו לספק קרבן חיובה. וא"כ איך השתא שולל ספק בקרבנותיה שהביאה, שאפשר שלא הביאה כלל מה שנדרה ומה שהתחייבה, תפשר א"ע בג' פרידות, דהיינו ד' לנדרה וג' לחיובה. ואת"ל דלרמב"ם מיירי בבא זו במסתפקת רק באיזה מין קבעה נדרה ובאיזה מין קבעה חיובה, אבל יודעת שפיר שלא קבעה נדרה וחיובה במין ח', שאם קבעה נדרה במין א, קבעה חיובה במין ב, ואם נדרה במין ב, חיובה ממין א, ומכח זה שכתה באיזה מין קבעה נדרה ובאיזה מין קבעה חובתה. וכן משמע קצת לשון הרמב"ם בחבורו בבבא זו, שכתב שקבעה נדרה וקבעה חובתה. ומדלא כלל לה בהדלי לומר, קבעה נדרה וחובתה, ש"מ שפי דמשו"ה נקט הכי לאשמעינן דמיירי כשלא כמין שקבעה נדרה קבעה חובתה. וא"כ מהוכן קושיתנו, דניחוש שמא ב' פרידות של חיובה וב' פרידות של נדרה כולן התחייבה ממין ב, ולא הביאתן עדיין בד' פרידות הראשונים, וא"כ בשתביא השתא הב' שולות של נדרה, אין לה שולה יתירה ממין ב לזווגו להחטאת שתביא ממין ב'. די"ל הרי יודעת שבשהקן של נדרה ממין ב, שיה קן של חיובה ממין א, והרי הביאה ג' שולות ממין א שתוכל לזווג ח' מהן להחטאת ממין א שמביאה. עכ"פ ק"ל דא"כ למה נחייבה גב' שולות ממין ח', הרי סבי לה ספיר בשתביא ב' שולות שממין א וב' שולות שממין ב לספק נדרה, והחטאת ממין א והחטאת ממין ב לספק חיובה, ותוכל לצרף להחטאת זו לו זו, ח' מב' מיני השולות שמביאה לספק נדרה, דהרי ממ"ל אם נדרה ממין א, א"כ היה חיובה ממין ב, ותוכל לזווג לה ח' מב' שולות ממין ב היתירים, ואם נדרה ממין ב, א"כ חיובה הוא ממין א, ותוכל לזווג לו ח' מב' שולות ממין א יתירים שיש לה, ונמה לה להביא עוד שולה ח' יתירה מאיזה מין שתרצה. ותו כיון דלפי דברינו הך בבא שחייבת ז', מיירי רק בידעה עכ"פ שמין שקבעה בו נדרה היה ממין אחר שקבעה בו חיובה. אבל במסופקת שמא היה חיובה ונדרה ממין ח' בשמת חייבת ד' קינין שלימין. דהיינו קן ממין א וקן ממין ב לספק נדרה, וקן ממין א וקן ממין ב לספק חיובה. וא"כ כיון דאנא לאמטויי פרידות אחת לאשמעינן, הו"ל למנקט נמי קן נוזלת, שחייבת להביא ח' פרידות לתשלומי נדרה וחובתה. ובשלמא נרש"י לא ק', די"ל דמשו"ה לא נקט הכי, מדלאו אורחא הכי שתתחייב להביא שמין ידוע הקרבן שחייבתה תורה מכל מין שתרצה, מדאיכא למיחש אולי לא יזדמן לה המין ההוא ותתעכב מלאכל בקדשים. אבל לרמב"ם דע"כ תנא מיירי בכה"ג ק'. וצריך לדחוק ולומר גם לרמב"ם, דלעולם בבא זו מיירי בנשוסקת ג"כ שמא שתחייבה מין חיובה כמין שנדרה, ואפ"ה סבי לה בשולה ח' שתביא לספק חיובה, דע"ז יהיה לה ג' ספיקות לקולא. (א) שמא הביאה והקריבה בתחלה כל הד' פרידות כראוי. ואת"ל שלא הביאתן אז כראוי. (ב) אע"פ שמא לא היו הב' כפירות כרמב"ם והביא פירוש רש"י ז"ל: ולדעתי אין מקום לקושיתו כי מה שהקשה קושיא לאמרו, במתילת כבודו הרמב"ם לא דק דכיון דפירשה נדרה היינו אינו קן שיהיה לנדרה ואיתה לחובתה כפי' הרמב"ם והרע"ב א"כ אף בדיעבד אין כשר רק פרידה אחת דשמא הקן של המר נעשית למעה ונפסלו שניהן וקן של חובה נעשית למעלה ונפסלה החטאת כדאיתא במשנה ג' שאני אומר חטאת קרבה למעלה ושולה למטה ואין חילוק בין לכתחלה לדיעבד אלא אם נתערבה חטאת בשולה ולכתחלה יחוקו ובדיעבד אם עשה הכל למעלה השולה כשרה ואם נעשית הכל למטה החטאת כשרה אבל אם נעשה חציה למעלה וחציה למטה אף בדיעבד פסולין שאני אומר חטאת נעשית למעלה וכו' וכן אם נתערב קן שחובה בכמה קנים של אשה אחרת לכתחלה אין כשר אלא אחת ובדיעבד קן אחת הייתי אומר המרובה כשר ממנו נפסקין לפירוש הרע"ב ע"ש. אבל בעיון משמעותו בפירשה הוי ממש כחטאת שנתערב בשולות ונעשה חציה למעלה וחציה למטה דאף בדיעבד פסולין שייכים שם אחביא רק אלא פרידות כיון שלא קבעה נדרה הרי יכולה להביא מא"ז מין שתרצה הנה דמיון לדעתי לריכין ביאור דהא בחמת קבעה במה שפירשה ואמרה שיהא זו לנדרה וזו לחובתה ואפ"ה היאך תביא כעת הנדר ממין אחר ונראה שכוונתו משום דאיתא במסכת מכות פי"ג משנה ט' אור זה עולה ונסתלא ירא בדמיו שנים אחד זה עולה ונסתלא יצא בדמיו בכבש ופי' הרע"ב שם דכיון דנסתלא בטל הקדש ומותר לגמרי ואפ"ה הקשה שפיר דנשלמא אם קבעה נדרה ואמרה שתביא בני יונה או תורים לנדרה אז היה מוכרחת להביא מחוהו כמין שפירשה וקבעה בו הנדר אבל עכשיו שלא התחייבה את עצמה כשום קבעת מין רק שאמרה על הבני פרידות שיהיו אלו נדר. ויכון שאנו מחייבין אותה להביא קן אחרת מחמת שמא נעשית נדרה למעה ונפסלה וא"כ ממילא הוי כמו שנסתלא ומותרת להביא אף ממין אחר ולדעתי הוא הוכן כוונתו ונאמת שהרמב"ם בפרק י' ס"ג מה' שגגות מקודשין כתב שהביא דוקא לנדרה ממין שפירשה וא"כ לא קשה כלל דבשלמא אם לא היה הספק אלא באם עשה

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כל הנדר למעלה כדינו וכשרה אז נתם נעביה הכל למטה ונפסלה הקן של הנדר אלו היתר להביא הנדר אף ממין אחר כמבואר במסכת מנחות הנ"ל אך דכאן יש ספק שמא הקן של הנדר נעשים חצי למעלה וחצי למטה ולא נפסלה מן הקן של הנדר רק אחת כמו שכתב הרע"ב בעצמו בדין קבעה נדרה צריכה להביא חמש פרידות ו"ל מקן נדרה אחת כשרה וכיון שאחת מהן כשרה ממילא לא נתבטל הנדר שיהא מותר להביא נדרה ממין אחר כיון שלא נסתלק הנדר אלא נשאר ע"כ צריך להביא אחת דוקא מהותו מין פסיגרו וכיון שצריכה להביא אחת דוקא מהותו מין וגם אנו מסופקין שמא שיהם בכל קן נדרה נעשית למטה ונפסלו שיהם וצריכה להביא קן אחר שלם ממילא צריכה להביא כל קן דוקא מהותו המין לקן נדרה וקן המובה היה ממין אחר ממילא צריכה להביא הרבע פרידות ומסולקת קושית התי"ט מדברי הרמב"ם בטור שעם: אבל קשה לי דבפרק י"ב דמנחות מ"ב ליתא. זו להביא במחבת הביא מנחתה הרי זו פסולה. ואיתא בגמרא דף ק"ג אמר אביי לא שנו אלא שקבעום בשעת נדר אבל בשעת הפרשה לא. כאשר נדרת ולא כאשר הפרשת וכן אמר רבי יוחנן ע"ש. ופירש רש"י נדר"ה אבל בשעת הפרשה וז"ל דבשעת נדר אמר הרי עלי מנחה סתם ובשעת הפרשה קבעה זו אביה לשם נדר במחבת לא אמר כלום ולא איפסל אי טעמא דכאשר נדרת כתיב כמו שאמר בשעת נדר קיים דבריך ולא כאשר הפרשת דהפרשה לא קבעה וכן פוסק הרמב"ם בפי"ז מה' מעשי קרבנות דין ב' דמה שקובע בשעת הפרשה אינו כלום. ו"ל נפרשה נדרה דהוי בשעת הפרשה ולא בשעת הנדר דבשעת הנדר קורא אותו הרמב"ם קבע נדרו ואם כן אמאי צריך להביא שני פרידות ממין ה' ובשני מינים אחרנים. (ואפשר לומר דפרשה נדרה פייט שלקחה קנו ואמרה הרי אלו לנדרה וקי"ל דאין הקנים מתפרשות אלא בלקיחה בעלים לו בעצמיה כגון. ולכך כשנעשה אחיב למטה פסולה). גם מה שכתב התי"ט בד"ה תביא שם וז"ל ומה שכתב לפי שאינה יודעת מאיזה מין היתה כו' שכיון שאפשר שנדרה כולה נעשה למטה דמה שכתב הרע"ב שעשה הכהן כל מין ומין אחת למטה ואחת למעלה לאו דוקא אלא

נ"כ שמא קבעה חובת חטאת שיהיה עם הכבש חור או בן יונה, [כך פי' רתוי"ט] (מ). ושעשע יונק שדי אמנו להביא גם פי' המפרש למסכת קינין. בתחלה הביא פי' רש"י, דפירשה נדרה ר"ל שפירשה מלאיזה מין תביא נדרה. ובבא דקבעה נדרה קאי אבבא דריבא, שפירשה נדרה אבל התחייבה להביא ב' של נדרה עם עולת חובתה ביחד, והכל כמו שפירש רש"י ממש, וכמש"ל. ואח"ב הביא המפרש פי' רבינו יונה. וזרא והנה עלה כולו קמשוני הטעיות, והוצרכתי להוסיף ולגרע בדבריו, אבל זה כוונת רבינו הנ"ל. קבעה נדרה, ר"ל דקאי לבבא דריבא, שפירשה מלאיזה מין תביא נדרה, והביאה ד' פרידות ממין ה', וקבעה ואמרה על ב' מהן אלו יהיו לחובתי ופירשה נ"כ איזה מהב' יהיה להטאת ואיזה לעולה. והכהן לא ידע איזה ב' מהד' עשה למטה ואיזה ב' מהן עשה למעלה, וגם היא שכחה איזה מין פירשה לנדרה, אבל יודעת שפיר איזה מין הביאה, דלמבל שיודעת שהביאה הד' פרידות תחלה כולן ממין א, אבל מסופקה שמא ממין א או ממין ב נדרה. תביא ה' פרידות. דהיינו ב' ממין א וב' ממין ב כולן עולות, משום ספק נדרה, דשמא כך או כך פירשה נדרה. דהרי אף אם פירשה נדרה בהמין שהביאה ממנו הד' פרידות, דהיינו ממין א, עכ"פ מדקבעה ואמרה על ב' מהן כשהביאתן, הרי אלו לחובתי, ממילא הב' האחרים הן לנדרה, ושמא עשה הכהן אותן ב' של נדרה מהן למטה ונפסלו, דהרי עולות הן. להכי צריכה להביא השתא ב' אחרות תחתיהן גם ממין א ועוד תביא פרידה א' לחטאת ממין א, כהמין שהביאה תחלה דשמא ב' חובתה הוקרבו תחלה למעלה ולא שלמה הטאת חובתה עדיין, אבל א"ל להביא פרידה לעולת חובתה. דממ"נ אם לא הביאה תחלה הד' פרידות כמין שנדרה אז אע"ג שאמרה כשהביאתן אלו לנדרי, הקדש בטעות הוא ואינו כלום, ולפיכך אחת מהנקרבים למטה עלה לה לשם חטאת חובתה וא' מהנקרבים למעלה עלה לה לשם עולת חובתה, דהרי לחובתה תוכל להקריב כל מין שתרצה, ואז א"ל להקריב השתא לחובתה כלום. ואם הד' פרידות שהביאה תחלה, היו כמין שנדרה, הרי רק בג' חופים אפשר שהקריב הכהן הד' הפרידות תחלה (א) אם בתחלה הקריב הכהן ב' של נדרה למעלה, וב' חובתה למטה, הרי כבר יצאת ידי חובת ב' של נדרה שהקריבתן בתחלה למעלה כדינן, ולא חסר לה רק עולת הובתה ממין א, דהיינו כהמין שהקריבה ממנה בתחלה החטאת למטה, ותוכל לצאת בא' מב' עולות של מין א שתקריב השתא לשם נדרה. (ב) ואם הקריבה תחלה ב' של נדרה למטה, א"כ הקריבה אז ב' של חובתה למעלה, והרי יצאת יד"ח עולת חובתה בא' מהעולות שממין א שהקריבה תחלה למעלה, ותוכל לזוונו להטאת שממין א שתקריב השתא כדינו למטה. (ג) ואם הקריבה תחלה ב' של נדרה א' למטה וא' למעלה, וא"כ ב' של חובתה הקריבה ממנו א' למטה וא' למעלה, ומדפרשה חובתה ואמרה זה יהיה חטאת וזה עולה, יש לחוש שמא הקריבה החטאת למעלה והעולה למטה ונפסלו הב' של חובתה. עכ"פ א' ממין א שהקריבה למעלה מב' של נדרה, עולה כשרה היא, ואריכה רק עוד עולה א' מהב' עולות שתביא עכשיו ממין א לחשלומי נדרה, והפרידה האחרת ממין א שתביא עכשיו, תוכל לזוונו ספיר להטאת ממין א שתביא השתא. אבל איזה רשאה להביא השתא הטאת ממין ב, דהיינו מין אחר ממין שהביאה הד' פרידות תחלה. משום דאז יש לחוש שמא גם נדרה פירשה להביא ממין ב, ושמא ב' שממין א שאמרה עליהן כשהביאתן תחלה הרי אלו לחובתי, הקריבו שניהן למעלה, ונמצא שלא הקריבה חטאתה עדיין. וע"כ שתפטר נפשה מקרבן חובתה, רק בהחטאת שממין ב שתביא השתא. והרי אין לה עולה ממין ב לזוון להחטאת הזו, דהב' עולות שממין ב שתביא השתא, הרי נלרכים לה להשלומי נדרה, דהרי ממין ב נדרה. אמנם כל זה בשידע שהביאה תחלה הד' פרידות ממין אחד. אבל משני מינים, ר"ל כלעיל שפירשו מלאיזה מין תביא נדרה, וגם בשעת הבאת הד' פרידות, קבעה ואמרה על ב' מהם אלו יהיו לחובתי, וגם פירשה איזה מהב' יהיה לחטאת ואיזה לעולה, שלא כלעיל. רק שכאן מיירי שהד' פרידות שהביאה תחלה היו ב' מינין, קן ממין א, וקן ממין ב, והכהן הלק כל

סב' של נדרה והב' של חובה שון ממין א' ועי"ז נשאר לה מספרידות שתביא השתא ב' עולות יתירים מספק נדרה, שאפשר לה לזוון א' מהן לא' מב' חטאות חובה שתביא השתא שהוא כמינו. ואח"ל שהיו הנדר והחובה שניהן ממין א'. (ד) עכ"פ שמא קבעה ב' של חובתה כמין א, דהיינו כהעולה שמביאה השתא לספק חובה. ואע"ג דיש להקשות על זה דא"כ תסגי לה נמי השתא בחטאת א' לחובתה, מדאיכא ספק ספיקא, דשמא הקריב תחלה החטאת כראוי, ואח"ל שלא הקריבה תחלה כראוי, שמא חטאת זו שהקריב השתא היא כאותן מין שקבעה. ואי"ל דמשום דרק בהחטאת שעשה כפרתה, ואסורה לאכול בקדשים עד שתקריבנו (כפסחים דף נ"ש ע"ב) החמירו בו, משא"כ בהעולה שאינה מעכב כפרתה הקילו בשיש ס"ש לקולא. ליתא, דעכ"פ למה לריכה ב' קינין לספק נדרה שכולן עולות, תסגי לה נמי השתא בחד קן מאיזה מין שתרצה, דהרי גם בקן נדרה איכא ספק ספיקא הנ"ל, אולי הקריבה תחלה הקן כראוי, או שמא הקן שמביאה השתא הוא כראוי. י"ל מדאסכתנו בס"ד במק"א דלרבב"א ספק ספיקא מעשה רובא מהניא, דספק ראשון משוי לה כמחלה על מחלה, וספק השני יעשהו כרובא, א"כ כמו דקדשים אינן בעלין ברוב (כיבמות דף פ"ח ב' ורמב"ם פפ"ו מפסו"המוק), כמו כן ס"ס לא מהני בקדשים. משא"כ בעולה של חובה, דהו"ל ג' ספיקות לפטורה, הו"ל עי"ז לד החובה כמישעת דמישעת, י"ל דגם גבי קדשים בכה"ג לא חיישינן למעוטא, דוגמת מה דאמרינן לר"מ דחיים למיעוטא, ואפ"ה למיעוטא דמעוטא לא חיישינן [כע"ז דף ל"ד ב]:

(מ) ותמוה הרי ת"ק נמי ה"ק שתביא ב' חטאות, א' חור וא' בן יונה, מספק שמא כך או כך התחייבה קרבן עני, וכמו שפי' הר"ב ורתוי"ש לעיל, וא"כ לבן עזאי תוכל להקשות לאמר הב' נמי לספק קרבן עשיר, ס"ל דתביא חור ובן יונה עם הכבש, מלבד החטאת שתביא לספק קרבן עני, ניחא, דלמה לה להביא ג' חטאות, הרי בשתביא חור ובן יונה, שניהן לחטאות, יוצאות ידי חטאת חובה ממ"נ בין שהתחייבה בקרבן עני או עשיר, בין שהתחייבה בחור בין בבן יונה. ולולא מסתפינא היה נ"ל דהא דנקט הרמב"ם בחיבורו בבבא זו, שמסתפקת ג"כ שמא התחייבה קרבן עשיר, הרמב"ם לשיטה נקט הכי, לאשמעינן דאפילו הוה בכה"נ שני לה בג' עופות. מיהו מתני' נמי לרמב"ם לא מיירי בהכי, ומה"מ לא הזכירה המשנה כלל מהכבש שתביא. רק בן עזאי פליג אח"ק, וס"ל דשני בג' חטאות מספק שמא כך או כך נדרה, אבל עולה א"ל כלל, מדתוכל לשמוך על אחד מהעולות היתירים שהביאה לספק נדרה. ורק בחטאות החמירו משום דמעכב כפרתה, וכמש"ל. או נ"ל דלהרמב"ם בן עזאי אכולהו בני דלעיל קאי, שבכל מקום בבבות דלעיל דמלריך ת"ק חטאת א', קאמר בן עזאי דתביא ב' חטאות מב' מינין, שמא כך או כך הקריבה עולה בהד' פרידות תחלה, ואזיל לטעמיה סוף פרק דלעיל דהולכין אחר הראשון, והרי על כרחך באמת נ"ל כן לבן עזאי לעיל, שלשמיה כל מקום שמחייב הת"ק חטאת א', מחייב בן עזאי ב' חטאות. אלא דאטר ליה לת"ק עד שאיים דבריו. אאמנם כל אשר עיניו לו יראה כמה נלטערתי ונדחקתי כסימכום לקיים דברי רבינו מאור עיניו הרמב"ם ז"ל בבבא זו היותר המורה שבכל שאה סדרי משנה, וה' היה לי בעזרי, אשר על כן ימלא פי תהלתו יה'. ובבל זאת עדיין לא שקטה רוחי, ועדיין בקא בר יומא מבחוץ. דעדיין יש לדקדק לרמב"ם בבבא זו (א) למה לי תרתי, שהיא מסתפקת מה התחייבה בקן חיובה ובקן נדרה, וגם הכהן מסופק שמא עשה כולן למטה או למעלה, בחדא מנייהו סגי, דהיינו בששכחה היא איזה מין קבעה לחובה ואיזה מין קבעה לנדרה, וגם איזה יודעת איזה מין הביאה, ואפילו ידע הכהן שעשה חציין למעלה וחציין למטה, בודאי לריכה ב' קנין לספק נדרה, וב' חטאות ועולה א' לספק חובה וכדלעיל, וספיקא דהכהן שאינו יודע אאיך הקריבם מה אהני להך דינא כלל. וכן הקשינו לעיל לרש"י, בבבא זו, אבל מה שתרצו שם בס"ד, אינו שלא יפה לפי' הרמב"ם, יע"ש ודו"ק. ואפילו נלחוק ונאמר דה"ל רבותא קמ"ל, דאע"ג דיש ספק ספיקא לאומרא, דהרי אפילו הביאה כמין שנדרה יש ספק שמא עשה הכהן כולן למטה או כולן למעלה, ואפ"ה שני לה בעולה א' לספק חיובה. (ב) עכ"פ ק"ל לר"ב דפי' לעיל בבבא דתביא שם, דהיינו ב' תורים וב' בני יונה לספק נדרה וב' חטאות לספק חיובה. הרי כל עיקר החילוק שבין בבא בתרייתא דמתני' שתביא ז' לבבא דלעילא דתביא שם, היינו דבבבא לעיל התחייבה רק להביא נדרה ממין ידוע, אבל לא מיירי שהתחייבה להביא גם חובתה ממין ידוע. לכי כשנולד לה ספק איך הביאה הד' פרידות תחלה, שני לה לאפוקי נפשה מספק חיובה, בשתביא חטאת ועולה מאיזה מין שתרצה, דאז יוצאת יד"ח חובתה בכל גווגא. משא"כ בבבא בתרייתא, שמסתפקת ג"כ באיזה מין שהתחייבה להביא קרבן חובה, א"א שתפטר נפשה בחטאת ועולה ממין אחד, דשמא ממין אחר שהתחייבה קרבן חובתה, ולהכי אם תרצה לאפוקי נפשה מכל ספק, על כרחך בחטאת

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

כל קן והקריב ממנו ח׳ למטה ומ׳ למעלה, והשאר מינו יודעת איזה מין פירשה להביא ממנו נדרה. תביא ו׳ פרידות, משום דהחטאת והעולה שבקן מ׳ שיחדה מתחלה לחובתה, הרי נפסלו מספק, שמא הקריב החטאת למעלה והעולה למטה. והקן שממין השני, שיחדה תחלה לנדרה, גם בו נפסל הפרידה שהקריבו ממנו למטה, דהרי ב׳ של נדר, שניהן עולות וצריך להקריב שניהן למעלה. מ״כ לא הוכשר לה מכל הד׳ פרידות שהקריבה תחלה רק עולה מ׳. ומדלא ידעינן מאיזה מין היה העולה הכשרה היא, אם ממין א׳ או ממין ב׳, לפיכך תביא חטאת ממין א׳ וחטאת ממין ב׳, כדי לגרף מ׳ מהחטאת והעולה הכשרה היא, וכזה שלמה קרבן חובה. ועוד תביא לשלם קרבנות נדרה, ב׳ עולות ממין א׳ וב׳ עולות ממין ב׳ לספק נדרה, שמא כך הו כך נדרה (י). ולא נשאר לנו לבאר, רק כי כל החטאות שנזכרו במשנתינו אליבייהו דכל הדעות אין נאכלות, מדבאות רק על הספק, ושמא כבר יצאתה יד״ח חטאת בת מ׳ מהד׳ פרידות שהקריבו לה תחלה, ומ״כ נפסל לה החטאת הזה, מדלגן חטאת בת בנדבה:

פרט׳, ד׳ לנדרה, וב׳ לחובתה, וחטאת מ׳. ובתירוץ שתרצנו על זה לרש״י לעיל, לא נראה לנו לרמב״ם, יע״ש. מלבד שיש לדקדק למה פליג בן עזאי הכא, ולא בכל החטאות שהוזכרו בבני דלעיל. אע״ג שנדחקנו לעיל ואמרנו דבאמת בן עזאי אבני דלעיל קאלינ, רק דנטר ליה לתנא עד דמסיק כולה מלתא, אע״ג דלא פליג אבנא בחרייתא שמחייב אותה ז׳. לא נכחד לעצמינו שזה דוחק גדול, דהרי אפשקוהו רבנן במידי דמולה בה [ועיין מירוגין כ״ג מ׳]: י) ואילה״ק, הרי מדהביאה תחלה ב׳ מינין, מ״כ קן מ׳ מהב׳ קינין שהביאה. ודלמי כמין נדרה היה, ומדחלק הכהן והקריב גם מקן הזה מ׳ למטה ומ׳ למעלה, ודלמי אותה הפרידה שהקריב ממנו למעלה עולה הכשרה הוא, ומדלא ידעינן מאיזה מין היה, הו״ל להביא הפחת לנדרה פרידה מ׳ ממין א׳ ופרידה מ׳ ממין ב׳ כדי לגרפו להעולה הכשרה הוא, לתשלומי נדרה, אבל לקרבן חובתה תביא קן מאיזה מין שתרצה. מ׳ לחטאת ומ׳ לעולה. וא״כ תסגי לה בין הכל בד׳ פרידות ולמה צריכה להקריב ו׳ פרידות. נ״ל דהמפרש ס״ל כרש״י שהביאו פירושו לעיל סי׳ מ״ח, דלעולם בתחלה צריכה לשלם קרבן חובתה ואח״כ נדרה. א״כ מדנפסל הקן שיחדה בו בתחלה החטאת והעולה, מחשש שמא הקריבה החטאת למעלה והעולה למטה, להכי חשבינן העולה הכשרה שבקן האחר, מפי לעולת חובה תחלה, וחזרשו לא׳ מב׳ החטאות שתביא הפחת לספק חובה. והנה הרואה יראה כמה נרעתי והוטפתי ודרשתי בדברי רבינו יצחק ז״ל כדי לישב דבריו. ובכל זאת בעניי לא ידעתי מה שבריתו לרבינו יצחק לפרש שבדוד שהכהן הקריב מכל קן וקן מ׳ למטה ומ׳ למעלה, ולא אוקמה לנבאת ז׳, ככל הך בני דלעיל, שלא ידע הכהן כלל האיך הקריבם. אם ב׳ של מין א׳ למטה וב׳ של מין ב׳ למעלה, או איפכא, או אם הקריב מכל קן וקן מ׳ למטה ומ׳ למעלה. ולפיכך צריכה שפיר ו׳ פרידות, מדיש לחוש שמא ב׳ שיחדה לנדרה הקריב שניהן למטה, ונפסלו שניהן, דהרי עולות הן, ומנלא שלא שלמה נדרה עדיין, להכי מדמסופקת מאיזה מין נדרה צריכה להביא ב׳ ממין א׳, וב׳ ממין ב׳, כולן עולות, משום ספק נדרה. ומדיש עוד ספק בהב׳ של חובה שיחדה בו החטאת והעולה, שמא הקריב החטאת למעלה והעולה למטה, ונפסלו שניהן נ״כ מספק, ואיה ראוי א״כ שתביא עוד קן מ׳ מאיזה מין שתרצה, שיהיה מ׳ מהן לעולה ומ׳ לחטאת לקרבן חובה, דשמא נפסלו לה החטאת ועולת חובתה תחלה. ואם״ה סגי לה בב׳ חטאות לחובה ומ״ל עולה. דהרי בב׳ המינים שהביאה תחלה. ודלמי מין מ׳ היה כמין שנדרה, וא״כ הקן הב׳ היא לחובה, רק בד׳ חוסרים אפשר שהקריבה תחלה הב׳ קינין, ובכולן מ״ל להביא השאת עולה לחובתה, דממ״נ (א) אם הקריבה בתחלה ב׳ של נדרה למטה, א״כ הקריבה אז ב׳ של חובתה למעלה, והוכשר לה עולת חובתה כבר. (ב) ואם בתחלה הקריבה מב׳ של חובה, החטאת למעלה והעולה למטה, א״כ אז גם ב׳ של נדרה הקריב מ׳ למטה ומ׳ למעלה, והוכשר נ״כ לה עולה מ׳ של נדרה. ובין שסוקרבו כאופן (א) ובין שהוקרבו כאופן (ב), תוכל לחשוב העולה הכשרה היא לספק תשלומי חובה, ומדאינה יודעת מאיזה מין היה העולה הכשרה היא, להכי מוכרחת להביא ב׳ חטאות מ׳ ממין א׳ ומ׳ ממין ב׳ כדי לגרפו ולזוונו להעולה הכשרה היא, ותהיה מאיזה מין שתהיה. (ג) וכ״ש אם הקריבו מקן חובה החטאת למטה והעולה למעלה, כבר יצאה יד״ח קרבן חובתה לגמרי. (ד) ואם בתחלה הקריבה ב׳ חובה למטה, א״כ כבר הקריבו אז ב׳ של נדרה למעלה, וכבר יצאת יד״ח ב׳ עולות נדרה, והב׳ עולות ממין א׳ והב׳ עולות ממין ב׳, שתביאה הפחת, מ״ל כלל לתשלומי ספק נדרה, ותוכל לגרף מ׳ מהעולות הפס ממין זה או זה להחטאת שהוכשרה בהד׳ פרידות תחלה. להכי בכל הד׳ חוסרים מ״ל להביא הפחת עולה לחובה. מידהו פשוט גם לרבינו יצחק, תחת ב׳ פרידות החטאות מ׳ ממין א׳ ומ׳ ממין ב׳ שתביא, רשאה גמי להביא קן מאיזה מין שתרצה ותקריב ממנו פרידה מ׳ לחטאת ופרידה מ׳ לעולה, לתשלומי קרבן חובה. דהרי בכה״ג בכל איזה חוסן שהקריבה תחלה ד׳ פרידות שלה, עכ״פ יצאת ידי חובת קרבן חובתה בהחטאת והעולה שתביא עכשו. אמנם יהיה איך שיהיה, גם לרבינו יצחק ז״ל קשה כמה קושיות שהקשינו לעיל לגרמב״ם שלא נוכל לתרצם כ״א בדוחק גדול. וגם הכנת האחרונה של משנתינו, נתנה לכהן ואינה יודעת מה נתנה וכו׳ הביאה בלי פירוש כלל. ותנה גם דברי פי׳ הרשב״ץ ראיתי, וארא והנה גם הוא עלה כולו קמשוני פעותי הדפוס למרבה. ואם״ה מרישי עיניו של רבינו ניכר דבפירוש הרמב״ם בחיבורו נקט ואתא גם הרשב״ץ, ורק נקלת דברים נעה בפירושו מדברי הרמב״ם, בפירושו כאן, וכבר שלגנו דברי קדשו, ובמה דאמהריכנו לעיין באמרותיו הקצורין, מביאות פי׳ הרמב״ם שהבאתנו לעיל:

לכ״הפ ב׳ חטאות מב׳ מינין, ועולה אחת. וא״כ למה פי׳ הר״ב לעיל בנבאת דשאה, דהב׳ של חובה היינו, ב׳ חטאות מב׳ מינים, הרי זה גם במסתפקת אמת התחייבה חובתה מהני. אפי הו״ל לפרש התם דב׳ של חובה היינו חטאת ועולה ממין מ׳, דנבאת זו סני לה בהכי, משא״כ בנבאת דשאה. ותו ק׳ הר״ב מ״ש בנבאת דשאה דסני לה גב׳ חטאות מב׳ מינין, וא״ל להביא עולות חובה, מדחוכל לבמוך על מ׳ מהעולות היתרים שתביא לספק נדרה מב׳ מינין. ובנבאת דו׳ נחייבה לקרבן חובה ב׳ חטאות ועולה, ולא נסמוך על מ׳ מסעולות היתרים שתביאה לספק נדרה [וי״ל]. (ג) מנגד מה שיש לדקדק בפי׳ הרמב״ם והר״ב, שפירשו דב׳ לחובה דקתמר מתני׳ היינו חטאת ועולה, הרי מדפירש תנא לבסוף וחטאת מ׳, משמע ולמי דו׳ דרשא דסתם להו, היינו עולות. ומי כדברייהו של רבותינו מפי הו״ל לתנא לומר, וב׳ חטאות ועולה לחובתה ואף אם נדחוק ונאמר, דמדקאמר תנא לשמא וב׳ לחובתה, דמלת חובתה משמע שפיר חטאת ועולה, כי כך דין חובתה. עכ״פ ק׳ לרמב״ם ור״ב, דבבני שמחייבי ג׳ ד׳ ה׳ ו׳, בכולם לא פירשו רבותינו, לחד מינייהו חטאת, על כרחך שכלל התנא כל הפרידות יחד. ומ״ש הכא בנבאת דז׳, דלא כלל התנא לומר תביא ז׳ כלעיל, רק נקט הכא פרטי

אריך לאחר שהאשה יודעת איזה הקן שפרשה לנדרה רק שאינה יודעת אם נעשית כדינה למעלה או למטה דאי ס״ד שאינה יודעת באיזה מין מצוי הקנים פרשה לנדרה א״כ קשה הילך יצאה ידי חובתה בהקנבה פרידות דהיינו קן מ׳ לחובה וקן מ׳ לנדרה הא כיון שלא נודע לה מאיזה מין היתה הנדר ממילא אינה יודעת מאיזה מין היתה החובה ושמא הקן הראשונה היתה מהודים ונעשית הכל למעלה אם כן החטאת כשרה והעולה פסולה וכעת שמביאה אחת לחובתה הוא מבני יומים ולא עלה לה הפרידה על עולה להבלים חובתה דהא קבעה החטאת הראשונה בחודים וממילא צריכה להביאה דוקא עולה של חודים וכן להיפך אלא ע״כ צריך לומר שבאשה יודעת באיזה מין פירשה נדרה רק הספק באם נעשית בהכשר כמ״ל ואחי אפיר דמביאה קן אחת לחובה מהמין הראשון שהיתה לחובתה דלא אם נעשית נאמנה מין הנדר ונפסלה העולה שלו אבל אם נעשית נאמנה מין הנדר ונפסלה החטאת אף שנעשית למטה וכן כתב הרמב״ם בחבורו שיביא שנים לנדרה א״כ מוכח שיודעת המין שפרשה אף דשם נפ״ל ג״כ מהלכות פסולי המוקדשין כתב הרמב״ם שקן חובתה תביא מאיזה מין שהולה ולא הם להביא ממין הראשון ושמא החטאת הראשונה היתה כשרה שנעשית הכל למטה וקבעה החטאת שהביא גם העולה דוקא ממין זה זה לא קשה דלהרמב״ם אף החטאת אינו קובע כמו שכתבתי בסוף פרק ג׳ אבל להרע״ב דמפרש שם דאלינא דכולי עלמא החטאת קובע ע״כ צריכה להביא גם קן שחובה ממין הראשון ולפי זה מוכרח ע״כ הא דפירשה נדרה וגם נבאת דקבעה נדרה מיירי ע״כ שיודעת המין שפרשה אך הרע״ב הביא עוד ספק והוא מדברי המפרש בשם רבינו יצחק בר׳ יהודה דאף בהיכא שידוע לנו במכל מין ומין הקריב מ׳ למטה ומ׳ למעלה צריכה להקריב שם פרידות דהיינו אחרונה לנדרה אף שידוע לנו שמקן נדרה נעשית מ׳ למעלה מ״מ כיון דקן חובתה אינה ודאי שמינו אם הקריבה ראשון ושתים לחטאת משני מינים ומאחר דבדברי הרע״ב כנ״ל הרי מבואר שבספק הראשון שבדברי הרע״ב דהיינו שאינה יודעת שמא כל מין נעשה למעלה או למטה ע״כ צריך לומר שידוע לה איזה מין פירשה לנדרה דאל״כ לא נפטרה בשאה פרידות כנ״ל והיכא שידוע לה שמכל מין נעשית אחת למעלה ואחת למטה ע״כ מיירי שאינה יודעת איזה מין פירשה לנדרה ואי קשיא א״כ היאך נפטרת בשתי חטאת משני מינים ובאחת לעולה מאחרונה פרידות כיון שאינה יודעת המין החטאת שבחובה שהיה בתחלה הקובעת וממילא צריכה להביא שני עולות משני מינים ב״כ מין הקריבה מכל מין אחת נעשה ואחת למטה רק דהחטאת הוא שמא נעשית החטאת למעלה ולעולה למטה א״כ ממילא אין לחוש להחטאת הראשונה דמסתם נפסל אם נעשית כדינה דהיינו אחת למעלה ואחת למטה ולעולה ואי נתפסל ונעשה החטאת כיון שהחטאת נעשתה הוא עולה לקבעה הראשונה א״כ אין לחוש לקביעת החטאת כיון שהחטאת הראשונה דמסתם נפסל אם נעשית כדינה דהיינו אחת למעלה ואחת למטה ולעולה ואי נתפסל ונעשה החטאת למעלה א״כ אין לחוש לקביעת החטאת כיון שהחטאת הראשונה דמסתם נפסל אם נעשית כדינה דהיינו אחת למעלה ואחת למטה ולעולה ואי נתפסל ונעשה החטאת למעלה ולעולה למטה א״כ ממילא אין לחוש להחטאת הראשונה דמסתם נפסל אם נעשית כדינה דהיינו אחת למעלה ואחת למטה ולעולה ואי נתפסל ונעשה החטאת למעלה ולעולה למטה א״כ ממילא אין לחוש לקביעת הח

במה דברים אמורים פרק ג קנים

אמר ר"י זה הוא שאמרו כו'. עמ"ס במ"ד פ"ז דזבחים: זה הוא שאמרו כו'. וכשהוא מת קולו ז'. לשון הר"ב הכי נמי כשנדרה תחלה וכו'. לאחר שקבעה נדרה כו' צריכה להביא ד' פרידות לנדרה וד' פרידות לחובתה. וכ"כ התוס' דהכא. וכן בפירש"י פ"ז דזבחים.

ולרבותא נקטי מנין המרובה אע"ג דהיינו לכן עזאי. אבל היו יכולים לפרש אליבא דת"ק ובלא לחובתה והוו ממש כבעה: שתי קרניו שתי חצוצרות. פי' הר"ב לשופרות דקרינן לשיפורא חצוצרות. [בסוף פרק במה מדליקין והא דקאמר התם ג"מ לסופר של ר"ה. ס"ה דהמ"ל דג"מ לפירושא דמתני' דהכא אלא ב) ספיר טובא קאמר דג"מ לענין דין] דאי חצוצרות ממש הא תנן בסוף תמיד ושתי חצוצרות של כסף בידם. תוס' פ"ז דזבחים דף ס"ח ועוד תירצו בשם ר"ת דהתם דתמיד של כהנים והני דהכא של לוים לכלי שיר ושתי מיני חצוצרות היו: שתי בוקיו. עצמות שוקיו לעשות חלילין. תוס': עזרו לתוף. מעיו לנבלים. בני מעיו לבני מעיו שבני מעיו הם המעיים הדקים כמו הדרא דכנתא. אבל בתוספות ראיתי שיש להם גי' אחרת שכתבו וז"ל מעיו הכרס הגדול לעשות תוף בני מעיים הדקין לעשות נבלים ומימין לכנורות ע"כ. וכוב ראיתי בתשובת הרא"ש סוף כלל י"ג שהעתיק המבנה בגירסת הספר: ויש אומרים אף לזמרו לתכלת. פי' הר"ב עושים מזמרו מעיל כו' ועל שוליו פעמונים שמשמיעים קול. וז"ל התוס' דבמעיל של כהן היו על שוליו פעמוני זהב ורמוני תכלת כמין רמונים היו עשויים מלמר לבוע בתכלת ועשוים קשים ותלויין בשולי המעיל אלל הפעמונים כדכתיב (שמות כ"ח) פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב. כשנגעים הפעמונים אל הרמונים בשעת הלוכו נשמע קולו בבואו אל הקדש עד כאן. [ר"ת: הפשר לומר שם"ל ההרמב"ן בפירוש החומש שמפרש שהפעמונים היו בתוך הרמונים ממש שהיו הרמונים עשוים הלולים חלולים]. ולדעת הים אומרים אחיה כבן עזאי דס"ל בהביא שמועה וא"כ לא אכפת לן שיהיו המספרים שוים ממש וכמו שלא דקדקו המתרגמים שהזכרתי בדברי רבי יהושע. וכתב סר"ב וח"ק תכלת לא קחשיב לפי שאין התכלת משמיע קול אלא הפעמונים. שאף על פי שהקול נשמע על ידי נגיפה והקשת הפעמון ברמון. מ"מ קול לו קול אלו לפעמון יתיחס ולא לרמון. שאין הקול יוצא אלא מהמתכות ולא מהשמר. ועוד יראה לי דס"ל לת"ק כפירש"י בפי' החומש דמפרש פעמוני זהב זגים עם עגבלים בתוכן ולא שבא על ידי הקשה ברמון כלל. [ויוכבר הזכיר הרא"ש בכן פירשו הרמב"ם והכמ"ג

ב) נהוי"ט ד"ל טפי טובא.

אמר רבי יהושע זה הוא שאמרו כו'. עמ"ס במ"ד פ"ז דזבחים: זה הוא שאמרו כו'. וכשהוא מת קולו ז'. לשון הר"ב הכי נמי כשנדרה תחלה וכו'. לאחר שקבעה נדרה כו' צריכה להביא ד' פרידות לנדרה וד' פרידות לחובתה. וכ"כ התוס' דהכא. וכן בפירש"י פ"ז דזבחים.

ולרבותא נקטי מנין המרובה אע"ג דהיינו לכן עזאי. אבל היו יכולים לפרש אליבא דת"ק ובלא לחובתה והוו ממש כבעה: שתי קרניו שתי חצוצרות. פי' הר"ב לשופרות דקרינן לשיפורא חצוצרות. [בסוף פרק במה מדליקין והא דקאמר התם ג"מ לסופר של ר"ה. ס"ה דהמ"ל דג"מ לפירושא דמתני' דהכא אלא ב) ספיר טובא קאמר דג"מ לענין דין] דאי חצוצרות ממש הא תנן בסוף תמיד ושתי חצוצרות של כסף בידם. תוס' פ"ז דזבחים דף ס"ח ועוד תירצו בשם ר"ת דהתם דתמיד של כהנים והני דהכא של לוים לכלי שיר ושתי מיני חצוצרות היו: שתי בוקיו. עצמות שוקיו לעשות חלילין. תוס': עזרו לתוף. מעיו לנבלים. בני מעיו לבני מעיו שבני מעיו הם המעיים הדקים כמו הדרא דכנתא. אבל בתוספות ראיתי שיש להם גי' אחרת שכתבו וז"ל מעיו הכרס הגדול לעשות תוף בני מעיים הדקין לעשות נבלים ומימין לכנורות ע"כ. וכוב ראיתי בתשובת הרא"ש סוף כלל י"ג שהעתיק המבנה בגירסת הספר: ויש אומרים אף לזמרו לתכלת. פי' הר"ב עושים מזמרו מעיל כו' ועל שוליו פעמונים שמשמיעים קול. וז"ל התוס' דבמעיל של כהן היו על שוליו פעמוני זהב ורמוני תכלת כמין רמונים היו עשוים מלמר לבוע בתכלת ועשוים קשים ותלויין בשולי המעיל אלל הפעמונים כדכתיב (שמות כ"ח) פעמון זהב ורמון על שולי המעיל סביב. כשנגעים הפעמונים אל הרמונים בשעת הלוכו נשמע קולו בבואו אל הקדש עד כאן. [ר"ת: הפשר לומר שם"ל ההרמב"ן בפירוש החומש שמפרש שהפעמונים היו בתוך הרמונים ממש שהיו הרמונים עשוים הלולים חלולים]. ולדעת הים אומרים אחיה כבן עזאי דס"ל בהביא שמועה וא"כ לא אכפת לן שיהיו המספרים שוים ממש וכמו שלא דקדקו המתרגמים שהזכרתי בדברי רבי יהושע. וכתב סר"ב וח"ק תכלת לא קחשיב לפי שאין התכלת משמיע קול אלא הפעמונים. שאף על פי שהקול נשמע על ידי נגיפה והקשת הפעמון ברמון. מ"מ קול לו קול אלו לפעמון יתיחס ולא לרמון. שאין הקול יוצא אלא מהמתכות ולא מהשמר. ועוד יראה לי דס"ל לת"ק כפירש"י בפי' החומש דמפרש פעמוני זהב זגים עם עגבלים בתוכן ולא שבא על ידי הקשה ברמון כלל. [ויוכבר הזכיר הרא"ש בכן פירשו הרמב"ם

ב) נהוי"ט ד"ל טפי טובא.

אמר ר' יהושע זה הוא שאמרו כשהוא חי קולו אחד. וכשהוא מת קולו שבעה(ס). ביצד קולו שבעה. שתי קרניו. שתי הצוצרות(סא). שתי שוקיו(סב). שני חלילין(סג). עזרו לתוף(סד). מעיו לנבלים(סה). בני מעיו(סו) לכינורות(סז). ויש אומרים. אף צמרו לתכלת(סח). רבי שמעון

ג) כרש"ב ד"ל תצ"ת.

משנת חכמים

לחובתה היינו אחת תעלה ואחת העלה דסיפא מעשה חכם חדש בלא הזכר עד עתה כל כיון שאנו מסופקים אם נעשו נמצה לו למעלה במה נעשו לנמצה וגם אם העולה ומין שאינה יודעת מה נתנה דהיינו מאיזו מין ממילא ע"כ צריכה לפנות שתים לחובתה היינו שני עולות מעני מינים לחובתה שמא נעשה נמצה ולכן צריכה לבביא שני עולות ואחת אחת דשמא הכל נעשה נמצה ונפסלה העולה קונבת תעלה ועולה אינה קונבת לת"ק ולכן שני בתעלה אחת ולכן עזאי דסובר דהכשרון קונבת צריך שני תעלות כשלמת הרמב"ם ז"ל דסובר דלת"ק אין בתעלה קונבת כמו שכתבתי בסוף פ"ב סוכה לפרושי הכי וזוקא אבל הרע"ב דסובר דתעלה קונבת א"כ בהנם נדחק לפרש כדעת הרמב"ם ומכ"ם דלעי שיטתו אי הפשר ע לפרש להרמב"ם דלשיטתו לא מהני עולה אחת וכוי ליה לפרש כפירוש רש"י ז"ל דשתים לחובתה היינו שתים עולות לחובתה:

לקוטים

ר שנאמר וכו' מייתי הך קרא להוצאת מלכן של הטועין סייני סדור שלא יאמרו להוצאת לעז על דברי חכמים דלכבוד עצמן הם דורשים תלולה מש"ם הביאו לאיה גמורה מן המקרא דמפורש בו כן: תי"ם ד"ה מב' מינין וכו'. ולאי אמה על וכו' נלאה לפע"ד דלא דמי הך קבעה מובחה דבסמוך דהכא ר"ל כיון שבעה ב' מינים ע"י שקבעה נדרה ממילא קבעה חובתה שאם דרך מכל קבעה נדרה בחובתה הרי ממילא קבעה חובתה בב' יוגים והיינו דהר"ב נופיה לא הזכיר בתחלה לעיל קבעה חובתה כלל בהך בבא אלא אם יודעה שתחלה הביאה נדרה וחובתה מב' מינים ובשבח מלוה מין נדרה קבעה צריכה להביא שם וכו' הרי בהדיא שלא הזכיר בהך בבא אלא קבעה נדרה וממילא דאתי דמסיים אח"כ בהך בבא נופא ואיזה מין קבעה לחובתה הוי פירושא דהכתיבנא דע"י שקבעה נדרה קבעה ממי לחובתה דאלי"כ הקשי מדידיה מדידיה. והבאתא א"ש דסני בי שיוספה מבוה חובתה ולא דמי לקבעה חובתה דבתר אח"כ דהתם אינה לספוקי ממי שמא קבעה חובתה בעבירות: ד"ח תביא וכו'. כן הבאתי וכו' הן אמת שלפי לשון הר"ב שבתב וגם שני מינין יפה הגיה הרי"ע ז"ל שזה נראה דאינל ע"ש שיעת ר"י בר יהודה שבביית סמפרש אך ק"ט איך לא הבנית מכן התי"ט שזה לסיפך ממ"ם הר"ב בתחלה לעיל שיש לה להביא שתי תורים או שני בני יונה לחובתה אחד לעולה ואחד לחטאת ופירשו דהתם הוא ע"פ פי' הרמב"ם ובוכי מזכי הר"ב שטרא לבי תרי דאם איתא לכן לא קיימא הך דלשיטת הרמב"ם הב' פרידין בתוספות על הד' הן ב' תורים או ב' בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת ולשיטת המפרש הביא תור אחד ובן יונה אחד ושתיהן לחטאת ובכר ראיתי שמתעורר בזה הכ"ד אלא בעמיק הקושיא שהרי הקשה על פי' הר"ב דאדרבה לפרושים אחרי רבבי פי' הרמב"ם ז"ל ופירוש הריב"י ובתב ואע"פ דבמסן אמת לענין דינא כמ"ם התי"ט מ"מ מ"ם והבא לא אמרינן וכו' אינו מיושב ע"כ. וכבה מ"ם דבמסם אמת לענין דינא אחת הראיה דליתא כלל דהם בשהם אמת לענין דינא א"כ שמבה פרידות יש לה להביא ד' לעולה וד' תורים או ב' בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת ועוד תור אחד ובן יונה אחד שתיהן חטאות ומחמי הגן ו' פרידות ותו לא אלא העיקר דאי הא לא קיימא הא ונ"ע על הר"ב ז"ל והעיקר אלאי שיש הסמעת ידי סופר בפי' הר"ב ז"ל א"ל וכו' ובתחלה הביא פי' הרמב"ם ואח"כ הלה להביא ג"כ שיטת המפרש ודוק בדברי הר"ב ז"ל ותראה שכן אמת הנכון דאם לא כן הרי פירושו כפול ומכופל כדוב דברים שלא כדרכו דרך הקדש. גרס על התי"ט שלא נתעורר בזה ק' עובה: ד"ח וי"א וכו' ות"ק תכלת וכו' ולעד"ג דס"ט דת"ק לא תשיב תכלת משום דלא דמי להך שאינם באים אלא לאחר מיתת הכהן כ"ל"ל בלמר דלדרבה דרך הוא לגוזן מחיים לעולם ולכך לא תשיב אלא שבעה: ד"ח כל וכו'. מוסשין מכמה וכו' והא דאמרי' הזהרו בזקן שבתא תלמודו וכו' מחמת חוסנו שלמי הא לא"ס מסתמא בזקנים והשיבה כאם לעדיקים דכתיב בהו עוד יוכון בשיבה סוא יפי ישים תלקנו בהם אלי"ר. (ע"ל):

יכין תפארת ישראל יכין

ס) סימנא בעלמא נקט, דכמו שמלינו בכבש שבשהוא חי מולית נופו רק קול א' בגרונו, וכשהוא מת שאו ראוי שיפסק קולו נתרבו ויולאים מנופו ז' קולות, וי"א ח', כדמפרש ואזיל. ה"ל בקני אשה זו. דהרי כל יולדת אפשר שבשהיא עשירה ולא הירע בה שום ספק, היתה חייבת רק עוף א' לחטאת. אבל עכשיו שהקריבה כבר קרבנה, והיה מן הראוי שתפשר לגמרי מקרבן, ואפ"ה אפשר שתתחייב ז' קרבנות לת"ק וח' לבן עזאי, ע"י שנדרה נ"כ, ועי"ז נולדו בקרבנות שהביאה כמה ספקות, דלא ידעה מה פירשה ומה הביאה ואיך הקריבה הכהן. [ולולא מסתפינא היה נ"ל דאפשר שלא לחנם נקט ר' יהושע המשל הזה, אלא משום דבכל הבנות שבמשנתינו מפתם קפתם תנא ותקאמר, תביא ב' ג' ד' ה' ו', ולא פי' אם גם תעלת מכלל ביניהם או לא. ולכן נאמת פ"ד של קלת דבותינו הנ"ל לומר, שבכל סך וסך גם תעלת בלול ביניהם. ולפי דבריהם מוכרחתו לומר, דבן עזאי דפליג לא אפשרא פליג, כ"ל אמולמו בני

קמייתא. לכן נקט ר' יהושע המשל הזה, להשמיענו דכמו דבמשל פליגי רק במיין ז' וח', כמו כן בהדין לא פליגי בן עזאי וחכמים רק בסיפא שנזכר שם מיין ז' וח'. והיינו כדעת רש"י, דאי בפירוש שאר דבותינו הרי לא פליגי במספר ז' וח' רק בשאר המספרים] : סא) שופרות דקרינן לשופר חצוצרה [כסוכה ל"ד א']. ח"ל דוקא חצוצרות הכהנים היו של כסף, כשלהי תמיד, אבל חצוצרות הלוים בתמוכה הייתי, של קרן היו : סב) עצמות שוקיו : סג) שפייפע : סד) פויקע : סה) לויטע. וי"א פיאלינע : סו) הם מעיים הדקים, כגון אותן של הדרא דכנתא : סז) האלרפע. הרי ז' קולות : סח) לעשות ממנו רימוני תכלת על שולי המעיל, שמקישין את הפעמונים, שבין רמון לרמון, כשנוגעין בהם, מדשמיכין יחד, ויתנוטעו. ולרמב"ן בחומש הים פעמון זהב תלוי תוך חלל רימוני התכלת, וכשמע קול הפעמון מתוך הרימון הפתוח בתחתיתו [ועי' מ"ש בס"ד בקופת הרובלין ד' י"ד ע"ג]. ות"ק לא חשב הא,

משוש

תלולה מש"ם הביאו לאיה גמורה מן המקרא דמפורש בו כן: תי"ם ד"ה מב' מינין וכו'. ולאי אמה על וכו' נלאה לפע"ד דלא דמי הך קבעה מובחה דבסמוך דהכא ר"ל כיון שבעה ב' מינים ע"י שקבעה נדרה ממילא קבעה חובתה שאם דרך מכל קבעה נדרה בחובתה הרי ממילא קבעה חובתה בב' יוגים והיינו דהר"ב נופיה לא הזכיר בתחלה לעיל קבעה חובתה כלל בהך בבא אלא אם יודעה שתחלה הביאה נדרה וחובתה מב' מינים ובשבח מלוה מין נדרה קבעה צריכה להביא שם וכו' הרי בהדיא שלא הזכיר בהך בבא אלא קבעה נדרה וממילא דאתי דמסיים אח"כ בהך בבא נופא ואיזה מין קבעה לחובתה הוי פירושא דהכתיבנא דע"י שקבעה נדרה קבעה ממי לחובתה דאלי"כ הקשי מדידיה מדידיה. והבאתא א"ש דסני בי שיוספה מבוה חובתה ולא דמי לקבעה חובתה דבתר אח"כ דהתם לחוכא לספוקי ממי שמא קבעה חובתה בעבירות: ד"ח תביא וכו'. כן הבאתי וכו' הן אמת שלפי לשון הר"ב שבתב וגם שני מינין יפה הגיה הרי"ע ז"ל שזה נראה דאינל ע"ש שיעת ר"י בר יהודה שבביית סמפרש אך ק"ט איך לא הבנית מכן התי"ט שזה לסיפך ממ"ם הר"ב בתחלה לעיל שיש לה להביא שתי תורים או שני בני יונה לחובתה אחד לעולה ואחד לחטאת ופירשו דהתם הוא ע"פ פי' הרמב"ם ובוכי מזכי הר"ב שטרא לבי תרי דאם איתא לכן לא קיימא הך דלשיטת הרמב"ם הב' פרידין בתוספות על הד' הן ב' תורים או ב' בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת ולשיטת המפרש הביא תור אחד ובן יונה אחד ושתיהן לחטאת ובכר ראיתי שמתעורר בזה הכ"ד אלא בעמיק הקושיא שהרי הקשה על פי' הר"ב דאדרבה לפרושים אחרי רבבי פי' הרמב"ם ז"ל ופירוש הריב"י ובתב ואע"פ דבמסן אמת לענין דינא כמ"ם התי"ט מ"מ מ"ם והבא לא אמרינן וכו' אינו מיושב ע"כ. וכבה מ"ם דבמסם אמת לענין דינא אחת הראיה דליתא כלל דהם בשהם אמת לענין דינא א"כ שמבה פרידות יש לה להביא ד' לעולה וד' תורים או ב' בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת ועוד תור אחד ובן יונה אחד שתיהן חטאות ומחמי הגן ו' פרידות ותו לא אלא העיקר דאי הא לא קיימא הא ונ"ע על הר"ב ז"ל והעיקר אלאי שיש הסמעת ידי סופר בפי' הר"ב ז"ל א"ל וכו' ובתחלה הביא פי' הרמב"ם ואח"כ הלה להביא ג"כ שיטת המפרש ודוק בדברי הר"ב ז"ל ותראה שכן אמת הנכון דאם לא כן הרי פירושו כפול ומכופל כדוב דברים שלא כדרכו דרך הקדש. גרס על התי"ט שלא נתעורר בזה ק' עובה: ד"ח וי"א וכו' ות"ק תכלת וכו' ולעד"ג דס"ט דת"ק לא תשיב תכלת משום דלא דמי להך שאינם באים אלא לאחר מיתת הכהן כ"ל"ל בלמר דלדרבה דרך הוא לגוזן מחיים לעולם ולכך לא תשיב אלא שבעה: ד"ח כל וכו'. מוסשין מכמה וכו' והא דאמרי' הזהרו בזקן שבתא תלמודו וכו' מחמת חוסנו שלמי הא לא"ס מסתמא בזקנים והשיבה כאם לעדיקים דכתיב בהו עוד יוכון בשיבה סוא יפי ישים תלקנו בהם אלי"ר. (ע"ל):

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

שמעון בן עקשיא אומר. א)אף כל זה דומה להך מלתא דכתיב בכתובות מת קולו בבעה כך זקני חורה כל זמן במזקינים ובאים לידי תשות כח הן מוסיפין חכמה: שנאמר מסיר שפה לנאמנים. ובעמי הארץ מתחני קרא דלעיל מיניה כתיב מסיר לב ראשי עם הארץ: בישישים חכמה.

היינו הלמידי חכמים דאילו עמי הארץ חכמת מה להם: סליקא לה מס' קנים שנאמר (איוב י"ב) מסיר שפה לנאמנים(ע) ובעם שפה לנאמנים(פ). אבל זקני תורה אינן כן. אלא כל זמן שמזקינין. דעתן מתישבת עליהן(פא). שנאמר (שם) בישישים חכמה(עג) ואורך ימים תבונה(עד)

שמעון בן עקשיא אומר. זקני עם הארץ. כל זמן שמזקינין. דעתן מיטרפת עליהן(פב). אבל זקני תורה אינן כן. אלא כל זמן שמזקינין. דעתן מתישבת עליהן(פג). שנאמר (שם) בישישים חכמה(עה) ואורך ימים תבונה(עו)

נשלמה מסכת קנים

א) אף כל זה. בכל"ב ד"ר כל אף זה וכפי הגרלה ל"ל כו'. אף זה.

והכמ"ג. והוכיח שכן הוא כפירושם מברייתא דמסכת זבחים פרק המזבח [דף פ"ח]: כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן. לשון הר"ב כל זמן שמזקינין ובאים לידי תשות כח הן מוסיפין חכמה. וז"ל הרמב"ם שבשעה שהם מזקינין ומחלשים ויפסיד גופם תרבה חכמתן ויתחזק שכלם ויוסיפו שלימות:

סליקא לה מסכת קנים

וכולהו מסכתיתא דסדר קדשים: אהללה לאל כי שריתי עם אנשים ויכולתי לגמור גם סדר קדשים: ובכן יחדשני כנשר נעורות להשלים כמו כן סדר טהרות:

יכין תפארת ישראל יכין

משום דעכ"פ אין הרימון משמיע קול, רק הזג שבתוך הפעמון: סט) ר"ל מחשבותם מתקרעים ומתבלבלים: ע) למי שכלי המבטא נאמנים לו, להמלין יפה מחשבותיו: עא) טעם ר"ל שכל, כמו אשה יפה וסרת טעם, ור"ל שכח שהשכל הראוי לפי דרך הטבע בזקנים, משום כמה ההפתקאי דעדו עלי' [קדושין ל"ג א'], לפ"ה לפעמים הקב"ה לוקחו מהם, [ועי' בבת קיב א']. ובעם הארץ מתחני קרא, כדכתיב לעיל מנה מסיר לב ראשי עם הארץ: עב) ר"ל מתישבת ומשתרשת בחוזק. ומה"ט נקט הך מילתא הכא בסיומא דסדר קדשים שנקרא הכמה [בשבת ג"ל א'], ודמי כמי להך דלעיל, דהכא נמי כשמזקין הת"ח וכח גופו מתחיל להיות נראה כמתרופף, אז אדרבה כח שכלו מהוסף ומתחזק בעזרתם מקודם, ועי"ז מוסיפין שלימות להשמה, מדכבר כח רוגזה דיל"ה, ויש להם נ"כ מעוחה מטרדת עסקי הגוף, ועי"ז יוכל כח שכלם לפרוש כנפיו לתימן ולהדקק היטב בחורת ה', ולה' הישועה: עג) ריחא דהך קראי דלעיל הוא. ומדסיפא דקרא בעם הארץ מיירי, ריחא דקרא בת"ח. ונקטי' תנא בסוף כדי לסיים בטוב: עד) ר"ל כל עוד שיתריכו ימים יותר, יוסיפו להשיג התבונה, שהיא מדריגה יותר גדולה ונשאה מחכמה. וביותר בחכמת התורה הקדושה, אשר במקורה היא שבעה ספרים [בבת קט"ז ב'] ונתנה בשבעה קולות שנאמרו על הימים, הנזכרים בספרים [ק"ג ג'], כי גם הת"ק נמשלת לימים, שמיחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך [בתענית ד"ז ג'].

והנה באתי עד הלום, לפרש בעזרת אדוני שבשמים, מסכת קינין המסורה שבכל הש"ס, בפירוש מספיק מזוקק שבעתיים, אשר עד הנה לא זכיתי לראות עוד על מסכת זו פירוש שלם אשר יפלם כל סתרי העלומותיו. וביחוד מאן גבר ומאן גבר למשרי כל קטרין בנ' משניות אלו האחרונות, מכלל דאיכא ראשונות שונות שבה. אשר עד הנה עם כל רבוי פרושי רבותינו היו בספר החתום, תמורות קשורות, וקמורות עמורות, והן הן גופי הלכות שמורות [נאמות פ"ף ע"ג]. ואני בעניי במקלי ותרמילי, ובעיני כהות הכללי, אנה אני בא, ומה כחי כי אוחל לירד לעמקי תהום רבה זה, כבר אמורלי בסרוותא דמשמהג למיסק מרגניתא וכסיתא ולא אשכחה נפשי נגם וקטע, זוחל כחולע, קצר בכל ודע, חסר אמרים מהשהרע, ועל יריכו עולע, עיף ונגע. והנה זה לעיני, היה הגדול רחב ידים, יהוממו ירוממו מימיו, יעלו שמים ירדו תהומות, שם ההוס אל תהום קורא בהמון גלים בחלתים כגלגלים, ואמון מבברים כבהרדי נמרים, במסכת ז' חמרים חמרים. שם התנינים הגדולים, ברעש עולים, ולויתנים איתנים, בחרבותם מזעזעים, עושים כוזים, בנעמנים נאמנים, חדשים גם ישנים. ובכל זאת מקולות מים רבים אדירים בבירים, ימילו יבהילו ירגזו ההומות. שמעו גם בעלי הריסי ההורה וירגזון, חיל אחז יושבי גזית מדרשות. כי גם דדלו דיילי גם בהון נפל סתר פתר, כי גם שרים עלרו במילין, ולחמי מלחמת התורה כף ישימו לפיהם, יודו ולא בושו, כי בשלא המחלקות הזה, הנה קהה הברזל חרבותם, כי סגור ומסוגר המסכת זאת כעיר בצורה, וכבריח ארמון נעורה, ופוכו ורוכו בעל חיים, ויביבו חרבותם אל נדנה: ויהי עד כה וכה, והשמים התקדרו בעבים, וקול ה' חולב להבות אש להבים, וה' אמר לשכון בערפל, אני את דכא ושפל רוח, ולהחלם יאמר גבור אני. ומאחר עלות הביאתי, ונעיר ונכזה מבור שאון העלני, ובין נבכי ים טורא הזה סוליכני, ובחסדו הקימני, וביסועתו הקדמני, ובאורו האירני, וכל יקר סתרי גנזו הראני, ושם רגלי כאילות בתוך הים ביבשה. ויהי כמעט אשר נסתה כף רגלי היונה העלובה, הגג על הארץ לעלות מהים ליבשה, ואשא עיני עוד לאחור. ולא יכולתי לתת מעצר לרוחי, מלהלל גבורות ה' ולהשמיע קול תהלתו על לוחי, על חסדו וחמולתו אשר היה אתי עמי בכל הדרך הזה, אשר הלכתי בעוחי. ואומר מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה' ממך הכל ה' אלהי הבותי, כי מי אנכי ה"א ומי בית אבי כי הבאתני עד הלום. ברוך אשר עשה היש הגדול והנורא הזה, וברוך אשר בין שאון גליו הנחני בדרך אמת. בדרך אמת. אז יסיר ישראל את הסירה הזאת, עלי באר עני לה, באר חפרוה שרים, כרוה נכבדי עם, ומשם רועה אבן ישראל. כי הוא הנותן כח לעשות חיל, לעומד בבית ה' בליל, עיף וינע בלי כח ואיל. ואקרב אל המזבח, להקריב אלף תודות לנחות ריח, לאדון עולם רוח מפעמת, ויושע לנגם אשר קומתו שוחח. ואני הבענה שפתי תהלה ותפלה, כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא מנה במלה, אתה ה' צורי וגואלי, אשר פדית נפשי מכל צרה יקרה בגואלי, ותהי עמדי בכל הדרך אשר הלכתי בפועלי, ותשלח לי עזרתך מקודש והוליאני מהמבוכות, סבוכות במלוקות, קלרות וארוכות, מזקני ואמלני ה' אלהי אבותי, עם כל זרע קודש אשר חננת את עבדך, לא לודותי, רק למען לעבדך שכם אחד, והסר מלפניהם כל המניעות והטרדות, כדי שנוכל ליחד ולקדם כל מחבבותיהם בעסק תורתך ובקיום מלותיך באהבה, ועתה לבדינו לעבדך שכם אחד באמת, כי אתה אלהים אמת, ודברך אמת וקיים לעד, ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד עולם אמן ואמן.

זקני עם הארץ כו'. שנמ קנ"ג ע"ב: סליק מסכת קנים וסליקא לה בס"ד סדר קדשים:

שנויי נוסחאות

שמזקינין. בכי"ק שהן מזקינין. מיטרפת. במב' ד"ת מטורפת. שמזקינין. בכי"ק ובמב"ב שהם מזקינים. מתישבת. בכי"ק מיושבת: סליק בס"ד

ראשון לציון

פ"ג ן במשנה זקני עם הארץ כו' בבה קנ"ב ע"א ע"ב וכתב המפרש דזהו כריתא שהוסיפו על המשנה ועיין יפ"מ:

שם ברע"ב ד"ה ר"ש בן עקביא אומר כו' ובעמי הארץ מתחני קרא (דלעיל) מינה כתיב כו' [גם המפרש בגמ' למס' קנים כתב כן ולא לבד כי ארוך לפניה ול"ל דבתר מינה כתיב מסיר וכו' אלא גם דחוק מאד להמעיין בקרא שם לפרש כן ויותר נכון לפרש כפירש"י בבבת קנ"ב ע"א בני תניא ר"י ב"ר יוסי אומר ת"ח כל זמן וכו' ע"פ]:

באורי הגר"א

בישישים חכמה ואורך ימים תבונה. מה שכתוב בני ישישים חכמה. ובני אורך ימים תבונה. היינו לפי שאם אדם מי הרבה למד תורה הרבה. אבל אלא אדם שהוא עדיין אינו יכול גם למד הרבה אלא אם הוא בהרחבת שלב או השכל שלו הוא לא ויכול להכין דבר, מתוך דבר מתמת שכל וזהו בישישים חכמה. דהיינו הזקנים אלא חכמה היינו תורה. כי הם למדו הרבה. אבל אבל מי שאלו אורך ימים פי' שהיינו שלו אורך דהיינו שהם בתורה. אבל הבנים אינם מרובים עדיין אלא הוא תנוגה:

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org